

Jedens Tegn nr. 230
1 okt. 1940.

Moskusoksens politiske stilling på Øst-Grønland. Av HALLVARD DEVOLD.

I København har „Grønlandsk Selskab” nylig utgitt sin årbok for 1939 og her er Moskusoksens stilling på Øst-Grønland behandlet på bredt grunnlag.

De som interesserer sig for disse interessante dyrs skjebne vil vite at denne diskusjon ikke er ny. Den er nøyaktig like gammel som striden mellom Danmark og Norge om disse territorier, og daterer sig fra 1921.

Fra dansk side har det vanligvis vært ført i marken at vi nordmenn driver rovdrift på denne sjeldne dyreart og at vi kritikløst forsyner oss av hjordene som derfor går sin undergang i møte. Og danskene har ikke noeit sig med å fremføre dette selv; de har sørget for å få støtte av presumptivt sakkyndige folk i Sverige, England, U.S.A. og de har sogar klart å skremme med sig en og annen nordmann. De har formådd å skape en virkelig internasjonal angstpsykose når det gjelder Moskusoksens fremtidige skjebne på Øst-Grønland.

I årboken hevder nu den danske zoolog Alvin Pedersen, som i årenes løp har skrevet meget om moskusdyrene, (bl. a. har han utgitt et tykt bind på tysk) at der i de senere år har vært skutt for mange dyr, slik at der nu er fare for bestanden. Forfatteren hevder at der i 1932 var 3000 dyr i Germania Land, Hochsteter Forland og Kong Wilhelm Land, men at der i 1939 ikke var flere enn 800 dyr igjen. Direktør Jennov, som er sjef for det danske fangstselskap „Nanok” mener at decimeringen ikke kan

eksusjoner og undersøkelser denne sommer. Skulde no så måtte det være at en flusokser en dag blev filr så viste det sig efterpå at de glemt å sette film i så serien blev til intet. Derick kom hjem blev han i av danskene og han avgav ke „sakkyndige” uttalelser

skyldes jakten, og at Pedersen selv i 1933 hadde anslått dyrenes tall i de nevnte territorier til 2000, mens der på hele Øst-Grønland skulde befinne sig i alt 11.000 dyr. Kaptein Ejnar Mikkelsen hevder at der er skutt for mange dyr, og at fredning er på sin plass.

Nu må man være opmerksom på at hverken Pedersen, Jennov eller Mikkelsen noensinne har vært tilnærmet over alt omkring i de territorier de snakker om. Der har aldri vært foretatt noen telling av dyrene, alle anslag er basert på overslag av aller løseste sort. Pedersens anslag fra 1932 til 1933 differerer som man ser med hele 1000 dyr.

Jeg har fulgt med i diskusjonen om moskusoksen gjennom årene, og skjont jeg auser mig mere meningsberettiget enn de fleste av de optrædende skribenter, har jeg hittil ikke blandet mig i laget, fordi jeg i mere enn et decenium har vært av den overbevisning at dyrene ikke er i noen som helst fare. Jeg er overbevist om at bestanden er blitt større i de år vi har drevet der borte. Der finnes veldige territorier som ikke blir beskattet av noen fangstmann, og så lenge man ikke kan merke noen svikt i bestanden i de områder hvor der hvert år har vært skutt jevnt mange dyr, som f. eks. rundt Myggbukta og Revet, er det nonsens å snakke om noen fare for bestanden. På disse to steder har der vært skutt dyr jevnt siden 1926, da den permanente overvintring begynte, og på slettene ved Myggbukta gresser fremdeles så mange flokker at det undertiden er plaget somt å komme frem med et hundspann. Der har neppe vært flere dyr noen gang tidligere.

Vinteren 1938—39 hersket der helt ekstraordinære klimatiske forhold på Øst-Grønland. Der inntrådte flere tøværs-perioder utover senhøsten, slik at sneen som allerede hadde lagt sig blev til et tykt isdekke, som dyrene ikke greide å komme gjennom og ned til bakken, og følgen var at mange dyr angivelig sultet ihjel, og flokkene blev borte fra de vante beiteplasser. Nu kan man sikkert gå ut fra at denslags ekstreme værforhold er meget sjelden, for vi kjenner ikke lignende forhold i de siste 20 år. De av våre fangstfolk som jeg hittil har talt med hadde ikke inntrykk av at det var særlig mange dyr som var strøket med. Det er videre overmåte lite sannsynlig at bakken har vært islagt i

de der. Vi lærte så efterhvert at moskusen i juli og august, den varmeste årstid, fortrinnsvis er å finne i de høiere regioner, og at det følgende bare er en forsvinnende brøkdel av dyrene man kan se fra en mastetopp i den tid landet er tilgjengelig for fartøier. Forøvrig er denne fangst forlenget bortfalt fordi dyrene ikke lenger betinger noen lønnsom pris. Til gjengjeld har vi våre faste overvintre der borte og de og deres hunder lever fortrinnsvis av moskuskjøtt.

Når en mann som Ejnar Mikkelsen uttaler sig for fredning av dyrene så faller dette fullstendig i tråd med alt hvad han har foretatt sig kontra oss nordmenn der borte. Alt som kan vanskeliggjøre norsk virksomhet er han mere enn villig til å støtte. Det var Ejnar Mikkelsen som i 1924 fikk anlagt den „politiske koloni” i Scoresbysund, og fikk stengt denne store og fangstrikke fjord for oss

nordmenn. Den gang skiltet man med at der blandt de ca. 18.000 grønlandere som lever på Vest-Grønland var mange som nu var helt proletarisert og nedsunken i fattigdom. Deres „lebensraum” måtte følgelig utvides med Scoresbysund. Så tok man 100 grønlandere fra Angmagssalikdistriktet, ikke fra Vest-Grønland, som oprinnelig hevdet, men fra Øst-Grønland, og fraktet de til Scoresbysund hvor de blev isolert. En virkningsfull avlastning av det vestgrønlandske proletariat. I Angmagssalikdistriktet bor noen hundre sjele, som åpenbart også må ha vært proletarisert, for i 1938 blev 160 grønlandere herfra sendt sydover til det av oss nordmenn annekterte fangstfelt på Fredrik VI's kyst, hvor de efter ordre fra Ejnar Mikkelsen stjal og rev ned våre fangsthytter.

For oss som vet for et makelest rikt mat-land Vest-Grønland (Forts. s. 10)

Kaffe pr. sept. k 2	Ham
Sukker pr. sept. s	Magde
Sukker. Melis pro	D 31.45 & 31.50. F
da unotert. Tenden	Ham
Metaller. Kobber t	sept. s 63 1/4 n. k
dens: Rølig. Pr	310 n. Råsink
21.10 n. Sølv f	k 35.50.
Hy	Chicago, des. 8
sen uregelmessig.	Winnipeg, okt.
stø.	Buenos Aires, o
Ke	New York (Rk
densen fast.	Sul
New York, nov	sen fast.
New York, ol	stø.
AMSTERD	
Off. kurser:	
4% Nederl. 1. 1940	
4% Nederl. 2. 1940	
4% Nederl. 3. 1940	

meget sjelden, for vi kjenner ikke
ignende forhold i de siste 20 år.
De av våre fangstfolk som jeg
hittil har talt med hadde ikke inn-
trykk av at det var særlig mange
dyr som var strøket med. Det er
videre overmåte lite sannsynlig at
bakken har vært islagt også i de
indre territorier. Her er nedbøren
meget sparsom, men vegetasjonen
allikevel tildels meget rik, fordi
jordbunnen vannes av smeltevann
fra breer og firnområder. De in-
dre territorier er da også vel så
rike på dyr som de ytre distrik-
ter. Min fangstkamerat Elliv Her-
dal, som har hatt føling med mos-
kusbestanden omkring Myggbukta
i 10 år, og siste gang kom hjem
derfra sommeren 1939, sier at dy-
rene denne siste fimbulvinter trakk
innover til Moskusoksefjorden, hvor
der følgelig var usedvanlig mange
dyr. Det er altfor forhastet å dan-
ne sig noe begrep om fimbulvinte-
rens virkning på basis av noen rap-
porter fra sommeren 1939. Om
dyrene da ikke var å finne på de
vante steder, tør det nok vise sig
at de innfinner sig der igjen.

Men nu skal vi se litt på den
politiske side ved Moskusoksens liv
derborte.

Som nevnt kom dyrene først
riktig frem på arenaen i 1921 da
striden mellem Danmark og Nor-
ge opstod om disse jaktmarker. I
årene umiddelbart efter forrige
verdenskrig var der god pris på le-
vende kalver, som gikk til de da
tomme dyrehaver. Følgen var at
flere norske selfangere la sig efter
fangsten av levende dyr. Det var-
te da ikke lenge før vi fra dansk
hold fikk høre om hvilken rovdrift
som gikk isvang der borte; og jeg
må tilstå at også jeg personlig
syntes det hørtes faretruende ut.
For å få tak i kalvene måtte man
nemlig skyte ned de voksne dyr
som befant sig i flokken, og på den-
ne måte blev bestanden efterhvert
barbert bort av de norske grobia-
ner.

I 1926 kom jeg der bort, og min
engstelse vek da jeg fikk et be-
grep om hvor mange dyr som lev-

(Forts. fra s. 3)

er, står det danske argument om den proletariserte innfødte befolkning, som et grelt eksempel på evneløshet i å utnytte disse rike og vidstrakte egne.

Sesongen 1926—27 hadde vi i Myggbukta tre ganger besøk av dr. Lauge Koch, den fornemste danske representant i striden mellom Danmark og Norge. Han foretok den gang en sledereise fra Scoresbysund til Danmarkshavn og tilbake igjen. Han hadde med vel 40 kjørehunder som trengte meget kjøtt. Jeg representerte den gang „Tidens Tegn“, og da jeg vilde sende en liten korrespondanse om det celebre besøk, bad dr. Koch mig være så vennlig ikke å nevne noe om at han brukte moskuskjøtt som hundefor. „Det vilde nemlig engste og muligens irritere noen sentimentale dyrevenner hjemme, og det kan jo være unødvendig“, sa han. Jeg føiet ham i dette.

Sommeren 1926 var jeg en kveld gjest ombord i fangstkutteren „Heimland“ hos den engelske geolog J. M. Wordie, som da var sjef for Cambridge University Expedition. Mr. Wordie hadde fartet adskillig omkring i fjordene og hadde sett endel. Jeg spurte om han mente der kunde være noen fare for moskusbestanden. „Nei“, svarte mr. Wordie, „noen fare kan der ikke være, dertil er der altfor store utligjengelige territorier hvor dyrene faktisk er fredet. Jeg kan tenke mig at de lettest tilgjengelige steder som f. eks. Claveringsøya kan bli for sterkt beskattet, men det er lite sannsynlig“. Uttalelsen falt så kategorisk at vi forlot temaet. Senere besøkte mr. Wordie dr. Koch i Scoresbysund. Flere av Wordies folk utgav sine arbeider i den danske publikasjon „Meddelelser om Grønland“, så man kan gå ut fra at forholdet har vært vennskapelig. Et par år senere leste jeg da også en uttalelse av mr. Wordie om at nu var det nødvendig å gå til fredning av disse interessante Moskusokser.

Okkupasjonsåret 1931 kom den amerikanske millionære miss Louise A. Boyd til Øst-Grønland med „Veslekari“. Hun hadde måttet deponere 5000 dollar i København som sikkerhet for at hun ikke skulde skyte moskusdyr. I hennes selskap befant sig og en svensk herre, reisesekretær i den svenske turistforening C. Anrick. Miss Boyds selskap foretok ikke nevneverdige ekskusjoner og undersøkelser iland denne sommer. Skulde noe nevnes så måtte det være at en flokk moskusokser en dag blev filmet, men så viste det sig etterpå at man hadde glemt å sette film i apparatet så serien blev til intet. Da hr. Anrick kom hjem blev han innfanget av danskene og han avgav en rekke „sakkyndige“ uttalelser til for-

del for fredning og mot den norske „rovdrift“.

Det er jo rimelig at en reisesekretær, som har vært med på noen ukers rekreasjonstur i fjordene der borte og tøffet rundt på dekket i et par filtsko, må være mere kompetent enn vi som i årevis har bodd mellom dyreflokkene til å bedømme stillingen.

Vinteren 1932 fikk jeg besøk av en del av de unge danske videnskapsmenn som var plasert der borte av dr. Koch. De hadde foretatt en sledetur rundt Gauss-halvøya, var blitt overrasket av et stort snefall. De kom frem til Myggbukta i meget utmattet tilstand og med nesten halvdøde hunder og bad om assistanse.

— Hvordan i all verden har dere kunnet stelle dere slik? spurte jeg. — Så dere ikke moskusokser både der og der? og jeg nevnte flere steder som de hadde passert hvor jeg viste der gikk dyr.

— Jo — de så forbauset på mig. — Jo — der gikk ganske riktig moskus, men de hadde ordre hjemmefra om ikke å skyte noen dyr.

— Nåvel, sa jeg, den leksen kjenner vi, men vi bruker ikke ta dem høitidelig oss imellem her borte. Dere kan jo bruke øinene og se selv. Se nu f. eks. nøie efter i Loch Fine på turen videre nordover. Der har vi „rovdriftet“ nu i 6—7 år. Dere vil da selv se hvor meget der er i skriket.

— Ja, var det en som svarte, vi kom hit op i håp om å få se „den siste mohikaner“ og vi er forbauset over hvor mange dyr vi allerede har sett.

Senere skjøt dr. Kochs folk alle de moskusdyr de trengte.

Zoologen Alvin Pedersen har gjennom årene skaffet sig et navn for sine arbeider om moskusoksen. Han har overvintret der borte flere ganger, og studert dyrene i marken. Man blir ikke særlig imponert av hans kritiske sans hvis man går hans arbeider efter i sømme. Eksempelvis vet vi til overmål at moskusoksene har sin brunsttiden om høsten i slutten av september og begynnelsen av oktober, noe den har felles med de fleste store gressetere på den nordlige halvkule. Kalvene fødes så i slutten av april og i begynnelsen av mai. Men Pedersen har en sommer gjort en såre interessant videnskapelig iakttagelse. Han så nemlig to moskusdyr pare sig i juli, i Scoresbysund.

Enhver gårdbruker, han være dansk eller norsk, vil kunne fortelle hr. Pedersen at almindelige kuer ofte finner på å ri på hverandre, i glede over livet. Og hvis hr. Pedersen hadde kastet et blikk ut gjennom vinduet på sine arktiske stasjoner vilde han sannsynligvis se sine kjørehunder opføre sig me-

get uanstendig mot hverandre, utenfor løpetiden.

Om moskusoksen forteller hr. Pedersen også, at den under arktiske stormer kan bli stående med bakkelen mot været i dagnevis, uten å søke ly eller legge sig ned. Når man vet at slike stormer godt kan vare en uke, og det vet hr. Pedersen, må man virkelig bli forbauset over dyrenes makeløse hårdførhet. Dette er da selvfølgelig også overdådig sludder. Jo dyrene legger sig nok ned, som alle skikkelige drøvtyggere. De legger sig ned og lar sig fyke ned og beskytte av sneen, og så hard kan skaren rundt dyrene bli at store skareflak blir hengende igjen i ragget, som de så trasker rundt med og ikke blir kvitt, i dager efter stormen. Når en videnskapsmann begår den slags blundere får man ikke noen særlig tillit til hans skjønn ellers.

For allikevel å imøtekomme skriket om fredning har de norske fangstfolk innskrenket skytningen, har lagt sig mere efter sel til hundefor, og tatt med tørrfisk hjemmefra til samme formål. Videre er der fra norsk side fremsatt et fredningsforslag, uten at det har vunnet noe gjensvar fra dansk side.

Moskusoksen er et forholdsvis nytt dyr på Øst-Grønland. Knappe hundre år gammelt, og det er først i de siste decenier av forrige århundre de har bredt sig utover. Tidligere var rensdyrene tallrike der borte, men de forsvant omkring århundreskiftet, og moskusen er alene om beitemarkene. De øker i antall og utbredelse. Renen er sannsynligvis utryddet av ulven som man mener kom til landet nordfra sammen med moskusoksene. Moskusoksen formår vel å hytte sig mot ulven, men at den blir ille plaget og må bøte med mangel kalv er hevet over enhver tvil. Nu har vi praktisk talt utryddet ulven der borte, hvad der gir moskusen en chance mere.

Eiliv Herdal fremholdt for mig at nettop slike fimbulvintre som vinteren 1938—39, da bakken er glasert og hard, og lett å komme frem på, er det som sannsynligvis driver moskusoksene over sund og fjorder og bidrar til at dyrene spredes til territorier hvor de tidligere ikke har vært. Et synspunkt som ikke tidligere har vært fremsatt og sikkert har meget for sig. På Østgrønland har dyrene enda ikke nådd til de store øier, Traills øi og Geographical Society øia, hvor der er store beitevidder.

Under enhver omstendighet kan alle dyrevenner ta moskusoksens skjebne på Øst-Grønland med stor ro. Bestanden er stor og den vil sikkert enda kunde ekspandere til nye territorier.

Jeg er klar over at flere av de videnskapsmenn som har uttalt sig til fordel for fredning av dyrene har gjort dette i god tro, men man kan bli forbauset over det spinkle grunnlag de bygger sine meninger på. Man kan bli arg, når man ser alt det høitidelige sludder

som er prestert gjennom årene i dette spørsmål. Det er Grønlandsdanskene som har stått bak, og laget opinionen, og gjort moskusoksene til politiske kreaturer.

Oslo, 27. september 1940.

Hallvard Devold.

ST. REGNEGADE 2. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:
Berlingske Tidende Aften

skriver den 7 OKT. 1936

Den grønlandske Hund er ikke nogen Ven af Moskusoksen.

Engelsk Bekymring for Grønlands Moskusokser

Lord Moyne opfordrer i „Times“ den danske Regering
til at hindre Dyrenes totale Udryddelse

Fra vor Korrespondent

LONDON, TIRSDAG AFTEN.

„Times“ offentliggør i Morgen paa fremtrædende Plads et Brev fra den tidligere Landbrugsminister og kendte Politiker Lord Moyne, der indtrængende opfordrer den danske Regering til at forhindre Moskusoksernes fuldstændige Udryddelse i Grønland. Lord Moyne skriver bl. a.:

Danmarks Arbejde for at bevare Eskimoerne fra de Ulykker, Civilisationen har bragt andre Naturfolk, er saa beundringsværdig, at det er overraskende at se Moskusoksen, Danmarks mest særprægede og oprindelige Dyr, trues med Ødelæggelse. Hvis en Eskimo uden særlig Nødvendighed dræber en Moskusokse, faar han 10 Kr. i Bøde, hvilket er omkring $\frac{1}{10}$ af hans Aarsindtægt. Til Trods for mange Indvendinger fra zoologisk Side er der imidlertid intet Forbud mod, at Europæere dræber Dyr, og dette skyldes utvivlsomt, at den danske Regering frygter, at Beskyttelsen af Moskusoksen vil føre til Gnidninger med Norge.

Dyr opgives til Bestyreren, og ligeledes skal der afgives en Begrundelse for, at det var nødvendigt at tilvejebringe deres Kød. Det synes, at disse Bestemmelser har virket efter deres Hensigt; thi efter de Beretninger, der foreligger fra Distriktet netop i Aar, er Moskusokserne taget til i Antal i Distriktet.

Saa er der Distrikterne Nord for Scoresbysund, hvor danske og norske Fangstmænd driver Fangst. Her skydes der en Del Moskusokser, naar det kniber med Føde til Hunde og til Mennesker. Men det er f. Eks. Lauge Kochs Mening, at Okserne ogsaa i disse Distrikter tiltager i Antal, og nogen Fare paa Færde for, at Moskusokserne skal blive udryddet paa Grønland, er der efter min Mening absolut ikke.

— Hvor mange Moskusokser findes der paa Grønland?

— Det er der ingen, der ved. Man har nævnt mange forskellige Tal, men ingen er i Stand til at sige noget tilnærmelsesvis rigtigt Tal. Naar man ser en Flok et Sted i Dag og en anden Flok en Uge efter et andet Sted, kan det nemlig udmærket være de samme Dyr, for Moskusokserne foretager jo meget lange Vandringer. Der er ingen, der er i Stand til at kontrollere deres Antal,

dingen fra zoologisk Side er der imidlertid intet Forbud mod, at Europæere dræber Dyr, og dette skyldes utvivlsomt, at den danske Regering frygter, at Beskyttelsen af Moskusoksen vil føre til Gnidninger med Norge.

Efter at have omtalt den dansk-norske Traktat af 1924 fortsætter Lord Moyne med Beskrivelse af Moskusoksens Kaar i Øjeblikket. Han oplyser, at *Ejnar Mikkelsen* anslaa deres Antal til 11,000, og da de lever paa en smal Kyststrækning, er de saa lette og fordelagtige at dræbe, at de vil uddø uden Regeringens Beskyttelse. Naar en Flok angribes, slaar den Kreds om Kalvene inde i Midten, og dette kan maaske være et effektivt Forsvar mod Bjørne og Ulve, men er skæbnsvangert over for Ildvaaben. Blot endnu et Par Mennesker fristes af Indtægterne ved Masseslagteri eller ved Salg af Kalve til zoologiske Haver, vil Udryddelsen være fuldstændig.

Hvor hurtigt Udslettelsen kan foregaa, fremgaar af, at der paa et eneste Aar ifølge Professor Adolf Jensens Oplysninger er dræbt 37,000 af de mere sky Rensdyr.

Uden for Grønland lever Moskusoksen nu kun i ringe Antal i det arktiske Canada, hvor de er strengt beskyttet af Regeringen. Efter at Dyrene er udryddet i Alaska, søger den amerikanske Regering at genindføre dem ved at købe ca. 40 Kalve af Nordmænd, der fanger dem i Grønland og for at opfylde den amerikanske Ordre dræber hele Flokke dér. Det menes, at Jægere hvert Aar dræber 50. Sælfangerne salter Kropene ned til Brug i Norge til Hundeføde eller til Løkkemad i Rævesakse. Norge har ingen Andel i Grønlands Styrelse, slutter Lord Moyne, og en Haandfuld Nordmænd kan ikke have gyldigt Krav paa at udnytte Tilladelsen til Udryddelse af Moskusokserne. Jeg tror, at Grønlandstraktaten giver Danmark Myndighed til at beskytte de Dyrearter, der er i Fare. For Moskusoksernes Vedkommende er det visselig paa høje Tid at fremme det.

Ingen Fare for Udryddelse af Moskusokserne i Grønland

I Scoresbysund Distriktet tager Dyrene til, og det samme gør de antagelig i Distriktet Nord for Scoresbysund

Moskusokserne paa Grønland lever som bekendt kun i Nordøstgrønland, og hvorledes Forholdene for Dyrene er deroppe, gav Direktør *Daugaard-Jensen* følgende Oplysninger om i Aftes, da han havde hørt Indholdet af Lord Moynes Artikel.

— Vi har fredet Moskusokserne i Scoresbysund-Distriktet saaledes, at der kun skydes Okser, naar der er Kødnød paa Færde, altsaa naar Kød ikke kan skaffes paa anden Maade. Der maa da

ingen er i Stand til at sige noget nærmelsesvis rigtigt Tal. Naar man ser en Flok et Sted i Dag og en anden Flok en Uge efter et andet Sted, kan det nemlig udmærket være de samme Dyr, for Moskusokserne foretager jo meget lange Vandringer. Der er ingen, der er i Stand til at kontrollere deres Antal, alene fordi det er saa uhyre store Afstande, det drejer sig om. I øvrigt har der jo været Tale om en international Fredning af Moskusokserne, en Fredning, i hvilken Canada og De Forenede Stater, paa hvis nordligste Omraader der ogsaa findes et betydeligt Antal Moskusokser, skulde være med. Men det er hidtil ikke blevet til noget, og Sagen synes nærmest at være død hen.

— Der bliver altsaa ikke Tale om nogen Indgriben fra dansk Side?

— Det kan jeg ikke tænke mig, fordi jeg mener, at en Indgriben ikke er paakrævet. Vi har naturligvis altid vor Opmærksomhed henvendt paa hele Sagen, som der er skrevet saa meget om, og skulde det vise sig, at Udviklingen skulde tage en anden Vending, vil der sikkert blive sat en Stopper for Nedskydningen af Dyrene. Men da de altsaa for Tiden synes at tage til, er der ingen Grund til, at der fra Regeringens Side foretages noget.

H.

Med Helge Ingstad på Grønland.

Er isbjørnen farlig? Veldige moskusfelter tunnet av forfatteren.

En ny bok av Helge Ingstad — noget å glede sig til i mørke, dystre høst- og vinterkvelder. Sist var det en uforlignelig pelsjegerbok om livet i Canada. Ingstad forarte oss, denne gang en Grønlandsbok — «Øst for den store bre» med to festlige moskusdyr i nærkamp på omslaget (tegnet av Ridley Borchgrevink) — og næste gang blir det vel en Svalbardbok. Vi ser forfatteren er på stadig vandring mot øst — og endelig en bok fra det uendelige Sibirien?

Forfatteren sitter foran oss og det blir selvsagt ishavsprat som så mange ganger tilforn.

— Hvor boken er skrevet? Litt på Grønland, litt på Svalbard og hjemme i sommeren siden jeg kom til Norge nordfra, sier Helge Ingstad. Jeg vil med en gang gjøre oppmerksom på at boken ikke inneholder politikk — den skildrer landet, livet der borte, dyr og mennesker, sledeferder, båtreiser. Dyrelivet har jeg studert en del og forsøkt å finne en sammenheng mellom dette og de utdøde eskimoer på Øst-Grønland. Deres skjebne har været en gåte — likeledes er det en gåte hvorfor den rike

isfritt land. De nordmenn som holder til der, trives og gjør et solid utkomme. Dette har sin store betydning for mange små og fordringsløse hjem vestpå. Ellers er jo Grønland et umådelig, lite utforsket land. Hvilke muligheter man kan regne med i fremtiden er umulig v si idag.

— De har jo flakket omkring i kjoens forskjelligste polarstrøk — Canada, Grønland og Svalbard — hvad er Deres inntrykk av de tre polarland?

— Kallest var Canada, men senere blev det mildere etterhvert som jeg nærmet mig Nordpolen. Klimaet på Grønland var noget beslektet med det kanadiske — Svalbards betydelig mildere. Naturen og tilværelsen i Canada står likesom i en særklasse på grunn av skoglandet, det bølgende landskap og miljøet ellers. Både Grønland og Svalbard er oj typiske fjell-land. Grønland mer vilt og storslagent, Svalbard nærmest som et avkom av Grønland.

— De opnådde den historiske sjeldenhet å være sysselmann på Grønland?

— Ja, og siden var jeg to år i sysselmannstillingen på Svalbard. Det var en interessant tid og et arbeide jeg satte høit, et arbeide som har tatt flere år av min tid og som har revet mig bort fra andre planer som jeg i lengere tid hadde arbeidet med.

— Hvilke andre planer?

— Jo, jeg har mine planer den dag

Forfatteren på seljakt i hvitt.

Helge Ingstad med moskuskalver.

villrenbestand der borte forsvant og årsakene til at moskusdyrene i forholdsvis ny tid har oversvømmet de sydligere strøk.

— Det har jo fra tid til annen stått strid om moskusbestanden — hvad er Deres syn på den?

— Etter min mening er den meget rik. Der finnes tusener av dyr. Dette begrunner jeg ikke bare i andres observasjoner, men jeg har også selv funnet masser av dyr i hittil ikke utforskede strøk. Norske fangstmenns beskatning av bestanden betyr svært lite. Det finnes svære felter med moskusdyr nedover mot Scoresbysund og Jameson Land.

— Har De været i det «forjettede» Scoresbysund?

— Ja, jeg foretok en sledereise dit ned — den varte flere måneder. Jeg besøkte det indre av Scoresbysundområdet, som inngikk i den norske okkupasjon og stod under min administrasjon i egenskap av sysselmann. Av alt jeg har oplevet i polarstrøkene har jeg aldri sett noget så betagende vakert som Scoresbysund og landet der omkring. Der finnes til og med en tundra i likhet med hvad man har i Canada med frodig vegetasjon og et forbløffende dyreliv. Scoresbysund er

idag, men vil nødig snakke om dem før de er blitt mer sikre og nærmere utformet. — — —

Vi aner hvad Helge Ingstad pønsker på og skimter nye lange sledeferder i det fjerne, naturligvis i strøk hvor andre enten aldri før har satt sin fot eller hvite folk uhyre sjelden hjem søker.

— Til slutt må vi få Deres mening om Svalbard som fremtidsland —

— Arbeidet med utnyttelsen av landet er i den beste gjenge og alt lover det beste, men man må også regne med at det ennå er mange og store vanskeligheter som må overvinnes og at virksomheten på Svalbard betyr arbeide på lang sikt.

Undertegnede.

villrenbestand der borte forsvant og årsakene til at moskusdyrene i forholdsvis ny tid har oversvømmet de sydligere strøk.

— Det har jo fra tid til annen stått strid om moskusbestanden — hvad er Deres syn på den?

— Efter min mening er den meget rik. Der finnes tusener av dyr. Dette begrunner jeg ikke bare i andres observasjoner, men jeg har også selv funnet masser av dyr i hittil ikke utforskede strøk. Norske fangstmenns beskatning av bestanden betyr svært lite. Det finnes svære felter med moskusdyr nedover mot Scoresbysund og Jameson Land.

— Har De været i det «forjettede» Scoresbysund?

— Ja, jeg foretok en sledereise dit ned — den varte flere måneder. Jeg besøkte det indre av Scoresbysundområdet, som inngikk i den norske okkupasjon og stod under min administrasjon i egenskap av sysselmann. Av alt jeg har oplevet i polarstrøkene har jeg aldri sett noget så betagende vakkert som Scoresbysund og landet der omkring. Der finnes til og med en tundra i likhet med hvad man har i Canada med frodig vegetasjon og et forbløffende dyreliv. Scoresbysund er et sted hvor man kunde finne på å slå sig til og bli resten av sitt liv.

— De blir aldri trett av livet i polarstrøkene?

— Nei, landet der nord trekker. Jeg minnes hvad en «oldtimer» sa til mig første gang jeg kom til Canadas villmarker: «He, who ever enters the northern lands, will leave his bones there». Vi levet hele vinteren på flyttefot. Når en tar fatt på mørketiden og lever i den, så blir det en bra tilværelse. Man venner sig til mørket og trives.

— De var jo inne i ukjent land på Grønland?

— Store strøk av Øst-Grønland er enda ikke utforsket. Og her er mer enn nok å bestille for videnskapsmenn og andre. Vi gjorde systematisk bruk av iglo'er — snehytter — på våre turer og de slo teltet fullstendig av marken. Jeg slet som en tyrk til å begynne med, men etter hvert som en fikk treningen, gikk det bra med byggingen. Det hendte jo også vi måtte grave oss inn i skavlene.

— Isbjørn-angrep undgikk De?

— Jeg har ingen større tro på at isbjørnen i almindelighet går til angrep, men det hendes at moskus, isbjørn og ulv får luner og da kan man aldri være trygg. Mitt prinsipp i polartraktene har alltid været å undgå dumdristigheter overfor dyrene, hvor det ikke er absolutt påkrevet.

— Hvordan likte De landet og hvilke muligheter har våre fangstfolk der borte?

— Landet er strålende vakkert — imponerende. Tørt og fint klima med en sommer som er noget helt for sig selv. Sol og atter sol som regel somme tid. Det kan bli steikende nett. I motsetning til hvad folk i almindelighet innbiller sig, er det svære strekninger av

idag, men vil nødig snakke om dem før de er blitt mer sikre og nærmere utformet. — — —

Vi aner hvad Helge Ingstad pønser på og skimter nye lange slederferder i det fjerne, naturligvis i strøk hvor andre enten aldri før har satt sin fot eller hvite folk uhyre sjelden hjemsøker.

— Til slutt må vi få Deres mening om Svalbard som fremtidsland —

— Arbeidet med utnyttelsen av landet er i den beste gjenge og alt lover det beste, men man må også regne med at det ennu er mange og store vanskeligheter som må overvinnes og at virksomheten på Svalbard betyr arbeide på lang sikt.

Undertegnede.

Bladet:

Ekstrabladet

15 FEB. 1935

ET GIFTFORBUD I ØSTGRØNLAND

*Direktor Daugaard-Jensens Førstemand,
Kontorchef Oldendow, gaar kraftigt ind for,
at det nu maa komme*

**Samtidig foreslaar Dr. Lauge Koch, at der skal
kræves Licens for Skydning af Moskusokser**

En giftdræbt Ulv i Østgrønland. — Billedet er hentet fra Kontorchef Oldendows nye Bog.

KONTORCHEF Knud Oldendow i Grønlands Styrelse har under det grønlandske Selskabs Avspicier udsendt et sterre Værk „Naturfredning i Grønland“, hvori han udførligt gør Rede for de allerede gennemførte Fredningsbestemmelser og optrækker Linjerne for yderligere Fredning — bl. a. i Østgrønland, hvor den norske Giftfangst frembyder en alvorlig Fare for Dyrebestanden.

Et værdifuldt Værk

Det er imidlertid ikke et kedeligt, tørt Værk med Lovparagraffer og den Slags, men et interessant og smukt Værk. Bogen er præget af Kontorchefens Kærlighed til Landet og dets Dyreliv. Han har samlet over 100 udmærkede Fotografier, faaet *Johannes Larsen* til at stille et Udvalg af sine Tegninger til Raadighed, og fra utallige Kilder har Hr. Oldendow øst Materiale til Belysning af de grønlandske Dyrearters Forhold, saa at man paa samme Tid har faaet et Propagandaværk for fornuftig Fredning og en ny zoologisk Bog af stor Interesse.

Giftfangsten maa ophøre

Mens Kontorchef Oldendow i det afsluttende Afsnit kun refererer Planerne om at gøre Dele af Nordøstgrønland til en Nationalpark, i Form af et størstilet Dyreservat, gaar han **aabent og kraftigt ind for et dansk Forbud mod Giftfangsten** — „denne odiøse og utiltalende Jagtmetode“, og hans Betragtninger om dette Spørgsmaal er saa nøgterne og saglige, at de forhaabentlig ogsaa vil finde Genklang i Norge.

Dobbelt Vægt har de i hvert Fald, fordi Forfatteren ikke er en tilfældig Skribent, men den Mand inden for Grønlands Styrelse, der stedse konstitueres som Direktor, naar Direktor Daugaard-Jensen er bortrejst, og som almindeligvis — ad Aars — ventes placeret i Direktørstolen ... Bogen er da ogsaa til-egnet Direktor Daugaard-Jensen i For-ening med de grønlandske Landsraad.

Kontorchef Oldendow understreger meget stærkt, at de Danske i Østgrønland

ikke anvender Gift og ikke ønsker at optage denne Fangstmetode. Han skildrer med Citater fra talrige kyndige Mænd, hvorledes Giftfangsten former sig som en „hensynsløs og nytteløs Udryddelse af Liv“. Det ene Dyr æder af det andet forgiftede Røster, forgiftes selv — og saaledes forplantes Giften, saa at der kan findes i Massevis af giftdræbte Ræve, Bjørne og andre Dyr.

Under Haag-Processen blev det fra norsk Side indrømmet, at „Gift er lidet anbefalelsesværdigt til Jagtbrug“ — og saa fordi det gaar ud over *Hundene*. Norge har selv forbudt Giftfangst paa Svalbard og vil derfor sikkert forstaa, naar vi gaar samme Vej.

Nedskydningen af Moskusokserne skal standses

Samtidig beskæftiger Kontorchef Oldendow sig udførligt med, hvad der bør gøres for at sikre Moskusoksens Fremtid, og han har hos Dr. Lauge Koch indhentet en Række Oplysninger, som munder ud i Forslaget om, at der indføres et Licenssystem.

Kontorchefen beregner, at der aarligt nedskydes 5—600 Moskusokser!

Dr. Koch fastslaar, at hver overvin-trende Person faar Lov til at nedskyde 5—7 Okser, og hver Sommerexpedition ½ Okse pr. Mand om Bord. Samtidig bør det forbydes at fange levende Kalve, og Fangstvirksomhed med Gift og Sakse omkring Moskusoksekadavere maa ogsaa standses.

Som Helhed er det et overordentlig værdifuldt Stykke Arbejde, Kontorchef Oldendow har udført. Man har her samlet i én Bog *hele* det Materiale, der kræves til de nu umiddelbart forestaaende Overvejelser af, hvorledes Fredningsarbejdet i Grønland skal føres videre.

Forhaabentlig lader Afgørelserne saa ikke vente længe paa sig. Rent bortset fra Hensynet til Dyrene, er der Hensynet til Menneskene, og hverken de danske Fangstmænd eller Eskimoerne er tjent med, at der drives Rovdrift med Gift i det Land, der er deres, og hvor de søger at skaffe sig et beskedent Udkomme.

L. B. H.

GL. MØNT 4. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Morhusohuset

Bladet:

Aftenbladet

skriver den 16 JUNI 1932

Fire Kasser og to Slags Arbejde

Imellem alt det brogede Materiel, som „Gustav Holm“ havde ombord, da den i Gaar sammen med „Godthaab“ ved Middagstid dampede ud af Havnen for at gaa til Grønland, var der ogsaa fire Kasser, som man kan fæste sig lidt særligt ved, fordi de har deres egen og ganske særlige Historie. I disse laa forskellige Maskindele, der sat sammen oppe paa Grønland skal udgøre to Fisketørringsanlæg. Og disse er bestemt til det danske Fangstelskab „Nanok“'s Jægere til Fremstilling af Tørfisk, som man kan bruge til Hundefoder. Naa, alt dette skal vel egentlig ikke være saa særlig interessant, vil maaske en og anden sige. Jo netop! Det hele sattes nemlig op, for at man under Jagt-Ekspeditionerne kan undgaa at dræbe Moskusokserne for at faa Føde til Mennesker og — navnlig — til Hunde. Og der er andre, der færdes deroppe, der ikke kender til at tage dette Hensyn... der netop ofte har præsteret det, man med et kraftigt Ord kalder Myrderi ... Vi skal ikke nævne Navne og Adresser for ikke at risikere at faa et Fjeldstykke kylet i Hovedet.

I Beretninger om Rejser deroppe, baade i danske og andre, kan man støde paa den samme Skildring. Mænd og Hunde, der har slidt sig gennem Sne og over Is, har aset sig dødtrætte i Polarlandets Uføre, og til Trætheden er der kommet dette, at det er lidt smaat med Provianten baade for Mændene og Trækdirene; de sidste er nærmest helt

Mænd og Hunde, der har slidt sig gennem Sne og over Is, har aset sig dødtrætte i Polarlandets Uføre, og til Trætheden er der kommet dette, at det er lidt smaat med Provianten baade for Mændene og Trækdýrene; de sidste er nærmest helt udkørte, det ses paa de slunkne Maver, at der har ikke været noget rigtigt Foer. Saa faar Mændene Spor af Moskusokse eller Bjørn, og snart staar Stegen paa Bordet for de førstes Vedkommende, og der fraadses i Indmad af de sidste. Og der gaar som en Jubel gennem Lejren, medens Mennesker og Dyr sætter til Livs, alt hvad de kan orke, alt hvad deres Maveskind kan spændes ud til. Mætte, stoppet lige til Drøblen gaar de til Ro og sover ind under Polarnattens kolde Stjerner efter at have sendt en venlig Tanke til dem dejemme og udstødt et Velvære-Suk med et stille: Aa, det hjalp. Livet er alligevel dejligt, naar man bare kan blive saa mæt en Gang imellem ...

Og man under dem det gerne af Hjertet, ligefrem nyder dette dejlige Æderi, der faar Hjertet til at slaa raskere og giver Blodet hurtigere Løb ... men det gaar jo desværre ud over Dýrene, selv om der af vore Folk aldrig skydes mere, end hvad man skal bruge til Føde. Alligevel vilde det tage for stærkt paa Bestanden, om man ikke traf visse Foranstaltninger, der tog Sigte paa at undgaa at slaa for haardt ned paa dem. Det er netop det, vi gør her.

Og det viser, at vort Arbejde i Grønland, medens vi gaar paa Opdagelses- og Jagt-Ekspeditioner

deroppe, stadigt er to Slags, der dog ligger paa samme Linie, nemlig at beskytte Landets Mennesker og skaane dets Dyr. Der er dem, der langt mere end de nu gør det, burde følge vort Eksempel. Der

skal stadigt ikke gives Fingerpeg om, hvor og hvem vi sigter mod ... for at der ikke skal komme et Fjeldstykke til flyvende.

Jens Hammer.

GL. MØNT 4. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Moskusokse 20
Bladet: *Berlingske Tidende*
Aften

skriver den

17 MAJ 1932

Om den grønlandske Moskusokse.

I „Berlingske Tidende“s Aftenudgave den 21. d. M. har Hr. cand. mag. Magnus Degerbøl skrevet en Artikel om Moskusokserne i Østgrønland og kommer derved ind paa nogle af mig tidligere givne Oplysninger om disse Dyr. Selv om det ikke siges direkte, saa fremgaar det dog af Artiklen, at Hr. Degerbøl har mig lumsk mistænkt for ikke at have taget tilstrækkeligt Hensyn til, at Moskusokserne strejfer vildt omkring, og paa den Maade undertiden at have talt dem flere Gange, ligesom Tordenskjolds Soldater.

Der er nu imidlertid ikke nogen større Fare for Fejltagelser af den nævnte Art. Moskusokserne strejfer ganske vist vildt omkring, men deres Vandringer er bestemt af Hensynet til paa lettest mulig Maade at komme til deres Føde. Derfor vandrer Dyrene om Foraaret ned mod

Kysten efterhaanden som Lavlandet bliver tilstrækkelig snebart, og de dér beliggende forholdsvist frodige Græsgange bliver tilgængelige for dem, og hen paa Efteraaret, naar Lavlandet snar nede, gaar Vandringerne den modsatte Vej. Dyrene søger da op til Dalskraaningerne og Højsletterne inde mellem Fjeldene, hvor Vegetationen er mere karrig, men paa den anden Side lettere at komme til. Vandringer kystlængs forekommer meget sjældent. Man ser saa godt som aldrig Moskusoksespor, der fører over de dybe Fjorde, som mange Steder skærer sig helt ind til Indlandsisen, og som saaledes deler det isfri Land op i forskellige Distrikter.

Man kan derfor nogenledes trygt gaa ud fra, at Bestanden indenfor de enkelte Distrikter er temmelig konstant, selv om Dyrene til de forskellige Aarstider er at træffe paa forskellige Steder indenfor det paagældende Distrikt.

Hr. Degerbøl synes at mene, at det, naar Tallet er om Moskusoksernes Eksistens eller Ikke-Eksistens, ikke har nogen større Betydning, om Dyrene er lidt mere eller mindre talrigt forekommende, men kun kommer an paa, hvor meget de efterstræbes.

Men det er dog klart, at der, for at Forholdene skal kunne vurderes rigtigt, maa tages Hensyn til begge Sider paa Regnskabet. En forholdsvist talrig Dyrebestand, der har en aarlig Formering paa 16-17 pCt., taaler en temmelig stærk

Beskatning, uden at det gaar ud over Bestanden, og en Kendsgerning er det, at Bestanden endnu ikke har lidt ved den Beskydning, der har fundet Sted. Heri skal absolut ikke ligge noget Forsvar for de norske Fangstfolks Opførsel; de af Hr. Degerbøl anførte Tal tyder afgjort paa, at de norske Fangstfolk har taget haardere fat end forsvarligt er. Selve den Omstændighed, at der har været Dyr nok at tage af, berettiger ikke til at bruge mere end nødvendigt.

Skal man undersøge, om Moskusoksebestanden ogsaa i Fremtiden vil kunne holde til den Beskatning, den vil komme ud for, er der Grund til at se lidt nærmere paa Forholdene. I Øjeblikket er der nordenfor Scoresbysund 30 Mennesker og 150 à 170 Hunde. Hvis Moskusokserne skal afgive det hertil fornødne Kød, vil der medgaa mindst 600 Moskusokser om Aaret. Dette vilde Bestanden muligvis nok kunne holde til, hvis Forbruget blev jævnt fordelt over hele Kyststrækningen fra Scoresbysund og op til Pearyland, men da Størstedelen af Mennesker og Hunde befinder sig i Egnene omkring Franz Josephfjorden og Gæll Hamkesbugt, vilde Forbruget i givet Fald næsten udelukkende falde paa Bestanden dér, og det kan den absolut ikke holde til.

Men der vil i Praksis heller ikke blive Tale om saa stort et Forbrug. Den danske videnskabelige Ekspedition har blandt andet netop af Hensyn hertil medtaget Grønlændere, hvis Hovedopgave det vil være at skaffe Sædyr, altsaa Sæl, Hvalros og Narhval til Hundefoder. Fra „Nanok“s Side er der foretaget Fiskeriforsøg forskellige Steder deroppe og derved konstateret Tilstedeværelsen af en ikke ganske ringe Mængde Laks i Tyrolerfjorden og Hochstetterbugten. Disse Laks vil muligvis ikke have nogen større handelsmæssig Værdi, men hvis man sættes i Stand til deroppe at disponere over det fornødne Materiel til at fange og tørre et passende Kvantum Laks, vil man ad den Vej kunne formindske Fristelsen til at lade det gaa ud over Moskusokserne. Og det vil sikkert i Praksis vise sig lettere at beskytte Moskusokserne ved at stille Midler til Disposition til Fremskaffelsen af andre Foderemner, end ved at indføre Fredningsbestemmelser, det, som Forholdene nu engang er, bliver vanskeligt eller næsten umuligt at skaffe overholdt.

J. G. Jenkov.

Hvordan kom moskusoksen til Grønland?

For „Aftenposten“ av bergingenør Anders K. Orvin.

En hel ny moskusbestand på Spitsbergen om nogen år?

Moskus-kalver mates ombord i «Veslekari».

Menneskeslektens morgenrøde, da isen ennå dekket store deler av Nord-Europa, var moskusoksen en meget utbredt dyreart. Sammen med ren, mammut og andre arktiske dyr beitet den på de vidstrakte tundraer over Europa, Sibirien og Nord-Amerika. Da isen trakk sig nordover fulgte dyrene etter. I Europa og Sibirien forsvant den allerede i forhistorisk tid, men i Nord-Amerika holdt dyreracen sig omtrent uforandret op gjennom de følgende årtusener, og da de første hvite mennesker kom op til det nordlige Canada, var den ennå meget tallrik der. Men det gikk her som så mange andre steder. Mot de moderne skytevåben kunde ikke dens spisse horn beskytte den. Siden de innfødte fikk skytevåben for et par årtier siden, er moskusoksen blitt næsten utryddet på det amerikanske fastland.

Imidlertid hadde dyrene funnet veien nordover til de avsidesliggende øer nord for Canada og herfra til Grønland. Så noksomme er disse dyr at de kan ernære sig selv på den nordligste, meget karrige kyst av dette land, og ad denne vei er de så kommet ned til Østgrønland, hvor de nu lever meget tallrikere enn noget annet sted. Moskusoksen synes ennå stadig å være på vandring sydover langs kysten, men er ennå ikke rakkert lengere enn til Scoresby Sund. Besynderlig nok har den heller ikke gått over Sofiasundet og Kong Oscars Fjord til Geographical Society-øya og Trailloya.

Når kom så moskusoksen til Øst-Grønland? Oppfatningen har været at den er innvandret dit i meget ny tid. Første gang moskusoksen blev sett på Østgrønland var i 1869—70 på den annen tyske Nordpols ekspedisjon. Man mente at den måtte være kommet dit etter at eskimoene forsvant, fordi der ikke var funnet ben av moskusokser i deres kjøkkeumodninger, men dette har vist sig ikke å være tilfelle. På den norske ekspedisjon siste sommer blev der nemlig funnet en moskusoksetann i en boplass på sydsiden av Claveringøya. Her så kaptein Clavering 12 eskimoer i 1823.

Moskus-okser i karré.

Hvor lenge disse eskimoer fortsatte å leve her vet vi ikke, men det var neppe mange årtier. Moskusoksen må således være kommet til Øst-Grønland før disse folk døde ut eller flyttet bort. Sannsynligheten taler for at den allerede var innvandret i 1823, men at den da var meget sparsomt utbredt, ellers måtte Clavering ha sett disse dyr på sin rotur rundt Claveringøya dette år.

Når man ser disse tunge, langraggede dyr i det snøe, grågule terreng på Østgrønland, får man en følelse av å være satt mange tusen år tilbake. Man kan næsten vente å se urmennesket kledd i skinn snike sig inn på den med bue og pil.

Dyrene virker ved første øikast dørske og tunge, når man ser dem rusle rundt og beite i den side, bruke ragkappe og de hvite okker, men man bringes allikevel til å stanse på ærbødig avstand, når den brede panne med de kraftige, krumme horn rettes mot en.

Hele dyret er brunsort, når uddtas anklar, horn, en hvit flekk midt i pannen og en ditta på ryggen. En stor moskusokse kan bli 2 m. lang, 1,2 m. høy over skuldrene og ha en bruttovekt av over 500 kg. En fullvoksen kan er således ikke å spøke med.

I almindelighet går dyrene og beiter i små flokker fra tre op til en snes stykker. Kun om vinteren og i kalvningstiden om våren samler de sig i større flokker for bedre å kunne forsvare sig mot polarulven.

Kommer man dyrene så nær at de vårer fare, blir der straks liv i dem. Hvis de har god tid til å betenke sig, hender det nok at de straks setter avgårde i vill galopp, de bråstanser gjerne noen ganger under flukten og gjør front mot den formentlige fiende for å se om de blir forfulgt, for straks etter å fortsette flukten over knauser og stenurer like rappfotet som en gjeiteflokk. Kommer man litt brått på dem flykter de ikke straks, men damper karré med kalvene i midten. Det er meget fornuftelig å se dem galoppere inn i karreen fra alle kanter. Det optil seksti centimeter lange ragg slagrer rundt dem fuldstendig som flikene på en kappe.

I flokkene er der alltid en gammel okse, som fører an. Når denne blir overvunnet av en yngre konkurrent, forlater den flokken og går alene resten av livet. Disse anførere leder også flokken til angrep, så hvis en moskusflokk setter på en, må man først søke å felle lederen. De voksne dyr er i almindelighet helt tause. Kun en gang har jeg hørt en gammel okse raute flere ganger for å få noen efterfølgere til å skynde sig. Denne rauting lyder som en mellomting mellom almindelig okse-

rauting og løvehøl. Den var meget kraftig og høres sikkert lang vei.

Ved Kapp Graah på Ymerøya blev jeg også engang vidne til hvordan en yngre okse angrep en gammel, grå troppsfører. Hver gang gamlingen begynte å gå, tok den annen tilsprang og satte på den bakfra. I siste øieblikk hev gamlingen sig rundt og tok i mot støten med skallen, så det smalt lang vei. Alt annet enn nettopp en moskuskalle skulde man tro vilde knuses under en sådan behandling. Etter å ha stått en stund med panne mot panne, snudde gammeloksen sig rundt og vilde gå efter flokken, men det varte ikke lenge før angrepet blev fornyet. I paringstiden om høsten skal det hende at de dreper hverandre. Man har også eksempler på at moskusoksen har drept de innfødte i Canada.

Om vinteren får moskusoksen en tett, fin ull under taglet. Denne løser om våren og faller av i store kaker og dotter. For å få ullen vekk i de varmeste sommermånedene gnir dyrene sig mot bratte jordbakker, bekkeskjæringer, fjellvegger og stenblokker. De gamle dyr har vanskelig for å få ullen til å løsne. Den henger gjerne igjen på nakken hele sommeren utover, og det ser da ut som om dyrene har manglet omtrent som

Overst: Beiteende moskus-okser ved Kapp Humboldt. Nederst: moskus-kalv ombord på «Kapp Flora».

leven. Siste sommer så vi ved Sofiasundet en enslig, gammel okse, som var over all måte lurvet og fæl. Ulltjafsene hang helt ned i marken, og den lignet mere en mosegrodd sten enn et dyr. Vi gikk bort mot den for å se på den. Jeg hujet for å henlede dens oppmerksomhet på oss, men nei, den la seg ikke engang på hodet. «Den en nok døv», var der en som bemerket. Jeg skjøt et skudd i luften med min kasabin. Da blev det liv i lurvetassen. Den spratt rundt som en viskelærball, og vi så et par lange horn krøke sig ut av ullmassen. Den fikserte oss en stund og så ganske tydelig: «Bare kom». Den begynte snart å gnage igjen og vendigst oss ikke et blikk da vi gikk.

Når man har sett de mest lurvete av disse gammelokser, kan man næsten ikke forbauses over en historie, som er blitt fortalt om en av de første, norske fangstskippere som kom iland på Øst-Grønland uten å kjenne noget til denne dyreart. Da han fikk se den forate moskusokse, sa han til kameraten: «Nei så betterde tror e ikkje dæ e han Gammelerik. Trur du e tær skyt?»

På min første tur tok jeg et bilde av en enslig okse inne i Reinbukta i Frans Josefs Fjord. Jeg gikk inn på den med fotografiapparatet og browningen rettet mot den samtidig og tok bildet på fem meters hold. Den stod og fnyste og hvuset hornene, men gikk heldigvis ikke til angrep. Først da vi hadde trukket oss omkring et hundre meter tilbake, syntes redselen å komme over den, og den satte avgårde som om den skulde ha sett den onde selv.

Moskusoksen er ikke ufarlig, og dens luner er så forskjellige, at man

vanskelig kan forutsi hvad den vil finne på. Samme dag jeg hadde fotografert oksen i Reinbukta, blev vi ved Vargbukta på Ymerøya angrepet av en flokk på fire voksne dyr med to kalver. Vi kom nokså plutselig på dyrene på vel et hundre meters avstand. De satte øieblikkelig på oss i strak galopp, så klovene klappet mot fjellet. Kun ved å gi hurtigild rakk vi å felle dyrene bare få meter foran oss.

Disse dyr var antagelig på forhånd blitt angrepet av polarulv, som vi så her. Dessuten hadde våre hunder tirret dem på egen hånd et par timer i forveien.

Det synes som om moskusoksen kun angriper i selvforsvar. Jeg hørte således en fangstmann derborte fortelle at han to ganger var blitt angrepet av moskusflokker. Han trodde sig allerede fortapt, da dyrene bråstanset bare en meter foran ham og blev stående der ubeslutsomme,

bord. Det var sent om kvelden, og han var helt alene med kalven, som var svært gjensidig, så han måtte godsnakke med den og ta den med lempe for å få den til å følge med. Plutselig så han sig omringet av fem store, hvite ulver, som stod rundt ham med flette tenner og tungen sleivende ut av kjeften. Han blev så redd, at han slapp kalven, men den bleiv ut av kjeften. Han blev så redd, at han slapp kalven, men den bleiv ut av kjeften. Han blev så redd, at han slapp kalven, men den bleiv ut av kjeften.

Da han fikk se den forate moskusokse, sa han til kameraten: «Nei så betterde tror e ikkje dæ e han Gammelerik. Trur du e tær skyt?»

På min første tur tok jeg et bilde av en enslig okse inne i Reinbukta i Frans Josefs Fjord. Jeg gikk inn på den med fotografiapparatet og browningen rettet mot den samtidig og tok bildet på fem meters hold. Den stod og fnyste og hvuset hornene, men gikk heldigvis ikke til angrep. Først da vi hadde trukket oss omkring et hundre meter tilbake, syntes redselen å komme over den, og den satte avgårde som om den skulde ha sett den onde selv.

Moskusoksen er ikke ufarlig, og dens luner er så forskjellige, at man

Den enslige moskus-okse som jeg fotograferte på 5 meters hold ved Reinbukta i Franz Josefs fjord.

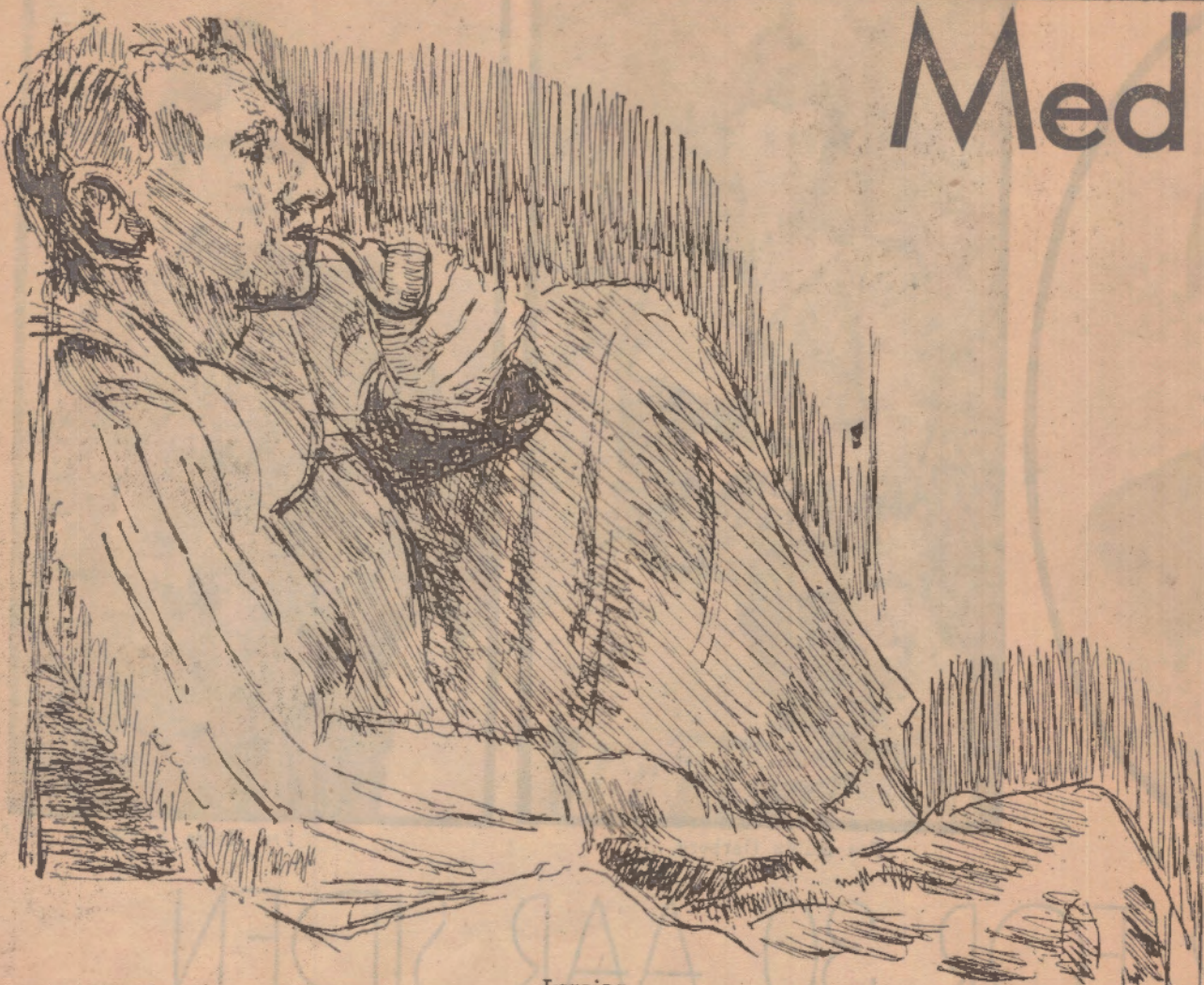
Moskuskalvene er noen koselige, igjen etter den første vinter. Det må således nu anses for helt oplagt at dyrene vil leve og formere sig på Spitsbergen, dersom de får lov å gå i fred for mennesker. Det vil nu bli interessant å se når de første kalver kommer til verden deroppe. Man vet nemlig ennå ikke hvor gamle moskuskjørene er når de kaster kalv første gang.

Ved den vellykkede overføring av dyrene til Spitsbergen er også denne eiendommelige dyreart rykket inn på norsk territorium. Om nogen år vil der forhåpentlig være en hel ny moskusbestand deroppe.

Det er et stort spørsmål om ikke noen av disse dyr burde slippes i Jotunheimen også. Forholdene er her, når man kommer over 14—1500 meter, svært lik forholdene i de arktiske egne og det er ingen tvil om at dyrene vilde trives godt der oppe. Nogen skade vilde de neppe kunne gjøre, men tvertimot gjøre denne egn ennå interessantere for turister.

Med Hoel til Grønland 1930.

Tegninger og tekst av Dagfin Werenskiold.

Løyning.

Det kom helt overraskende på meg, da dosent Hoel spurte om jeg vilde bli med til Grønland i sommer. Etter at jeg hadde spekulert frem og tilbake en stund blev det da til at jeg rustet mig ut så godt jeg kunde, og fulgte med. Min opgave var tydeligvis å kunstmale Grønland og lage en del illustrasjoner til det verk som vil bli utgitt senere av Hoel.

I Ålesund møttes vi alle deltagerne i ekspedisjonen og vi så „Veslekari“ ved kaien. En tredampbåt med to master rigget til seilas, og tonne i toppen på den kraftige formast. På dekket stod 6-8 hundekasser med ulende grønlandshunder, noen raggete ville best, så det ut til, og et par av karene fikk også kjenne tennene som utvilsomt var av beste sort.

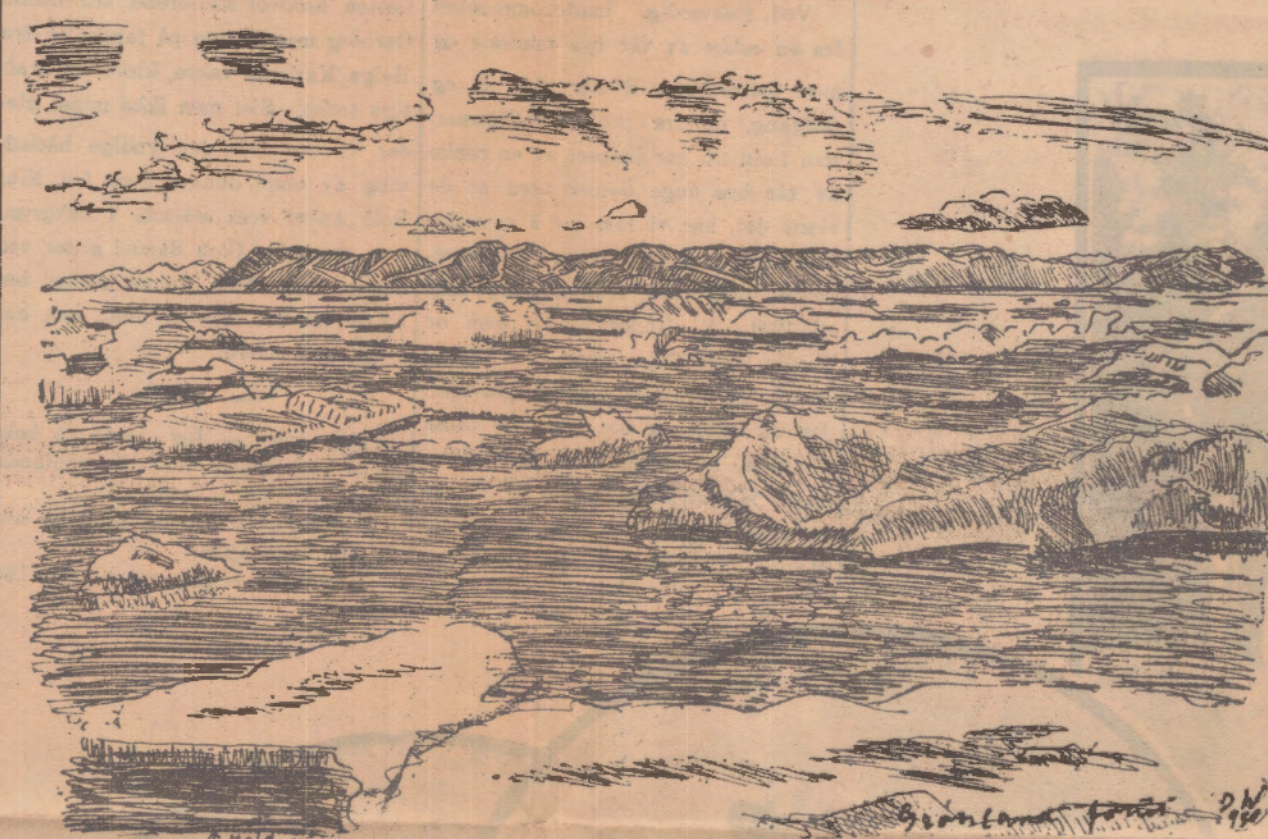
Ellers svar dekkslast, materialer til 40 hus som skal settes opp for våre fangstfolk, tønner og oljefat al- lesteds, og naturligvis lasterummet derjende fullt, så „Veslekari“ lå nok lovlig dypt i sjøen. Det var da også stor spenning om vi fikk tillatelse til å gå til havne.

Men onsdag den 9. juli klokken 11 aften seg vi utover og tre støt i dampfloiten var vår avskjedshilsen. Morgenen etter var vi ved Sandøi, og der blev all dekkslast surret for- øvarlig, så vi kunde rulle så meget som donningene vilde, og det sier seg selv ikke så lite. Enda været var fint så rubet „Kari“ med dekket ned i sjøen, og da måtte de fleste av

Fangstmann
Jonas Karlsbak.
Dagfin Werenskiold.

Efter å ha vært fem seks timer i land og blitt traktert på radioet- sjonen, rodde vi ombord og dampet videre med kurs for Grønland. Dø- get etter var vi i ken. I strålende solskinn var vi omgitt av svære flak og isbloer, skinnende hvite og blå- grønne i kanten. Vi dampet med

Grønland forut.

sakte fart og snodde oss forsiktig mellom disse svære firkostene. I blandt måtte vi dulte litt til dem så de gav oss plass til å fortsette. Styr- mannen op i tønna med ordre: høire og venstre, sakte og akterover; tin- drende blått vann og himmel og isen i alle mulige formasjoner. Det var varmt og helt stille for vind og vi frydet oss alle ombord.

Snart blev det opdaget seelund, og børsene kom i virksomhet. I havet så vi næsten ikke annet liv enn havhesten, men her i kalde isen trivst det forresten utrolig mye rart. Om en stund blev det ropt „bjørn, bjørn!“ — Og da kom vi nok på dekk alle i en fart. Og sannelig- svømte den mellom to flak like ved båten vår. Stakkaren var helt hjel- pebø da flakene her var ganske små og flate og med mye åpent vann i mellom. Hadde vi vært for- nøftige så hadde vi både filmet og tegnet bjørnen, den kunde jo ikke lømme. Men jegerblodet var for sterkt, det smalt, og hodet datt ned i vannet, som straks blev rodt av blodet. Med båtebaker og reip blev den så heist om bord og jaggu var det bjørn med kjelt og klør som forelår. Den blev bestemt til å være en ung jomfru på 1½ år. Men da hun blev fladd og vi fikk se musku- laturen var det lett å forstå at et favntak her ikke var til å spøke med — selv Carnera blev nok bare småguttet sammenlignet med is- bjørnarmene. Nu eter hele båten bjørnebliff og bjørnekjøttkaker.

Drivisen passerte vi på et døgn og så var vi da på Grønland — gikk lange en flat, sandet strand i

tåke og skimtet snart hus foran oss. I tåken ser jo alt så stort og flott ut — da vi kom frem var huset så- men beskjedent nok — en liten fangsthytte til to mann og to tre- hunder.

Fangstfolkene skal avløses og nye forsyninger i land fra „Vesle- kari“, men foreløbig kommer både folk og bikkjer ombord og dette gjentar sig ved flere hytter som vi senere besøker så båten blir propp- full, 36 mennesker. Og 37 hunder på dekk og dertil last som vi også får ombord. Fordekket er næsten ufremkommelig og en ubeskrivelig hundekonsert, så våre arme botani- kere og zoologer har alt annet enn rolige netter. — De bor nemlig på fordekket i en stor kasse med fem sovebenker i, og rundt i kring var hundene tjoret.

Den tørste moskusoksen kom plutselig frem ut av tåken ute på et nes og dannet en evart, stor silhuett mot luften. At slike eventyrlige, rent forhistoriske dyr finnes, virker helt besynderlig. Her på Grønland har de fått være i fred, mens kame- rat mammut har stuft for mange her- rens år siden. Dette var en ensom gaminel kavalier som var stangt

re flokker på tyve, trevde dyr, men som oftest tre, fire fem stykker. Kal- vene er høit betalt av dyrehavene, så det blir fangst adskillig av disse; da må alle de voksne skytes med først, — det er greit bestanden trues på denne måten.

I almindelighet er det en meget lett jakt, især med hunder som opholder dyrene. Men da kan også være ube- regnelige og iblandt angriper hele flokken. Da gjelder det å være rolig og la og skyte så lenge det fins råd. Forsøker man å flykte er man fer- dig, for dyrene er lynende raske når de galopperer graciøst i vei med ragget gyngende omkring seg. Og de kommer frem alle steder hvor men- nesker kan gå. To fangstmenn red- det sig en gang ved å skyte med 12 dyr som angrep. De som da var igjen av flokken gjorde helt om marsj på noen få meters avstand. Vi bruk- te dum-dum kuler (patroner med bly- spiss) — disse har en voldsom virk- ning, treffer de ben, smadres det op og det blir store huller i skrotten på dyrene; allikevel kan en moskus tale 10-12 skudd, såfremt hjertet eller hjernen er i behold, for den omsider styrter. De er „hardskutte“ som det heter. En fullvoksen stut ser prakt- full ut, kullsort med voldsom for- kropp og hodet med nedbøide, svære horn. Rifleskudd i horisonten ge- nerer ikke det spor, så tjukk er den i buie. Med det skinnende svarte rag-

Vesle-Kari seiler hjem fra Jan Mayen.

ombord blev dette benyttet til å skremme mig med. Men heldigvis var ingen av oss truet av bjørn. To av dem vi så, svømte mellom isfla- kene, og den tredje gikk langs stran- den langt borte, og er man ikke vant med jakt, står det uvilkarlig re- spekt av et slikt svært best; de pleier ikke destomindre for det me- ste å flykte for mennesker. Men ik- ke bestandig, og den stakkaren som ikke da kan skyte, blir spist.

For ikke så svært lenge siden bodde det eskimoer på Øst-Grøn- land. De siste blev sett av Clave- ring, en amerikaner som hadde eks- pedisjon der for en vel hundre år si- den. Men disse blev redde og flyk- tet op i fjellene og forsvant. Gamle boplasser og leirer fant vi mange steder, og en gang en landsty med 40 boplasser og mange gravsteder.

Man tror at eskimoene i gamle ti- der har vandret fra Kanada og fulgt nordkysten av Grønland og således nådd Østkysten. Skjelettene viser at det var store, kraftige mennesker, med svære knebein. Scholander tok med sig fire menn og ett barn i hvite poser, for å gi dem til profes- sor Schreiner til undersøkelse.

De har tydeligvis fort et utrolig primitivt liv, og er nu av en eller annen grunn bukket under, muligens ved det at villrenen er forsvun- net; den har nemlig vært alle ste- der, man finner horn og ben av dem overalt hvor man går, og de må selvselvfølgelig ha vært til stor nyt- te for eskimoene, likeom for lappe- ne her i Norge.

Ekspedisjonen bestod av lederen, dosent Hoel, geologen Orvin, to zoologer Løyning og Knaben, to botanikere, Våge og Scholander, den siste er stud. med, og var altså dok- toren vår attpå, så det var en meget opptatt mann. Så hadde vi da kom- manderkaptein von Krogh, som mål- te havylden, og preparant Sigge- son, som stoppet ut fugler og dyr, og desuten journalist Tornee og radiotelegrafisten Eimarsen. Profes- sor Brochieri fra Padua i Italia var forfatter og korrespondent for „Cor- riere de la Sera“ i Milano. Han og jeg delte lugar og var fine venner. Han gjorde sig utmerket ombord, var un- derholdende og morsom, så ivrig med kinofilmen sin, at han fløi like bort til moskusen foran riflamun- ningene, men det greide sig, og han fikk utvørkede bilder. Strålende fornoiet var han hele tiden med alt og alle. Han var så glad i musikk og hadde med sig en god grammo- fon og plater med Beethovens sym- fonier, Wagner, Schubert og Dove- gubben til Grieg. Han var høist pus- sig. Mens grammofoen spilte fulg- te han med i notene, dirigerte med fingeren og sang og imiterte alle in- strumentene og sveivet igjennom he- le Beethovens 6. symfoni i ett trekk.

Hoel.

ningsvest mens han dirigerte Bee- thoven. Han blev brutalt åvbrutt med at grauten var ferdig. Han hadde lært et og annet norsk ord som han praktiserte, ofte med ut- merket resultat. „Uten brok rava kald“, så han i en klagende tone.

Han drog på tindebestigning med resten av eskoladen vår, kom hjem klokken 3 om natten, skjøt tre, fire skudd og høiet. Vi skulde forstå det var han og ikke bjørn som kom ut teltet.

Siste kvelden i leiren la vi oss tid- lig, da vi var trette og sovnet straks. Men så ulti sirenen på „Veslekari“ like ved oss. Jeg hadde håpet å få en arbeidsdag til land, et bålde var ferdig, mens to var helt ufer- dige. Dampskipsulet var alt annet enn ønskelig. Brochieri lærte imid- lertid mange „stående uttrykk“ ved den anledning. Først skulde vi straks ombord, så blev det til kl. 8 dagen etter og endelig kl. 11. Det var ikke annen råd enn å stå og male fra 12-1 om natten og så fra 7 til klokken 1. Jeg velsignet Løy- ning som drog Kari helt ut i fjorden for å skrape sjøbunnen.

Dagfin Werenskiold.
(Fortsettelse)

Scholander river eskimuskuller for prop. Schreiner

DW 1930

vil da blive uundgaaeligt nødvendigt for begge Partier at tage absolut Stilling i selve Valgprogrammet til Forbudsloven.

„Literary Digest“'s Afstemning er endnu ikke afsluttet, den fortsættes Uge efter Uge, til hele den amerikanske Forbunds-Republik er gennemtrawlet. Der udsendes 20 Millioner Spørgesedler, men der er omhyggelig Kontrol med, at Ingen stemmer mere end een Gang. Foreløbig har man faaet 775,000 Svar paa de to Spørgsmaal, der er stillet Amerikanerne, nemlig „Er De for Ophævelse af Forbudsloven?“ eller „Er De imod Forbudslovens Ophævelse?“ Herpaa har 81 pCt. adspurgte hidtil svaret: „Er for Lovens Ophævelse.“ 17 Staters Befolkning har hidtil svaret, og 50-60 pCt. af de udsendte Spørgesedler er kommet besvaret tilbage fra de 17 Stater.

Det ser altsaa ud til, slutter Dr. Henius, mens Venter paa nalerne nu maa v. Forbuds-politik.

skal være udset en af L. S.'s ivrigste Agitatører paa Vestkysten, Gaardejer Kr. Nissen i Ellum. Tillige forlyder det, at den kendte vestslesvigske Landmand, Gaardejer Niels Skrumsager, Visby Hede-gaard, skal være den selvstændige Redaktør, som Bevægelsen faar i „Modersmaalet“'s Redaktion.

Er det sidste Forlydende rigtigt, saa maa det siges, at „Modersmaalet“'s Ledelse i Fremtiden bliver stærkt beslægtet med L. S.-Ledelsen i Landsdelen. Niels Skrumsager er en af Bladets mest fremtrædende Bestyrelsesmedlemmer og har i Aarene efter Genforeningen været meget aktiv som Fører i Bladets indre Ledelse og hele Politik.

— Det turde dog være alvorlig Tvivl underkastet, om L. S.-Bevægelsen i Sønderjylland virkelig vil give sig Partipolitik i Vold. Der vil næppe inden for Bevægelsen savnes Mænd, der vil baade mene og sige, at dette under alle Omstændighederne er at slaa ind paa en forkert Vej.

øvrigt saaledes ud:

I København udvalgte følgende to Makkerpar: Byretsdommer A. D. Bentzen og Læge Sv. Nandrup. Skibsreder O. I. Eskildsen og Sekretær K. M. Cohrt.

Jylland repræsenteres af følgende to Makkerpar: Ingeniør Mathiesen, Aarhus, og Frk. Sigrid Hassing, Aarhus. Ingeniør, cand. polyt Olaf Andersen, Viborg, og Bagermester V. Johansen, Viborg.

Fra Øerne møder endelig Makkerparrene: Kommunalærer Hilmer Ejlersen, Sakskøbing, og Realskolelærer Ove I. Winther, Sakskøbing. Direktør Juul Kiær, Odense, og Repræsentant Naurby, Odense.

Lidt om selve Kampen.

Langt fra Kongens Nytorvs Larm og skjult bag tykke Portierer ligger de Lokaler paa Hotellet, som skal bruges til Kampen, hvor de tolv Kæmper skal mødes. Ved tre Borde, hver i sit Lokale, tager de tolv Spillere Plads og skifter fra Værelse til Værelse med hinanden, saaledes at alle til sidst har spillet med alle. Her vil det saa blive afgjort, om Me-

afholdt af sine Kammerater.

Den kgl. Porcelænsfabrik paaskønnede meget Frøken Engeltofts Arbejde. Da den franske Minister efter Kunstindustri-Udstillingen i Paris 1925 paa sin Regerings Vegne uddelte Guldpalmerne til nogle af Fabrikens Kunstnere, var hun blandt de fire, der af Direktionen udpegedes til at modtage denne Udmærkelse. Frøken Engelstoft var Datter af forlængst afdøde Overretssagfører Engelsstoft, og Sønnedatter af Biskoppen i Odense — en Søster, Frk. Regitze Engelsstoft, som i sin Tid var Skuespillerinde, er død for en Del Aar siden.

sterskabet i Kontrakt-Bridge i Aar skal gaa til Jylland, Øerne eller København. Kampene begynder Kl. 10, og der fortsættes hele Dagen.

Om Aftenen finder der i Hotellet en Festmiddag Sted, og her vil Præmierne blive uddelt. Det vindende Makkerpar faar to store Sølvpokaler, medens hver enkelt af de øvrige Deltagere vil faa overrakt et Sølvbæger.

Berl. Tid. 4.-3.-32.

Moskusoksen i Østgrønland.

Af Direktør J. G. Jenkov.

Man hører jævnligt hævdet, at Moskusokserne skulde være i Færd med at uddø. Dette er imidlertid forkert, som saa meget andet, der meddeles om disse mærkelige Dyr. Det vil derfor, særlig i disse Grønlands-Dage, have sin Interesse at høre, hvad Lederen af Østgrønlandsk Fangstkom-pagni Nanok skriver ud fra sine personlige Erfaringer om Moskusokserne i Grønland.

MOSKUSOKSEN, som findes ret almindeligt i Nordgrønland og den Del af Østgrønland, som ligger nordenfor Scoresbysund, er en underlig Fortidslevning, som Zoologerne ikke rigtig kan faa passet ind i det gængse zoologiske System. Det er et Dyr, der hører Istiden til, og som altid har hørt hjemme i Egne, der støder op til Indlandsisen.

Første Gang man ser en Flok Moskusokser, tror man, at Dyrene er kluntede og ubehjælpomme, men dette er langt fra Tilfældet. Det er tværtimod ganske forbavsende at se den Lethed og Elegance, hvormed de

bevæger sig op ad Fjeldskraaninger, som er saa stejle, at et Menneske kun med Møje og Besvær vilde kunne klatre op. Jeg saa saaledes engang paa Claveringsøen en Flok Moskusokser paa 28 voksne Dyr og 10 Kalve galopere op ad en med store løse Sten oversaaet 600 m høj, stejl Fjeldskraan-ning. Dyrene holdt sig tæt trykket op mod hinanden, saa det saa ud, som om det var et Enkeltlegeme, der arbejdede sig op ad Skraaningen, og Larmen fra de nedstyrtede Sten og Klippestykker var saa betydelig, at den kunde høres flere Kilometer bort.

En anden Gang, da vi skulde op paa

Kap Kraushøj-Sletten og klatrede op gennem en temmelig smal Klippe-spalte, der foroven endte i nogle meget stejle, haarde Snefaner, havde jeg Lejlighed til at iagttage nogle Moskus-spor, der førte op over Snefanerne. Man kunde se paa Sporene, der hidrørte fra saavel voksne Dyr som Kalve, at Dyrene ikke havde haft nogen Vanskelighed ved at komme op. Klovenes skarpe Rande, der stod pres-set ned i den haardføgne, benhaarde Sne, havde tilladt Dyrene at bevæge sig sikkert og let, skønt Snefanerne var saa haarde, glatte og stejle, at det var umuligt for os at komme op, før vi med Knivene fik hugget smaa Trappetrin ind i Snefanerne.

Moskusoksens Føde udgøres af Polar-pil, Polarbirk, Halvgræsser og forskellige andre Planter. Dens kæreste Føde er Polar-pilen, af hvilken den æder ikke alene Blade og de spæde Grene, men ogsaa ofte de træagtige Hovedstængler og Rødderne, som rykkes op af Jorden. Naar Sneen hen paa Efteraaret begynder at dække Landet, maa Moskusokserne vandre rundt fra Sted til Sted for at finde deres Føde.

Om Vinteren er de at træffe oppe i

Fjeldene og paa Højsletterne, hvor der ikke er mere Sne, end at Dyrene kan skrabe Sneen bort, saa de kan komme til deres Føde, men her er Føden mere karrikt tilmaalt end nede i Dalene og paa Lavlandets Sletter. Om Foraaret, naar Solen faar Sneen til at fordampe, hvilket sker længe inden Solen er blevet saa stærk, at der er Tale om noget Tøbrud, trækker Moskusokserne nedad, efterhaanden som nye vegetationsdækkede Arealer bliver tilstrækkelig snebare. Hen paa Sommeren og Efteraaret opholder Moskusokserne sig paa de bedste Græsgange, og her samler de et Fedt-lag paa Kroppen for at have noget at tære paa i Vintertiden.

Moskusokser, der slagtes i Oktober-November Maaned, er i ganske glimrende Foderstand. Over Ryggen og til-dels henad Siderne har de et tomme-tykt Fedt-lag, alt Muskulvævet er fedtsprængt, og i Kroppens Hulheder, specielt paa Tarmene, findes saa meget Fedt, at man kan pille en Spand fuld af Fedt eller Tælle ud af et enkelt Dyr.

I Løbet af Vinteren tærer Dyret paa det opmagasinerede Fedt, men

GL. MØNT 4. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:
Berlingske Tidende

skriver den
4 MRTS. 1932

normalt er Dyrene ved Vinterens Op-hjør endnu i god Foderstand. Jeg har saaledes været med til baade ved Knudshoved, paa Shannon og paa Hochstetter at slagte Moskusokser i Marts-April Maaneder, som endnu havde et ret betydeligt Fedtlag paa Kroppen. Først hen i Maj-Juni, altsaa paa en Tid, da Adgangen til Føde er væsentlig lettere end i Vintertiden, bliver Dyrene magre. Det er Fældningen, der indtræder, og under denne Proces forbruger Dyrene de sidste Rester af deres Fedtlag, der nu ikke længere er nødvendigt for dem af Hensyn til Kulden.

Kødet af Moskusoksen smager nærmest som Oksekød og er, navnlig naar Dyret er slagtet sent paa Efteraaret, ganske fortrinligt. Den Moskusmag, som man af Dyrets Navn skulde tro fandtes ved Kødet, mærkes kun ved Tyre i Brunsttiden. Om Sommeren, naar Dyrene er magre, er Kødet tørt og kedeligt.

Jagt paa Moskusokser eksisterer ikke, hvis Ordet skal tages i sports-mæssig Betydning. Har man en Hund eller to med sig, naar man gaar til en Flok Moskusokser, vil Dyrene klumpe sig sammen i den berømte Karré, ofte efter at være løbet op paa den nærmeste Forhøjning i Terrænet, og nogle enkelte af Dyrene, deriblandt navnlig den gamle Tyr, foretager af og til smaa hurtige Udfald efter Hundene og søger at spidde dem paa Hornene, hvilket dog kun sjældent lykkes. Naar en Flok Moskusokser er sat paa denne Maade, kan man uden Risiko gaa ind paa 20—30 Meters Afstand og skyde dem af Dyrene, som man har Brug for. Naar man saa faar fat i sine Hunde igen, volder det ikke større Vanskeligheder at drive Resten af Flokken bort fra de døde Dyr ved Stenkast. Lykkes dette ikke straks, er det et probat Middel at binde en Sten i en Snor og kaste den hen over Dyrene; den kildrende Fornemmelse i Ryggen, som det giver, naar Snoren og Stenen hales tilbage, skal nok faa Dyrene til at forsvinde i en Falt.

Moskusoksen er i Reglen et fredeligt Dyr, der hellere løber sin Vej end gaar over til Angreb. Men det sker dog paa den anden Side ikke saa ganske sjældent, at navnlig enliggaaende Tyre i Brunsttiden gaar angrebsvis til Værks, naar de opdager et Menneske i Nærheden. Det er sket fra Tid til anden, at Folk har faaet revet Tøjet af Kroppen af en saadan olm Tyr, og det er ogsaa sket, at en Mand er blevet jaget op paa et Klippestykke og har maattet sidde der i Timevis og spekulere over Tilværelsens Problemer, indtil Tyren endelig blev ked af at rase rundt om Klippestykket og luntede af igen.

Det kan ogsaa hænde, at hele Flokke af Moskusokser hitter paa at angribe. Nogle norske Fangstfolk blev saaledes engang af en stor Flok Moskusokser jaget ud paa Isen. Heldigvis for Fangstfolkene var det Blankis, der var meget glat, saa Moskusokserne trillede om paa Isen og laa kavnende med Benene i Luften og brølede af Forfærdelse over deres pludselige Magtesløshed. Da Fangstfolkene havde betragtet Situationen lidt og havde faaet grinet af, gik de deres Vej og lod Moskusokserne om at finde tilbage til Land, som de bedst vidste og kunde.

Moskusokserne holder i Reglen sammen i Smaaflokke. Naar man, hvad der ogsaa ofte sker, træffer paa større Flokke paa et halvt Hundrede op til et Hundrede Dyr, er det mindre Flokke, der tilfældigt optræder paa de samme Græsgange og midlertidigt følges ad. Ikke sjældent er Grunden til, at de mindre Flokke for en Tid slutter sig sammen, at søge deri, at der optræder Ulv i Terrænet. Det er Hensynet til Forsvaret for Kalvene, der her gør sig gældende. De store Flokke kan selvfølgelig langt bedre end de smaa Flokke overkomme at dække Kalvene mod Ulvenes Angreb.

At Ulvene ofte er i Stand til at tage Kalvene ud af en Flok Moskusokser er ganske givet.

Jeg har ganske vist ikke set posi-

tive Beviser for, at Ulve har taget Kalve fra Moskusokseflokkene, men jeg har flere Gange haft Lejlighed til at konstatere, at Slædehunde har kunnet gøre dette om Foraaret, naar Kalvene endnu er spæde. Den ene Gang var paa en Slæderejse paa Yderkysten af Hochstetter Forland Foraaret 1931, vi havde bundet en Del af vore Hundene ved Teltene, medens nogle af Hundene, der ikke havde for Vane at strejfe om, naar de var løsgaaende, havde faaet Lov til at gaa frit omkring. I Løbet af Natten, medens vi sov, kom en Flok Moskusokser paa 4—5 voksne Dyr og en Kalv ned i Nærheden af Teltene, og Hundene havde saa, uden at nogen havde bemærket det, taget Kalven ud af Flokken og derefter jaget Flokken bort.

Det siger sig selv, at naar de ikke særlig kraftige Slædehunde aabenbart uden Vanskelighed kan tage Kalvene ud af Moskusokseflokkene, vil Ulvene, der jo er langt kraftigere Dyr, have endnu lettere Spil.

En fuldvoksen Moskusokse vil nok kunne klare sig over for en enkelt Ulv. Jeg saa saaledes engang i Efteraaret 1930 inde i Blaabærdalen ved Ardencaple Inlet paa den sandede Strandsbred ved Elvlejet tydelige Spor af en Kamp mellem en enkelt Ulv og en gammel Moskustyr. Men kunde se paa Sporene i Sandet, hvorledes Ulven havde sprunget omkring Tyren, men Ulven havde aabenbart ikke kunnet gøre den noget. I hvert Fald var der ingen Blodspor at se nogen Steder, skønt Kampen maatte have fundet Sted for ganske nylig.

Men selv om en enkelt Ulv i Reglen vel ikke vil kunne tage en kraftig Moskusokse, kan der paa den anden Side næppe være nogen Tvivl om, at en enkelt Moskusokse hurtigt maa bukke under, hvis den angribes af to eller flere Ulve. Den vil ikke kunne forhind, at en eller flere af Ulvene bider Haserne over paa den, medens den med Hornene søger af spidde den Ulv, der foretager Skinangrebet forfra.

Er Moskusokserne samlet i Flokke,

vil Ulvene kun undtagelsesvis kunne tage de større og kraftigere Dyr, men det kan dog paa den anden Side næppe betvivles, at det sker undertiden, naar Moskusokserne enten overraskes, medens de passerer Steder med dyb løs Sne, eller hvis Moskusokseflokken under en Kamp med Ulvene drives ud i dyb løs Sne, der generer de forholdsvis tunge Okser mere end de lettere og mere rapfodede Ulve.

Isbjørnen, der navnlig om Efteraaret foretager lange Vandringer ind i Landet, forsøger vistnok aldrig at angribe Moskusokserne, men mellem de voksne Moskustyre finder der ofte Kampe Sted, og disse Kampe er selv sagt baade hyppigst og voldsomt i Parringstiden i August Maaned. Ogsaa uden for Parringstiden kan man faa Lejlighed til at iagttage Kampe mellem Tyrene. Jeg havde saaledes engang i Februar Maaned Lejlighed til at se to Tyre, der hørte til en Flok paa 28 Dyr, slaas. Slagsmaalet varede med Afbrydelser det meste af en halv Times Tid, Tyrene tog Tiløb paa en halvhundrede Meters Længde og rendte Panderne sammen, saa det lød som Riffelskud, stod saa og brødes lidt, hvorefter de fjernede sig fra hinanden for atter at storme løs igen, naar Afstanden var blevet tilstrækkelig stor. Flere Gange var Sammenstødet saa voldsomt, at Dyrene rejste sig næsten lodret op paa Bagbenene. Til sidst blev de, uden at nogen af dem havde faaet Overtaget, kede af Legen og vendte fredeligt vandrende Side om Side tilbage til Flokken.

Man har tidligere været tilbøjelig til at mene, at Moskusoksernes Formering var temmelig langsom, og har søgt denne Antagelse paa de Iagttagelser, der var foretagne af videnskabelige Ekspeditioner, der havde aflagt kortvarige Besøg i Landet.

Disse Iagttagelser stemmer ingenlunde med de Iagttagelser, der i Aarevis er foretaget af Fangstmænd, der har lært de forskellige Terræner at kende paa Strækningen mellem Scoresbysund og Danrarkshavn.

Alle Iagttagelser fra Aarene 1929,

1930 og 1931 gaar ud paa, at ca. en Trediedel af hele Bestanden deroppe er ganske unge Dyr, hermed menes Kalve fra det indeværende og det foregaaende Aar. En saa stærk Formering maa nødvendigvis medføre, at Moskusoksebestanden tager meget stærkt til, selv om der af og til, hvad der er sandsynligt, forekommer Aar, da Formeringen er mindre stærk.

Naar man sammenligner de Iagttagelser, man har fra tidligere Aar, med de seneste Iagttagelser, er det ogsaa ganske aabenbart, at der nu findes langt flere Moskusokser i Nordøstgrønland end tidligere.

Paa Hochstetter Forland er der set op til 300 Dyr paa en Gang, paa Kuhnøen over 300 Dyr og ved Knudshoved over 200 Dyr, hvorved er at bemærke, at man jo ingenlunde ser alle de Dyr, der findes i det forholdsvis begrænsede Terræn, som man fra et enkelt Punkt kan overse.

Skal man skønne over Moskusoksebestandens Størrelse, nødes man til at regne med temmelig store Tal. Jeg vil anslaa Bestanden paa Hochstetter Forland i Egnene omkring Claveringen og i Egnene omkring Knudshoved til at andrage mindst 1000 Stykker hvert Sted; og skal man bedømme Bestandens Størrelse i hele den Del af Grønland, hvor Moskusoksen findes, altsaa fra Scoresbysund rundt om Nordspidsen af Grønland til Egnene Nord for Thuledistrikterne, maa Bestandens Størrelse snarere angives i Titusinder end i Tusinder.

Man staar saaledes over for det mærkelige Forhold, at et fuldstændig forhistorisk Dyr, som Moskusoksen i Virkeligheden er, har kunnet holde sig og tage til i Tal oppe paa de udstrakte isfri Landstrækninger i Nordøstgrønland, og man maa haabe, at dette Dyr, der, al sin Primitivitet til Trods, har vist at have Livsmuligheder deroppe, ikke maa blive udsat for saa store Efterstræbelser fra Menneskets Side, at det rammes af den Skæbne, der er blevet den europæiske Bison og saa mange andre Dyr til Del.

J. G. Jennor

Danskenes påståtte store omhu for eskimoene må disse selv betale dyrt.

Beskyldningene om utryddelse av moskusbestannen, grunnløse.

Skipper Lillenæs leser danskene teksten og gir Aalesunds Avis interessante opplysninger.

En av de menn som skulde ha et viktig ord med i laget når det gjelder Østgrønlandsspørsmålet er den kjente ishavsskipper Lillenæs på «Veslekari». En liten menneskealder har han tumlet omkring i traktene omkring og på Grønland og kjenner til liv og forhold der oppe som ingen annen.

Aalesunds Avis hadde igår en samtale med hr. Lillenæs og spurte ham om hvilken betydning han som ishavsskipper vil tillegge Eirik Raudes land som norsk besittelse.

— Eirik Raudes land som norsk besittelse har overordentlig stor betydning for våre ishavsinteresser, svarer ishavsskipperen. Vår nye koloni er bare så altfor liten for oss. I virkeligheten hører jo hele Grønland til Norge. Og det er bare et naturlig forlangende at hele Grønland blev norsk. Det burde vi ha gjort krav på. Norge har meget større interesser og meget mere behov for Grønland enn nogen annen nasjon.

Av enda større viktighet enn østsiden vilde vestsiden være for oss. Vestsiden kan man gjerne kalle for Grønlands kjerne. Hermed vil jeg selv sagt på ingen måte avsvette Østgrønlands betydning for vårt land. Det er av stor økonomisk betydning at de selfangere som går i Vesterisen får anledning til å gå tillands for å komplettere sin fangst når de ikke har fått full last i sjøen. Jeg har selv flere ganger vært innom for å komplettere fangsten. Og jeg har fått fangst for opptil 4500 kr. så sent som i 1929 hadde jeg fangst for ca. 30.000 kr. så jeg skulde tro at Østgrønland har betydning for oss.

— Hvordan anskuer De danskenes arbeide på Grønland?

— De påberoper sig støtt at de har gjort så meget, men det karakteriserer jeg som rett og slett tøis. Hvis de hadde presset talt at de ikke hadde presset eskimoene nok, ja tynet dem — de hadde de talt sant. Jeg kan begrunne mine ord ved ting jeg så derborte i 1924 og 1925.

moene? Grønland skal ikke åpnes for nogen så lenge danskene kan presse noget ut av eskimoene.

— Er det noget i danskernes påstand om at nordmennene utrydder moskusbestanden?

— Nei, det fins tusenvis av moskusdyr, så det er ikke tale om nogen grunn til engstelse for utryddelse av bestanden.

For det første lever dyrene ikke bare nede ved kysten, men selv langt inne i landet hvor ingen fangstmann færdes kan de påtrekkes. Det bekrefter Høygård og Mehren som traff på dem på sin ekspedisjon over Grønland i sommer. Det kan derfor ikke bli tale om nogen utryddelse.

For det annet er størsteparten av dyrene unge. Det skulde vise at bestanden øker. Dette fortelles til og med av danskene selv, de som har vært der. Og disse skulde vite det bedre enn de dansker som sitter hjemme og skriker.

Hvor fule danskene kan være overfor nordmennene fremgår tilstrekkelig klart derav at de har inngått avtaler i Europa om at disse ikke skal kjøpe moskusdyr av nordmenn med den tilsynelatende smukke begrunnelse, at nordmennene er slike røvere som ødelegger bestanden. Dette er jeg ikke redd for å si.

Det er dessværre ikke bare danskene som stiller norske fangstfolk i et sådant falsk skjær. Med miss Boyd-ekspedisjonen med «Veslekari» i sommer var en svenske som har skrevet meget ufordelaktig om oss. Han var en av dem som mest opfordret oss til å skyte moskus for å skaffe fersk kjøtt. Den samme mann har nu skrevet at vi drev rovfangst idet vi skjøt mere enn vi hadde bruk for. Faktum er imidlertid at vi bare hadde et par sider igjen av dyrene da vi kom hjem.

Samme karen skriver også temmelig ufordelaktig om «den primitive skute «Veslekari»». Hvis en skute som bruker 4 dager til å gå gjennom isbeltet er «primitiv», da må vel et skib

han som oftest inn i fjordene. Her får han nærmest inntrykk av hvad der er å gjøre for overvintrere, men ikke for en fangstskute. Han er også for sent ute til å få noget inntrykk av fangstforholdene utfor kysten. Men det er ikke farlig å gå tidlig inn til Grønland.

Både storkobbe, hvalros og isbjørn vil man få i de sydligere strøk tidlig på våren. Kommer man ikke inn før i juli, må man nordover. Storkobbe kan man forøvrig få hele året. Også i fjordene kan man fange den, så sant der er is. Den tidlosent Hoel pleier å være på stene tokter er isen oppe inne i fjordene.

Jeg har hatt interesse av å stå ovenstående kun for at man kan få et inntrykk av hvilken verdig betydning vi ishavsfolk tilligger Grønland som norsk besittelse.

Hvilken betydning tilligger De Scoresbysund som fangststasjon?

— Det er en ny og liten koloni som danskene gjerne må mu-re sig inne i og beholde for sig selv. Den har ingen betydning for fangstfolk. Eskimobefolkningen klager over at de intet har å leve av. Som kjent er de ført fra Angmagalik og endel av dem har danskene måttet føre tilbake hvor de kom fra. Kolonien i Scoresbysund må danskene rimeligvis legge ned når der ikke fins eskimoer de kan presse, har de vel ikke mere interesse av den.

— Er ikke De kaptein Lillenæs et par ganger blitt dekorert av Danmark for å ha reddet flere dansker?

— Jo, jeg fikk engang en «sølvtokrone» og en annen gang et gullur av den danske regjering.

Mylius Erichsen var med sin ekspedisjon under Øst-Grønland i 1907 og 1908. Han reiste nordover for å undersøke om Grønland var en ø. På tilbakeveien kom Mylius Erichsen vekk og i 1909 blev den danske Alabame-ekspedisjon utrustet for å lete efter Erichsens levninger

— Når fikk De gulluret da?
— A, det var nogen år før det, i 1908. Da tok jeg folk fra Danmarks-ekspedisjonen med hjem. Ekspedisjonen hadde sitt navn efter en gammel dansk danskene kjøpte fra Norge og kalte for Danmark. Mere vil ikke hr. Lillenæs si om den ting. Men vi får se gulluret som ishavsskipperen er svært glad over å eie.

— Det er en meget god klokke, sier han.

På innsiden av kapselen står inngravert:

Fra den danske Regering til Kaptein Paul Lillenæs
I anledning af den Danmarksekspeditionen ydede Tjeneste
1908.

Lillenæs smækker låsen igjen. God raten er forbi. Den svære kjempe av en ishavsskipper rugger ombord i sin stolte skute.

— Skal De med miss Boyd til Grønland neste år?

— Hun snakket noget om det i sommer.

per Lillenæs på «Veslekari». En liten menneskealder har han tumlet omkring i traktene omkring og på Grønland og kjenner til liv og forhold der oppe som ingen annen.

Aalesunds Avis hadde igår en samtale med hr. Lillenæs og spurte ham om hvilken betydning han som ishavsskipper vil tillegge Eirik Raudes land som norsk besittelse.

— Eirik Raudes land som norsk besittelse har overordentlig i stor betydning for våre ishavsinteresser, svarer ishavsskipperen. Vår nye koloni er bare så altfor liten for oss. I virkeligheten hører jo hele Grønland til Norge. Og det er bare et naturlig forlangende at hele Grønland blev norsk. Det burde vi ha gjort krav på. Norge har meget større interesser og meget mere behov for Grønland enn nogen annen nasjon.

Av enda større viktighet enn østsiden vilde vestsiden være for oss. Vestsiden kan man gjerne kalle for Grønlands kjerne. Hermed vil jeg selv sagt på ingen måte avsvække Østgrønlands betydning for vårt land. Det er av stor økonomisk betydning at de selfangere som går i Vesterisen får anledning til å gå tillands for å komplettøre sin fangst når de ikke har fått full last i sjøen. Jeg har selv flere ganger vært innom for å komplettøre fangsten. Og jeg har fått fangst for opptil 4500 kr. så sent som i 1929 hadde jeg fangst for ca. 30.000 kr. så jeg skulde tro at Østgrønland har betydning for oss.

— Hvordan anskuer De danskenes arbeide på Grønland?

— De påberoper sig støtt at De har gjort så meget, men det karakteriserer jeg som rett og slett tøis. Hvis de hadde fortalt at de ikke hadde presset eskimoene nok, ja tynet dem — de hadde de talt sant. Jeg kan begrunne mine ord ved ting jeg så derborte i 1924 og 1925. I 1927 lå jeg i Godhavn på Diskøya på Vestgrønland. Da så jeg hundrevis av hunder i land. Da jeg kom tilbake i 1925 var det nesten ikke hund å se. Jeg spurte den danske doktor som bodde der om hvordan dette kunde ha sig.

— Jo, svarte han, siste vinter var forferdelig hård. Eskimoene måtte da slakte hundene for å ha noget å leve av.

Den danske koloni og øvrighet hadde naturligvis store lagre av proviant. Men hvis ikke eskimoene hadde noget å levere dem, så fikk de bare sulte eller spise hundekjøtt. Hvor er danskenes store hjertelag for eski-

— Er det noget av danskenes påstand om at nordmennene utrydder moskusbestanden?

— Nei, det fins tusenvis av moskusdyr, så det er ikke tale om nogen grunn til engstelse for utryddelse av bestanden.

For det første lever dyrene ikke bare nede ved kysten, men selv langt inne i landet hvor ingen fangstmann færdes kan de påtrekkes. Det bekrefter Høygård og Mehren som traff på dem på sin ekspedisjon over Grønland i sommer. Det kan derfor ikke bli tale om nogen utryddelse.

For det annet er størsteparten av dyrene unge. Det skulde vise at bestanden øker. Dette fortelles til og med av danskene selv, de som har vært der. Og disse skulde vite det bedre enn de dansker som sitter hjemme og skriker.

Hvor fule danskene kan være overfor nordmennene fremgår tilstrekkelig klart derav at de har inngått avtaler i Europa om at disse ikke skal kjøpe moskusdyr av nordmenn med den tilsynelatende smukke begrunnelse, at nordmennene er slike røvere som ødelegger bestanden. Dette er jeg ikke redd for å si.

Det er dessværre ikke bare danskene som stiller norske fangstfolk i et sådant falsk skjær. Med miss Boyd-ekspedisjonen med «Veslekari» i sommer var en svenske som har skrevet meget ufordelaktig om oss. Han var en av dem som mest opfordret oss til å skyte moskus for å skaffe fersk kjøtt. Den samme mann har nu skrevet at vi drev rovfangst idet vi skjøt mere enn vi hadde bruk for. Faktum er imidlertid at vi bare hadde et par sider igjen av dyrene da vi kom hjem.

Samme karen skriver også temmelig ufordelaktig om «den primitive skute «Veslekari»». Hvis en skute som bruker 4 dager til å gå gjennom isbeltet er «primitiv», da må vel et skib som «Gustav Holm» der bruker 3—4 uker for å komme gjennom det samme helte, drevet av strøm og vind, kalles for et vrak, sier hr. Lillenæs og understreker sine ord ved å smelle sin hårde neve i bordet, brydd som den godmodige ishavsskipper føler sig på sin stolte skutes vegne.

— Da vi gikk inn i beltet, lå vi bare ca. en nautisk mil fra «Gustav Holm», men vi hadde ligget ved Grønland i 14 dage vi før danskene kom igjennem.

— Det er ikke mange givet å være Grønlandslos —

— Nei, det skal erfaring til å seile på Grønland. Det gjelder i enda høyere grad m. h. t. fangstforholdene. Man blir ikke klok på disse de første år selv om man er videnskapsfolk. Selv en mann som dosent Hoel med den dype innsikt han har i forholdene deroppe, får ikke riktig inntrykk av hvad fangst vil si, med sine ekspedisjoner går

skute. Han er også for sent ute til å få noget inntrykk av fangstforholdene utfor kysten. Men det er ikke farlig å gå tidlig inn til Grønland.

Både storkobbe, hvalros og isbjørn vil man få i de sydligere strøk tidlig på våren. Kommer man ikke inn før i juli, må man nordover. Storkobbe kan man forøvrig få hele året. Også 'ne i fjordene kan man fange den, så sant der er is. Den tid dosent Hoel pleier å være på sine tokter er isen oppe inne i fjordene.

Jeg har hatt interesse av å si ovenstående kun for at man kan få et inntrykk av hvilken verdig betydning vi ishavsfolk tillegger Grønland som norsk besittelse.

Hvilken betydning tilligger De Scoresbysund som fangststasjon?

— Det er en ny og liten koloni som danskene gjerne må mure sig inne i og beholde for sig selv. Den har ingen betydning for fangstfolk. Eskimobefolkningen klager over at de intet har å leve av. Som kjent er de ført fra Angmagsalik og endel av dem har danskene måttet føre tilbake hvor de kom fra. Kolonien i Scoresbysund må danskene rimeligvis legge ned når der ikke fins eskimoer de kan presse, har de vel ikke mere interesse av den.

— Er ikke De kaptein Lillenæs et par ganger blitt dekorert av Danmark for å ha reddet flere dansker?

— Jo, jeg fikk engang en «sølvtokrone» og en annen gang et gullur av den danske regjering.

Mylius Erichsen var med sin ekspedisjon under Øst-Grønland i 1907 og 1908. Han reiste nordover for å undersøke om Grønland var en ø. På tilbakeveien kom Mylius Erichsen vekk og i 1909 blev den danske Alabame-ekspedisjon utrustet for å lete efter Erichsens levninger og dagbok. Einer Michelsen var leder. De la til på nordstiden på 75 gr. 30 n. br. Michelsen og Iversen begav sig på vandring nordover for å lete. De kom tilbake senhøstes 1910. Men da var deres skute som lå på et sted hvor det ikke var vinterhavn forlist og det øvrige mannskap var reist hjem med 7. Juni. Så stod de der. I 1912 kom jeg til Grønland med «Sjøblomsten» og traff dem ved Bas Rocks og tok dem med hjem. Det var i juni måned og vi var i Aalesund en av de første dage i august. Jeg fikk en medalje som påskjønnelse.

Godtaten er forbi. Den svære kjempe av en ishavsskipper rugger ombord i sin stolte skute.

— Skal De med miss Boyd til Grønland neste år?

— Hun snakket noget om det i sommer.

GL. MØNT 4. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:

Villabyernes Blad

skriver den 15. OKT 1931

Foredragsaftenen i Dansk Kvindesam- funds Hellerupkres

**Forfatteren, Kaptajn Einar
Mikkelsens Foredrag om
Østgrønland.**

Torsdag den 8. Oktbr. talte som be-
budet Kaptajn Einar Mikkelsen ved
„Dansk Kvindesamfund's Møde i „Hel-
lerup Klub“ om „Dansk Arbejde i Øst-
grønland“.

Kaptajnen udtrykte sin Glæde over
at faa Lejlighed til at tale om dette
„store, skønne, men ogsaa dystre Land“,
som han regnede for „den skønneste Ju-
vel i den danske Krone“. Østgrønland
var jo meget vanskeligt tilgængeligt,
men var man der endelig og havde over-
staaet den 4 Maaneders Vinter med dens
Mørke, Kulde og Storme og saa oplevede
Foraaret, hvor alt i en Hast blev grønt,
da forstod man, at Erik den Røde havde
kaldt Landet „Grønland“.

Støttet til en Mængde smukke Lys-
billeder gik Foredragsholderen derefter
over til at fortælle om Landets Natur,
Plante- og Dyreverden.

Man forbavsedes over at høre, at der
fandtes ca. 90 forskellige blomstrende
Planter, og at der om Sommeren kom
Myriader af Fugle paa Besøg. Desuden
saas prægtige Billeder af Pattedyrbe-
standen: Harer, Lemminger, Ræve (der
i 1924 endnu ikke var bange for Men-
nesker), Isbjørn, Hermelin, Hvalros og
endelig Flokke af den nu næsten ud-
ryddede Moskusokse.

Kaptajnen gik derefter over til at
fortælle Østgrønlands Historie fra før
Erik den Rødes Dage til vor Tid, om-
talte adskillige af de 51 større Ekspedi-
tioner dertil (hvoraf 28 danske) og endte
med at fastslaa, at Østgrønland burde
forbeholdes Eskimoerne, thi vel var
Landet rigt paa Dyr, men kun set fra
et eskimoisk Synspunkt og kun, fordi
Jagten blev drevet paa eskimoisk Vis.

Kaptajn Einar Mikkelsen sluttede
med Ønsket om, at Danmark, der ved
Anlæg af Kolonierne Angmasalik og
Scoresbysund, (hvilken sidste han i ov-
rigt selv havde anlagt), havde gjort saa
meget for Eskimoerne i Østgrønland,
heller ikke nu vilde svigte dem.

Hellerup-Kresens Formand, Fru Ida
Schleiss, takkede derefter for det interes-
sante Foredrag og de smukke Lysbille-
der, som gav et levende Indtryk af det
skønne Land. „Grønland for Grønlan-
derne“ havde været den røde Traad i
Kaptajnens Foredrag. Det var fornøje-
ligt at høre, at de var glade for det
danske Styre, og at Eskimoernes Antal
tog betydeligt til i de østgrønlandske
Kolonier.

Moskusokse- jakten.

En god nordmann har sendt oss endel utklipp av svenske aviser angående nordmennenes jakt på moskusokser i Eirik Raudes land. Den svenske dr. J—C. Anrick skil- drer i et brev de norske jaktme- toder og mener at nordmennene driver en hensynsløs nedslaktning av polaregnes edleste vilt, mos- kusoksene.

Som eksempel nevner han at fire mann i Myggbukta i et år skjøt 106 moskus, og han spør om det vir- kelig er nødvendig å drepe så man- ge til mat for 4 mann, 20 hunder og en revegård.

På grunnlag av disse opplysninger har professor Lönnberg til endel svenske aviser uttalt sig meget skarpt om nordmennenes jakt på moskusokser. Kan ikke fangstmen- nene der oppe klare sig uten mas- semord på en dyrebestand som egentlig burde være fredlyst, for- står jeg ikke hvad de har der å gjøre, sier professoren. Og han klager over at nordmennene har skutt hele flokker for å skaffe kalver til zoologiske haver, og til Svalbard. Nu da moskusen er næ- sten utryddet i Nord-Amerika og på øyene nord om fastlandet, er Østgrønland det viktigste felt for disse sjeldne dyr, og der bør slakt- ningen stoppes, mener Lönnberg.

Vi er fullstendig enig med de svenske herrer i at denne sjeldne

gen overhengende fare for utryd- delse, og selv med den sterke jakt som er drevet i de siste år, ser det snarere ut til at dyrebestanden er øket.

Dette kan kun forklares ved at de norske fangstfolk har drept en mengde polarulv på Østgrønland, og disse dyr som er polarlandenes svøpe, de har tidligere utvilsomt herjet voldsomt blandt moskus- flokkene.

Det antas at det var polarulven som utryddet villrenen på Østgrøn- land, og etter at det var slutt med den gikk det ut over moskusoksen. Enkelte har dradd i tvil om polar- ulven virkelig kan drepe moskus, men de norske fangstmenn har beviser på dette. Ulveflokkene er til og med masse-mordere blandt moskusdyrene.

Men polarulven er nu i merkbar tilbakegang på Østgrønland, tak- ket være de norske fangstmenns iherdige jakt, og dette er en stor fordel for moskusbestanden.

Men når Norge nu har okkupert Eirik Raudes land, da er det en selvfølge at norsk lovgivning også gjøres gjeldende for dette land. Og der behøves da lover som tar sær- lig sikte på bevarelsen av viltrik- dommen der borte, og i første rekke moskusoksene. At de norske stats- myndigheter er fullt opmerksom på dette beviser vel det faktum at det så sent som ivår forelå forslag for stortinget om å overføre en stam- me av norske rensdyr til Østgrøn- land, nettop for å øke dyrebestan- den der. Forslaget blev ikke frem- met i år, men det kan bli fremmet senere.

Forøvrig er det grunn å tro at den nuværende norske regjering med særlig våken interesse er op- merksom på disse forhold og tar forholdsregler som kan overbevise det interesserte utland om at det ikke er rovfangst og utryddelse av moskusbestanden på Østgrøn- land som er Norges hensikt, men akkurat det motsatte.

på øyene nord om fastlandet, er Østgrønland det viktigste felt for disse sjeldne dyr, og der bør slaktingen stoppes, mener Lönnberg.

Vi er fullstendig enig med de svenske herrer i at denne sjeldne dyrebestand på Østgrønland ikke bør utryddes, ja, ikke engang forminskes. Moskusoksene bør bevares for ettertiden, og vernes, så antallet kan økes i den utstrekning naturforholdene tillater.

Og dette har nordmennene nettopp hatt for øie. Det var av den grunn den norske stat med store omkostninger førte en moskusstamme til Svalbard, og der er dyrene totalfredet. Og det ser ut til at de trives godt og formerer sig.

Dessuten er det påfallende at de svenske herrer kun nevner nordmennenes jakt på Østgrønland. Som bekjent har der også vært endel danske ekspedisjoner og fangstfolk, og vi kan forsikre at disse ikke har drevet mindre nedslakting av moskusokser enn de norske. Vi har absolutt pålitelige og ugjendrivelige beviser for at danskene har beskattet moskusbestanden minst like så sterkt i sitt område som nordmennene i sitt.

Hvorfor nevner ikke de svenske herrer dette? Og den danske jakt er så meget mer påfallende, fordi de selv påstår at dansk lovgivning er gjort gjeldende for deres distrikt. Norge har derimot enda ikke hatt anledning til å utarbeide lov for Eirik Raudes land, og har like til i sommer drevet fangst og jakt i et område som blev betraktet som ingenmannsland. Dette gjør da litt forskjell.

Videre kan det nevnes at moskusdyrene på Østgrønland er spredt over et umåtelig stort område, og der er veldige distrikter hvor dyrene lever fullstendig i fred for menneskene. Der er derfor in-

Moskusokse- jakten.

En god nordmann har sendt oss endel utklipp av svenske aviser angående nordmennenes jakt på moskusokser i Eirik Raudes land. Den svenske dr. J.—C. Aurick skil- drer i et brev de norske jaktme- toder og mener at nordmennene driver en hensynsløs nedslaktning av polaregnes edleste vilt, mos- kusoksene.

Som eksempel nevner han at fire mann i Myggbukta i et år skjøt 106 moskus, og han spør om det vir- kelig er nødvendig å drepe så man- ge til mat for 4 mann, 20 hunder og en revegård.

På grunnlag av disse opplysninger har professor Lönnberg til endel svenske aviser uttalt sig meget skarpt om nordmennenes jakt på moskusokser. Kan ikke fangstmen- nene der oppe klare sig uten mas- semord på en dyrebestand som egentlig burde være fredlyst, for- står jeg ikke hvad de har der å gjøre, sier professoren. Og han klager over at nordmennene har skutt hele flokker for å skaffe kalver til zoologiske haver, og til Svalbard. Nu da moskusen er næ- sten utryddet i Nord-Amerika og på øyene nord om fastlandet, er Østgrønland det viktigste felt for disse sjeldne dyr, og der bør slakt- ningen stoppes, mener Lönnberg.

Vi er fullstendig enig med de svenske herrer i at denne sjeldne dyrebestand på Østgrønland ikke

gen overhengende fare for utryd- delse, og selv med den sterke jakt som er drevet i de siste år, ser det snarere ut til at dyrebestanden er øket.

Dette kan kun forklares ved at de norske fangstfolk har drept en mengde polarulv på Østgrønland, og disse dyr som er polarlandenes svøpe, de har tidligere utvilsomt herjet voldsomt blandt moskus- flokkene.

Det antas at det var polarulven som utryddet villrenen på Østgrøn- land, og efter at det var slutt med den gikk det ut over moskusoksen. Enkelte har dradd i tvil om polar- ulven virkelig kan drepe moskus, men de norske fangstmenn har beviser på dette. Ulveflokkene er til og med masse mordere blandt moskusdyrene.

Men polarulven er nu i merkbar tilbakegang på Østgrønland, tak- ket være de norske fangstmenns iherdige jakt, og dette er en stor fordel for moskusbestanden.

Men når Norge nu har okkupert Eirik Raudes land, da er det en selvfølge at norsk lovgivning også gjøres gjeldende for dette land. Og der behøves da lover som tar sær- lig sikte på bevarelsen av viltri- kdommen der borte, og i første rekke moskusoksene. At de norske stats- myndigheter er fullt opmerksom på dette beviser vel det faktum at det så sent som ivår forelå forslag for stortinget om å overføre en stam- me av norske rensdyr til Østgrøn- land, nettop for å øke dyrebestan- den der. Forslaget blev ikke frem- met i år, men det kan bli fremmet senere.

Forøvrig er det grunn å tro at den nuværende norske regjering med særlig våken interesse er op- merksom på disse forhold og tar forholdsregler som kan overbevise det interesserte utland om at det ikke er rovfangst og utryddelse av moskusbestanden på Østgrøn- land som er Norges hensikt, men akkurat det motsatte.

disse sjeldne dyr, og der bør slaktingen stoppes, mener Lönnberg.

Vi er fullstendig enig med de svenske herrer i at denne sjeldne dyrebestand på Østgrønland ikke bør utryddes, ja, ikke engang forminskes. Moskusoksene bør bevares for eftertiden, og vernes, så antallet kan økes i den utstrekning naturforholdene tillater.

Og dette har nordmennene nettopp hatt for øie. Det var av den grunn den norske stat med store omkostninger førte en moskusstamme til Svalbard, og der er dyrene totalfredet. Og det ser ut til at de trives godt og formerer sig.

Dessuten er det påfallende at de svenske herrer kun nevner nordmennenes jakt på Østgrønland. Som bekjent har der også vært endel danske ekspedisjoner og fangstfolk, og vi kan forsikre at disse ikke har drevet mindre nedslakting av moskusokser enn de norske. Vi har absolutt pålitelige og ugjendrivelige beviser for at danskene har beskattet moskusbestanden minst like så sterkt i sitt område som nordmennene i sitt.

Hvorfor nevner ikke de svenske herrer dette? Og den danske jakt er så meget mer påfallende, fordi de selv påstår at dansk lovgivning er gjort gjeldende for deres distrikt. Norge har derimot enda ikke hatt anledning til å utarbeide lov for Eirik Raudes land, og har like til i sommer drevet fangst og jakt i et område som blev betraktet som ingenmannsland. Dette gjør da litt forskjell.

Videre kan det nevnes at moskusdyrene på Østgrønland er spredt over et umåtelig stort område, og der er veldige distrikter hvor dyrene lever fullstendig i fred for menneskene. Der er derfor in-

Lys og skygge fra fangstlivet paa Øst-Grønland.

Fra ismarken til moskus- oksens hjem.

Av „Aalesunds Avis“ utsendte medarbeider.

Det er som en kjempes neve skulde ha satt neglene i skibssiden med en krassende bevegelse fra for til akter. Is knuses mot skibssiden, gnisser mot ishuden for baugen. Skibsplankene gir etter og jamrer sig i fugene. Mannen i tønna beordrer akter over. Det er islosen som med skindlueklaffene nedover ørene, med blikket stift festet på den hvite trøstesløshet forut, mest ligner en hund som venter på sin herres tillatelse til at hente byttet. Deroppe har han med korte avbrytelser stått i fem døgn. Han entrer op lederen til tønna som andre slentre op en trapp.

Så tas der sats på nytt. En skulde tro at motoren er blitt enig med sig selv om at yde noe utover det sedvanlige, for skuta hvisler med ildevarslenende fart mot den smale åpning mellom to mektige florer.

I messa sitter fem mann og spiser. Det som i dette øieblikk foregår over dekk vedkommer ikke dem. Med stereotype uttrykk i sine ansikter nipper de til Ishavets kostelige nektar, den brasilianske kaffe med hjemmekaktet brød til. Eller skal vi se utebakt? Brødet er i hvert fall bakt ombord. Stueren hører med en halvt interessert, halvt overbærende ro på hentydningene om at kaffen nok kunde ha tålt noen bøtner til. En kunde liksom godt ha sagt til stueren at Jorden er flat. Kaffen er bra, den, det er farten gjennom isen som til sine tider kan ta på humøret.

Så kommer det. Et veldig brak blandet med lyden av tømmer som bølser sig og is som smadres. Skuta tar en foruroligende overhaling og vår kaffekopp havner i fanget på Lucullus' ydmyge tje ner. Denne skjenker imidlertid med en cocktailmixers flegma i nærværet og rekker oss.

Vi føler oss uvel. Skuta står på halv åtte, og vi løper på dekk for at skue ødelegelsens vederstyggelighet — kommer akkurat tidsnok til at høre et gresønderrivende brøl fra tønna. — Kor e' det me' propellen, e' han på?

Ja, svares det mørkt fra akterdekket.

— Allright, folkens. Full fart forover. Med full fart hugger vi inn i isen. Det går fint. Vi er kommet Eirik Raudes land 20 m. nærmere.

De aller fleste ombord er nede på isen for at rydde op i en imponerende samling av is som suger sig til skibssiden som en blekskrut. Bevebnet med lange stenger setter vi kreftene til i tilsynelatende forgjeves klubb. Men hvad annet er der at gjøre? Mauren kan jo stundom gjøre 50 forgjeves forsøk på at trekke en barnål med sig, og så lykkes det først den 51.

Luften flenges av et nytt skrik fra tønna:

— Hjelp kapteinen dokkes.

Ingen vet hvad som foregår. Men her kommer en fra kabin med mer flagrende noe hvitt — stueren — som jumper i et eneste tigersprang over rekka og havner med en dump lyd på den annen side. Åtte mann styrter bortover isen under ropet: Hjelp kapteinen, men fullstendig i vill rede. I neste øieblikk høres svakt: åh, åh, mere som et fugleskrik enn stammende fra et menneske som ligger og kaver i vann omkring frysepunktet.

Vi kommer bak skuta og blir stående som fastnaglet. Med armene såvidt hevet over kanten av isblokk og med snebrillene på ligger skibets kaptein hjelpeløs. Men fire kraftige never griper fatt i ham og haler ham på «det tørre».

Kapteinen skjelder over det hele og skynder sig på dekk. Her tar han av sig hver en tråd, vrir sin marineuniform og slenger den over bommen.

— Hvad skal vi kalle dette, da, kaptein? spør vi.

— Kall det at forcere isen. Jeg tror det er det riktige uttrykk.

II.

Søndag 2. august.

Vi begynner dagen med at ro iland og fotografere fangsthytten på Kap Herschell.

Men skibet går videre. Ut på eftermiddagen letter «Pil» anker og setter kursen innover Tirolerfjorden som går for at være en av Øst-grønlands vakreste. Fremdeles er vi begyunstiget av det herligste vær. Tirolerfjorden er virkelig verd et syn: veldig fjell på begge sider og som tross sin sandige beskaffenhet ligner ikke så lite på fjellene i Sunnmørsfjordene, i den grad bever de sig steilt mot sky. Her kan en geolog studere isens utgravningsarbeide på en grundig og overbevisende måte. Her er dype kløfter, blankskurt berg, blide åser, sylspisse toppe og enkelte steder langt fremskredet forvitringsprosess. Det er riktignok ikke meget grønt at se. Men likevel betar farvesammensetningen fra blåsvart til muldvarbrunt ved sin usannsynlighet og eiendommelige charme.

Vi har foran oss et robust land, men ikke engang et land i civilisert forstand. På steder hvor blekgrønne dalsenkinger synes å forutsette en bondegård ser vi forgjeves efter den og stanser ved chokoladebrune, tilsynelatende uimtagelige fjell. Men der hvor små bekker pibler frem eller elvene snor sine sølvbånd fra breene deroppe, der grønnes og spredes utover en sevierik vegetasjon som forklarer moskusoksens vandringer fra fastlandet til Claveringsøva.

«Pil» går støtt og sikkert gjennom det speilklare vann hvor fjelltoppene på begge sider møtes midt i fjorden. I sannhet, dette er ikke det Grønland vi hadde tenkt oss. Solskiven gløder natt som dag, strålebuntene glitrer, og alt er som en eneste vårrus den 2. august.

Glennem dette strålende farvespill glir vi hele eftermiddagen.

PÅ MOSKUSJAKT.

Og det blir kveld. Men det blir ikke en sur og mørk kveld med rheumatisk luftdrag fra havet. Kystisen er sikkerhetsventil god nok. Solen bytter bare hvitt med rødt og lyser som en karnevalslykt over fjelltakene i vest. Isflak som av en landgående strøm føres innover

fjorden flimrer som isobelisker i bengalsk belysning. De passerer oss med en svak sus, og hadde det vært mørkt, vilde vi fullstendig hatt illusjonen av «ships that pass in the night». Men nu holder vi et våkent øie med dem. Hvem vet: kanskje huser de seg på gratis tur, eller kanskje selveste isens konge allerede har begynt å trekke mot land. Krag-Jørgensenriflene i rad og rekke på bakken minner om at dette ikke er en søndagsskoleutflukt. Stueren vil ha ferskt kjøtt og går rundt og deler ut initiativ med blikket.

Kvikksølv har for noen timer forlatt sitt vanlige leie ved 25 grader. Klokken 12 er det ikke kaldere enn at man men utbytte kan ta en slummer i det fri. I alle fall gjorde vi det på stranden, hvor vi landsattes med gevær, rysepekk, telt og dertil hørende bambusstang.

Lenge ligger vi slik og formelig lytter til den absolutte tausethet omkring, til vår venn B. W. reiser sig. Hans ansikt lyser i midnattsolen som en zigeuners ved skinnnet fra leirbålet.

— Kom, så går vi, sa han med Jonas Fjeldsk enkelthet.

Og vi går. Går i den knusktørre sand som på mange steder er storknet til en fast skorpe som bærer tydelig merke efter vårrangjøringen. Våre støvler

synker bløtt i mose, sikler over myrstrekninger og glir i bløt sand. Asryggene smyer sig myke opover med skarpe skattinger hvor kløfter skjærer sig ned. Vi er på vei mot et høideplateå som sirkler sig tilhøire og venstre, så langt øiet kan nå og gir de forrevne fjellmasser i bakgrunnen et rolig perspektiv. Der er ingen skogholt at passe på, ikke et tre, ikke en busk gir holdpunkt i billedet. Øiet ser bestandig over avstander. Og vi forstår hvorfor de fastboende fangstfolk vi hadde truffet syntes både å se på og forbi en.

— Se der, sier vår venn hvis hjerte ikke bare banker for tønne. En liten samling av blomster, små, hvite kronblader, vakker, ja, som en hilsen hjemmefra. Som små prestekraver smiler de mot gråheten. De står som på en lavett av mose, for omkring er mosen klippet av til en millimeter over jorden. Moskusoksene! Pussig. Blomstene har de latt stå.

Og vi går videre. Marsken gjør oss varme, vi får lyst til at storme fjellene, fluve gjennom den klare luft hvor en ånder så velsignet rent.

Ja, vi løper over en hakkekam og møter et livlig bilde: fullstendig skjult i landskapet glimter et lite vann. Og kvatt, kvatt sir det, og i neste nu fylles luft

ten med en sky av lom som på få sekunder er prikker i horisonten. Bare 12 døde lom driver på vannet og vi kjenner bare den morderiske lukt av kruttryk.

Så våkner vi til død, Teltet reises i en fart, primus'en nynnert snart sin monotone melodi, og vi blir enig med oss selv og snaddene i at noe så rått koseelig som fire teltvegger på Grønland har ikke verden kjent siden selvbyggerhusene i Aalesund gjorde arkitektonisk furrore. Inntil vår venn i et øieblikk av plutselig vanvidd foreslår at man burde okkupere havisen ved Grønland i kong. Hakons navn og sette islosen til at passe på den omfjeller sig pent. Da blir vi tause begge to. Da var det at...

— En skulde ikke tro at atten prikker i horisonten kunde bringe to relativt modige eksemplarer av den anerkjendte nordiske race fra konceptene. Men prikkene var av en ganske særegen art. Dessuten levet de, og syntes at ha fått en viss interesse for vårt telt. Vi fant det derfor rådeligst at varsle folkene ombord mens vår krone var i pari.

Grønlandshundene er et bloddryppende kapittel for sig selv. Der er her hjemme flere flekkede bikkjer enn prestebikkja. men neppe noen som vilde stå sig på et nærmere bekjentskap med de svære best som fangstfolk bruker på moskusiakt. Egenlig godmodige av natur som de er man dog ikke vite når man blir et par fingrer kortere. Langragget, fete og dovne ombord, men foran byttet et koncentrat av energi. Omtrent som kvinner: morsomme som venner, men meget kjedelige som fiender.

Nu går det slag i slag. Hele mannskapet kommer i motorbåten smygende langs med landet for ikke at skremme byttet. «Ulv» urolige kropp sees forrest i båten, den puster vilt med utspilte nesebor og vil partout på sjøen. Stakkars Ulv. Taugenden må til.

Folkene går iland og grupper sig på et høidedrag hvorfra de gressende okser kan sees. To mann, bevebnet til tennene, går ut fra flokken og tar hunden med sig. Planen er ved en stor omgående bevegelse at komme ovenfor dyrene for så at jage dem ned til sjøen. Det gjelder nemlig på grunn av dyrenes svære vekt at sørge for kortest mulig transport av kjøttet.

Endelig ser vi mennene nå frem og slippe hunden løs. Det som hender nu er simpelthen praktfullt. Ulv går løs på sin opgave med fenomenal energi. Som et lyn, med hodet en tomme fra marken, suser den mot de intetanende dyr. Før der endog kan merkes noen særlig bevegelse i flokken, er hunden kommet like innpå og søker med instinkts letthet anføreren. Men nu er også oksene parat. På kortere tid enn dette skrives

ryster dyrene sig sammen på en slik måte at oksene danner en mur ytterst, så kommer «kjørerne» og i midten kalvene som ikke forstår et plukk av det hele men står som enhver ko foran en ny låvedør.

Ulv styrer rett på storoksen og synes å ville sluke den i ett eneste jafs. Og ganske riktig. Oksen reagerer voldsomt, løper i ubendig raseri ut for at ta hunden. Dermed er Ulvs hensikt nådd. I vill dans bærer det t- over, hunden forrest og oksene hakk i hel. Hurtig som lynet kaster hunden sig plutselig tilside og smetter forbi oksen. Nu er det ikke godt at si hvem som er vildeste av de to firbente. For oksen er det et kappløp på liv og død, for uten dens nærvær er flokken ikke meget verd. Det viser sig tydelig, for nu er det en forholdsvis lett sak for grønlandshunden at jage flokken ned over mot de ventende jegere ved sjøkanten.

Det er et imponerende syn at ha disse dyr på ti meters avstand. Likheden med store gjetebukker er slående. Deres kamn for friheten er så meningsløs fordi de ikke har den fier-neste anelse om menneskets skumle hensikter. Ganske rølig stiller de sig op, og lar sig en øt-ter en skytte ned til kalvene står fæien uten at kunne røre sig. Men at selve kalvene har veldig resurser i sine tyrenakker, får den føle som vil fange dem levende.

Men det er ikke morsomt lengere. Trette efter blodbadet går vi i den lyse sommernatt inn i teltet. Automatisk setter vi kaffekjelen på, automatisk spiser vi, lukker teltet og legger oss tilhvile på mosen. Sakte og umerkelig glir vi inn i drømmende verden, en mere usannsynlig men neppe mere strålende enn natten utenfor. Hodet faller trekket ned på gressmatten og vi lukker øinene på Norges jord der langt i nordvest.

Eirik Raudes, den forvistes land!

Og frem av søvnen stiger der ord, en hyldest til dette skjønnelands hvor vi aldri har sett solen gå ned. Og så skriver vi ned i halvsøvne:

Vi døpte dig i saganavn, i hans, den første av vårt folk som søkte fredens trygge havn en stakkert tidebol.

Det var engang vårt land der nord, et land, omenn i sne og is. Og du er klipper, hav og fjord og ellers tåkedis.

Så mange gav du død og grav som svar på kav og strid og «lf. Men stundom også hjem du ga, og det var just vår lit.

Så reiste folket sig i tross som takk til hine barske menn. Ti du er kjøtt og blod av oss, og skal bli vårt igjen.

En mygg summer i telttak I det ene hjørne ligger gevær

Carsten Amunds

Melange

KUN
DET BESTE
ER GODT NOK

**JO, DET KAN
JEG DA SE.**

Lillemor, at du
nu har brukt

Melange

MARGARINEN MED MERSMAK

Fortrinlig til
BORDBRUK
BAKNING
STEKNING

Melange

Kan ikke den hvite mann leve av fangstvirksomhet på Øst-Grønland?

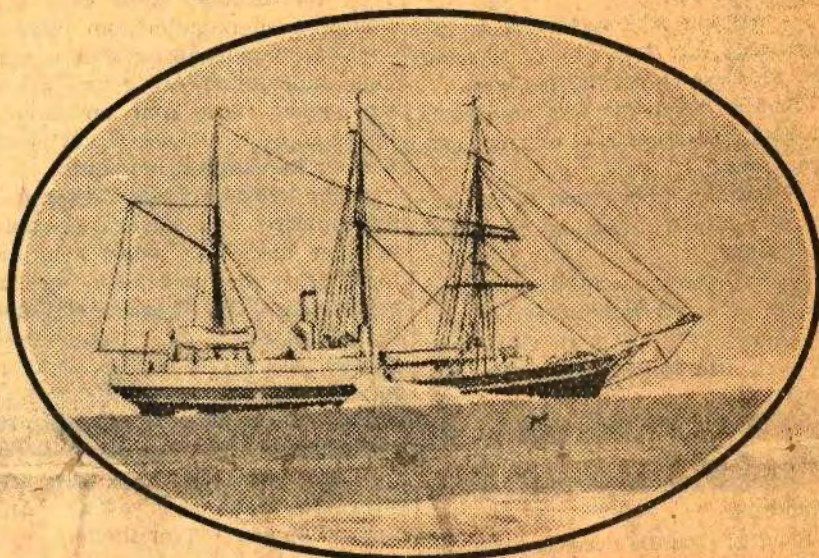
Plass til bare 25 fangstmenn, hvis ikke landets viltbestand skal overbeskattes.

Overflytning av eskimoer fra Vest-Grønland til Øst-Grønland?

Dr. Lauge Koch uttaler sig til «Aftenposten»s utsendte medarbeider.

Kjøbenhavn, fredag.

Danskenes dosent Hoel, dr. Lauge Koch, er nettop vendt tilbake til Danmark efter sommerens Øst-Grønlands-ferd — den første av de tre som skal følge slag i slag. Han er en sterkt optatt mann, den hjemvendte del av ekspedisjonen skål avvikles til næste års tokt, og tusen

Lauge Kochs ekspedisjonsskib «Godthåb».

ting venter på sin mann. Et intervju innvilger han i — det blir forresten likeså meget et intervju med undertegnede. Det er ikke vanskelig å forstå at Øst-Grønland er et brennende spørsmål i begge land. De halvannen time vi sitter sammen i Lauge Kochs nye kontor med moskusoksehodet på veggen er i høyeste grad underholdende og livlig, minner kanskje mest av alt om en doktordisputas.

— Hvad er Deres mening om fremtidsutsiktene på Øst-Grønland, spør vi.

— Jeg tror ikke på at landet kan by på livsbetingelser for hvite menn. Fangsten er for ringe til det. Det er ingen fuglefjell og som følge derav er revebestanden ikke særlig stor. Det er fortrinsvis hvitreven som halverer utbyttet og det er ingen utsikt til stigning i reveprisen. Det viser sig, at både norske og danske fangstfolk i ringe grad utnytter bjørnefangsten. For tiden er det forresten heller ikke stor forskjell i prisen på hvitrev og isbjørn. Om det kan leve en eskimoisk befolkning her, vet vi ikke. Dyrebestanden er stort sett så fattig at den ikke kan bære både eskimoisk og hvite menns beskatning. Eskimoene søker også sin fangst i havet — jakt og fiske — og det må der eskimoer til efter min mening. Når det politiske spørsmål vedrørende Øst-Grønland er op- og avgjort, tror jeg også den

Dr. Lauge Koch studerer stenprøver fra Øst-Grønland.

hvite manns fangst om kort tid vil ophøre. Jeg ser at dosent Hoel kritiserer at mine 60 hunder vil kreve en hel masse moskusdyr til føde — selvfølgelig vil vi skyte en del, men den omstendighet at vi har grønlendere med oss gjør at vi også kommer til å utnytte selkjøttet. Vi kommer forresten delvis til å arbeide i strøk, hvor vi ikke kan gjøre regning med moskusdyrene.

— Det har været klaget over at fangsten på moskus drives så intenst — hvilken mening har De om dette spørsmål?

— Jeg ser optimistisk på moskusoksens fremtid. Man vet ikke riktig hvor mange moskusdyr det finnes på Øst-Grønland. Det har været masser av skib derborte i de siste år — et stigende antall amerikanske turister er kommet dit —

dette spørsmål?

— Jeg ser optimistisk på moskus-
oksens fremtid. Man vet ikke rik-
tig hvor mange moskusdyr det fin-
nes på Øst-Grønland. Det har væ-
ret masser av skib derborte i de
siste år — et stigende antall ame-
rikanske turister er kommet dit —
det har i det hele skjedd en eks-
plosjonsaktig utvikling på Grøn-
land, så man skal være litt forsik-
tig med å uttale noget sikkert om
hvad som kan hende. Men jeg tror
ikke det skulde være nødvendig å
gå til fullstendig fredning, men
bare til delvis fredning.

— Er det meningen å overføre
eskimoer fra vest- til østkysten?

— Det foreligger det ikke noget
om i øieblikket. En av opgavene
i tre-årsplanen går ut på å under-
søke forholdene østpå for en even-
tuell eskimobefolkning. Eskimobe-
standen, som mere og mere blan-
des op, vokser sterkt — den dobles
i løpet av 100 år. For tiden er det
14,000 eskimoer på Vest-Grønland.
Men overflytningen er fremtids-
musikk helt igjennem.

— Hvor mange fangstmenn me-
ner De det kan være plass til på
Øst-Grønland uten at man over-
beskatter landets vilt?

— Norge har ca. 15 mann som
overvintrer og vi 6 mann. Så svært
mange fler tror jeg neppe landet
kan bære. Maksimumfortjene-
sten kan vi sette til 3000 kroner pr.
mann. Selvfølgelig kan en enkelt
fangstmann ta 100 rev om året
men man må jo også regne med
dårlige år — storm og vanskelige
forhold, år som næsten ingenting
gir. Så reiser det spørsmål sig:
Finnes det i Norge og Danmark 25
—30 mann som til stadighet vil leve
deroppe — år efter år. Blandt
nordmennene har vi flere glimren-
de fangstfolk, men det er også ama-
tører, som de dårlige tider har
sendt til Grønland. Vil fangstmenn
år efter år dra ditbort for en års-
tjeneste på 3000 kroner med alt sli-
tet som følger med?

— Landet er jo ikke verre enn
det nordlige av Norge hvor folk fri-
ster en temmelig vanskelig til-
værelse i slit og nøisomhet, i en
ødselig skjærgård, inne i trange fjell-
bygder.

— Ja, men det kan jo ikke være
tale om å ta familier med?

— Det mener man i Norge også
vill la sig gjøre. Landet er ikke
hårdere enn Finnmark og andre
strøk av vårt land.

— Været er riktignok godt på
Grønland, men likevel — —

— De danske fangstmenn —
hvilket yrke har de hatt før?

— A, det er så forskjellig — en
har været fisker, en gårdsgutt o.
s. v. Jeg har alltid sett på den hvite
manns fangst mot den nasjonale
bakgrunn. Det forundrer mig at
fangsten i land på Grønland kan
bety noget større, når man ser
hvad Norge tar hjem fra Antarktis.

— Vårt land er jo relativt fat-
tig — hvalfangsten drives fra et
bestemt fylke — Ishavsfangsten av
hele Nord-Norge — en hel lands-
del og forholdene gjør det jo slik,
at vi må innrette oss efter de for-
hold og muligheter vår nordlige
beliggenhet har gitt oss. — Hvor
mange danske videnskapsmenn
overvintrer på Grønland?

— Ti mann foruten to radiotele-
grafister, tre grønlendere og en
fangstmann. Ingen av dem må
fange rev. Vi ønsker å leve i beste
forståelse med fangstfolkene — om
de nu er nordmenn eller dansker.

— Apropos politimyndigheten —
var det nogen særlig bruk for den
i sommer?

— Nei. Det var helt nøitralt
i år. Hvad politimyndigheten angår
er det en rekke uklare spørsmål
som det må skaffes klarhet over
— hvor langt rekker f. eks. et
fangstfelt? Når en fangstmann har
latt et felt ligge brakk en tid —
hvilket han må gjøre — hvor len-
ge kan han la det ligge brakk uten
at en annen kommer og setter sig
fast der? Disse spørsmål må få sin
avgjørelse i Haag.

— Kan det for tiden være tale
om videnskapelig samarbeide på
Grønland?

— Nei, ikke nu tror jeg. For en
god tid siden fikk jeg en henven-

tører, som de dårlige tider har sendt til Grønland. Vil fangstmenn år etter år dra ditbort for en årstjeneste på 3000 kroner med alt slitet som følger med?

— Landet er jo ikke verre enn det nordlige av Norge hvor folk frister en temmelig vanskelig tilværelse i slit og nøisomhet, i en ødslig skjærgård, inne i trange fjellbygder.

— Ja, men det kan jo ikke være tale om å ta familier med?

— Det mener man i Norge også vil la sig gjøre. Landet er ikke hårdere enn Finnmark og andre strøk av vårt land.

— Været er riktignok godt på Grønland, men likevel — —

— De danske fangstmenn — hvilket yrke har de hatt før?

— A, det er så forskjellig — en har været fisker, en gårdsgutt o. s. v. Jeg har alltid sett på den hvite manns fangst mot den nasjonale bakgrunn. Det forundrer mig at fangsten i land på Grønland kan bety noget større, når man ser hvad Norge tar hjem fra Antarktis.

— Vårt land er jo relativt fattig — hvalfangsten drives fra et bestemt fylke — Ishavsfangsten av hele Nord-Norge — en hel landsdel og forholdene gjør det jo slik, at vi må innrette oss efter de forhold og muligheter vår nordlige beliggenhet har gitt oss. — Hvor mange danske videnskapsmenn overvintrer på Grønland?

— Ti mann foruten to radiotelegrafister, tre grønlendere og en fangstmann. Ingen av dem må fange rev. Vi ønsker å leve i beste forståelse med fangstfolkene — om de nu er nordmenn eller dansker.

— Apropos politimyndigheten — var det nogen særlig bruk for den i sommer?

— Nei. Det var helt nøitralt i år. Hvad politimyndigheten angår er det en rekke uklare spørsmål som det må skaffes klarhet over — hvor langt rekker f. eks. et fangstfelt? Når en fangstmann har latt et felt ligge brakk en tid — hvilket han må gjøre — hvor lenge kan han la det ligge brakk uten at en annen kommer og setter sig fast der? Disse spørsmål må få sin avgjørelse i Haag.

— Kan det for tiden være tale om videnskapelig samarbeide på Grønland?

— Nei, ikke nu tror jeg. For en god tid siden fikk jeg en henvendelse i den retning fra professor Kiær i Norge men jeg svarte, at slik som forholdene ligger an, kan det ikke bli noget samarbeide. Når saken er avgjort i Haag vil det vel gå nogen vanskelige år, før den verste bitterhet har lagt sig fra det lands side som taper. La oss si fem år eller mer. Så kan det forhåpentlig bli tale om samarbeide.

— Det indre av Grønland bør vel granskes mere inngående?

— Ja, der er meget å utrette. Vår tre-årsplan er ikke ifull sving enda. Om vi sender op flere folk, vil avhenge av opgavene. Vi vil bl. a. forsøke å bestemme Innlands-Isens utstrekning. Hadde jeg selv været 10—15 år yngre, skulde jeg gjerne tatt en tur fra Danmarks-ravn over Innlands-Isen til Scoresbysund — det er forresten en tur som sikker vil bli gjort.

— Har De hørt om den amerikanske traktor-ekspedisjon som vil kjøre Grønland på kryss og tvers. Blandt deltagerne er nordmannen Odd Dahl — —

— Nei, jeg har ikke hørt om slike planer. Traktor tror jeg forresten ikke egner sig som reisemiddel — den er upraktisk og bruker for

meget brennstoff og kan ikke trekke nogen last på større strekninger. Derimot til transport av gods ved opstigning — en 50 kilometer eller så — vil den gjøre sin nytte. Hvad selve langreisen angår, har jeg da større tro på dr. Wegeners propell-sleder.

— Kartlegning fra luften vilde vel være på sin plass i et slikt utstrakt rike som Grønland?

— Jeg synes man først skal se hvad Watkins-ekspedisjonen kommer hjem med av resultater fra sin Angmagsalik-ferd i vinter og ifjor sommer. Den ekspedisjon har sikkert gjort erfaringer som det er verd å bygge videre på.

Vi sitter enda lenge sammen og taler om dansk og norsk opfatning av de mange spørsmål og får et sterkt inntrykk av at dysten i Haag skal bli ganske hård.

Odd Arnesen.

GL. MØNT 4. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet: **Ekstrabladet**

skriver den 11 SEP. 1931

HYSTERI — SIGER — HR. HOEL

*Kun 9 Nordmænd over-
vintre i Aar i Østgrøn-
land*

EKSTRABLADET gengav forleden det krasse Angreb, som den berømte svenske Zoolog, Professor Einar Lönnberg har fremsat i „Dagens Nyheter“ i Anledning af Nordmændenes fortsatte hensynsløse Nedslagtninger af Moskuso-
kser.

Docent Hoel svarer nu i norske Blade, og han betegner det hele som „Hy-steri“: — „Til Slut vil jeg bare bemærke — siger Docenten — at der for Tiden er 9 Nordmænd og 45 Hunde i Grønland, mens der af Dansek er dobbelte Antal Mennesker og Dyr. Hvis der skal snakkes om Massenedslagtning, bliver Hoved-skylden Danskernes“.

Det er en kæn Logik. Docent Hoel kan kun tænke sig, at man skal leve af Moskuso-
kser i Østgrønland, mens vore Folk har deres væsentligste Proviant med hjemmefra. I øvrigt har den nevtrale svenske lagttager, Dr. Enrick, der i Sommer gæstede Østgrønland, tilstrækkelig sagligt — og understøttet af nøjagtige Tal — fortalt om de norske Slagtemetoder, der ganske rigtigt — som paastaet af Professor Lönnberg — har Karakteren af en Udryddelseskrig.

Saa snart Haag-Domstolen har gjort Ende paa Farcen „Erik den Rødes Land“, kan der ventes danske Bestemmelser til Beskyttelse af Moskuso-
kserne i hele Grønland.

11 sept. 1931.

av de norske bedrifter ligger endog de reduserte lønninger høiere enn i tilsvarende svenske foretagender nu og så vel produktiviteten som arbeidsfriheten er større hos de svenske arbeidere enn hos de norske.

mens det av dansker er det dobbelte antall mennesker og dyr. Hvis det skal snakkes om massenedslaktning, blir hovedskylden danskernes.

Moskusoksene på Grønland.

Et svensk angrep og et norsk svar.

Oslo: Den svenske zoolog professor Einar Lønnberg nedlegger i Dagens Nyheter en kraftig protest mot de norske fangstfolks «moskusokseslaktning i Øst-Grønland». Professor Lønnberg sier bl. a.: Kan fangstfolkene der oppe ikke klare sig uten masse-mord på en dyrestand, som egentlig burde vært fredet, ja da forstår jeg sandelig ikke hvad de har å gjøre der, og kan de klare sig etter at den siste moskusokse er drept — ja da kan de sikkert også klare sig nu foruten. Det aller værste er imidlertid ikke at man jager for å få proviant. Det aller værste er at utryddelseskrigen drives som geskjeft. Man generer sig ikke for å skyte ned hele moskusoksehjorder for å få fett i kalvene, som man siden eksporterer til Spitsbergen og Alaska, aldeles uten erfaring for om dyrene vil kunne trives der.

Dagbladet har i anledning av denne uttalelse henvendt sig til dosent Høel, som betegner anklagen som det rene hysteri. En slik beskyldning fra en mann som overhode aldri noensinne har satt sine bein på Grønland, og som ikke har det ringeste kjennskap til moskusoksebestanden eller den beskatning den er utsatt for, er en utilbørighet som det ikke kan tas hardt nok til orde mot. Det er for tiden tusener av moskusdyr på Øst-Grønland, og bestanden går frem, vesentlig fordi nordmennene har satt så meget inn på å utrydde polarulven. Å betegne den rimelige beskatning av bestanden som myrderi, er aldeles meningsløst. Tilslutt vil jeg bare bemerke at det for tiden er 9 nordmenn og 45 hunder på Grønland,

GL. MØNT 4. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

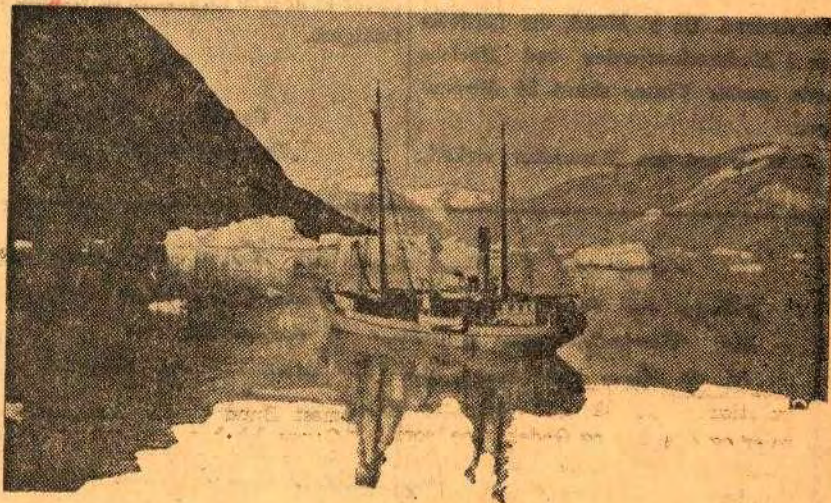
Bladet:

Politiken

skriver den **10 SEP. 1931**

Udrydder Nordmændene Østgrønlands Sturvildt?

*Massenedslagning af Moskus-Okser for at skaffe Føde til
Fangstmændene og deres Hunde.*

„Veslekari“ gaar ind gennem en østgrønlandsk Fjord.

Den svenske Turistforenings Sekretær, Dr. Carl Julius Anrick, skildrer de Egne ved Myggebugten, hvor Moskusoksen lever, og fortæller om de norske Fangstmænds Udryddelseskrig mod Dyrene.

DER er en vældig Fjord i Grønland, der er anderledes end andre Fjorde. Den sabner sig indad i Landet, i Nordfjordens og Kejser Franz Josephs Fjordens Bredninger, og den lukker sig til udad mod Havet, hvor en Bræmme af Lavland, kantet af Bjerge, spærrer af fra Polarhavet og den mægtige Pakis uden for Kysterne.

Dår lever Moskusokserne. Det er deres forfættede Land. De gaar som fromme Husdyr og græsser paa Skraaningerne.

Der findes her nøgne Vidder, men i øvrigt er det et Fjelland af samme Beskaffenhed som de nordlaplandske Dalstrog. Helt nede ved Stranden møder man Polar-Naturen. Kun faa Skridt ind over de blankslidte Strandsten, og man staar paa Fjeldhedens bløde, brune Maatte, hvor Polar-Anemonen straalere frem mellem tommelave Pil og Birk. Anemonen er nok den, der fylder mest i Landskabet, men hvor der er lidt rigeligt med Fugtighed, kryber Dværgbirken frem fra Fjeldsprækkerne og Pilen rækker sig opad uden nogen Sinds at naa at blive mere end et Par Haandsbredder høj; og dog viser de tommetykke Stammer, at disse krybende Buske kan være op til et Hundrede Aar gamle!

Moskusoksen græsser fredeligt paa Fjeld-Heden.

Her vandrer Moskusokserne om som en Leyning fra en fortidig geologisk Periode. Hjordene er ikke saa store, en Gang imellem kan man træffe en Snes Stykker i Følge, men oftest er det kun nogle ganske faa Dyr, der strejfer rundt sammen. Nu i Sommertiden er Vegetationen nede ved Stranden vissengraa af Tørke, og frødigere grøn — man tilgive denne Karakteristik af den fattige arktiske Flora! — højere oppe paa Fjeldheden, der breder sig jævn og flad i et Par Hundrede Meters Højde over Fjorden. Her vandrer Moskusoksen om, helst paa de grønne Pletter blandt det brune, og glæder sig

ved den Blomsterflora, som et venligt Forsyn har ladet gro op. Navnlig de mange Slags Pilebuske er Moskusoksens Yndlingsføde.

Her gaar de og græsser, og fra Fjordens Bredninger faar man let Øje paa Dyrene oppe i Højderne. De ses som smaa merke Prikker, for Moskusoksen er det sorteste af alt heroppe, hvor Fjeldene er røde.

Stilfuld og adstadig er den at se paa med sin lange Manke og den fine og bløde Ulddragt. Kalvene vandrer trygt omkring med deres Medre, en eller højest to i hvert Kuld, men Stammens Tilvækst er kun ringe, man ser ikke ofte mere end en Kalv for hvert syvende eller ottende Dyr.

Rævefangsten blev Moskusoksens Ulykke.

Trygge og rolige? Ja, før alt andet end for Mennesket. Før var der ingen Fare for Massedrab. Der kom nok nu og da et enligt Skib ind i Fjorden, og nok bidrog baade videnskabelige og andre Ekspeditioner til at decimere Bestanden. Men det var dog mere tilfældigt, at der kom Besøg. Og der var gaaet mere end et Aarhundrede, siden den sidste Eskimo saas færdes heroppe i sin Kajak for at vinde Jagtbytte blandt Moskusokserne til sit Forraad af Levnedsmidler.

Men i de sidste Aar er det gaaet anderledes til.

Mennesket har jo altid været ivrigt efter Skind til skønne Klæder. Polar-ræven er et af de Dyr, der leverer de bedste Skind, og heroppe er der mange baade af Hvid- og Blaaræv. Driftig Foretagsomhed søger nu at udnytte disse gode Jagtmarker, og de driftige Nordmænd, der har taget fat med det, har i Løbet af faa Aar systematisk bygget Hytte efter Hytte her. De ligger i en Snes Kilometers Afstand fra hinanden og man driver nu Rævefangsten ved i Vintertiden at stille Fælder op for Rævene langs med Forbindelsesvejene mellem disse Hytter. En

Mund am:

Mand kan have et Hundrede Kilometer at befare frem og tilbage hele Vinteren igennem, og 4—6 Hytter paa Vejen tjener ham til Nattekvarter. Mellem Hytterne og i deres nærmeste Omkres sætter han saa sine Rypefælder op for Rævene. Er der god Fangst, kan det blive til et Halvthundrede Ræveskind pr. Mand. Fangstselskabet har kun en halv Snæs Jægere, og der er 50 Hytter. Man skulde mene, det vilde være godt, om denne Fangst gav Møjen betalt.

Moskusoksen slagtes til Føde for Mennesker, Hunde og Ræve.

Men — for der kommer et Men. For at leve heroppe Aaret igennem maa disse Fangstmænd have Føde. Og Mennesket søger i saadant Tilfælde altid den simpleste Udvej, den der kræver mindst Arbejde og koster mindst. Det Dyr, der er lettest at faa fat paa heroppe er den umistænksomme Moskusokse. Der er ikke noget svært ved at skyde en eller flere af dem. Man kan ikke kalde det Jagt. Det er ganske simpelt en Slagtning.

Det hele er at gaa op paa en Skraaning og slippe sine Hunde løs. Saa er den nærmeste Hjord i Løbet af et Øjeblik og usvigeligt sikkert omringet. Moskusokserne stiller sig op i en Rundkres med Kalvene inderst, saa de er beskyttet. Jægeren har ikke andet at gøre end skyde løs, og han kan ikke en Gang holde op, naar han har dræbt et Par Dyr. Hvis han vil have sine Hunde med sig, maa man tit og ofte først dræbe hele Flokken.

Paa et eneste Sted, ved Myggebugten, blev der paa denne Maade sidste Vinter skudt 27 Dyr ned paa en enkelt Dag. Det samlede Jagtudbytte i Myggebugten var for hele Aaret 106 Moskusokser foruden alt det andet Vildt. Fordelt paa i alt fire Fangstmænd. De to Mand, der færdedes inde i Moskusoksefjorden ved Hoelsbu havde samme Vinter skudt 25 Moskusokser.

Behøver saa faa Mennesker virkelig

saa meget Mad? Nej! Men Hundene skal ogsaa have Æde, og ved Myggebugten har man desuden siden 1929 haft en Rævefarm, som nu i Sommer omfattede 60 Dyr. Og der fodres med Moskusoksekød over hele Linjen.

106 Moskusokser til 4 Mand, 20 Hunde og en Rævefarm.

Det lyder virkelig som et Eventyr, men ikke noget smukt Eventyr, at man i vore Dage, da Arbejdet for Naturfredning og Dyrebeskyttelse er naaet saa vidt, kan komme paa den Idé at fodre Dyrene i en Rævefarm, de være nok saa smukke, med Moskusoksekød, med de nordlige Polaregnes ædleste Sturvildt. Man spørger sig selv, om der virkelig er tilstrækkelige Grunde til en saadan Ødslen? Om der virkelig behøver at gaa 106 Moskusokser med for at føde 4 Fangstmænd, 20 Hunde og en Rævefarm?

Der findes jo ogsaa andet Vildt, og om Sommeren føres der Levnedsmidler til fra Norge. At det fældede ædle Vildt ikke udnyttes mere end til en Brøkdæl, kan enhver Besøgende selv overbevise sig om. Hver eneste Skraaning deroppe bærer Vidnesbyrd derom. Hoved, Huder og Kadaver ligger og stinker, ladet tilbage efter at det meste Kød er skaaret ud og taget bort.

Nu vil der maaske blive svaret, at denne Rævefangst paa Grønland, i Erik den Rødes Land, er en Prøvedrift (den har en farlig Lighed med Røve-Drift) og at først indvundne Erfaringer kan føre til, at man retter visse Fejlberegninger og Fejl. Erfaringerne vil sikkert faa de forstandige Folk, der har med disse Ting at gøre, til at ændre i det, der nu sker. Men man maa bare passe paa, at disse Erfaringer ikke bliver for dyrekøbt, og paa, at disse Egnes Dyreverden ikke bliver et af sine fornemste og ædleste Dyr fattigere.

Carl-Julius Anrick.

Copyright „Politiken“ og „Dagens Nyheter“, Stockholm.

Idag kl 5 efter kan vi høre det norske
flag og det landet fra Gardsfjorden i øst
til Bussulfjorden i nord i Læstebukten.
H. H. Kong Haakon den 7. navn, og holder
dette område som Rønde Land

Ulyggheds den 27 juni 1931

Hallvard Lunde

Jugvald. Olsen

Soren Richter

Einar Hansen

Thor Hansen

Billedet viser den Plakat, som Devold opslog i Myggebugten den 27. Juni, da han foretog sin „Okkupation“ i „Haakon den 7. navn“.

Norsk Appetit

Den norske Sagkyndige i Haag, der vil have hele Grønland og Færøerne for Voldgiftsdomstol.

En af de norske Sagkyndige, som er udpeget til at deltage i Forsvaret i Haag for Norges Okkupation i Østgrønland, Professor Jon Skeie, har udsendt en Bog om *Grønlandssaken* (Olaf Nortis Forlag, Oslo).

Bogen begynder i en forholdsvis besindig Tone med Kielerfreden i 1814 og hævder Norges historiske Ret til Grønland. Men efterhaanden skriver Professore sig op, og den sidste og største Del af Bogen bestaar af en Række Insinuationer om danske Hensigter og voldsomme Angreb paa Danmark. Den ndmærkede Sagkyndige bruger saaledes adskillige Sider til at forklare, at Danmark i Virkeligheden er i Færd med at sælge hele Grønland til Kanada.

Skal Norge have Færøerne og hele Grønland?

Han er meget forbitret over, at Danmark har anklaget Norge for Retsbrud og hævder, at Norge i det store Opør efter Verdenskrigen burde være mødt frem og have gjort Krav paa Færøerne og Vestgrønland. Hvis den danske Regering havde nægtet at udlevere disse Landsdele, vilde Danmark næppe have faaet Sønderjylland tilbage, skriver den Sagkyndige. „Paa Danmarks adkomst til Færøerne og Vestgrønland er der, naar sandheten skal siges, bare én betegnelse: adkomsten er nnionskongens *svik* mod det norske Folk, hans *underslag af betroet gods* og de danske Statsmænds delagtighed i denae svik og dette underslag. Og deune delagtighed var ikke bare den efterfølgende, som man i strafferetlig henseende betegner *hæleri*. Der er ingen tvil om, at Frederik VI i denne sak bare var de danske statsmænds

redskap; at det var dem, som *planla hans forbrudelse mod Norge*. Statsminister Stauning har, som før nævnt, slynget norske utsendinger paa et fredsmøte den haan i ansigtet, at Norge har gjort brud paa „fredens og civilisationens linje“. Dersom *svik* er civilisation, har danske statsmænd været meget civiliseret overfor det folk, som de pleier at kalde „norske brødre“. Imperialistiske statsmænd er ikke altid neieregneende. Men jeg tror ikke, man i verdenshistorien vil finde noget, som kan sættes i klasse med Danmarks adfærd mod sin gamle unionsfælle“.

Det danske Fortiessystem.

Derefter foreslaar Professor Skeie, at Spørgsmaalet, om Færøerne og Vestgrønland skal tilhøre Danmark eller Norge, forelægges en Voldgiftsdomstol, hvis Medlemmer udpeges af den norske Dronning og den schweiziske Forbundspræsident. Han mener ikke, den danske Regering vil afslaa dette.

De sidste Blade i Bogen bruges til et Angreb paa — de danske Skolebøger. „Danske læreboksforfattere og undervisningsmyndigheder *blues* ved at la ungdommen faa kjendskap til Danmarks adfærd mod en unionsfælle“. Danmarks „Retsbrud“ er holdt skjult for det danske Folk.

Det er „det danske Fortiessystem“.

„Naar den danske regering har reist en grundløs anklage mot Norges regering for en international domstol, har mange danske mænd og kvinder, som dog vet bedre ... en pligt til at si fra, en pligt til at gi sit folk sandfærdig oplysning. Dersom de nu undlader dette, blir ogsaa det danske folk medansvarlig i Danmarks gamle og ny retsbrud mot Norge“.

Professor Skeie, der har skrevet dette nationalistiske Galimatias, kan ikke høre til den Gruppe, *Nationen* har betegnet som Kverulanter, Klodsmajorer og Af-faldsstoffer, idet han som nævnt er udpeget af den norske Regering til at være en af de Sagkyndige i Haag.

GL. MØNT 4. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:

Ekstrabladet

skriver den

9 SEP. 1931

SKARP DOM OVER NORGE

Professor Lönnberg be-
tegner Moskusokse-Slagt-
ningen som „en ren Skan-
dale“.

En Henvendelse til Kong Christian

DEN fremragende svenske Zoolog Pro-
fessor Einar Lönnberg nedlægger i
„Dagens Nyheter“ en kraftig Protest
mod de norske Fangstfolks Moskusokse-
Slagtning i Østgrønland.

Professoren oplyser, at han to Gange,
baade før og efter, at Danmarks Over-
højhedsret over hele Grønland var en
Kendsgerning, har henvendt sig til de
danske Myndigheder for at faa dem til
at udstede et Fredningsdekret. Det er
imidlertid desværre ikke kommet.

PROFESSOR LÖNNBERG SIGER

BL. A.: „Kan Fangstfolkene ikke
klare sig deroppe uden Mæsemord
paa en Dyrebestand, der egentlig
burde være fredet, ja, da forstaar
jeg sandelig ikke, hvad de har at
gøre dér. Og kan de klare sig ei-
denhen, naar den sidste Moskue
okse er dræbt — ja, da kan de sik

Professor Einar Lönnberg.

kert ogsaa klare sig nu foruden. Det allerværste er imidlertid ikke, at man jager for at faa Proviant. Det allerværste er, at Udryddelseskri-gen drives som Geschæft. Man generer sig ikke for at nedskyde hele Moskusoksehjorder for at faa fat i Kalvene, som man siden eks-porterer til Spitsbergen (hvor de er fredede! Red. Anm.) og Alaska — aldeles uden Erfaring for, om Dy-rene vil kunne trives der ..."

Ved det skandinaviske Naturfrednings-møde i København i 1929 vedtoges en Henvendelse til den danske og norske Regering, hvori der anmodedes om at træffe Forholdsregler til Bevarelse af Mo-skusoksen. Der skete imidlertid intet, og det er saa meget kedeligere, som „Mo-skusoksebestanden i det arktiske Nord-amerika og paa Øerne Nord for Hudson-bugten, hvor Moskusokserne har deres Hjemsted, er blevet utrolig decimeret — thi de amerikanske Fangstfolk har na-turligvis ikke vist sig mere nøjeregnen-de end deres norske Brødre."

Professoren oplyser til Slut, at han har henvendt sig til Kong Christian om Sagen og foreslaaet, at der blev gjort Skridt til Opnaaelse af en international Overenskomst.

Forhaabentlig bliver Professor Lönnbergs Artikel gengivet i de norske Avi-ser.

Horn.

9 sept. 1931

Svensk professor angriper våre fangstfolks jakt på moskusoksen.

Angrepet vises tilbake
av dosent Hoel.

Den svenske turistforenings sekretær, hr. Carl Anrick, har i «Dagens Nyheter» skrevet et angrep på de norske fangstfolks moskusdyrjakt på Øst-Grønland. Hr. Anrick fulgte med miss Boyd i sommer på en kortere tur til Grønlandsfarvannet. Den svenske professor Einar Lønnberg forteller i «Dagens Nyheter», at han i sin tid har henvendt sig til Danmark for å få istand fredning av moskusoksene, men uten resultat. Han benevner den norske fangst av moskusoksene som slakt og skandale. Det verste er, sier professoren, at utryddelseskrigen drives som geschäft.

Vi har henvendt oss til dosent Hoel og bedt ham uttale sig — han har jo hatt rikelig anledning til å studere spørsmålets mange sider i marken.

— Det er mere moskusdyr på Øst-Grønland enn tidligere, sier dosen-ten. Beskatningen er mindre enn tilveksten. Nordmennene har utryddet polarulven, hvilket har bidratt til at moskusdyrene har formert sig så sterkt. Det skytes år om annet 2—300 dyr og det finnes tusenvis av dem. Mehren og Høygaard konstaterte på sin vandring over innlandsisen at man 75 km. vestenfor Nordfjord kunde treffe på moskusokser, og det er jo så langt inne som fangstfolkene ikke kommer. Fangsten foregår bare nede ved kysten. Fra norsk side har det også været foreslått å frede moskusoksen, men Danmark er ikke gått med på det, fordi de mener Øst-Grønland ligger under deres suverenitet.

En annen side av saken er det at danskene i år har fått bort 60—80 hunder, som den videnskapelige ekspedisjon skal gjøre bruk av. Skal disse dyrene leve av moskusokse-kjøtt, må man sikkert skyte over 300 om året. Den fangst våre folk bedriver, kan bestanden derborte sikkert tåle, men neppe nye 3—400 dyr. Våre fangstfolk regner at det blir en kalv for hvert syvende dyr. På Hudson-landet, hvor våre folk fangster, er det minst 1000 dyr, på Claveringsøya flere hundre, Kuhnøya flere hundre, Hochstedter Forland minst 1000 efter danske fangstfolks opgaver, andre steder er det også en hel masse av dem. Bestanden har tålt beskatningen hittil.

GL. MØNT 4. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet: *Danmarks Hånd-
og Løbskridende*

skriver den 6 AUG. 1931

VIA NORGE!

Det er et ikke ukendt Syn, at saave' menige Politikere som deres Førere ofte retter sig mere efter Ind- og Henstillinger, end de personligt paa Stedet undersøger de virkelige Forhold. Saaledes maa det være gaaet i Norge, hvor „Fangere“ har faaet bildt Statsmagten en hel Del ind vedrørende deres „Interesser“ i Grønland.

Lad gaa, at Fiskere i Nordhavet, der bruser mod fjeldbygd Strand, og naar Isen gør Havets Veje ufremkommelige, at de da, naar de maa søge Land — hvad der ofte kan ske — vil søge at føle sig hjemligt tilrette hist og her fremfor at være prisgivet en barsk Naturs karrige Tilmaal. Men Stationer til dette Formaal kunde lige saa godt være administreret af Danmark. Og endelig kunde man sige, at hvis Isen endelig er saa haard og uvejsom, saa er det jo lettere at holde sig borte fra disse Egne, frem for at bruge denne Hindring som et meningsløst Paaskud til at forlange Landomraade.

De norske Fangere indskrænker sig imidlertid ikke til Fiske- og Sælfangst alene paa det aabne Hav. Nej, det er paa Landjorden, Guldet vinker i Form af Pelsværk og levende Dyr til Eksport.

Og dermed er vi simpelthen ude i rent Bluff, for ikke at sige Lovløshed eller direkte ulovlig Berigen sig paa andres Bekostning. I gamle Dage kaldte man det Tyveri, men norske Fangere kalder det: Interesser.

I de sidste Dage har Norge udsendt en Række Noter, der har været udvekslet mellem Norge og Danmark i de senere Aar, og hvori ogsaa direkte tales om Jægerens Fangst af Dyr i Land. Denne Paastand — at Norges Fiskere kan have nogensomhelst Ret til Dyrefangst i Land — er saa barnlig og samtidig fræk, at man maa forbavses over, at et Land der har fostret saa betydelige Mænd som Norge har, alligevel i dette Tilfælde befinder

sig paa Røverstatts-Moralens første Udviklingstrin.

Lad os se, hvad der tilfældigvis kan læses mellem Linjerne — eller ret tydeligt — i Meddelelser fra vort kære Udenrigsministerium. Her findes en Beretning om Alaska og specielt om Rensdyrhjordene. Da man nu ved, at denne Sag ogsaa er aktuel med Hensyn til Grønland, vilde det ligge nær at komme med et Par Spørgsmaal, men derom en anden Gang. Men blot høre, hvad der siges:

„Rensdyrhjordene er nu mange Steder vokset saa stærkt, at Ejerne har store Vanskeligheder ved at afsætte Dyrene og Slagteriprodukterne, og i flere Distrikter findes ikke Føde nok til de stærkt ynglende Flokke. Over 2000 Indfødte ejer nu Rensdyrflokke, og 12,000 Indfødte er for en stor Del afhængige af denne Avl; enkelte af dem ejer Flokke paa 30,000 Dyr. Der eksporteredes i 1930 1.566.485 Pund Rensdyrkød til en Værdi af \$ 157.918.00 eller det samme som Aaret forud. — Der blev i Sommeren og Efteråret 1930 paa Pribilof Øerne dræbt 43,478 Søløver, det største Antal, der er dræbt i nogen Sæson i de sidste 42 Aar, og Værdien af Skindene udgjorde \$ 650.305.00. Forbundsregeringen vil snart anlægge en Fabrik paa Øerne til Fremstilling af Gødning af de slagtede Søløver. — I 1930 blev der fra Grønland via Norge indført 30 Moskusokser, og fra Tyskland og Schweiz indførtes der nogle Bjerggeder.“

Her er vi ved Sagens Kerne!
Via Norge!

30 Moskusokser fanges af Nordmændene i Grønland og sendes — via Norge — til Alaska til Fornyelse af Blodet, til Formering, til Ophjælpning af den derværende Bestand.

En fin Forretning!

„Vi stakkels norske Fangere fra Norge, hvor vi har Hus og Hjem, kan ikke leve her paa Jorden, undtagen vi faar Lov (beholder den Lov, vi selv har

taget os) til at gaa i Land paa Grønland og hugge alle de Moskusokser, vi kan overkomme! For der er Efterspørgsel efter dem i Alaska!“

Saaan lyder i Virkeligheden de norske Interesser omsat paa almindelig klart Forretningsprog.

Med samme Motivering kunde de gæve Nordmænd gøre Landgang paa Øresunds Kyst og fange de „vilde Raadyr i Dyrehaven“ og sælge dem som god Steg til højeste Markedspris!

Vi beder Nordmændene lade være med at skabe sig og lyve sig frem.

Hvad der gør Sagen endnu mere ufin, er den Omstændighed, at Nordmændene foraarsager en komplet Rovdrift og et modbydeligt Massemyrderi blandt Dyrene for at tilfredsstille deres saakaldte Interesses Opfyldelse. At fange og eksportere store fuldvoksne Moskusokser lader sig ikke gøre, men en Moskuskalv kan man holde Liv i. Men Moskusoksen værner sit Barn, og derfor maa der dræbes mange voksne Moskusokser, før man kan sikre sig een eller et Par Kalve!

Via Norge!

Nej, det er ikke den Vej, vi skal med Moskusoksen. Dette Dyr hører naturligt hjemme paa Kysterne, saavel Øst- som Vestkysten af Grønland, og fjerner man eller dræber Dyr, gaar det ud over Grønlandernes Interesser.

Det er simpelthen noget Sludder, naar Nordmændene kalder Fangsten af Dyr paa Landjorden for vitale Interesser. Det er som Fiskere og Hvalfangere, de nærmer sig Grønlands Kyst, men det er som Krybskytter, de driver Rovdrift mellem Landets Dyrebestand.

Skal Moskusokserne tjene som Avlsdyr og flyttes rundt paa Verdenskortet, maa vi kunne ordne den Sag selv. Ihvertfald maa der sættes en Stopper for de hidtidige Forhold — hvor Eksporten fra Grønland foregaar — via Norge.

CHRISTIAN BOGØ.

'Fagalore' nr 77.
Freitag 31 mai 1931

Både moskusokser og harer trives på Svalbard.

Bør moskusoksen overføres til Norge og temmes?

Norges Svalbard- og Ishavsundersøkelser har anmodet beboerne i Longyearbyen om å se efter de dyr som er utsatt på Svalbard både moskusoksene som blev utsatt der høsten 1929, og Finnmarks-harene som blev sluppet høsten 1930.

Midtvinters er det jo mørketid der oppe, men nu er solen kommet tilbake så det går an å se efter dyrene. Folkene der oppe viser også stor interesse for viltet og de har allerede vært ute og sett efter dyrene.

I telegram til Svalbardkontoret meddeles nu fra Longyearbyen at der er sett to moskusokser i Adventdalen. Dyrene var store og så godt ut. Dette tyder på at moskusoksene også i år vil greie overvintringen. De har i all fall greiet mørketiden. Det ser ut til at dyrene er rolige, da disse to dyr ikke var mer enn ca. 20 km. fra Hiorthamn, hvor de var sluppet ut i 1929. Dette er jo også de beste beitestrekninger på Svalbard og de dalfører som fra Adventdalen fører over både til Sassendalen innerst i Isfjorden og Reindalen som kommer ned ved van Mienfjorden er gode beitestrekninger og har alltid vært av de beste reintrakter på Svalbard. Det er store sammenhengende beitestrekninger her så det er grunn til å tro at også de andre dyr har greid sig, og at de befinner sig i et eller an-

net av disse store dalfører.

Moskusoksen er en dyreart som zoologene har svært lite kjennskap til, og det må derfor bli av betydelig interesse å iaktta de dyr som blev sluppet på Svalbard. En del dyr var et år gamle da de blev sluppet, så det er ikke usannsynlig at det skulde bli kalver i år. Man vet nemlig ikke hvor gamle disse dyr må være før de er forplantningsdyktige. Heller ikke vet man om dyrene føder en eller flere kalver. Våre fangstmenn på Grønland påstår at enkelte moskuskyr føder tvillinger, men sikkert er det jo ikke. Det er også tvilsomt om det er et eller to år mellom hver gang moskuskua kalver. Disse ting vil det muligens la sig gjøre å bringe på det rene ved iakttagelse av de dyr som nu er på Svalbard.

I det hele knytter der sig mange interessante ting til forsøket med å overføre moskusokser til Svalbard, og det er gledelig at forsøket ser ut til å bli meget vellykket. Av de 17 kalver som var sluppet, så man 13 forrige høst og det er sannsynlig at også de 4 andre har greid overvintringen første år. Nu er de jo et år eldre og skulde være mere motstandsdyktige så vi får håpe at flokken vil trives og vokse.

Et spørsmål er det om ikke disse utmerkede dyr burde overføres til Finnmarksvidda og muli-

gens høifjellet lenger syd. Kjøttet av moskusoksene er jo førsteklasses i enhver henseende og dyrene er meget fredelige. Et spørsmål er det også om ikke moskusoksene burde temmes og holdes som andre husdyr der de naturlige forhold passer for dem. Vi har spurt en del fangstmenn om hvad de mente om det, og det ser ut til å være enighet om at det vilde lykkes. Gunnar Knoph mente at dyrene vilde være lette å temme og man vilde lett ha dem gående f. eks. i Myggbukta. Den eneste vanskelighet han kunde tenke sig var at de tamme dyr antagelig vilde følge med når der kom flokker av ville «moskus».

Finn Devold svarer at folk i almindelighet vil kanskje flire til tanken om å temme moskus, som fangstmennene kaller disse dyr. Men, sier han, for oss som har hatt anledning å se dem så å si daglig i de to år vi var på Grønland, faller tanken meget naturlig. Vi har eksempler på at moskuskalvene blir tamme på få dager og de har da holdt til ved fangsthyttene og fulgt fangstmennene på sine ferder omtrent som en hund. Tamme kyr måtte kunne

melkes. Melken smaker som kumelk, men den er noe tykkere og fetere. Det ser ut til at dyrene melker året rundt. Ullen skulde vel også være av betydelig verdi, da det er den fineste ull som overhodet kjennes. De forente staters landbruksdepartement fikk efter anmodning endel fangstmenn fra Møre til å ta hjem 34 moskuskalver fra Grønland i 1929. Disse dyr blev overført til Fairbanks i Alaska hvor de er blitt temmet og holdes i innhegning. Dette forsøk er lykkedes meget godt. Dyrene er her under tilsyn og videnskapelig kontroll, og det er bl. a. hensikten å bringe på det rene hvordan de passer til å holdes tamme.

Også harene ser ut til å greie overvintringen, idet man har sett en hare og en hel del harespor i nærheten av Hiorthamn hvor de var utsatt. Den har altså også greiet mørketiden. Men så spør det om reven eter op harepus nu på vårparten. Den vil nok bli eftertrebt av rovdyr. Det er en fare som moskusoksene undgår. Våre fangstmenn på Grønland påstår at selv isbjørnen ikke tør angripe voksne moskusokser.

Videns Tegn nr 70
Tirsdag 24 marts 1901.

Moskusoksen har vært jaget på Nordøst-Grønland fra gammel tid.

Et interessant eskimoisk redskapsfund som omstøter all tvil

Av
professor O. Solberg.

I en annen avis reiser en Grønlandsmann forrige lørdag pånytt det 40 år gamle spørsmål, når moskusoksen fant veien til de avsidesliggende strøk bak vestisen. Kom den ned rundt nordkysten etterat de innfødte var forsvunnet, eller skjedde det før?

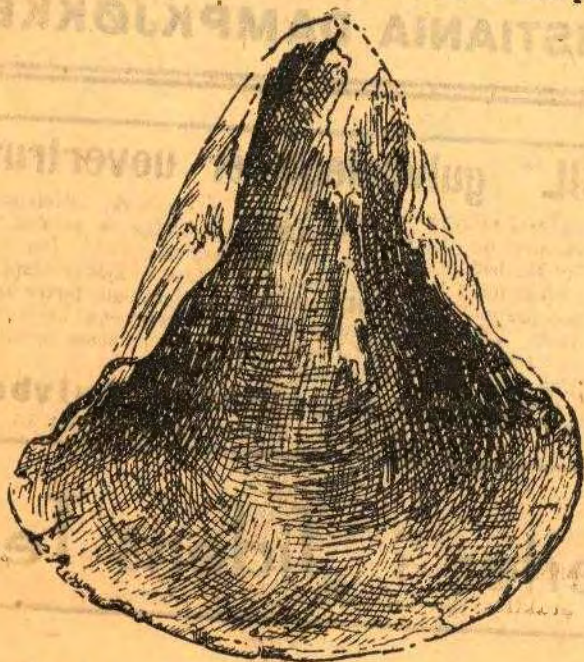
Både Ryder og Nathorst, de to første som ytret sig om saken etter ophold på Nordøstgrønland, mente at moskusoksen ikke fantes der ved

for å komme tilbake et stykke ned i forrige århundre.

Den norske forfatter forkaster disse slutninger, fordi der ifjor sommer blev funnet en moskusoksetann i en boplass på Claveringøia.

Det er så sin sak å revidere en eldre opfatning på grunnlag av et slikt enkeltfund, når det ikke handler sig om et utvilsomt artefakt. En skal ikke arbeide lenge med undersøkelser og kulturavleiringer som slike avfallsdynger for å gjøre den erfaring, at ting fra overflaten meget lett trenger ned i dyngen. Gravende dyr kan volde forstyrrelse i lagene, eller vannpytter kan oppløse jordsmonnet, så kompakte gjenstande synker i dybden, ned blandt eldre saker.

Allikevel er der i dette tilfellet ingen anledning til tvil. Ikke bare av den grunn at der forlengst foreligger andre og helt sikre fund av tallrike knokler av moskusokser i eskimoiske kjøkkenmøddinger et stykke lengre nord på kysten. Men

Øse av moskusoksehorn fra Nordøst-Grønland.

begynnelsen av det 19. årh., eller iallfall sjelden, fordi man ikke hadde kunnet påvise rester efter den på eskimoboplassene, knokler i måltidsavfall eller redskaper gjort av oksens ben eller horn. Den kunde nok ha vært der før eskimoenes innvandring, men måtte isåfall ha trukket sig bort igjen til andre trakter, —

også fordi der er funnet eskimoredskaper som oksens har levert materiale til.

Thostrup, — Mylius-Erichsens ledsager på Danmarkekspedisjonen, — har beskrevet de nevnte kjøkkenmøddingfund og gjort det helt utvilsomt, at moskusoksen var blandt de dyr eskimoene jaget til sitt underhold lengst nord på kysten.

Øse av moskusoksehorn fra Roald Amundsens eskimoer på King Williams land.

Men i sin utredning laborerer han med flere forskjellige innvandringer av innfødte. Sine fund knytter han til den første innvandring. Disse fortidsrester anbringer han derfor langt tilbake i tiden. Og de er efter hans mening uten forbindelse med de yngre avsnitt av den eskimoiske bosetning, som han lar følge efter innvandringen av nordøstkystens rensdyrstamme.

Heller ikke Thostrup kan tenke sig at moskusoksen har hatt nogen plass i de innfødtes økonomi i de siste århundrer av eskimoenes tilværelse på nordøstkysten, i det minste ikke syd for 77° n. br.

Hans undersøkelser leverer et fortrinlig materiale fra de strøk han har besøkt, men hans resultater vil neppe holde stand. For det første fordi han bygger på negative slutninger fra de spredte fund i distriktet nord for Scoresbysund helt op til Shannon, et distrikt han ikke kjente, da han skrev, og hvor der ennå ikke har foregått stort av fagmessig utførte gravninger. Dernæst fordi moskusoksen sjelden setter stempel på eskimoenes redskapsforråd slik som særlig sel og ren gjør. På hundre stykker gjort av selben, renhorn og hvalrosstann faller der kanskje et utført i moskusoksehorn eller ditto ben.

stillingsskap i vårt etnografiske museum. Hvad museet eier av arktiske jordfund, har så mangen gang vært beskrevet og målt og endevendt av utenlandske eskimoforskere. Det er derfor noget av en gåte, hvorledes dette stykke har kunnet undgå å bli opdaget og holdt frem til internasjonal beskuelse.

Sannsynligvis er det dog tatt for et halvt forvitret trekar. Holdes det op mot lyset, ser en imidlertid straks at det er gjort av horn.

Det gjengis her ved siden av en centraleskimoisk parallellform som Roald Amundsen bragte med sig fra Nordvestpassasjen.

Sammen med Thostrups kjøkkenmøddingfund ophever dette stykke alle teorier på negativ basis om moskusoksen på Nordøstgrønland. Eskimoene har jaget dette vilt i yngre som i eldre tid.

Prof. O. Solberg.

At de som hittil har skrevet om Nordøstgrønland, ikke har kunnet påvise redskaper av moskusoksens horn eller ben forteller derfor i virkeligheten ingenting. Oksen kan godt, stikk imot de negative resultater av undersøkelsene, ha vært gjenstand for regelmessig jakt.

Og det har sikkert nok også vært tilfelle. For de etnografiske samlinger fra kysten inneholder altså til tross for forsikringene om det motsatte, endel former av materiale fra dette dyr.

Det er ikke nødvendig å henlede oppmerksomheten på mer enn en av disse former. Men det er til gjengjeld én som viser med avgjørende tydelighet at moskusoksen har vært på Nordøstgrønland også i den siste eskimoiske bosetningsperiode. Og de innfødte har vært så fortrolig med dens fangst, at de har fremstillet nøiaktig det samme slags kjøkkentøi av dens horn som slektningene langt syd ved Amerikas kyst.

Stykket er ikke stort å se på, men har sin verdi allikevel. Det er en øse som kom til Norge med fangstfolk samme år som Nathorst var på Grønland og gjorde sine iakttagelser om eskimoenes ubekjentskap med moskusoksen. Nu har den alt ligget et kvart århundre i et ut-

6 Ant Arctic
Costume

Less

Moskushov

AMERICAN

BOSTON, MASS

DEC 5 1930

overcoat, and a dark brown

Greenland Musk Oxen Reach Here After 24-Day Trip

Venus and Apollo arrived in Boston today—and in their distinctive aroma.

Venus and Apollo are not what you think, however. They are musk oxen from Greenland and are destined eventually for the Toledo, Ohio, Zoological Gardens. They arrived on the Norwegian motorship Tampa, via Allesund and Oslo, Norway, and have been 24 days arriving here.

For a month they will be in quarantine at Littleton to see if they have musk oxen mumps or something—then, if they are all right, they will be forwarded to Toledo.

The musk oxen will be examined tomorrow by Daniel Harkins, curator of the Franklin Park Zoo.

56 Ant Arctic

herd 2 Contraband

SUN

Muskuschen na° Greenland

NEW YORK CITY

NOV 29 1930

Musk Oxen Reach Alaska.

The Greenland musk oxen that arrived in New York in September and spent a month in the quarantine station at Athenia, New Jersey, survived that ordeal as well as the change from Greenland hay, on which they fed while aboard ship, to United States alfalfa. They ate the new fodder enthusiastically. When the veterinarians issued certificates of good health the oxen were moved in two steel express cars across the continent to Seattle, where they embarked on the steamship Yukon for Seward. From there they went by railroad to the Reindeer Experiment Station near Fairbanks.

At the experiment station LAWRENCE J. PALMER and CHARLES H. ROUSE will supervise the attempt to Alaskanize these traveled musk oxen and to develop from the thirty-four members of the herd an industry as advantageous to the peninsula as

that which the Rev. SHELDON JACKSON founded when he introduced the reindeer. Perhaps some day Canada may seek in Alaska a foundation herd of these northern beasts, just as it did the nucleus of a great reindeer population for its northernmost districts.

Heroldens Annoncebureau A/S

Avdeling for Avisutklipp
Telefoner: 12710, 14040 og 10884

Stortingsplass 7 — Oslo

Bladets navn: **AFTENPOSTEN**

17. NOV. 1930

**Moskusdyrene på
Svalbard trives bra.**

**Harene fra Finnmark
likeledes.**

Moskusdyrene som blev overført fra Øst-Grønland til Svalbard på initiativ av dosent Hoel, synes å trives bra, efter et telegram fra ingeniør Sverdrup i Longyearbyen å dømme. I telegrammet forteller ingeniøren, at man for 14 dager siden så 7 moskusdyr i Sassendalen og 2 dyr på fjellet, ikke langt fra grubebyen. I det hele blev der sloppet 17 dyr der oppe — de andre opholder sig vel på andre steder. I De Geers dal har man sett 11 rensdyr og mange i Sassendal. Det er lenge siden det var rensdyr på disse kanter. Friske harespor har man sett i Hjorthavn efter de Finnmark-harer som blev sloppet her oppe i høst på foranledning av sysselmannen.

"Tidens Tegn" nr 266.

Freitag 14 nov. 1930

Næste natt gikk man tidlig til køis | tendt, gjorde den holdt. Så snart

(Forts. side 10.)

TIDENS TEGNS KRONIKK.

MOSKUS OG VARG.

AV

PROFESSOR DR. A. W. BRØGGER.

Det begynner å bli folksomt på Østgrønland nu. Ikke så det gjør noget nettop. En håndfull nordmenn hver vinter som passer fangstredskaper og halvhundre hytter og en radiostasjon, alt på en kyststrekning som mellom Trondhjem og Bodø. Om sommeren et titall av norske skuter som driver fangst, som de vender hjem med om høsten. For alle de muligheter dette land inneholder og for det som det gir norsk næringsliv idag, er det striden med Danmark er kommet. Det gjelder ikke mange folk eller skuter, ennå ingen store kapitaler, men det er heldigvis ikke kvantitete-

ne som avgjør det. Disse fangstfolk følger en naturlig linje i norsk næringsliv, de flytter ut til andre kyster med generasjoners erfaringer og trening.

I løpet av den siste menneskealder har dette norske Østgrønland fått en stadig naturligere avgrensning, kystene mellom kong Oscars fjord i syd og Sabineøia i nord, omtrent på høide med Bjørnøia.

Imot denne kyst, som er vernet langt ute av et isbelte som norske sjøfolk kjenner fra gammelt, har i de siste år stevnet ikke få skuter både til fangst og til utforskning av landet. Ifjor var blandt annet den velkjente Alesundsskuten „Vesle-Kari” — søster til den så berømte „Norvegia” — derborte under ledelse

av Anders Orvin. I det nettop utkomne hefte av „Geografisk Tidsskrift” har han fortalt og redegjort for denne ekspedisjon og gitt en rekke inngående opplysninger om norske fangstinteresser derborte, med kart over alle hyttene og områdene hvor fangsten drives. I forbigående vil jeg gjerne ha gjort oppmerksom på dette utmerkede tidsskrift, som fortjener vid utbredelse i vårt land, våkent og godt ledet som det er av professor Holtedahl.

Til denne ekspedisjon har John Giæver tilegnet sin nye bok: John Giæver, Fangsthyttene. Gyldendal, Norsk Forlag. Han overvintret på Grønland efter å ha fulgt med Vesle-Kari dit bort, fordi han vilde prøve dette livet, som så mange talte om og få av

*Fremtidens gaffel
til det elegante kaffel.*

Freitag 14 nov. 1930

dem kjente. Det blev et liv, bestemt av den ene ting, fangst, med alle dens farer, spenning og slit, glæder og skuffelser, — mørke netter i våte klær og usle hytter, vinternattens kulde og evige mørke, men også lystidens skjøne dager og timer, da det er godt å leve på Grønland.

I en tale om Grønlandssaken sa den danske statsminister for ikke mange dagene siden noget sånt som at ingen mann har satt i scenen en større svindel en Erik raude, da han kalte sitt nyopdagede land for Grønland. Det var statsministerens erfaring efter en reise dit bort isommer.

„På Revet er det sommer og all Grønlands herlighet. Grønt gress i bakkene, gule valmuer og hvit stjerneblom. Det lever av små vadere over ølettene. Det summer av mygg, og brune sommerfugler flagrer mellem blom-

stene. I gresset kravler store, lodne larver. Hver kveld flyr en svart lom høit under himmelblået og knegger. Igår spankulerte et gåsepar stoltelig forbi huset med fem gule dununger.”

Det er Østgrønlands sommer, som John Giæver gir denne enkle, omme hyldest, med en vinters fangstliv som bakgrunn. Men heller ikke vinterens slit møtes nogensteder med klager eller jammer, det har i hans skildring noget av den samme sunde, stramme og enkle livsglede som strømmer gjennom en hvilende kropp, der den strekker sig under en blå sommerlig himmel på 74 graders nordlig bredde.

Et liv blandt moskus og varg, isbjørn og hare, rype og rev, et liv i sund henrykkelse over is og sne, fjell og ur, dal og sund, et liv som siler vekk alle overflødige fornemmelser i den enkle kamp for å eksistere.

„Dyret sakk i kne, slik forteller han om jakten på en moskusokse. Begge forbenene var skudt av. Men det levde like godt.

Idet vi nærmet oss for å gi det dødeskuddet, reiste det sig med en fenomenal kraftanstrengelse, og med begge forbenene splintret humpet det ned av den bratte uren. På sletten stanset det igjen og Johnsen gjorde ende på elendigheten med en knle.”

Råskap, sier byuropeeren når han leser slikt. Naturligvis, sier Giæver. Men i så fall må jeg formode, fortsetter han, at leseren ikke bruker fluefanger i sin stue, at han ikke driver rypejakt eller kjøper snarefanget vilt.

Det er underlige og fengslende ting han forteller om moskusoksen, det dyr som dagens strid nettop dreier sig om. Giæver vil ikke uttale sig om spørsmålet fredning, men konstaterer ved en rekke personlige erfaringer at bestanden er meget rik. Det traff sig slik, forteller han, at jeg kom til å tilbringe nogen tid på Revet

bak Claveringsøia nettop under dyrenes høsttrekk over ølettelandet. Ustanselig passerte det nye flokker forbi stasjonen i få kilometers avstand. Og trekket fortsatte efterat jeg hadde forlatt stedet. Det var flokker på opptil 30 dyr.

Anders Orvin ofrer spørsmålet en omtale i det omtalte arbeid. Hvor mange moskusokser det blev skutt på Østgrønland bare sommeren 1929 er det vel ingen som vet, men han antar det dreier sig om en 175 dyr. Overvintrings ekspedisjonene har antagelig skutt omkring 300 dyr fra 1922 til 1929. Man regner med at ved hver hovedfangststasjon skytes omkring 30 dyr pr. år. Vintren 1929—30 var det fem norske og to-tre danske. Altså antagelig skutt omkring 200 dyr eller kanskje mere. Dette er for meget, sier Orwin, selvom det sikkert er en rik bestand deroppe for tiden. Derfor må det sikkert gjøres noget, slik som vår første mann i alt artisk liv, dr. Hoel også mener og vil.

Menneskene må ikke overta vargens. Grønlands hvite ulve rolle, som har utryddet renen på Øst-Grønland. Kapitlet om den vargen er et av bokens beste, på høide med skildringene av isbjørnen, den store vandrør og flere.

Giævers bok er skrevet av en fremragende forteller, en mann med et åpent sinn, et ypperlig humør og en kraftig neve, i hvis håndslag det sikkert er hjertelag. Han kan skildre, han kan innramme, han kan også kunsten å få selv den nærgste leser til å smile og le, slik at det står en rummelig eim av livsglede ut av hele boken. Vi får alle noget av det norske Øst-Grønland i gave med en slik bok.

A. W. Brøgger.

830 SØLVPUSS
det beste pussemiddel
GIR EN STRAALENDE, VARIG GLANS
YPPERLIG TIL ALLE METALLER. DRØI I BRUK
NORSK FABRIKAT.

„NL“
Tobakken som alle liker.

Haugesunds Avis 3

10/11-30

De danske beskyldninger mot nordmennene på Østgrønland.

En inøtegåelse fra advokat
Smedal.

I anledning av de beskyldninger som fra dansk side nu igjen rettes mot de norske fangstfolk på Øst-Grønland har vi bedt Norges Grønlagslags formann, advokat Gustav Smedal om en uttalelse. Advokaten svarer:

Dosent Hoel har påvist, at det faktiske grunnlag for de danske beskyldninger er sviktende, og om den side av saken vil jeg derfor ikke uttale mig. Jeg vil derimot si noen ord om det voldsomme angrep som den danske professor Ad. S. Jensen har rettet mot dosent Hoel personlig. Professoren sier at det er Hoel «som har satt Massenedslagtingen (av moskusokser) i System på en Måde, som i det øvrige civiliserede Europa betragtes som en Skændsel». Hoel beskyldes med andre ord for systematisk å ville ødelegge eller utrydde moskusbestanden på Øst-Grønland.

Enhver som kjenner lederen av Norges Svalbard- og Ishavsundersøkelser vil trekke på smilebåndet av et slikt angrep. Er det noget som dosent Hoel har vist gjennom et virksomt liv, så er det at han i utpreget grad hører til de mennesker som bygger op og ikke til dem som ødelegger. Det er ut fra dette typiske karaktertrekk i sin personlighet, at dosent Hoel har ønsket å skape en bestand av moskusokser ikke bare på Øst-Grønland, men også på Svalbard.

«Nationaltidende» som gjengir professor Jensens uttalelser, sier at professoren var «indignert». Ja når man er sint kann man unektelig komme i skade for å si uoverveiede ting, og man får håpe også for professorens egen skyld at han ikke vil være indignert neste gang han uttaler sig offentlig.

I denne forbindelse vil jeg også fremheve noget annet som viser hvor løs den agitasjon er, som i Danmark drives mot Norge i dette spørsmål. I Danmark forutsetter man mer og mer, at det er Norges hensikt å legge under

I denne forbindelse vil jeg også fremheve noget annet som viser hvor løs den agitasjon er, som i Danmark drives mot Norge i dette spørsmål. I Danmark forutsetter man mer og mer, at det er Norges hensikt å legge under sig visse deler av Øst-Grønland. Hvis man resonnerer ut fra den forutsetning blir det jo ubegripelig hvorfor nordmenne skulde være interessert i å utrydde moskusoksen. Interessen for å bevare bestanden av moskusokser på Øst-Grønland er i Norge minst like så stor som i Danmark. Dette har forøvrig den norske regjering vist ved sin henvendelse til den danske regjering om saken.

Snakket om at nordmennene utrydder moskusoksen på Øst-Grønland, er et ledd i den agitasjon som for tiden i stor utstrekning drives i Danmark mot Norge. I denne agitasjon tar det nu snart herostratisk berømte Nanok-selskap en meget aktiv del. Der fremsettes beskyldninger mot norske fangstfolk i hytt og vær. Det man hittil har hatt anledning til å undersøke har imidlertid vært ugrunnet.

Herl

Heroldens Annoncebureau A/S

Avdeling for Avisutklipp
Telefoner: 12710, 14040 og 10884

Stortingsplass 7 — Oslo

Bladets navn: **N. H. & SJØFARTSTIDENDE**

6. NOV. 1930

Moskusoksene i tiltagende paa Øst-Grønland.

Danskenes paastand om avlivning med stryknin vrøvl.
Kaptein Paul Lillenes uttaler sig til „N. H. og S. T.“

En av «N. H. og S. T.»s medarbeidere hadde igaar en samtale med den kjendte ishavsskipper og Grønlandsfarer, kaptein Paul Lillenes, og benyttet anledningen til at høre hans mening om de danske beskyldninger mot de norske fangstmænd paa Grønland.

— Har De været paa Grønland iaar?

— Ja, paa Øst-Grønland, svarer kapteinen.

— Dræpes der moskusokser med stryknin?

— Nei, det er bare sludder. Moskusoksen avlives utelukkende for kjøttets skyld, og det sier sig selv, at den da ikke maa forgiftes. Desuten er det vel ganske umulig at lægge ut stryk-

nin til planteættende dyr som moskusen er.

— Er der fare for, at moskusoksen utryddes?

— Ikke hittil. Det er nu 30 aar siden jeg begyndte at reise paa Grønland, og det er mit bestemte indtryk, at moskusbestanden har øket siden den tid.

— Nordmændene beskyldes for tyveri.

— Det kjender jeg ikke til, svarer kapteinen. Men danskene kan passe sig selv. De trængte sig ind paa det ældste norske fangstomraade paa Øst-Grønland og tok vistnok til avbenyttelse hvad de fandt. Paa Kap Mary bygget de saaledes væg i væg med det norske hus som de tok til fuld avbenyttelse.

Norske fangstmenn på Øst-Grønland.

Av Adolf Hoel

Professor Ad. S. Jensen og kommandørkaptein Godfred Hansen har i «Nationaltidende» og «Morgenbladet» rettet nogen voldsomme angrep mot norske fangstfolk på Øst-Grønland og mot mig personlig. Anklagen går ut på at nordmenn driver rovfangst på Øst-Grønland. Særlig er det jakten på moskusoksen der ankes over. Man mener at moskusoksen på Øst-Grønland står i fare for å utryddes på grunn av nordmennenes jakt. Da disse angrep er uhørt voldsomme både i innhold og form, til dels ærekrenkende, har jeg funnet å burde svare.

Kommandørkaptein Godfred Hansen forteller at nordmennene bruker stryknin for å avlive moskusoksen. En slik påstand er helt meningsløs, for ikke å si noget langt verre. For det første er den tanke å avlive et planteetende dyr ved gift aldeles absurd. For det annet vilde kjøttet av et dyr som har spist gift, også være giftig og utjenlig som føde både for mennesker og dyr (rever og hunder). Skinnene har som bekjent ingen verdi, så det har ingen hensikt å drepe disse dyr ved gift.

Enn videre påstår kommandørkapteinen at der fra norsk side ikke er sendt til Danmark noget forslag til regulering av jakten på og fangsten av moskusokser. Det er en høist merkelig påstand i betraktning av at det norske utenriksdepartements forslag allerede den 13. september blev sendt fra legasjonen i København til den danske regjering. Enten må hr. kommandørkapteinen fare med bevisst usannhet, eller så er det en utilgivelig grov uaktsomhet fra hans side å uttale sig som han har gjort.

De øvrige beskyldninger mot nordmenn går ut på at de norske fangstmenn driver en skammelig nedslaktning av voksne dyr på Nordøst-Grønland, og at der fanges kalver. Det er riktig nok at nordmenn skyter moskusokser på Øst-Grønland, og at de fanger kalver. Jakten drives dels av overvintrende fangstfolk som skyter moskusokser for å få ferskt kjøtt under overvintringen, dels av norske selfangere som går inn i fjordene på Nordøst-Grønland for å skyte moskusokser for kjøttets skyld. Disse selfangere tar også moskuskalver. For å få fatt på disse må de, som professor Jensen sier, skyte en del voksne dyr. Man kan regne med at der må nedlegges 2—3 voksne dyr for hver kalv som fanges.

Spørsmålet er nu om denne nedslaktning er «skammelig» og «skan-

nærmere inn på dette. Jeg vil bare citere hvad den danske fangstmann Ludvig Jensen, som overvintret på Nordøst-Grønland 1929—30 sa herom i «Ekstrabladet» for den 2. september i år: «Vi mødte af og til nogen mægtige Flokke Moskusokser. Der er mindst 1000 af disse vældige Dyr alene ved Hockstetter Forland». Når man vet at dette område er en meget liten del av Nordøst-Grønland, vil man forstå at bestanden er meget betydelig.

De norske fangstfolk har i de par siste år nedlagt maksimum 300 dyr pr. år. Moskusoksens formeringsevne er vanskelig å bedømme, men det faktum at moskusbestanden har tiltatt i de senere år, beviser at moskusoksen formerer sig ialfall så hurtig at den beskatning som den nu er utsatt for, ikke er for stor.

Jeg mener derfor at det ikke er de norske fangstmenns handlemåte som er «skandaløs» og «skammelig», men den betegnelse kan man trygt benytte om kommandørkaptein Godfred Hansens og professor Ad. S. Jensens skrivemåte om disse folk.

Endelig retter professor Jensen en voldsom kritikk mot overføringen av moskusokser til Svalbard og til Alaska. Om slike omplantninger av dyr fra ett sted til et annet kan være meget å si, men det er sikkert at der kan nevnes mange eksempler på slike overføringer som har været særdeles vellykkede og av stor interesse både i økonomisk og i videnskapelig henseende. Det samme mener jeg må sies om de ovennevnte omplantninger av moskusoksen.

Da det er jeg som har tatt initiativet til og som har fått gjennomført overføringen av moskusoksen til Svalbard, vil jeg si nogen ord herom. Før jeg tok dette skritt, konfererte jeg med mange kyndige folk, med polarforskere som Fridtjof Nansen og Otto Sverdrup, og med flere zoologer og botanikere. Allesammen anbefalte varmt den plan som jeg hadde lagt. Den norske stat bevilget 5000 kroner til foretaket, og en rekke privatpersoner ydet bidrag til planens gjennomførelse. Der blev sløppet 17 dyr på Svalbard ifjor høst, og samtlige overlevde vinteren og synes å trives udmerket.

For Amerikas vedkommende er det De forenede Staters offisielle myndigheter som har lagt planen og satt den ut i livet. Kongressen bevilget siste sesjon 40,000 dollar til dette formål, og det amerikanske landbruksdepartement bestilte dyrene av norske fangstfolk i Ålesund. Det er «The Biological Survey» som ordner med overføringen. Dyrene er ført til Fairbanks i Alaska, hvor de tidligere har levd, men nu er utryddet. Det vil her under fremstående fagmessig ledelse bli gjort grundige studier av dyrene for å undersøke muligheten av å holde dem tamme; man vil forsøke å utnytte økonomisk store, utnyttede arealer nord for skoggrensen. Saken har vakt stor oppmerksomhet og følges med livlig interesse av

overvintringen, dels av norske selfangere som går inn i fjordene på Nordøst-Grønland for å skyte moskusokser for kjøttets skyld. Disse selfangere tar også moskuskalver. For å få fatt på disse må de, som professor Jensen sier, skyte en del voksne dyr. Man kan regne med at der må nedlegges 2—3 voksne dyr for hver kalv som fanges.

Spørsmålet er nu om denne nedslaktning er «skammelig» og «skandaløs», slik som professor Jensen sier, og om det er riktig å karakterisere disse norske fangstfolk som uciviliserte banditter. For å avgjøre dette må man ta hensyn til bestandens størrelse, antallet av skutte og fangne dyr og moskusoksens formeringsevne. Jeg har foretatt grundige undersøkelser av disse spørsmål, og jeg er ikke i tvil om at moskusbestanden på Øst-Grønland meget godt tåler den beskatning som den hittil har været utsatt for fra norsk side. Men ikke nok med det, bestanden innen det norske fangstområde har endog tiltatt siden nordmennene begynte sin fangst. De norske fangstmenn har praktisk talt utryddet ulven i dette område. Ulven tar moskuskalver, det er ingen tvil om det, tross professor Jensens påstand om det motsatte; selv hunder kan trekke en moskuskalv etter bakbenene ut av en flokk voksne dyr i forsvarsstilling. At ulven tar kalver, synes å fremgå bl. a. derav at kalvenes relative antall i flokkene er tiltatt i de senere år, efter at ulvebestanden begynte å minke. Moskusoksebestanden på Nordøst-Grønland er meget stor. Jeg kan ikke her i en avisartikkel komme

til. Det er «The Biological Survey» som ordner med overføringen. Dyrene er ført til Fairbanks i Alaska, hvor de tidligere har levd, men nu er utryddet. Det vil her under fremstående fagmessig ledelse bli gjort grundige studier av dyrene for å undersøke muligheten av å holde dem tamme; man vil forsøke å utnytte økonomisk store, utnyttede arealer nord for skoggrensen. Saken har vakt stor oppmerksomhet og følges med livlig interesse av alle sakkundige i Amerika. Det er en høist besynderlig fremgangsmåte av professor Jensen å kaste sig over norske fangstfolk, fordi de har utført dette oppdrag fra den amerikanske regjering. Hadde moskusoksebestanden på Øst-Grønland været truet med undergang på grunn av dette foretagende, kunde kritikken latt sig høre. Det vilde også være interessant å få vite, på hvilken måte professor Jensen vilde hindre De forenede Staters regjering fra å få fatt på moskuskalver.

Hr. Godfred Hansens og «Nanok»s beskyldninger mot norske fangstfolk for tyveri og ran er av samme art som selskapets tidligere anklager mot nordmennene for å ha nektet å sende telegrammer. «Nanok» kom ikke så helt heldig fra den affære.

Jeg kommer så til slutt til professor Jensens voldsomme og ærekrenkende angrep på mig personlig. Han sier bl. a. at jeg «har sat Massenedslagtingen af Moskusokser i System paa en Maade som i det øvrige Europa betragtes som en Skændsel». Denne uttalelse er usannhet. Det gjør et forstemmende inntrykk å se en videnskapsmann og en mann med en professors ansvar og myndighet omgås fakta og sannheten på en slik måte som han har gjort, og benytte sig av en så ubehersket skrivemåte. Jeg kan få oplyse hr. professor Jensen om at jeg interesserer mig

mere enn de fleste for fredning og bevarelse av dyr. Jeg er medlem av styret i Naturfredningsforeningen for Norge, og de fredningsbestemmelser for dyr som gjelder på Svalbard, har jeg personlig utarbeidet på vegne av denne forening. Jeg har innsamlet et stort materiale om dyrelivet på Øst-Grønland, og særlig da om moskusoksen. Dette materiale er blitt benyttet ved utarbeidelsen av forslag til regulering av jakten på og fangsten av moskusoksen på Øst-Grønland, som er utarbeidet av norske zoologer, et arbeide hvori jeg også selv har deltatt. Det er dette forslag som er oversendt den danske regjering, og som kommandørkaptein Hansen ikke kjenner eller ikke vil kjenne. Jeg kan også nevne at jeg tenker på å foreslå at Norge skal overføre norske ren fra Finnmark til Øst-Grønland til erstatning for den som blev utryddet av ulven for 30—40 år siden.

Det er høist merkelig at professor Jensen angriper bare nordmenn, da vitterlig også mange andre nasjoner skyter et ikke ubetydelig antall moskusokser på Øst-Grønland. Jeg kjenner til at både amerikanere og engelskmenn har skutt moskusokser der oppe, og det er ikke sant når Godfred Hansen gir det utseende av at de danske fangstfolk ikke skyter moskusokser. Jeg kan oplyse om at «Nanok»s fangstfolk på Sandodden vinteren 1929—30 skjøt 12 moskusokser på Claveringsøen. Hvor mange der blev skutt av de danske fangstfolk på de andre stasjoner vet jeg ikke.

Som man vil se av ovenstående savner kommandørkaptein Hansens og professor Jensens angrep på norske fangstfolk og mig personlig ethvert faktisk grunnlag. Jeg tør si at lignende overfall på danske eller på navngivne danske videnskapsmenn har aldri forekommet her i Norge. Fremkomsten av disse angrep er noget uforståelig. De tjener ialfall ikke til å fremme et godt forhold mellem Danmark og Norge.

Oslo, den 25 oktober 1930.

Adolf Hoel,

Gårdag och 15.
3/11-30

Svåra beskyllningar mot norska fångst- män.

**Påstås använda stryknin vid
fångsten på Östgrönland.**

KÖPENHAMN den 3 nov. (Från vår korrespondent.) Det grönländska fångstkompaniet Nanok, det enda danska handelskompaniet i Östgrönland, har hänvänt sig till ministeriet med en anhållan om beskydd och bistånd, så att det kan utöva sin verksamhet enligt de förutsatta betingelserna, så länge Grönlandstraktaten är gällande. Bolaget har som bekant tidigare anmält klagomål över, att den norska radiostationen i Myggebukten underlåtit att ombesörja ett telegrammeddelande till kontoret i Danmark.

Man besvärar sig nu ytterligare över, att Grönlandstraktatens bestämmelser — förutsatt riktigheten av rapporterna från avdelningschefen på Grönland — icke alltid bli iakttagna av norrmännen. Norska fångststationer upprättas på platser, där danskarna enligt traktaten skulle få vara ensamma. Vidare fanga norrmännen både björn och räv med hjälp av stryknin, icke undantagsvis utan såsom normal fångstmetod. Viltbeståndet går därigenom sin undergång till mötes, och endast få av de på så sätt dödade djuren kunna hittas.

Likaledes beklagar man sig över, att de norska fångstmän, som med norska statens stöd infånga och överföra myskoxkalvar till Svalbard, nedskjutit en stor mängd fullvuxna myskoxar. I betraktande av detta hänsynslösa förfarande från norsk sida är det icke att undra på, att Nanokkompaniets fångstutbyte ännu icke är tillfredsställande.

Sedan någon tid tillbaka har en polemik förts i danska och norska tidningar rörande fångstmetoderna på Östgrönland, vilken nu resulterat i ovanstående anmälan. Beskyllningarna ha kraftigt tillbakavisats från norskt håll, bl. a. har docent Hoel ivrigt förfäktat, att norrmännen använda lojala fångstmetoder, och att beståndet av myskoxar icke hotas på något sätt. Tyvärr har antalet djur ökat tack vare norrmännens kamp mot vargarna, som äro myskoxarnas värsta fiender. Inom vederbörande norska departement håller man dessutom på att utarbeta särskilda bestämmelser för jakten på Östgrönland.

Den videnskapsmann som angriper nordmennene på Grønland.

Det er den danske professor Ad. S. Jensen som i den danske presse har beskyldt dosent Hoel for å ha igangsatt masseslaktning av moskusokser på en måte som i det øvrige siviliserte Europa betraktes som en skjendsel.

Det er tidligere påvist at dosent Hoel ikke har hatt den ringeste befattning med fangsten eller forsendelsen av moskuskalver til Amerika.

«Videnskapsmannen» Ad. S. Jensens påstander er således ikke helt pålitelige.

Det er heller ikke første gang at denne «videnskapsmann» befatter sig med norske interesser. I vår gikk her gjennom pressen endel uttalelser av den samme professor hvor han søkte å skremme nordmennene fra videre deltagelse i fisket ved Vest-Grønland. Han opkaster sig til en slags autoritet på dette området da han i en årrekke har drevet såkalte fiskeriundersøkelser ved Vest-Grønland. Resultatet av disse hans arbeider finnes bl. a. i O. Bendixens bok «Grønlandsfiskeriet», hvor det bl. a. står:

«På den anden Side skulde Resultatet av Tjalfeekspeditionens praktisk-videnskabelige Undersøgelser i 1908—09 ikke netop opmuntre til Iværksættelsen af nye Fiskeriforsøg. Ekspeditionen havde nemlig ikke fundet Torsk på de grønlandske Kystbanker, og selv om man med nogen Ret kunde indvende, at Fiskeriforsøget på

Iyllas Banke var anstillet på et Tidspunkt af Året, da det var udelukket at finde Torsk på Bankerne, fordi disse efter al Sandsynlighed endnu dækkes af Polarvand, var Professor Ad. Jensens Udtalelser, efter Ekspeditionens Afslutning, om Betingelserne for et Bankfiskeri dog egnede til at skræmme selv den modigste fra at gå i Gang med praktiske Forsøg.

I Betænkning afgivet af det i December Måned 1920 nedsatte Udvalg til Drøftelse af de grønland. Anliggender 1921 udtaler Professore sig således: «Kun i et Par Sommermåneder kan Temperaturen være så høj, at der kan drives Fiskeri på Bankerne, men dette er i Almindelighed kun Helleflynderfiskeri, medens Torskefiskeriet er så godt som udelukket».

Og på et Møde i Grønland. Selskab (Årsskrift 1916 S. 139):

«At starte et Storfiskeri på disse Banker er ganske umuligt, da de Fiskesorter, på hvilke et sådant skulde baseres, nemlig Torskefisk (Kabliau, Kuller, Brosme, Lange m. m.) og Sildefisk, fuldstændig mangler herude..... Jeg føler mig overbevist om, at ingen Line eller Trawlfisker overhovedet vil vove Forsøget, når han efter mine Undersøgelser på Forhånd ved, at han ikke kan få andet end Hellefisk».

Som man ser har ikke denne professor vært særlig heldig med sitt videnskapelige arbeid. Men en professortitel har han fått og under denne titel har han reist en voldsom agitasjonsbølge i den danske presse mot de nordmenn som skjøtter våre interesser på Grønland. De danske blad flommer over av beskyldninger mot nordmennene for «tyveri», «plyndring», utlegning av stryknin for moskusokser o. s. v. Om dette vrøvlet skriver sig direkte fra professoren vet vi ikke men det kunde iallfall være en oppgave for ham å rense dette vrøvlet ut av den danske presse før han begynner å befatte sig nærmere med

nordmennenes arbeid på Grønland. De norske fiskere har jo også skaffet verden en del opplysninger om fiskeriet ved Grønland. Professoren kunde kanskje studere dette materiale og se hvordan hans egne «videnskapelige» beretninger stemmer med de faktiske forhold.

T.

'Tidens Tegn' nr 255.
Lørdag 1 nov. 1930.

Moskus- oksen.

Hr. professor Ad. S. Jensens grunnløse og ærekrenkende beskyldninger mot dosent Adolf Hoel blir ikke mere sannferdige ved å gjentas.

Han forsøker å redde situasjonen ved den utflukt at Hoels interesse for fredningen av moskusoksen bare skulde gjelde Svalbard, ikke Grønland. Det forslag til begrensnng av jakten på moskusokser, som er innsendt til den norske regjering, og utarbeidet av en rekke sakkyndige, hvoriblandt Hoel, og på grunnlag av opplysninger innsamlet av ham — gjelder nettop Østgrønland. Dette burde tydelig fremgå av min første artikkel.

Hoel har aldeles ikke „stått i spissen for en systematisk nedslaktnng av moskusokser med det formål å føre de vergeløse kalver til Svalbard". På en geologisk ekspedisjon ifjor, som var organisert av Hoel, men hvor han ikke selv deltok, blev der skutt 22 moskusokser og fanget 8 kalver. Oksene blev opist, kalvene ført til Svalbard, sammen med ti andre som blev kjøpt av en fangst-ekspedisjon. Disse 18 dyr synes å trives bra på Spitsbergen, hvor der tidligere aldri har vært moskusokser.

Hoel har ingen betatning hatt med de 34 dyr som blev sendt til Alaska. Forøvrig får danskene rette sine angrep mot de amerikanske myndigheter og institusjoner som har iverksatt denne overførsel. Hoel har talletall ikke organisert annet enn at han skaffet fristed på Spitsbergen for noen kalver som jo allerede var kommet til norsk havn. Beskyldningen om systematisk nedslaktnng er ondartet og grunnløs.

Norske fangstfolk har sett Grønlands-hundene etyrte lynsnart inn mellom moskusokseene i en karré, snappe en kalv og pile ut igjen med den. Kan hunder gjøre et slikt kunststykke, må vel deres nære slektninger ulvene også være i stand til å greie det.

snappe en kalv og pile ut igjen med den. Kan hunder gjøre et slikt kunststykke, må vel deres nære slektninger ulvene også være i stand til å greie det.

Så meget for ulvene. Hovedspørsmålet er imidlertid: trues moskusokseene i Østgrønland med utryddelse?

Som tidligere nevnt viser statistisk materiale innsamlet av Hoel, at bestanden av moskusokser i Østgrønland er meget stor og tiltagende. Dette faktum lar sig ikke slå ihjel ved blotte påstander.

Det verste kommer dog til slutt: Hoel har innført moskusoksene på Spitsbergen for å skaffe en ny basis for en fortsatt eksport av kalver! Dette skriver hr. Jensen, efter at han har forklaret at de eksporterte kalver dør, og at de zoologiske haver ikke vil kjøpe dem. „Jeg forstår ikke den logikk. Det er jo den rene galimatias.”

Hr. professor Ad. S. Jensen, De er feil underrettet!

Der finnes ingen basis for Deres grove beskyldninger mot den høit fortjente forsker Adolf Hoel. Og tonen i min artikkel er som De fortjener: en korrekt karakteristikk av Deres beskyldninger må ifølge disses natur bli ubehagelige for Dem.

W. Werenskiold.

Heroldens Annoncebureau A/S

Avdeling for Avisutklipp
Telefoner: 12710, 14040 og 10884

Stortingsplass 7 — Oslo

Bladets navn: **AFTENPOSTEN**

30. OKT. 1930

Moskusoksen på Øst-Grønland og danskene

Av overrettssakfører Ingstad.

Den danske presse oversvømmes i disse dager med angrep på norske grønlandsfangstmenn og dosent Hoel. Denne gang gjelder det nordmennesen såkalte «massenedslaktning» av moskusoksen på Øst-Grønland. Der spares ikke på uttrykkene. Landets fremste menn med statsminister Stauning i spissen rykker i felten, og der er ingen grenser for deres forferdelse over nordmennesens barbariske fremferd på Øst-Grønland. Det fremstilles som de norske fangstmenn truer moskusoksen med total undergang, og det går som en understrøm gjennom de forskjellige artikler at Norge er uskikket til administrasjonen av Øst-Grønland.

Disse angrep bør ikke stå uimotsagt. I en krass form inneholder de en rekke grove beskyldninger som er ubegrunnet, samtlig som de røber et forbløffende ubekjentskap med dyrelivet og fangstmetoder i arktiske strøk.

Av norske fangstfolk som driver jakt på moskusoksen på Øst-Grønland, er der to slag, overvintringsekspedisjonene og selfangerne.

De norske overvintringsekspedisjoner fanger ikke levende Moskus. De skyter endel dyr til sitt forbruk, men det er så langt fra at deres jakt foregår hensiktsløst eller tar form av masseslakteri. Under årelange ophold i arktiske strøk er friskt kjøtt en nødvendighet. Ved siden av laks, hare og rype anvender de norske overvintringsekspedisjoner moskuskjøtt i en rimelig utstrekning. Nordmennene er for gamle fangstfolk til å ville ødelegge sine egne fangstfelter. Det fremgår da også på grunnlag av de opplysninger

de gamle dyr kan danne «carré». At oksene overensstemmende med danskernes påstand vil kunne gjøre det farlig for en ulv, har jeg ingen tro på. En hund berger sig med letthet mot moskusoksen, der er til og med eksempler på at hunden har trukket kalvene ut av «carréen». En ulv er hunden langt overlegen, dens bevegelser så lynrappe at de knapt kan følges med øiet. En ulvflokk vil felle en elg, og når de er sultne er der næsten ingen grenser for hvad de kan prestere.

Der er også et annet moment. Ulven er et vandrende dyr. Den slakter ned på sin vei, eter hvad den orker og drar videre. Under 4 års ophold på tundraen i det nordligste Kanada har jeg hatt anledning til å studere ulven på temmelig nært hold. Der finner man rester etter deres måltider i form av halvspiste rensdyrskrotter strødd omkring i landet. Til tross for den temmelig sterke beskatning av villrenbestanden som utøves av pelsjegere og indianere er det den almindelige opfatning at den holdes på et jevnt nivå. Den naturlige regulering av villrenbestanden, som ulven er bestemt til å utøve, overtas i stor utstrekning av menneskene, uten at likevekten forskyves. Den samme regulering må antas å finne sted ved moskusoksen på Øst-Grønland.

Man behøver ikke å gå til indianerne eller eskimoene i Nord-Kanada for å konstatere at ulven ikke viser nogen ekstra hensynsfullhet overfor moskusoksen. Samtlige ulv som blev fellet av den nu hjemvendte Grønlandsekspedisjon, viste tydelige tegn på at de hadde ernært sig av moskuskjøtt. Som bekjent finnes der ikke villren på Øst-Grønland. Moskuskjøtt vil nødvendigvis bli ulvens hovedføde.

Det er å gå temmelig langt når den danske presse under talen om norske fangstfolks moskusjakt på

så på grunnlag av de opplysninger som er innhentet hos hjemvendte videnskapsmenn og fangstmenn at moskusbestanden innenfor de angjeldende distrikter på Øst-Grønland synes å ha øket. Økningen av kalvenes antall har været særlig iøinefallende. Grunnen her-til er først og fremst den at de norske fangstmenn gjør det av med ulven.

Kommandørkaptein Godfred Hansen anfører at ulven kun vil angripe en syk moskusokse. Den som har noget kjennskap til ulven og dens jaktmetoder vet hvorledes ulvene samarbeider under sin jakt på en helt ut forbløffende måte. De har styrken og smidighe-ten, og det er den minste kunst for dem å snike sig op på moskuskalvene å slå dem til jorden før

den danske presse under talen om norske fangstfolks moskusjakt på Øst-Grønland fremholder den for-ringede moskusbestand i Nord-Kanada som en skremmende ana-logi. Det er indianerne og eksi-moene som har redusert moskusbestanden i Nord-Kanada. Deres mentalitet er innstillet på ned-slaktning av alt som kan ned-slaktes. Før den kanadiske re-gjering fikk effektiv kontroll over sine veldige ødemarker, var det en ikke ualmindelig foreteelse at de innfødte hensiktsløst myrdet ned store flokker av villren og moskus. Tungen skar de ut, mens skrottene lå og råtnet. Man skul-de tross alt tro at danskene vilde innrømme norske fangstfolk no-gen fortrin fremfor indianerne.

Blandt mange av de urimelig-heter som anføres i den danske presse, fremkommer beskyldnin-gen mot de norske fangstfolk for nedslaktning av moskus ved hjelp av stryknin. Det skulde være meget interessant å høre hvorledes danskene tenker en slik avliv-ningsmetode praktisert. Likeså interessant skulde det være å er-fare hvilken hensikt den skulde ha.

Hvad selfangerne og deres fangst av levende moskuskalver angår, er det så at kalvefangst i nogen utstrekning har funnet sted. Danskenes uttryksmåte i denne forbindelse er imidlertid helt uberettiget. Man får ta i be-traktning hvilket umåtelig land Øst-Grønland er, dessuten må det erindres at de dyr som blev felt også blev anvendt. Saken har jo også et videre synspunkt, omplant-ning og fredning av rasen i egne, hvor den nu ikke finnes, men hvor den naturlig hører hjemme. At den levende fangst av moskuskal-ver, som hittil har pågått, i no-gen nevneverdig grad har influert på Øst-Grønlands rike moskusbe-stand er neppe trolig.

Hvad man nu kan mene om levende fangst av moskuskalver, så er det en kjensgjerning at de norske myndigheter, før danske-nes angrep kom, har bekjentgjort at fredningsbestemmelsen for mos-kusoksens vedkommende er under forberedelse. Bak disse frednings-bestemmelser står også dosent Hoel, hvem danskene beskylder for «å ha systematisert massened-slaktningen» på Øst-Grønland. Den som har noget kjennskap til dosent Hoel og hans virksomhet deroppe vet at han mere enn no-gen annen har arbeidet for viltets be-varelse. Hans overførsel av 17

moskuskalver til Spitsbergen, hvor de har alle betingelser for å trives, og hvor de vil bli fredet, er åpenbart danskene en torn i øiet. Innfangelsen av kalvene har for-anlediget nedskytning av et be-skjeden antall dyr, og overførselen har funnet sted etter samråd med polarforskere og videnskaps-menn.

Nordmenn ønsker en vennska-pelig forståelse med Danmark i Grønlandsspørsmålet. Høist for-stemmen virker imidlertid disse gjentagne angrep fra dansk hold. Man kan ikke fri sig for en viss mistanke når danskene nu viser sin rørende omsorg for moskusoksen på vår bekostning. Mer og mer tydelig synes det å fremgå at dette siste angrep er et ledd i en kjede av angrep, som tilsikter å oparbeide en interna-sjonal stemning i Grønlandsspør-målet.

Det er ikke så lenge siden vi hadde telegramaffæren i Mygg-bukta hvor danskenes angrep viste sig å være helt ugrunnet. Betegnende er det også at dan-skene forholdt sig tause da pressen for over et år siden oplyste om islendingenes fangst av levende moskuskalver på Øst-Grønland. Der var intet skrik i den danske presse den gang, ingen forbauset

indignasjon, ingen tale om masse-nedslaktning.

Danskene arbeider også på an-nen måte og de arbeider sammen. Når Lauge Koch vender tilbake fra sine Grønlandstokter har hele den danske presse det travelt med å understreke Danmarks nye inn-sats i Grønlandsforskningen. Når et spørsmål vedrørende Øst-Grøn-land kommer op, er landets frem-ste menn med statsministeren i spissen aktiv.

Enkelte av disse ting er det ikke så meget å si på, men vi bør være klar over hvad danskenes virksomhet betyr og hvilke kon-sekvenser den kan få. Hvad der trykkes i den danske presse, op-tas i den utenlandske. Efterhån-den vil den internasjonale opfat-ning få feste at Danmark har all fortjeneste av Øst-Grønlands ut-forskning og at nordmennene er uskikket til administrasjon av disse egne.

Man har hittil ikke lagt til-strekkelig brett på danskenes fo-retagsomhet i ovennevnte retning. Det er på tide at man møter den med et effektivt opplysningsarbei-de om vår virksomhet på Øst-Grønland.

Helge Ingstad.

onsdag 30. okt. 1930.

Moskusoksen på Øst-Grønland og danskene

Av overrettssakfører Ingstad.

Den danske presse oversvømmes i disse dager med angrep på norske grønlandsfangstmenn og dosent Hoel. Denne gang gjelder det nordmennenes såkalte «massenedslaktning» av moskusoksen på Øst-Grønland. Der spares ikke på uttrykkene. Landets fremste menn med statsminister Stauning i spissen rykker i feltet, og der er ingen grenser for deres forferdelse over nordmennenes barbariske fremferd på Øst-Grønland. Det fremstilles som de norske fangstmenn truer moskusoksen med total undergang, og det går som en understrøm gjennom de forskjellige artikler at Norge er uskikket til administrasjonen av Øst-Grønland.

Disse angrep bør ikke stå uimotsagt. I en krass form inneholder de en rekke grove beskyldninger som er ubegrunnet, samtidig som de røber et forbløffende ubekjentskap med dyrelivet og fangstmetoder i arktiske strøk.

Av norske fangstfolk som driver jakt på moskusoksen på Øst-Grønland, er der to slag, overvintringsekspedisjonene og selfangerne.

De norske overvintringsekspedisjoner fanger ikke levende Moskus. De skyter endel dyr til sitt forbruk, men det er så langt fra at deres jakt foregår hensiktsløst eller tar form av masseslakteri. Under årelange opphold i arktiske strøk er friskt kjøtt en nødvendighet. Ved siden av laks, hare og rype anvender de norske overvintringsekspedisjoner moskuskjøtt i en rimelig utstrekning. Nordmennene er for gamle fangstfolk til å ville ødelegge sine egne fangstfelter. Det fremgår da også på grunnlag av de opplysninger som er innhentet hos hjemvendte videnskapsmenn og fangstmenn at moskusbestanden innenfor de angjeldende distrikter på Øst-Grønland synes å ha øket. Økningen av kalvenes antall har været særlig iøynefallende. Grunnen her til er først og fremst den at de norske fangstmenn gjør det av med ulven.

Kommandørkaptein Godfred Hansen anfører at ulven kun vil angripe en syk moskusokse. Den som har noget kjennskap til ulven og dens jaktmetoder vet hvorledes ulvene samarbeider under sin jakt på en helt utforbløffende måte. De har styrken og smidigheten, og det er den minste kunst for dem å snike sig op på moskuskalvene å slå dem til jorden før

de gamle dyr kan danne «carrés». At oksene overensstemmende med danskernes påstand vil kunne gjøre det farlig for en ulv, har jeg ingen tro på. En hund berger sig med letthet mot moskusoksen, der er til og med eksempler på at hunden har trukket kalvene ut av «carréen». En ulv er hunden langt overlegen, dens bevegelser så lynrappe at de knapt kan følges med øiet. En ulveflokk vil felle en elg, og når de er sultne er der næsten ingen grenser for hvad de kan prestere.

Der er også et annet moment. Ulven er et vandrende dyr. Den slakter ned på sin vei, eter hvad den orker og drar videre. Under 4 års opphold på tundraen i det nordligste Kanada har jeg hatt anledning til å studere ulven på temmelig nært hold. Der finner man rester etter deres måltider i form av halvspiste rensdyrskrotter strødd omkring i landet. Til tross for den temmelig sterke beskatning av villrenbestanden som utøves av pelsjegere og indianere er det den almindelige opfatning at den holdes på et jevnt nivå. Den naturlige regulering av villrenbestanden, som ulven er bestemt til å utøve, overtas i stor utstrekning av menneskene, uten at likevekten forskyves. Den samme regulering må antas å finne sted ved moskusoksen på Øst-Grønland.

Man behøver ikke å gå til indianerne eller eskimoene i Nord-Kanada for å konstatere at ulven ikke viser nogen ekstra hensynsfullhet overfor moskusoksen. Samtlige ulv som blev fellet av den nu hjemvendte Grønlands-ekspedisjon, viste tydelige tegn på at de hadde ernært sig av moskuskjøtt. Som bekjent finnes der ikke villren på Øst-Grønland. Moskuskjøtt vil nødvendigvis bli ulvens hovedføde.

Det er å gå temmelig langt når den danske presse under talen om norske fangstfolks moskusjakt på Øst-Grønland fremholder den forringede moskusbestand i Nord-Kanada som en skremmende analogi. Det er indianerne og eskimoene som har redusert moskusbestanden i Nord-Kanada. Deres mentalitet er innstillet på nedslaktning av alt som kan nedslaktes. Før den kanadiske regjering fikk effektiv kontroll over sine veldige ødemarker, var det en ikke nalmindeleg foreteelse at de innfødte hensiktsløst myrdet ned store flokker av villren og moskus. Tungen skar de ut, mens skrottene lå og råtnet. Man skulde tross alt tro at danskene vilde innrømme norske fangstfolk nogen fortrin fremfor indianerne.

Blandt mange av de urimeligheter som anføres i den danske presse, fremkommer beskyldningen mot de norske fangstfolk for nedslaktning av moskus ved hjelp av strykning. Det skulde være

danske tenker en slik avlivningsmetode praktisert. Likeså interessant skulde det være å erfare hvilken hensikt den skulde ha.

Hvad seifangerne og deres fangst av levende moskuskalver angår, er det så at kalvefangst i nogen utstrekning har funnet sted. Danskenes uttrykksmåte i denne forbindelse er imidlertid helt uberettiget. Man får ta i betraktning hvilket umåtelig land Øst-Grønland er, dessuten må det erindres at de dyr som blev felt også blev anvendt. Saken har jo også et videre synspunkt, omplantning og fredning av rasen i egne, hvor den nu ikke finnes, men hvor den naturlig hører hjemme. At den levende fangst av moskuskalver, som hittil har pågått, i nogen nevneverdig grad har influert på Øst-Grønlands rike moskusbestand er neppe trolig.

Hvad man nu kan mene om levende fangst av moskuskalver, så er det en kjensgjerning at de norske myndigheter, før danskenes angrep kom, har bekjentgjort at fredningsbestemmelsen for moskusoksens vedkommende er under forberedelse. Bak disse fredningsbestemmelser står også dosent Huel, hvem danskene beskylder for «å ha systematisert massenedslaktningen» på Øst-Grønland. Den som har noget kjennskap til dosent Huel og hans virksomhet deroppe vet at han mere enn nogen annen har arbeidet for viltets bevarelse. Hans overførsel av 17

moskuskalver til Spitsbergen, hvor de har alle betingelser for å trives, og hvor de vil bli fredet, er åpenbart danskene en torn i øiet. Innfangelsen av kalvene har foranlediget nedskytning av et betydelig antall dyr, og overførselen har funnet sted etter samråd med polarforskere og videnskapsmenn.

Nordmenn ønsker en vennskapelig forståelse med Danmark i Grønlandsspørsmålet. Høist forstemmende virker imidlertid disse gjentagne angrep fra dansk hold. Man kan ikke fri sig for en viss mistanke når danskene nu viser sin rørende omsorg for moskusoksen på vår bekostning. Mer og mer tydelig synes det å frengå at dette siste angrep er et ledd i en kjede av angrep, som tilsikter å oparbeide en internasjonal stemning i Grønlandsspørsmålet.

Det er ikke så lenge siden vi hadde telegramaffæren i Myggbukta hvor danskenes angrep viste sig å være helt ugrunnet. Betegnende er det også at danskene forholdt sig tause da pressen for over et år siden oplyste om islendingenes fangst av levende moskuskalver på Øst-Grønland. Der var intet skrik i den danske presse den gang, ingen forbauset

indignasjon, ingen tale om massenedslaktning.

Danskene arbeider også på annen måte og de arbeider sammen. Når Lauge Koch vender tilbake fra sine Grønlandstokter har hele den danske presse det travelt med å understreke Danmarks nye innsats i Grønlandsforskningen. Når et spørsmål vedrørende Øst-Grønland kommer op, er landets fremste menn med statsministeren i spissen aktiv.

Enkelte av disse ting er det ikke så meget å si på, men vi bør være klar over hvad danskenes virksomhet betyr og hvilke konsekvenser den kan få. Hvad der trykkes i den danske presse, optas i den utenlandske. Etterhånden vil den internasjonale oppfatning få feste at Danmark har all fortjeneste av Øst-Grønlands utforskning og at nordmennene er uskikket til administrasjon av disse egne.

Man har hittil ikke lagt tilstrekkelig brett på danskenes foretagsomhet i ovennevnte retning. Det er på tide at man møter den med et effektivt opplysningsarbeide om vår virksomhet på Øst-Grønland.

Helge Ingstad.

Moskusoksen og overhøiheten.

Som bekjent er det etter initiativ fra den norske regjeringens side tatt skritt til i forening med danske myndigheter å få utarbeidet nye bestemmelser for beskyttelse av verdifullt villt på Øst-Grønland.

Som av oss tidligere i flere artikler nevnt har man gjennom lengere tid i utenlandske blad kunnet lese innsendte artikler som forteller hvor høit den danske kolonisasjon står, men hvor hensynsløst hårdt nordmennene går frem mot villtet på Øst-Grønland, særlig da moskusoksen.

I det siste synes denne kampanje omlagt til direkte og utilhyllet angrep og føres nu med full musikk i de hjemlige kjøbenhavnblad, hvor de voldsomste beskyldninger rettes mot norsk fangstvirksomhet på Øst-Grønland. Nylig fikk vi en skyllregn over oss av uefterretteligheter fra professor Ad. S. Jensen og usannheter fra kommandørkaptein Godfred Hansen i «Nationaltidende» og dansk «Morgenbladet». Angrep som blev besvart og tilbakevist av dosent Hoel i en artikkel i morgenavisene her igår.

Vi går derfor ikke nærmere inn på det, usannheter av denne art gjendriver dessuten sig selv, de er til å ta og føle på.

Det skal her bare minnes om at det eksisterer en Grønlandsavtale, hvorefter også andre nasjoner, efter danskenes egen godkjennelse, har

rett til fangst på Øst-Grønland.

Retten er ikke bare nordmennenes. Og fastslåes skal det, at andre nasjoner benytter denne sin rett, både amerikanere og englendere. Også de feller moskusokser. Ja, merkelig nok, endog dansker jager og feller erhvervsmessig moskusokser på Øst-Grønland. Men det passer det jo ikke å fortelle i angrepet på norske fangstfolk. Men ikke nok med det, danskene lar også eskimoene, som jo også er danske undersåtter, felle moskusokser på Øst-Grønland i ikke ringe antall, og kjøper så konkurransefritt dyrene eller skinnen av eskimoene for den pris, som det passer dansken selv å betale. Heller ikke dette moment nevnes i angrepet. Det er nordmennene som skal bære skylden for alle moskusokser som felles på Øst-Grønland.

Men med eskimoene som skjæmbrett kan det jo tildels lykkes å kaste uvidenheten blår i øinene og gi danskene anledning til å optre som villtets, særlig moskusoksens edle beskyttere.

Imidlertid er det, tross Godfred Hansen frekke påstand om det motsatte, fra Norge i begynnelsen av september i år sendt Danmark et forslag til regulering av jakten på og fangst av moskusokser på Øst-Grønland. Er det noe som helst av sannhet i danskenes dyrevennlighet og beskyttelsestrang, får de for det første erkjenne at et forslag i denne retning er fremkommet fra Norge og dernæst, ved å ta forslaget under overveielse, vise at dansk optreden ikke er diktert av bare angrepslyst på Norge med frekke og ubevislige beskyldninger mot norske fangstfolk, men at det også stikker litt dyrevennlighet under, om enn aldri så lite.

Samtidig skal det sies, at hr. Kraft, som i Folketinget iforgårs fant det nødvendig å fastslå dansk overhøiet, også over Øst-Grønland, ikke burde tatt så kraftig i. Han burde heller sette sig rolig ned og lese Grønlandsavtalen, og nu og da kaste et blikk på Danmarks kart og berolige sig med at stormakten fremdeles ligger på plass.

NORSKE FANGSTMENN PÅ ØST-GRØNLAND.

AV ADOLF HOEL.

Professor Ad. S. Jensen og kommandørkaptein Godfred Hansen har i «Nationaltidende» og «Morgenbladet» i København rettet noen voldsomme angrep mot norske fangstfolk på Øst-Grønland og mot mig personlig. Anklagen går ut på at nordmenn driver rovfangst på Øst-Grønland. Særlig er det jakten på moskusoksen der ankes over. Man mener at moskusoksen på Øst-Grønland står i fare for å utryddes på grunn av nordmennenes jakt. Da disse angrep er uhørt voldsomme både i innhold og form, til dels ærekrenkende, har jeg funnet å burde svare.

Kommandørkaptein Godfred Hansen forteller at nordmennene bruker stryknin for å avlive moskusoksen. En slik påstand er helt meningsløs for ikke å si noe langt verre. For det første er den tanke å avlive et planteetende dyr ved gift aldeles absurd. For det annet vil de kjøttet av et dyr som har spist gift, også være giftig og utjenlig som føde både for mennesker og dyr (rever og hunder). Skinnen har som kjent ingen verdi, så det har ingen hensikt å drepe disse dyr ved gift.

Enn videre påstår kommandørkapteinen at der fra norsk side ikke er sendt til Danmark noe forslag til regulering av jakten på og fangsten av moskusokser. Det er en hoist merkelig påstand i betraktning av at det norske utenriksdepartementets forslag blev sendt fra Oslo allerede den 11. september til den danske regjering. Ennen må hr. kommandørkapteinen fare med bevisst usannhet eller så er det en utilgivelig grov uaktsomhet fra hans side å uttale sig som han har gjort.

De øvrige beskyldninger mot nordmenn går ut på at de norske fangstmenn driver en skammelig nedslaktning av voksne dyr på Nordøst-Grønland og at der fanges kalver. Det er riktig nok at nordmenn skyter moskusokser på Øst-Grønland og at de fanger kalver. Jakten drives dels av overvintrende fangstfolk, som skyter moskusokser for å få ferskt kjøtt under overvintringen, dels av norske selfangere, som går inn i fjordene på Nordøst-Grønland for å skyte moskusokser for kjøttets skyld. Disse selfangere tar også moskuskalver. For å få fatt på disse må de, som professor Jensen sier, skyte en del voksne dyr. Man kan regne med at der må nedlegges 2-3 voksne dyr for hver kalv som fanges.

Spørsmålet er nu om denne nedslaktning er «skammelig» og «skandaløs», slik som professor Jensen sier, og om det er riktig å karakterisere disse norske fangstfolk som uciviliserte banditter. For å avgjøre dette må man ta hensyn til bestandens størrelse, antallet av skutete og fangne dyr og moskusoksens formeringsevne. Jeg har foretatt grundige undersøkelser av disse spørsmål, og jeg er ikke i tvil om at moskusbestanden på Øst-Grønland meget godt tåler den beskatning som den hittil har vært utsatt for fra norsk side. Men ikke nok med det, bestanden innen det norske fangstområde har endog tiltatt siden nordmennene begynte sin fangst. De norske fangstmenn har praktisk talt utryddet ulven i dette område. Ulven tar moskuskalver, det er der ingen tvil om, tross professor Jensens påstand om det motsatte, selv hunder kan trekke en moskuskalv etter bakken ut av en flokk voksne dyr i forsvarsstilling. At ulven tar kalver, sy-

nes å fremgå bl. a. derav at kalvenes relative antall i flokkene er tiltatt i de senere år, etter at ulvebestanden begynner å minke.

Moskusoksebestanden på Nordøst-Grønland er meget stor. Jeg kan ikke her i en avisartikkel komme nærmere inn på dette. Jeg vil bare citere hvad den danske fangstmann Ludvig Jensen, som overvintret på Nordøst-Grønland 1929-30, sa herom i «Ekstrabladet» for 2. september i år: «Vi møtte av og til nogen mægtige Flokke Moskusokser. Der er mindst 1000 av disse vældige Dyr alene ved Hockstetter Fjordland.» Når man vet at dette område er en meget liten del av Nordøst-Grønland, vil man forstå at bestanden er meget betydelig.

De norske fangstfolk har i de par siste år nedlagt maksimum 300 dyr pr. år. Moskusoksens formeringsevne er vanskelig å bedømme, men det faktum at moskusbestanden har tiltatt i de senere år, beviser at moskusoksen formerer sig iallfall så hurtig at den beskatning som den nu er utsatt for, ikke er for stor.

Jeg mener derfor at det ikke er de norske fangstmenns handlemåte som er «skandaløs» og «skammelig», men den betegnelse kan man trygt benytte om kommandørkaptein Godfred Hansens og professor Ad. Jensens skrivemåte om disse folk.

Endelig retter professor Jensen en voldsom kritikk mot overføringen av moskusokser til Svalbard og til Alaska. Om slike omplantninger av dyr fra et sted til et annet kan være meget å si, men det er sikkert at der kan nevnes mange eksempler på slike overføringer, som har vært særdeles vellykket og av stor interesse både i økonomisk og i videnskapelig henseende. Det samme mener jeg må sies om de ovennevnte omplantninger av moskusoksen.

Da det er jeg som har tatt initiativet til og som har fått gjennomført overføringen av moskusokser til Svalbard, vil

jeg si noen ord herom. For jeg tok dette skritt, konfererte jeg med mange kyndige folk, med polarforskere som Fridtjof Nansen og Otto Sverdrup og med flere zoologer og botanikere. Alle sammen anbefalte varmt den plan som jeg hadde lagt. Den norske stat bevilget 5000 kroner til foretaket, og en rekke privatpersoner ydet bidrag til planens gjennomførelse. Der blev sluppet 17 dyr på Svalbard ifjor høst, og samtlige overlevet vinteren og synes å trives utmerket.

For Amerikas vedkommende er det de forente Staters offisielle myndigheter som har lagt planen og satt den ut i livet. Kongressen bevilget siste sesjon 40 000 dollars til dette formål, og det amerikanske landbruksdepartement bestilte dyrene av norske fangstfolk i Aleund. Det er «The Biological Survey» som ordner med overføringen. Dyrene er ført til Fairbanks i Alaska, hvor de tidligere har levet, men nu er utryddet. Der vil her under fremstående fagmessig ledelse bli gjort grundige studier av dyrene for å undersøke muligheten av å holde dem tamme; man vil forsøke å utnytte økonomisk store utnyttede arealer nord for skoggrensen. Saken har vakt stor oppmerksomhet og følges med livlig interesse av alle sakkyndige i Amerika. Det er en hoist besynderlig fremgangsmåte av professor Jensen å kaste sig over norske fangstfolk, fordi de har utført dette oppdrag fra den amerikanske regjering. Hadde moskusoksebestanden på Øst-Grønland vært truet med undergang på grunn av dette foretaket, kunde kritikken latt sig høre. Det vilde også være interessant å få vite på hvilken måte professor Jensen vilde hindre De forente Staters regjering fra å få fatt på moskuskalver.

Hr. Godfred Hansens og «Nanok»s beskyldninger mot norske fangstfolk for tyveri og ran er av samme art som selkapets tidligere anklager mot nordmennene for å ha nektet å

BILLEDER FRA GRØNLAND.
— Bl. a. bilde av flokker med moskusokser og av en fangstmann som stiller med en innfangt kalv.

sende telegrammer. «Nanok» kom ikke så helt heldig fra den affære.

Jeg kommer så til slutt til professor Jensens voldsomme og ærekrenkende angrep på mig personlig. Han sier bl. a. at jeg «har sat Massenedslagtingen av Moskusokser i System paa en Maade som i det øvrige Europa betragtes som en Skændsel.» Denne uttalelse er usannhet. Det gjør et forstemmende inntrykk å se en videnskapsmann og en mann med en professors ansvar og myndighet omgås fakta og sannheten på en slik måte som han har gjort, og benytte sig av en så ubehersket skrivemåte. Jeg kan få opplyse hr. professor Jensen om at jeg interesserer mig mer om de fleste for fredning og bevarelse av dyr. Jeg er medlem av styret i Naturfredningsforeningen for Norge, og de fredningsbestemmelser for dyr som gjelder på Svalbard, har jeg personlig utarbeidet på vegne av denne forening. Jeg har innsamlet et stort materiale om dyrelivet på Øst-Grønland og særlig da om moskusoksen. Det te materiale er blitt benyttet ved utarbeidelsen av forslag til regulering av jakten på og fangsten av moskusoksen på Øst-Grønland, som er utarbeidet av norske zoologer, et arbeid hvori jeg også selv har deltatt. Det er dette forslag som er oversendt den danske regjering og som kommandørkaptein Hansens ikke kjenner eller ikke vil kjenne. Jeg kan også nevne at jeg tenker på å foreslå at «Norske» skal overføre norske rein fra Finnmark til Øst-Grønland til erstatning for den som

ADOLF HOEL

blev utryddet av ulven for 30-40 år siden.

Det er hoist merkelig at professor Jensen angriper bare nordmenn, da vitterlig også mange andre nasjoner skyter et ikke ubetydelig antall moskusokser på Øst-Grønland. Jeg kjenner til at både amerikanere og engelskmenn har skutt moskusokser der oppe, og det er ikke sant når Godfred Hansens gir det utseende av at de danske fangstfolk ikke skyter moskusokser. Jeg kan opplyse om at «Nanok»s fangstfolk på Sandodden vinteren 1929-30 skjøt 12 moskusokser på Claveringsøen. Hvor mange der blev skutt av de danske fangstfolk på de andre stasjoner, vet jeg ikke.

Som man vil se av ovenstående savner kommandørkaptein Hansens og professor Jensens angrep på norske fangstfolk og mig personlig ethvert faktisk grunnlag. Jeg tør si at et lignende overfall på danske eller på navngivne danske videnskapsmenn har aldri forekommet her i Norge. Fremkomsten av disse angrep er noe uforståelig. De tjener iallfall ikke til å fremme et godt forhold mellom Danmark og Norge.

Oslo, 25. oktober 1930.

Adolf Hoel.

Beskyldningene mot Hoel.

Av advokat Gustav Smedal.

I anledning av de beskyldninger som fra dansk side nu igjen rettes mot de norske fangstfolk på Øst-Grønland, har vi bedt Norges Grønlandslags formann, advokat Gustav Smedal, om en uttalelse. Advokaten svarer:

Dosent Hoel har påvist at det faktiske grunnlag for de

danske beskyldninger er sviktende, og om den side av saken vil jeg derfor ikke uttale mig. Jeg vil derimot si noen ord om det voldsomme angrep som den danske professor Ad. S. Jensen har rettet mot dosent Hoel personlig. Professoren sier at det er Hoel «som har sat Massenedslagtingen (av moskusokser) i

System paa en Maade, som i det øvrige civiliserede Europa betragtes som en Skændsel.» — Hoel beskyldes med andre ord for systematisk å ville ødelegge eller utrydde moskusbestanden på Øst-Grønland.

Enhver som kjenner lederen av Norges Svalbard- og Ishavsundersøkelser, vil trekke på smilebåndet av et slikt angrep. Er det noe som dosent Hoel har vist gjennom et virksomt liv, så er det at han i utpreget grad hører til de mennesker som bygger op, og ikke til dem som ødelegger. Det er ut fra dette typiske karaktertrekk i sin personlighet at dosent Hoel har ønsket å skape en bestand av moskusokser, ikke bare på Øst-Grønland, men også på Svalbard.

«Nationaltidende» som gjengir professor Jensens uttalelser, sier at professoren var «indignert». Ja, når man er sint, kan man unektelig komme i skade for å si uoverveide ting, og man får håpe også for professorens egen skyld at han ikke vil være indignert neste gang han uttaler sig offentlig.

I denne forbindelse vil jeg også fremheve noe annet, som viser hvor løs den agitasjon er som i Danmark drives mot Norge i dette spørsmål. I Danmark forutsetter man mer og mer at det er Norges hensikt å legge under sig visse deler av Øst-Grønland. Hvis man resonerer ut fra den forutsetning, blir det jo ubegripelig hvorfor nordmennene skulde være interessert i å utrydde moskusoksene. Interessen for å bevare bestanden av moskusokser på Øst-Grønland er i Norge minst like så stor som i Danmark. Dette har for øvrig den norske regjering vist ved sin henvendelse til den danske regjering om saken.

Snakket om at nordmennene utrydder moskusoksen på Øst-Grønland, er et ledd i den agitasjon som for tiden i stor utstrekning drives i Danmark mot Norge. I denne agitasjon tar det nu snart herostratisk berømte Nanok-selskap en meget aktiv del. Der fremsettes beskyldninger mot norske fangstfolk i hytt og vær. Det man hittil har hatt anledning til å undersøke, har imidlertid vært ugrunnet.

GL. MØNT 4. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:

Nationaltidende

skriver den

30. OKT. 1930

Norske fangstmenn på Øst-Grønland.

30. Oktober 1930: Lederen af Svalbard-Kontoret, Dr. Hoel polemiserer mod de Udtalelser, der bl. a her i Bladet er fremkommet imod Nordmændenes Jagtmetoder i Øst-grønland.

Professor Ad. S. Jensen og kommandørkaptein Godfred Hansen har i „Nationaltidende“ og „Morgenbladet“ rettet noen voldsomme angrep mot norske fangstfolk på Østgrønland og mot mig personlig. Anklagen går ut på, at nordmenn driver rovfangst på Øst-Grønland. Særlig er det jakten på moskusoksen der ankes over. Man mener, at moskusoksen på Øst-Grønland står i fare for å utryddes på grunn av nordmennenes jakt. Da disse angrep er uhørt voldsomme både i innhold og form, tildels ærekrenkende, har jeg funnet å burde svare.

Kommandørkaptein Godfred Hansen forteller, at nordmennene bruker stryknin for å avlive moskusoksen. En slik påstand er helt meningsløs for ikke å si noe langt verre. For det første er den tanke å avlive et planteetende dyr ved gift

aldeles absurd. For det annet vilde kjøttet av et dyr som har spist gift også være giftig og utjenlig som føde både for mennesker og dyr (rever og hunder). Skinnen har som bekjent ingen verdi, så det har ingen hensikt å drepe disse dyr ved gift.

Enn videre påstår kommandørkapteinen, at der fra norsk side ikke er sendt til Danmark noe forslag til regulering av jakten på og fangsten av moskusokser. Det er en høist merkelig påstand i betraktning av, at det norske utenriksdepartementets forslag blev sendt den danske regjering gjennom den norske legasjon allerede den 13. september. Enten må hr. kommandørkapteinen fare med bevisst usannhet eller så er det en utilgivelig grov uaktsomhet fra hans side å uttale sig som han har gjort.

De øvrige beskyldninger mot nordmenn går ut på, at de norske fangstmenn driver en skammelig nedslaktning av voksne dyr på Nordøst-Grønland og at der fanges kalver. Det er riktig nok, at nordmenn skyter moskusokser på Øst-Grønland og at de fanger kalver. Jakten drives dels av overvintrende fangstfolk som skyter moskusokser for å få ferskt kjøtt under overvintringen, dels av norske selfangere som går inn i fjordene på Nordøst-Grønland for å skyte moskusokser for kjøttets skyld. Disse selfangere tar også moskuskalver. For å få fatt på disse må de, som professor Jensen sier, skyte endel voksne dyr. Man kan regne med, at der må nedlegges 2—3 voksne dyr for hver kalv som fanges.

Spørsmålet er nu om denne nedslaktning er „skammelig“ og „skandaløs“, slik som professor Jensen sier og om det er riktig å karakterisere disse norske fangstfolk som uciviliserte banditter. For å avgjøre dette må man ta hensyn til bestandens størrelse, antallet av skutte og fangne dyr og moskusoksens formeringsevne. Jeg har foretatt grundige undersøkelser av disse spørsmål og jeg er ikke i tvil om, at moskusbestanden på Øst-Grønland meget godt tåler den beskatning som den hittil har vært

utsatt for fra norsk side. Men ikke nok med det, bestanden innen det norske fangstområde har endog tiltatt siden nordmennene begynte sin fangst. De norske fangstmenn har praktisk talt utryddet Ulven i dette Område. Ulven tar moskuskalver, det er ingen tvil om det, tross professor Jensens påstand om det motsatte; selv hunder kan trekke en moskuskalv etter bakbenene ut av en flokk voksne dyr i forsvarstilling. At ulven tar kalver synes å fremgå bl. a. derav at kalvenes relative antall i flokkene er tiltatt i de senere år, etterat ulvebestanden begynte å minke.

Moskusoksebestanden på Nordøst-Grønland er meget stor. Jeg kan ikke her i en avisartikkel komme nærmere inn på dette. Jeg vil bare citere hvad den danske fangstmann Ludvig Jensen som overvintret på Nordøst-Grønland 1929—30 sa herom i „Ekstrabladet“ for den 2. september i år: „Vi møtte af og til nogle mægtige Flokke Moskusokser. Der er mindst 1000 af disse vældige Dyr alene ved Hockstetter Forland.“ Når man vet, at dette område er en meget liten del av Nordøst-Grønland vil man forstå at bestanden er meget betydelig.

De norske fangstfolk har i de par siste år nedlagt maksimum 300 dyr pr. år. Moskusoksens formerings-

evne er vanskelig å bedømme, men det faktum at moskusbestanden har tiltatt i de senere år beviser at moskusoksen formerer sig iallfall så hurtig at den beskatning som den nu er utsatt for ikke er for stor.

Jeg mener derfor, at det ikke er de norske fangstmenns handlemåte som er „skandaløs“ og „skammelig“, men den betegnelse kan man trygt benytte om kommandørkaptein Godfred Hansens og professor Ad. Jensens skrivemåte om disse folk.

Endelig retter professor Jensen en voldsom kritikk mot overføringen av moskusokser til Svalbard og til Alaska. Om slike omplantninger av dyr fra et sted til et annet kan være meget å si, men det er sikkert, at der kan nevnes mange eksempler på slike overføringer, som har vært særdeles vellykkede og av stor interesse både i økonomisk og i vitenskapelig henseende. Det samme mener jeg må sies om de ovennevnte omplantninger av moskusoksen.

Da det er jeg, som har tatt initiativet til og som har fått gjennomført overføringen av moskusokser til Svalbard, vil jeg si noen ord herom. Før jeg tok dette skritt konfererte jeg med mange kyndige folk, med polarforskere som Fridtjof

Nansen og Otto Sverdrup, og med flere zoologer og botanikere. Alle sammen anbefalte varmt den plan som jeg hadde lagt. Den norske stat bevilget 5000 kroner til foretagendet, og en rekke privatpersoner ydet bidrag til planens gjennomførelse. Der blev sluppet 17 dyr på Svalbard ifjor høst og samtlige overlevet vinteren og synes å trives utmerket.

For Amerikas Vedkommende er det De forenede Staters offisielle myndigheter som har lagt planen og satt den ut i livet. Kongressen bevilget siste sessjon 40,000 Dollars til dette formål og det amerikanske landbruksdepartement bestilte dyrene av norske fangstfolk i Alesund. Det er „The Biological Survey“, som ordner med Overføringen. Dyrene er ført til Fairbanks i Alaska, hvor de tidligere har levet, men nu er utryddet. Der vil her under fremstående fagmessig ledelse bli gjort grundige studier av dyrene for å undersøke muligheten av å holde dem tamme; man vil forsøke å utnytte økonomisk store utnyttede arealer nord for skoggrensen. Saken har vakt stor oppmerksomhet og følges med livlig interesse av alle sakkyn-dige i Amerika. Det er en høist besynderlig fremgangsmåte av professor Jensen å kaste sig over norske fangstfolk, fordi de har utført dette

GL. MØNT 4. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:

Nationaltidende

skriver den 30. OKT. 1930

Med Hensyn til Besætningen fore-
ligger endnu flere Oplysninger
end, at Skibet er ankommet
Breve til Mægleren i Rødbyhavn, og

Maleri: „Vil han klare Pynten“, hav-
de i 30 Aar været ansat ved Rednings-
baaden og været med til at redde 258
Menneskeliv. Han var Dannebrogss-
mand og desuden dekoreret med en
hollandsk og en spansk Redningsme-
daille.

En gammel kendt Skibsfører Anders Falen-
tin i Troense er i Gaar død, 72 Aar gammel.

Statsbanernes store Dieselmotorfærge „Kors-
ør“, der ved Burmeister & Wains Værft paa
Refshaleen har været til Eftersyn og faaet
paasat Vinter-Propellerne, gik i Aftes over i
Færgelejet i Frihavnen. I Morges Kl. 5,30 af-

opdrag fra den amerikanske regje-
ring. Hadde moskusoksebestanden
på Øst-Grønland vært truet med
undergang på grunn av dette foreta-
gende, kunde kritikken latt sig høre.
Det vilde også være interessant å
få vite, på hvilken måte professor
Jensen vilde hindre De forenede Sta-
ters regjering fra å få fatt på mos-
kuskalver.

Hr. Godfred Hansens og „Nanok“s
beskyldninger mot norske fangst-
folk for tyveri og ran er av samme
art, som selskapets tidligere anklag-
er mot nordmennene for å ha nek-
tet å sende telegrammer. „Nanok“
kom ikke så heldig fra den affære.

Jeg kommer så tilslutt til profes-
sor Jensens voldsomme og ærekren-
kende angrep på mig personlig. Han
sier bl. a. at jeg „har sat Massened-
slagtningen av Moskusokser i Sy-
stem paa en Maade, som i det øvrige
Europa betragtes som en Skændsel“.
Denne uttalelse er usannhet. Det gør
et forstemmende inntrykk å se en
videnskapsmann og en mann med en
professors ansvar og myndighet om-
gåes fakta og sannheten på en slik
måte som han har gjort og benytte

sig av en så ubehersket skrivemåte.
Jeg kan få oplyse hr. professor Jen-
sen om, at jeg interesserer mig mere
enn de fleste for fredning og beva-
relse av dyr. Jeg er medlem av sty-
ret i Naturfredningsforeningen for
Norge, og de fredningsbestemmelser
for dyr, som gjelder på Svalbard,
har jeg personlig utarbeidet på veg-
ne av denne forening. Jeg har inn-
samlet et stort materiale om dyreliv
på Øst-Grønland og særlig da
om Moskusoksen. Dette materiale er
blitt benyttet ved utarbeidelsen av
forslag til regulering av jakten på
og fangsten av moskusoksen på Øst-
Grønland, som er utarbeidet av nor-
ske zoologer, et arbeide, hvori jeg
også selv har deltatt. Det er dette
forslag, som er oversendt den dan-
ske regjering og som kommandør-
kaptein Hansen ikke kjenner eller
ikke vil kjenne. Jeg kan også nevne,
at jeg tenker på å foreslå at Norge
skal overføre norske ren fra Fin-
marken til Øst-Grønland til erstat-
ning for den som blev utryddet av
ulven for 30-40 år siden.

Det er høist merkelig at professor
Jensen angriper bare nordmenn, da

vitterlig også mange andre nasjoner
skyter et ikke ubetydelig antall mo-
skusokser på Øst-Grønland. Jeg
kjenner til at både amerikanere og
engelskmenn har skutt moskusokser
der oppe og det er ikke sannt, når
Godfred Hansen gir det utseende av,
at de danske fangstfolk ikke skyter
moskusokser. Jeg kan oplyse om at
„Nanok“s fangstfolk på Sandodden
vinteren 1929-30 skjøt 12 moskus-
okser paa Claveringsøen. Hvor man-
ge der blev skutt av de danske
fangstfolk på de andre stasjoner vet
jeg ikke.

Som man vil se av ovenstående
sawner kommanderkaptein Hansens
og professor Jensens angrep på
norske fangstfolk og mig personlig
ethvert faktisk grunnlag. Jeg tør si
at et lignende overfall på danske el-
ler på navngivne danske viden-
skapsmenn har aldri forekommet
her i Norge. Fremkomsten av dis-
se angrep er noe uforståelig. De
tjener iallfall ikke til å fremme et
godt forhold mellem Danmark og
Norge.

Oslo, 25. Oktober 1930.

Adolf Hoel.

DAGBØGEN

Hvede Nr. 2, Mixed Durum, loco	82 3/4
Hvede Nr. 2, North Man., loco	82 3/4
Haard Vinterhvede Nr. 2, loco	91 3/4
Rød Vinterhvede Nr. 2, loco	97 3/4
Majs, Mixed Western Nr. 2, loco	98 3/4
Ruz loco, Nr. 2	49 1/2
Byg loco, Nr. 2, Americ. malt	1200
Fedt (Prime West, steam), loco	1185-1195 118
Fedt (Middle Western), loco	450-465 44
Mel, spring clear	450-465 44
Frugt for Korn til Forenede	1/6-2/3 1
Kongeriger	6-7 6
Frugt for Korn til Fastlandet	6-7 6
BUENOS AIRES, 28. Oktbr.	Forr. K.
Priserne i Pecos pr. 100 Kilo	
leveret i Buenos Aires.	
Hvede pr. Novbr.	7.58
do. Febr.	7.68
do. Marts	7.78
Majs pr. Novbr.	4.75
do. Decbr.	4.88
do. Januar	5.10
Havre pr. Februar	4.30
Tendens: støt.	
Havre pr. Novbr.	14.62
do. Febr.	13.25
do. Marts	—
(Slutkursen)	
ROSARIO, 28. Oktbr.	Forr. K.
Hvede pr. Novbr.	7.45
Majs	4.60
Havre	14.40
WINNIPEG, 29. Oktbr.	Slutkursen
Tendens: villig.	Forr. K.
Manitoba Nr. 1 pr. Oktober	20.62
do. Decbr.	21.37
do. Maj	21.12

Bomuldsmarkedet.

NEW YORK, 29. Oktbr.	Forr. K.
Aabningsstendens: støt.	
Sydlig Kontrakt	
Bomuld pr. Septbr.	—
do. Oktbr.	—
do. Novbr.	11.36-35
do. Decbr.	11.56-55
do. Januar	11.77-77
do. Februar	—
do. Marts	—
Sluttendens: støt.	
NEW YORK, 29. Oktbr.	Forr. K.
Loco-Tendens: rolig.	
New York Locomarked	11.65
New Orleans Locomarked	11.90
do. pr. Decbr.	11.54-55
do. pr. Januar	11.69-69
Bomuldstilfærsler, Atl. Havne	14.00
do. Golf	98.000
do. Pacific	6.000
do. Indre Byer	22.000
Gulfersel fra Bomuldsavne:	
til Storbritannien	5.000
til Frankrig	30.000
til Fastlandet	6.000
til Japan og Kina	—
NEW YORK, 29. Oktbr.	Slutkursen
Ny Kontrakt	Forr. K.
Bomuld pr. Oktober	—
do. November	11.36-35
do. December	11.56-55

Professor Adolf S. Jensen svarer Docent Hoel.

Efter Modtagelsen af Docent Hoels Artikel, som vi gengiver i vor Kronik i Dag, søgte vi at forelægge den for de tre angrebne Parter, Professor Adolf S. Jensen, Kommandørkaptajn Godfred Hansen og Nanoks Direktør, E. Baastrup. De to sidstnævnte var begge optaget i Møder, men det kan dog straks bemærkes, at Docent Hoels Udtalelser om Strykninforgiftningen af Moskusokserne *ikke* kan ramme Kommandørkaptajnen. Ved et telefonisk Interview opstod der en Forveksling med Hensyn til Anvendelsen af Stryknin. Kommandørkaptajnen har ikke udtalt, at dette Giftstof anvendtes over for Moskusokserne, og Misforstaaelsen er *forlængst paa iøjnefaldende Maade* berigtiget her i Bladet. Den opstod bl. a. derved, at man som bekendt i meget vid Udstrækning anvender Strykninhvede til Udryddelse af Gnavere — Rotter, Mus o. s. v.

Professor Adolf Jensen udtalte, da vi forelagde ham Docent Hoels Artikel:

— Jeg skal kun knytte et Par Bemærkninger dertil. Paa et Tidspunkt, da den Forretning var ved at gaa i Staa, som Nordmændene i en Aarrække havde drevet paa Østgrønland, at nedlægge Flokke af voksne Moskusokser for at faa fat i de faa Kalve og sælge dem til Zoologiske Haver, traadte Docent Hoel til. Handlen var ved at dø ud, fordi Metoden stred imod alle dyrevenlige Menneskers Følelser, men Docent Hoel satte sig i Spidsen for en Indsamling i Norge til Indkøb hos de norske Fangere af Kalve, der skulde udsættes paa Spitsbergen.

Docent Hoel har Ansvar.

Denne nye Bevægelse, at udsætte Dyr paa andre Steder, end hvor de hører til, har Docent Hoel Ansvar for, og den har hredt sig saaledes, at norske Fangere alene i Aar har solgt 34 Kalve til Amerika.

Docent Hoels Paastand om, at Moskusokserne skal være taget til i de senere Aar, tror jeg ikke paa. Han bygger den paa den Omstændighed, at „norske Fangere har udryddet Ulvene med Gift“. Jeg betvivler, at dette skulde betyde noget, da det har vist sig, at Moskusokserne fortræffeligt har klaret sig gennem Aarhundreder overalt i det arktiske Amerika trods alle Ulveangreb. De var udbredt lige fra Alaska til Baffins Bugt. Men fra den Tid, da den hvide Mand begyndte at udstrække sine Forretninger til disse Egne, tog Moskusokserne af i Antal, lige til der kun fandtes nogle faa smaa

Flokke længst oppe i det nordøstlige Hjørne. For at redde disse sidste Flokke indførte den canadiske Regering meget skarpe Fredningsbestemmelser, saaledes at kun de Indfødte og videnskabelige Ekspeditioner maatte nedlægge Dyrene, og dette endda kun, naar de var i den yderste Nød og ved at omkomme af Sult.

Jeg anser det iøvrigt for haabløst at diskutere Spørgsmaalet om Moskusoksernes Fredning med Docent Hoel, thi vore Begreber er i denne Henseende for vidt forskellige.

Docent Hoel regner det for fortjenstfulde Handlinger at slaa ned for Fode blandt de voksne Dyr i Østgrønland for at sprede Kalvene alle mulige Steder, hvor der blot er nogen, der vil købe dem. Mig forekommer det derimod, at man freder Moskusokserne ved at lade dem i Fred der, hvor de hører hjemme.

Docent Hoel har nylig udtalt sin Stilling til Spørgsmaalet om Moskusoksernes Fredning saaledes i en Afhandling: „Dette Foretagende med at omplante Moskusokserne viser, at vi Nordmænd ikke bare slaar ihjel, men at vi ogsaa er med paa et mellemfolkeligt ideelt Kulturarbejde.“

Mod en Venskabsmand, der hyl-der saadanne Anskuelse, er for mit Vedkommende Diskussion unyttig.

GL. MØNT 4. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:

Politiken

29 OKT. 1930

skriver den

Jagten paa Moskuskalve

**Docent Hoel svarer Professor
Ad. Jensen.**

Oslo, Tirsdag.

Docent Hoel udtaler i Dag i Anledning af Professor Ad. Jensens Anklage imod ham for systematisk Nedslagtning af Moskusokser paa Østgrønland, at han finder Beskyldningen meningsløs og ganske ugrundet:

— De gaar jo Bersærker gang mod os i Danmark nu, baade Professor Ad. Jensen, Lauge Koch og Godfred Hansen. Da jeg overførte Moskuskalvene til Svalbard, havde jeg paa Forhaand konfereret med Folk som Nansen og Sverdrup og norske Zoologer og Botanikere. Alle anbefalede det.

Docent Hoel spørger, hvorfor det kun er ham, der angribes. Hvorfor ikke ogsaa de amerikanske Videnskabsmænd, som havde faaet 40,000 Dollars til Indkøb og Overflytning. Det er ikke Tilfældet, at Kalvene dør. I Amerika og paa Svalbard gaar det svært godt med dem. I Amerika har man endog søgt at faa dem tæmmet som Husdyr. At Kalvene døde i Norge og paa Island skyldtes, at de blev bragt i forkert Terræn. De trænger til tør Luft:

— I Jotunheimen eller Finmarken kunde jeg tænke mig, at de vilde klare sig udmærket. Bestanden af Moskusokser paa Grønland er snarere gaaet frem, efter at Nordmændene har udryddet Ulven.

Norske fangstmenn paa Øst-Grønland.

Av Adolf Hoel.

Professor Ad. S. Jensen og kommandørkaptein Godfred Hansen har i «Nationaltidende» og «Morgenbladet» rettet noen voldsomme angrep mot norske fangstfolk paa Øst-Grønland og mot mig personlig. Anklagen gaar ut paa at nordmenn driver rovfangst paa Øst-Grønland. Særlig er det jakten paa moskusoksen der aukes over. Man mener at moskusoksen paa Øst-Grønland staar i fare for aa utryddes paa grunn av nordmennenes jakt. Da disse angrep er uhørt voldsomme baade i innhold og form, tildels ærekrenkende, har jeg funnet aa burde svare.

Kommandørkaptein Godfred Hansen forteller at nordmennene bruker stryknin for aa avlive moskusoksen. En slik paastand er helt meningsløs for ikke aa si noget langt verre. For det første er den tanke aa avlive et planteetende dyr ved gift aldeles absurd. For det annet vilde kjøttet av et dyr som har spist gift ogsaa være giftig og utjellig som føde baade for mennesker og dyr (rever og hunder). Skinnene har som bekjent ingen verdi, saa det har ingen hensikt aa drepe disse dyr ved gift.

Enn videre paastaar kommandørkapteinen at der fra norsk side ikke er sendt til Danmark noget forslag til regulering av jakten paa og fangsten av moskusokser. Det er en høist merkelig paastand i betraktning av at det norske utenriksdepartements forslag allerede den 13. september blev sendt fra legasjonen i København til den danske regjering. Enten maa hr. kommandørkapteinen fare med bevisst usannhet eller saa er det en utilgivelig grov uaktsomhet fra hans side aa uttale sig som han har gjort.

De øvrige beskyldninger mot nordmenn gaar ut paa, at de norske fangstmenn driver en skammelig nedslaktning av voksne dyr paa Nordøst-Grønland, og at der fanges kalver. Det er riktig nok at nordmenn skyter moskusokser paa Øst-Grønland og at de fanger kalver. Jakten drives dels av overvintrende fangstfolk som

Jensen sier, og om det er riktig aa karakterisere disse norske fangstfolk som uciviliserte banditter. For aa avgjøre dette maa man ta hensyn til bestandens størrelse, antallet av skutte og fangne dyr og moskusoksens formeringsevne. Jeg har foretatt grundige undersøkelser av disse spørsmål, og jeg er ikke i tvil om at moskusbestanden paa Øst-Grønland meget godt taaler den beskatning som den hittil har været utsatt for fra norsk side. Men ikke nok med det, bestanden innen det norske fangstomraade har endog tiltatt siden nordmennene begynte sin fangst. De norske fangstmenn har praktisk talt utryddet ulven i dette omraade. Ulven tar moskuskalver, det er ingen tvil om det, tross professor Jensens paastand om det motsatte; selv hunder kan trekke en moskuskalv efter bakbenene ut av en flokk voksne dyr i forsvarsstilling. At ulven tar kalver synes aa fremgaa bl. a. derav at kalvenes relative antall i flokkene er tiltatt i de senere aar, efter at ulvebestanden begynte aa minke.

Moskusoksebestanden paa Nordøst-Grønland er meget stor. Jeg kan ikke her i en avisartikkel komme nærmere inn paa dette. Jeg vil bare citere hvad den danske fangstmann Ludvig Jensen, som overvintret paa Nordøst-Grønland 1929—30, sa herom i «Ekstrabladet» for den 2. september iaar: «Vi møtte af og til nogen mægtige Flokke Moskusokser. Der er mindst 1000 av disse vældige Dyr alene ved Hockstetter Forland». Naar man vet at dette omraade er en meget liten del av Nordøst-Grønland, vil man forstaa at bestanden er meget betydelig.

De norske fangstfolk har i de par siste aar nedlagt maksimum 300 dyr pr. aar. Moskusoksens formeringsevne er vanskelig aa bedømme, men det faktum at moskusbestanden har tiltatt i de senere aar beviser at moskusoksen formerer sig ialfall saa hurtig at den beskatning som den nu er utsatt for ikke er for stor. Jeg mener derfor at der ikke

særdeles vellykkede og av stor interesse baade i økonomisk og videnskapelig henseende. Det samme mener jeg maa sies om de ovennevnte omplantninger av moskusoksen.

Da det er jeg, som har tatt initiativet til og som har faatt gjennomført overføringen av moskusoksen til Svalbard, vil jeg si noen ord herom. Før jeg tok dette skritt konfererte jeg med mange kyndige folk, med polarforskere som Fridtjof Nansen og Otto Sverdrup, og med flere zoologer og botanikere. Alle sammen anbefalte varmt den plan som jeg hadde lagt. Den norske stat bevilget 5000 kroner til foretagendet, og en rekke privatpersoner ydet bidrag til planens gjennomførelse. Der blev sluppet 17 dyr paa Svalbard ifjor høst og samtlige overlevet vinteren og synes aa trives udmerket.

For Amerikas vedkommende er det De Forenede Staters officielle myndigheter som har lagt planene og satt den ut i livet. Kongressen bevilget siste sesjon 40 000 dollar til dette formaal, og det amerikanske landbruksdepartement bestilte dyrene av norske fangstfolk i Aalesund. Det er «The Biological Survey», som ordner med overføringen. Dyrene er ført til Fairbanks i Alaska, hvor de tidligere har levet, men nu er utryddet. Der vil her under fremstaaende fagmessig ledelse bli gjort grundige studier av dyrene for aa undersøke muligheten av aa holde dem tamme; man vil forsøke aa utnytte økonomisk store uutnyttede arealer nord for skoggrensen. Saken har vakt stor oppmerksomhet og følges med livlig interesse av alle sakkyndige i Amerika. Det er en høist besynderlig fremgangsmaate av professor Jensen aa kaste sig over norske fangstfolk, fordi de har utført dette oppdrag fra den amerikanske regjering. Hadde moskusoksebestanden paa Øst-Grønland været truet med undergang paa grunn av dette foretagende, kunde kritikken latt sig høre. Det vilde ogsaa være interessant aa faa vite

de ikke er sendt til Danmark noget forslag til regulering av jakten paa og fangsten av moskusokser. Det er en høist merkelig paastand i betraktning av at det norske utenriksdepartements forslag allerede den 13. september blev sendt fra legasjonen i København til den danske regjering. Enten maa hr. kommandørkapteinen fare med bevisst usannhet eller saa er det en utilgivelig grov uaktsomhet fra hans side aa uttale sig som han har gjort.

De øvrige beskyldninger mot nordmenn gaar ut paa, at de norske fangstmenn driver en skammelig nedslaktning av voksne dyr paa Nordøst-Grønland, og at der fanges kalver. Det er riktig nok at nordmenn skyter moskusokser paa Øst-Grønland og at de fanger kalver. Jakten drives dels av overvintrende fangstfolk som skyter moskusokser for aa faa ferskt kjøtt under overvintringen, dels av norske selfangere som gaar inn i fjordene paa Nordøst-Grønland for aa skyte moskusokser for kjøttets skyld. Disse selfangere tar ogsaa moskuskalver. For aa faa fatt paa disse maa de, som professor Jensen sier, skyte endel voksne dyr. Man kan regne med at der maa redlegges 2—3 voksne dyr for hver kalv som fanges.

Spørsmålet er nu om denne nedslaktning er «skammelig» og «skandaløs», slik som professor

Jeg vil bare citere hvad den danske fangstmann Ludvig Jensen, som overvintret paa Nordøst-Grønland 1929—30, sa herom i «Ekstrabladet» for den 2. september iaar: «Vi mødte af og til nogen mægtige Flokke Moskusokser. Der er mindst 1000 av disse vældige Dyr alene ved Hockstetter Forland». Naar man vet at dette omraade er en meget liten del av Nordøst-Grønland, vil man forstaa at bestanden er meget betydelig.

De norske fangstfolk har i de par siste aar nedlagt maksimum 300 dyr pr. aar. Moskusoksens formeringsevne er vanskelig aa bedømme, men det faktum at moskusbestanden har tiltatt i de senere aar beviser at moskusoksen formerer sig ialfall saa hurtig at den beskatning som den nu er utsatt for ikke er for stor.

Jeg mener derfor, at det ikke er de norske fangstmenns nandlemaate som er «skandaløs» og «skammelig», men den betegnelse kan man trygt benytte om kommandørkaptein Godfred Hansens og professor Ad. S. Jensens skrivemaate om disse folk.

Endelig retter professor Jensen en voldsom kritikk mot overføringen av moskusokser til Svalbard og Alaska. Om slike omplantninger av dyr fra et sted til et annet kan være meget aa si, men det er sikkert, at der kan nevnes mange eksempler paa slike overføringer, som har været

som ordner med overføringen. Dyrene er ført til Fairbanks i Alaska, hvor de tidligere har levet, men nu er utryddet. Der vil her under fremstaaende fagmessig ledelse bli gjort grundige studier av dyrene for aa undersøke muligheten av aa holde dem tamme; man vil forsøke aa utnytte økonomisk store uutnyttede arealer nord for skoggrensen. Saken har vakt stor oppmerksomhet og følges med livlig interesse av alle sakkyndige i Amerika. Det er en høist besynderlig fremgangsmaate av professor Jensen aa kaste sig over norske fangstfolk, fordi de har utført dette oppdrag fra den amerikanske regjering. Hadde moskusoksebestanden paa Øst-Grønland været truet med undergang paa grunn av dette foretagende, kunde kritikken latt sig høre. Det vilde ogsaa være interessant aa faa vite paa hvilken maate professor Jensen vilde hindre De Forenede Staters regjering fra aa faa fatt paa moskuskalver.

Hr. Godfred Hansens og «Nanok»s beskyldninger mot norske fangstfolk for tyveri og ran er av samme art, som selskapets tidligere anklager mot nordmennene for aa ha nektet aa sende telegrammer. «Nanok» kom ikke saa helt heldig fra den affære.

Jeg kommer saa til slutt til professor Jensens voldsomme og ærekrenkende angrep paa mig personlig. Han sier bl. a., at jeg «har sat massenedslagtningen av Moskusokse i System paa

Maade, som i det øvrige Europa

betraktes som en Skænsel». Den

ne uttalelse er usannhet. Det gjør

et forstemmende inntrykk aa se

en videnskapsmann og en mann

med en professors ansvar og myndighet omgaaes fakta og sannheten paa en slik maate som han

har gjort, og benytte sig av en saa ubehersket skrivemaate. Jeg

kan faa oplyse hr. professor Jensen om, at jeg interesserer mig

mere enn de fleste for fredning og bevarelse av dyr. Jeg er medlem av styret i Naturfredningsforeningen for Norge, og de

fredningsbestemmelser for dyr, som gjelder paa Svalbard, har jeg

personlig utarbeidet paa vegne av denne forening. Jeg har inn-

samlet et stort materiale om dyrelivet paa Øst-Grønland, og sær-

lig da om moskusoksen. Dette materialet er blitt benyttet ved

utarbeidelsen av forslag til regulering av jakten paa og fangsten

av moskusoksen paa Øst-Grønland, som er utarbeidet av norske zoologer, et arbeide, hvori jeg

ogsaa selv har deltatt. Det er dette forslag som er oversendt den

danske regjering, og som kommandørkaptein Hansen ikke

kjenner eller ikke vil kjenne. Jeg kan ogsaa nevne, at jeg ten-

ker paa aa foreslaa at Norge skal overføre norske ren fra

Nettoavkastningen betegner saadanne som er ydet til driften. ren og hans familie for det ar-

saa mange andre nasjoner skyter

et ikke ubetydelig antall moskus-

okser paa Øst-Grønland. Jeg

kjenner til at baade amerikanere

og engelskmenn har skutt mo-

skusokser der oppe, og det er ikke

sant, naar Godfred Hansen gir

det utseende av, at de danske

fangstfolk ikke skyter moskus-

okser. Jeg kan oplyse om at

«Nanok»s fangstfolk paa Sand-

odden vinteren 1929—30 skjøt 12

moskusokser paa Claveringsøen.

Hvor mange der blev skutt av de

danske fangstfolk paa de andre

stasjoner vet jeg ikke.

Som man vil se av ovenstaaende savner kommandørkaptein

Hansen og professor Jensens angrep paa norske fangstfolk og

mig personlig ethvert faktisk

grunnlag. Jeg tør si at et lignende overfall paa danske eller

paa navngivne danske videnskapsmenn, aldri har forekommet

her i Norge. Fremkomsten av

disse angrep er noget uforstaaelig. De tjener ialfall ikke til aa

fremme et godt forhold mellem

Danmark og Norge.

Oslo, den 25. oktober 1930.

Adolf Hoel.

(sign.)

søndag 29 okt. 1930

nr 252.

Norske fangstmænd paa Øst-Grønland.

Av Adolf Hoel.

Professor Ad. S. Jensen og kommandørkaptein Godfred Hansen har i «Nationaltidende» og i «Morgenbladet» rettet nogen voldsomme angrep mot norske fangstfolk paa Øst-Grønland og mot mig personlig. Anklagen gaar ut paa, at nordmænd driver rovfangst paa Øst-Grønland. Særlig er det jakten paa moskusoksen der ankes over. Man mener, at moskusoksen paa Øst-Grønland staar i fare for at utryddes paa grund av nordmændenes jakt. Da disse angrep er uhørt voldsomme baade i indhold og i form, tildels ærekrænkende, har jeg fundet at burde svare.

Kommandørkaptein Godfred Hansen fortæller, at nordmændene bruker stryknin for at avlive moskusoksen. En slik paastand er helt meningsløs for ikke at si noget langt værre. For det første er den tanke at avlive et planteædende dyr ved gift aldeles absurd. For det andet vilde kjødet av et dyr som har spist gift ogsaa være giftig og utjellig som føde baade for mennesker og dyr (ræver og hunder). Skindet har som bekjendt ingen værdi, saa det har ingen hensikt at dræpe disse dyr ved gift.

Endvidere paastaar kommandørkapteinen, at der fra norsk side ikke er sendt til Danmark noget forslag til regulering av jakten paa og fangsten av moskusokser. Det er en høist merkelig paastand i betraktning av, at det norske utenriksdepartements forslag allerede den 13. september blev sendt fra legationen i København til den danske regjering. Enten maa hr. kommandørkapteinen fare med bevisst usandhet eller saa er det en utilgivelig grov uaktsomhet fra hans side at uttale sig som han har gjort.

De øvrige beskyldninger mot nordmændene gaar ut paa, at de norske fangstmænd driver en skammelig nedslaktning av voksne dyr paa Nordøst-Grønland og at der fanges kalver. Det er riktig nok, at nordmænd skyter moskusokser paa Øst-Grønland og at de fanger kalver. Jakten drives dels av overvintrende fangstfolk som skyter moskusokser for at faa ferkst kjøt under overvintringen, dels av norske sælfangere som gaar ind i fjordene paa Nordøst-Grønland for at skyte moskusokser for kjøttets skyld. Disse sælfangere tar ogsaa moskuskalver. For at faa fat paa disse maa de, som professor Jensen sier, skyte endel voksne dyr. Man kan regne med, at der maa nedlægges 2—3 voksne dyr for hver kalv som fanges.

Spørsmålet er nu, om denne nedslaktning er «skammelig» og «skandaløs», slik som professor Jensen sier, og om det er riktig at karakterisere disse norske fangstfolk som uciviliserte ban-

i de senere aar, efterat ulvebestanden begyndte at minke.

Moskusoksebestanden paa Nordøst-Grønland er meget stor. Jeg kan ikke her i en avisartikkel komme nærmere ind paa dette. Jeg vil bare citere, hvad den danske fangstmand Ludvig Jensen, som overvintret paa Nordøst-Grønland 1929—30, sa herom i «Ekstrabladet» for den 2. september iaar: «Vi møtte av og til nogen mægtige Flokke Moskusokser. Der er mindst 1000 av disse vældige Dyr alene ved Hockstetter Forland.» Naar man vet, at dette omraade er en meget liten del av Nordøst-Grønland vil man forstaa, at bestanden er meget betydelig.

De norske fangstfolk har i de par siste aar nedlagt maksimum 300 dyr pr. aar. Moskusoksens formeringsevne er vanskelig at bedømme, men det faktum at moskusoksebestanden har tiltat i de senere aar beviser, at moskusoksen formerer sig ialfald saa hurtig, at den beskatning som den nu er utsat for ikke er for stor.

Jeg mener derfor, at det ikke er de norske fangstmænds handlemaate som er «skandaløs» og «skammelig», men den betegnelse kan man trygt benytte om kommandørkaptein Godfred Hansen og professor Ad. S. Jensens skrivemaate om disse folk.

Endelig retter professor Jensen en voldsom kritikk mot overføringen av moskusokser til Svalbard og til Alaska. Om slike omplantninger av dyr fra et sted til et andet kan være meget at si, men det er sikkert, at der kan nævnes mange eksempler paa slike overføringer, som har været særdeles vellykkede og av stor interesse baade i økonomisk og i videnskabelig henseende. Det samme mener jeg maa sies om de ovennævnte omplantninger av moskusoksen.

Da det er jeg, som har tat initiativet til og som har faat gjennomført overføringen av moskusoksen til Svalbard, vil jeg si nogen ord herom. Før jeg tok dette skritt konfererte jeg med mange kyndige folk, med polarforskere som Fridtjof Nansen og Otto Sverdrup, og med flere zoologer og botanikere. Alle sammen anbefalte varmt den plan som jeg hadde lagt. Den norske stat bevilget 5000 kroner til foretagendet, og en række privatpersoner ydet bidrag til planens gjennomførelse. Der blev sluppet 17 dyr paa Svalbard ifjor høst, og samtlige overlevet vinteren og synes at trives utmerket.

For Amerikas vedkommende er det De forenede Staters officielle myndigheter som har lagt planen og sat den ut i livet. Kongressen bevilget siste session 40,000 dollars til dette formaal, og det amerikanske landbruksdepartement bestilte dyrene av norske fangstfolk i Aalesund. Det er «The Biological Survey», som ordner med overføringen. Dyrene er ført til Fairbanks i Alaska, hvor de tidligere har le-

«Nanok»s beskyldninger mot norske fangstfolk for tyveri og ran er av samme art som selskapets tidligere anklager mot nordmændene for at ha nektet at sende telegrammer. «Nanok» kom ikke saa helt heldig fra den affære.

Jeg kommer saa tilslut til professor Jensens voldsomme og ærekrænkende angrep paa mig personlig. Han sier bl. a., at jeg «har sat Massenedslagtningen af Moskusokser i System paa en Maade som i det øvrige Europa betragtes om en Skændsel.» Denne uttalelse er usandhet. Det gjør et forstemmende indtryk at se en videnskapsmand og en mand med en professors ansvar og myndighet omgaaes fakta og sandheten paa en slik maate som han har gjort og benytte sig av en saa ubehersket skrivemaate. Jeg kan faa oplyse hr. professor Jensen om, at jeg interesserer mig mere end de fleste for fredning og bevarelse av dyr. Jeg er medlem av styret i Naturfredningsforeningen for Norge og de fredningsbestemmelser for dyr, som gjelder paa Svalbard, har jeg personlig utarbeidet paa vegne av denne forening. Jeg har indsamlet et stort materiale om dyrelivet paa Øst-Grønland og særlig da om moskusoksen. Dette materialet er blitt benyttet ved utarbeidelsen av forslag til regulering av jakten paa og fangsten av moskusoksen paa Øst-Grønland, som er utarbeidet av norske zoologer, et arbeide hvori jeg ogsaa selv har deltat. Det er dette forslag som er oversendt den

DEWAR'S
"White Label"
WHISKY

Kr. 14.00 pr. flaske

danske regjering og som kommandørkaptein Hansen ikke kjender eller ikke vil kjende. Jeg kan ogsaa nævne, at jeg tænker paa at foreslaa, at Norge skal overføre norske ren fra Finmarken til Øst-Grønland til erstatning for den som blev utryddet av ulven for 30—40 aar siden.

Det er høist merkelig, at professor Jensen angriper bare nordmænd, da vitterlig ogsaa mange andre nationer skyter et ikke ubetydelig antal moskusokser paa Øst-Grønland. Jeg kjender til, at baade amerikanere og engelskmænd har skutt moskusokser der oppe og det er ikke sandt, naar Godfred Hansen gir det utseende av, at de danske fangstfolk ikke skyter moskusokser. Jeg kan oplyse om, at «Nanok»s fangstfolk paa Sandodden vinteren 1929—30 skjøt 12 moskusokser paa Claveringsøen. Hvor mange der blev skutt av de danske fangstfolk paa de andre stationer vet jeg ikke.

Som man vil se av ovenstaaende savner kommandørkaptein Hansens og professor Jensens angrep paa norske fangstfolk og mig personlig ethvert faktisk grundlag. Jeg tør si, at et lignende overfald paa danske eller paa navngivne danske videnskapsmænd har aldrig forekommet her i Norge. Fremkomsten av disse angrep er noget uforstaaelig. De tjener ialfald ikke til at fremme et godt forhold mellem Danmark og Norge.

Oslo, 25. oktober 1930.

Adolf Hoel.
(sign.)

Den videnskapsmand som angriper nordmændene paa Grønland.

Det er den danske professor Ad. S. Jensen som i den danske presse har beskyldt docent Adolf Hoel for at ha igangsatt masse-slaktning av moskusokser paa en maate som i det øvrige civiliserte Europa betraktes som en skjændsel.

Det er tidligere paavist at docent Hoel ikke har hat den ringeste befattning med fangsten eller forsendelsen av moskuskalver til Amerika.

«Videnskapsmanden» Ad. S. Jensens paastande er saaledes ikke helt paafidelige.

Det er heller ikke første gang at denne «videnskapsmand» befatter sig med norske interesser. I vaar gik her gjennom pressen endel uttalelser av den samme professor hvor han søkte at skramme nordmændene fra videre deltagelse i fisket ved Vest-Grønland. Han opkastre sig til enslags autoritet paa dette omraade da han i en aarrække har drevet saakaldte fiskeriundersøkelser ved Vest-Grønland. Resultatet av disse hans arbeider findes bl. a. i O. Bendixens bok «Grønlandsfiskeriet» hvor det bl. a. staar:

«Paa den anden Side skulde Resul-

skab (Aarsskrift 1916 S 139):

«At starte et Storfiskeri paa disse Banker er ganske umuligt, da de Fiske-sorter, paa hvilke et saadant skulde baseres, nemlig Torskfisk (Kabllau, Kul-ler, Broome, Lange m. m.) og Stidfisk, fuldstændig mangler herude Jeg følger mig overbevist om, at ingen Line- eller Trawlfisker overhovedet vil vove Forsøget, naar han efter mine Under-søgelser paa Forhaand ved, at han ikke kan faa andet end Hellefiske».

Som man ser har ikke denne professor været særlig heldig med sit videnskabelige arbeide. Men en professortittel har han faat og under denne titel har han reist en voldsom agitationsbølge i den danske presse mot de nordmænd som skjøtter vore interesser paa Grønland. De danske blade flommer over av beskyldninger mot nordmændene for «tyveri», «plyndring», utlægning av stryknin for moskusokser o. s. v. Om dette vrøvlet skriver sig direkte fra professoren vet vi ikke, men det kunde ialfald være en opgave for ham at rense dette vrøvlet ut av den danske presse før han begynder at befatte sig nærmere med nordmændenes arbeide paa Grønland. De norske fiskere har jo ogsaa skaffet verden en del oplysninger

ner, at moskusoksen paa Øst-Grønland staar i fare for at utryddes paa grund av nordmændenes jakt. Da disse angrep er uhørt voldsomme baade i indhold og i form, tildels ærekrænkende, har jeg fundet at burde svare.

Kommandørkaptein Godfred Hansen fortæller, at nordmændene bruker stryknin for at avlive moskusoksen. En slik paastand er helt meningsløs for ikke at si noget langt værre. For det første er den tanke at avlive et planteædende dyr ved gift aldeles absurd. For det andet vilde kjødet av et dyr som har spist gift ogsaa være giftig og utjenlig som føde baade for mennesker og dyr (ræver og hunder). Skindet har som bekjendt ingen verdi, saa det har ingen hensikt at dræpe disse dyr ved gift.

Endvidere paastaar kommandørkapteinen, at der fra norsk side ikke er sendt til Danmark noget forslag til regulering av jakten paa og fangsten av moskusokser. Det er en høist merkelig paastand i betraktning av, at det norske utenriksdepartements forslag allerede den 13. september blev sendt fra legationen i København til den danske regjering. Enten maa hr. kommandørkapteinen fare med bevisst usandhet eller saa er det en utilgivelig grov uaktsomhet fra hans side at uttale sig som han har gjort.

De øvrige beskyldninger mot nordmændene gaar ut paa, at de norske fangstmænd driver en skammelig nedslaktning av voksne dyr paa Nordøst-Grønland og at der fanges kalver. Det er riktig nok, at nordmænd skyter moskusokser paa Øst-Grønland og at de fanger kalver. Jakten drives dels av overvintrende fangstfolk som skyter moskusokser for at faa ferkst kjøt under overvintringen, dels av norske sælfangere som gaar ind i fjordene paa Nordøst-Grønland for at skyte moskusokser for kjøttets skyld. Disse sælfangere tar ogsaa moskuskalver. For at faa fat paa disse maa de, som professor Jensen sier, skyte endel voksne dyr. Man kan regne med, at der maa nedlægges 2—3 voksne dyr for hver kalv som fanges.

Spørsmålet er nu, om denne nedslaktning er «skammelig» og «skandaløs», slik som professor Jensen sier, og om det er riktig at karakterisere disse norske fangstfolk som uciviliserte banditter. For at avgjøre dette maa man ta hensyn til bestandens størrelse, antallet av skutte og fangne dyr og moskusoksens formeringsevne. Jeg har foretat grundige undersøkelser av disse spørsmål og jeg er ikke i tvil om, at moskusbestanden paa Øst-Grønland meget godt taaler den beskatning som den hittil har været utsat for fra norsk side. Men ikke nok med det, bestanden inden det norske fangstomraade har endog tiltat siden nordmændene begynte sin fangst. De norske fangstmænd har praktisk talt utryddet ulven i dette omraade. Ulven tar moskuskalver, der er ingen tvil om det, trods professor Jensens paastand om det motsatte; selv hunder kan trække en moskuskalv efter bakbenene ut av en flok voksne dyr i forsvarsstilling. At ulven tar kalver synes at fremgaa bl. a. derav, at kalvenes relative antal i flokkene er tiltat

okser. Der er der mindst 1000 av disse vældige Dyr alene ved Hockstetter Forland. Naar man vet, at dette omraade er en meget liten del av Nordøst-Grønland vil man forstaa, at bestanden er meget betydelig.

De norske fangstfolk har i de par siste aar nedlagt maksimum 300 dyr pr. aar. Moskusoksens formeringsevne er vanskelig at bedømme, men det faktum at moskusoksebestanden har tiltat i de senere aar beviser, at moskusoksen formerer sig ialfald saa hurtig, at den beskatning som den nu er utsat for ikke er for stor.

Jeg mener derfor, at det ikke er de norske fangstmænds handlingemaate som er «skandaløs» og «skammelig», men den betegnelse kan man trygt benytte om kommandørkaptein Godfred Hansens og professor Ad. S. Jensens skrivemaate om disse folk.

Endelig retter professor Jensen en voldsom kritikk mot overføringen av moskusokser til Svalbard og til Alaska. Om slike omplantninger av dyr fra et sted til et andet kan være meget at si, men det er sikkert, at der kan nævnes mange eksempler paa slike overføringer, som har været særdeles vellykkede og av stor interesse baade i økonomisk og i videnskabelig henseende. Det samme mener jeg maa sies om de ovennævnte omplantninger av moskusoksen.

Da det er jeg, som har tatt initiativet til og som har faat gjennomført overføringen av moskusoksen til Svalbard, vil jeg si noen ord herom. Før jeg tok dette skritt konfererte jeg med mange kyndige folk, med polarforskere som Fridtjof Nansen og Otto Sverdrup, og med flere zoologer og botanikere. Alle sammen anbefalte varmt den plan som jeg hadde lagt. Den norske stat bevilget 5000 kroner til foretagendet, og en række privatpersoner ydet bidrag til planens gjennomførelse. Der blev sluppet 17 dyr paa Svalbard ifjor høst, og samtlige overlevet vinteren og synes at trives utmerket.

For Amerikas vedkommende er det De forenede Staters offisielle myndigheter som har lagt planen og sat den ut i livet. Kongressen bevilget siste session 40,000 dollars til dette formaal, og det amerikanske landbruksdepartement bestilte dyrene av norske fangstfolk i Aalesund. Det er «The Biological Survey», som ordner med overføringen. Dyrene er ført til Fairbanks i Alaska, hvor de tidligere har levet, men nu er utryddet. Der vil her under fremstaaende fagmæssig ledelse bli gjort grundige studier av dyrene for at undersøke muligheten av at holde dem tamme; man vil forsøke at utnytte økonomisk store utnyttede arealer nord for skoggrænsen. Saken har vakt stor oppmerksomhet og følges med livlig interesse av alle sakkyndige i Amerika. Det er en høist besynderlig fremgangsmaate av professor Jensen at kaste sig over norske fangstfolk, fordi de har utført dette oppdrag fra den amerikanske regjering. Hadde moskusoksebestanden paa Øst-Grønland været truet med undergang paa grund av dette foretagende, kunde kritikken latt sig høre. Det vilde ogsaa være interessant at faa vite paa hvilken maate professor Jensen vilde hindre De forenede Staters regjering fra at faa fat paa moskuskalver.

Hr. Godfred Hansens og

Moskusokser i System paa en Maadesom i det øvrige Europa betragtes om en Skændsel. Denne uttalelse er usandhet. Det gjør et forstemmende indtryk at se en videnskapsmand og en mand med en professors ansvar og myndighet omgaaes fakta og sandheten paa en slik maate som han har gjort og benytte sig av en saa ubehersket skrivemaate. Jeg kan faa oplyse hr. professor Jensen om, at jeg interesserer mig mere end de fleste for fredning og bevarelse av dyr. Jeg er medlem av styret i Naturfredningsforeningen for Norge og de fredningsbestemmelser for dyr, som gjælder paa Svalbard, har jeg personlig utarbeidet paa vegne av denne forening. Jeg har indsamlet et stort materiale om dyrelivet paa Øst-Grønland og særlig da om moskusoksen. Dette materialet er blitt benyttet ved utarbeidelsen av forslag til regulering av jakten paa og fangsten av moskusoksen paa Øst-Grønland, som er utarbeidet av norske zoologer, et arbeide hvori jeg ogsaa selv har deltatt. Det er dette forslag som er oversendt den

ikke ubetydelig antal moskusokser paa Øst-Grønland. Jeg kjender til, at baade amerikane- re og engelskmænd har skutt moskusokser der oppe og det er ikke sandt, naar Godfred Hansen gir det utseende av, at de danske fangstfolk ikke skyter moskusokser. Jeg kan oplyse om, at «Nanoks» fangstfolk paa Sandodden vinteren 1929—30 skjøt 12 moskusokser paa Claveringsøen. Hvor mange der blev skutt av de danske fangstfolk paa de andre stationer vet jeg ikke.

Som man vil se av ovenstaaende savner kommandørkaptein Hansens og professor Jensens angrep paa norske fangstfolk og mig personlig ethvert faktisk grundlag. Jeg tør si, at et lignende overfald paa danske eller paa navngivne danske videnskapsmænd har aldrig forekommet her i Norge. Fremkomsten av disse angrep er noget uforstaaelig. De tjener ialfald ikke til at fremme et godt forhold mellem Danmark og Norge.

Oslo, 25. oktober 1930.

Adolf Hoel.
(sign.)

Den videnskapsmand som angriper nordmændene paa Grønland.

Det er den danske professor Ad. S. Jensen som i den danske presse har beskyldt docent Adolf Hoel for at ha igangsatt masse-slaktning av moskusokser paa en maate som i det øvrige civiliserte Europa betraktes som en skjændsel.

Det er tidligere paavist at docent Hoel ikke har hat den ringeste befattning med fangsten eller forsendelsen av moskuskalver til Amerika.

«Videnskapsmanden» Ad. S. Jensens paastande er saaledes ikke helt paalidelige.

Det er heller ikke første gang at denne «videnskapsmand» befatter sig med norske interesser. I vaar gik her gjennom pressen endel uttalelser av den samme professor hvor han søkte at skræmme nordmændene fra videre deltagelse i fisket ved Vest-Grønland. Han opkastre sig til enslags autoritet paa dette omraade da han i en aarrække har drevet saakaldte fiskeriundersøkelser ved Vest-Grønland. Resultatet av disse hans arbeider findes bl. a. i O. Bendixens bok «Grønlandsfiskeriet» hvor det bl. a. staar:

«Paa den anden Side, skulde Resultatet av Tjalfeekspeditionens praktisk-videnskabelige Undersøgelser i 1908—09 ikke netop opmuntre til Iværksættelsen af nye Fiskeriforsøg. Ekspeditionen havde nemlig ikke fundet Torsk paa de grønlandske Kystbanker, og selv om man me dnogen Ret kunde indvende, at Fiskeriforsøget paa Fyllas Banke var anstillet paa et Tidspunkt af Aaret, da det var udelukket at finde Torsk paa Bankerne fordi disse efter al Sandsynlighed endnu dækkes af Polarvand, var Professor Ad. Jensens Uttalelser, efter Ekspeditionens Afslutning, om Betingelserne for et Bankfiskeri dog egnede til at skræmme selv den modigste fra at gaa i Gang med praktiske Forsøg.

I Betænkning afgivet af det i December Maaned 1920 nedsatte Utvalg til Drøftelse af de grøn. Anliggender 1921 udtaler Professorerne sig saaledes: «Kun i et Par Sommermaaned kan Temperaturen være saa høj, at der kan drives Fiskeri paa Bankerne, men dette er i Almindelighed kun Helleflyndrefiskeri, medens Torskfiskeriet er saa godt som udelukket».

Og paa et møte i Grøn. Sel-

skab (Aarskrift 1916 S 139):

«At starte et Storfiskeri paa disse Banker er ganske umuligt, da de Fiske-sorter, paa hvilke et saadant skulde baseres, nemlig Torskfisk (Kabliau, Kul-ler, Brosme, Lange m. m.) og Slideflak, fuldstændig mangler herude. . . . Jeg følger mig overbevist om, at ingen Line- eller Trawlfisker overhovedet vil vove Forsøget, naar han efter mine Under-søgelser paa Forhaand ved, at han ikke kan faa andet end Hellefiske».

Som man ser har ikke denne professor været særlig heldig med sit videnskabelige arbeide. Men en professortitel har han faat og under denne titel har han reist en voldsom agitationsbølge i den danske presse mot de nordmænd som skjøtter vore interesser paa Grønland. De danske blade flommer over av beskyldninger mot nordmændene for «tyveri», «plyndring», utlægning av stryknin for moskusokser o. s. v. Om dette vrøvlet skriver sig direkte fra professoren vet vi ikke, men det kunde ialfald være en opgave for ham at rense dette vrøvlet ut av den danske presse før han begynder at befatte sig nærmere med nordmændenes arbeide paa Grønland. De norske fiskere har jo ogsaa skaffet verden en del oplysninger om fiskeriet ved Grønland. Professoren kunde kanskje studere dette materiale og se hvordan hans egne «videnskabelige» beretninger stemmer med de faktiske forhold.

Docent Hoel.

Av Grønlandslagets formand.

I anledning av de beskyldninger som fra dansk side nu igjen rettes mot de norske fangstfolk paa Øst-Grønland har vi bedt Norges Grønlandslags formand, advokat Gustav Smedal, om en uttalelse. Advokaten svarer:

Docent Hoel har paavist, at det faktiske grundlag for de danske beskyldninger er sviktende, og om den side av saken vil jeg derfor ikke uttale mig. Jeg vil derimot si noen ord om det voldsomme angrep som den danske professor Ad. S. Jensen har rettet mot docent Hoel personlig. Professoren

professoren var «indigneret» naar man er sint kan man utvilsomt komme i skade for at si veiede ting, og man faar ogsaa for professorens egen del at han ikke vil være in-næste gang han uttaler sig lig.

I denne forbindelse vil saa fremhæve noget andre viser hvor løs den agitasjon som i Danmark drives mot i dette spørsmål. I Danmark utsætter man mer og mer er Norges hensikt at lægge sig visse dele av Øst-Grønland. Hvis man rasonnerer ut forutsætning blir det jo utvilsomt hvorfor nordmændene være interessert i at utskusoksen. Interessen for a bestanden av moskusok Øst-Grønland er i Norge like sa stor som i Danmark har forøvrig den norske vist ved sin henvendelse danske regjering om saken.

Snakket om at nordn utrydder moskusoksen p Grønland, er et led i den som for tiden i stor uts drives i Danmark mot denne agitation tar det herostratisk berømte N skap en meget aktiv del. I sættes beskyldninger mot fangstfolk i hytt og vær. hittil har hat anledning t derseke har imidlertid ugrundet.

Nordmænd paa Grønland.

Hoel.

rat ulvebe-
minke.

den paa
meget stor.
n avisartik-
ind paa det-
e, hvad den
Ludvig Jen-

paa Nord-
0, sa herom
den 2. sep-
tte av og til
kke Moskus-
edst 1000 av
alene ved
nd.» Naar
nraade er en
Nordøst-Grøn-
a, at bestan-
elig.

folk har i de
gt maksimum
Moskusoksens
vanskelig at
et faktum at
en har tiltat i
er, at moskus-
sig ialfald saa
eskatning som
or ikke er for

for, at det ikke
stmænds hand-
«skandaløs» og
den betegnel-
t benytte om
n Godfred Han-
Ad. S. Jensens
disse folk.

ter professor
som kritik til
moskusokser til
alaska. Om slike
y dyr fra et sted
være meget at
skert, at der kan
ksempler paa sli-
som har været
kede og av stor
i økonomisk og i
nenseende. Det
jeg maa sies om
omplantninger av

jeg, som har tat
og som har faat
erfaringen av mo-
valbard, vil jeg si
om. Før jeg tok
onfererte jeg med
e folk, med polar-
«ridtjof Nansen og
p, og med flere
botanikere. Alle
efalte varmt den
hadde lagt. Den
evilget 5000 kroner
et, og en række
r ydet bidrag til
emførelse. Der blev
dyr paa Svalbard
samtlige overlevet
synes at trives ut-

rikas vedkommende
renede Staters offi-
heter som har lagt
den ut i livet. Kon-
ilget siste session
s til dette formaal,
kanske landbruksde-
bestilte dyrene av
stfolk i Aalesund.
Biological Survey»,
med overføringen.
st til Fairbanks i

«Nanok»s beskyldninger mot nor-
ske fangstfolk for tyveri og ran
er av samme art som selskapets
tidligere anklager mot nordmæn-
dene for at ha nektet at sende
telegrammer. «Nanok» kom ik-
ke saa helt heldig fra den af-
fære.

Jeg kommer saa tilslut til pro-
fessor Jensens voldsomme og
ærekrænkende angrep paa mig
personlig. Han sier bl. a., at jeg
«har sat Massenedslagtingen af
Moskusokser i System paa en
Maade som i det øvrige Europa
betrages om en Skændsel.» Den-
ne uttalelse er usandhet. Det
gjør et forstemmende indtryk at
se en videnskapsmand og en
mand med en professors ansvar
og myndighet omgaes fakta og
sandheten paa en slik maate
som han har gjort og benytte sig
av en saa ubehersket skrivemaa-
te. Jeg kan faa oplyse hr. pro-
fessor Jensen om, at jeg interes-
serer mig mere end de fleste for
fredning og bevarelse av dyr.
Jeg er medlem av styret i Na-
turfredningsforeningen for Nor-
ge og de fredningsbestemmel-
ser for dyr, som gjælder paa
Svalbard, har jeg personlig utar-
beidet paa vegne av denne fore-
ning. Jeg har indsamlet et
stort materiale om dyrelivet paa
Øst-Grønland og særlig da om
moskusoksen. Dette materialet
er blit benyttet ved utarbeidel-
sen av forslag til regulering av
jakten paa og fangsten av
moskusoksen paa Øst-Grønland,
som er utarbeidet av norske
zoologer, et arbeide hvori jeg og
saa selv har deltat. Det er dette
forslag som er oversendt den

DEWAR'S "White Label" WHISKY

Kr. 14.00 pr. flaske

danske regjering og som kom-
mandørkaptein Hansen ikke
kjender eller ikke vil kjende. Jeg
kan ogsaa nævne, at jeg tænker
paa at foreslaa, at Norge skal
overføre norske ren fra Finmar-
ken til Øst-Grønland til erstat-
ning for den som blev utryddet
av ulven for 30—40 aar siden.

Det er høist merkelig, at pro-
fessor Jensen angriper bare
nordmænd, da vitterlig ogsaa
mange andre nationer skyter et
ikke ubetydelig antal moskus-
okser paa Øst-Grønland. Jeg
kjender til, at baade amerikane-
re og engelskmænd har skutt
moskusokser der oppe og det er
ikke sandt, naar Godfred Han-
sen gir det utseende av, at de
danske fangstfolk ikke skyter
moskusokser. Jeg kan oplyse om,
at «Nanok»s fangstfolk paa
Sandodden vinteren 1929—30
skjot 12 moskusokser paa Cla-
veringsøen. Hvor mange der
blev skutt av de danske fangst-
folk paa de andre stationer vet
jeg ikke.

Som man vil se av ovenstaa-
ende savner kommandørkaptein
Hansens og professor Jensens
angrep paa norske fangstfolk og
mig personlig ethvert faktisk
grundlag. Jeg tør si, at et lig-
nende overfald paa danske eller
paa navngivne danske viden-
skapsmænd har aldrig forekom-
met her i Norge. Fremkomsten
av disse angrep er noget ufor-
staaelig. De tjener ialfald ikke
til at fremme et godt forhold mel-
lem Danmark og Norge.

Oslo, 25. oktober 1930.

Adolf Hoel.
(sign.)

Den videnskapsmand som angriper nordmændene paa Grønland.

Det er den danske professor
Ad. S. Jensen som i den danske
presse har beskyldt docent Adolf
Hoel for at ha igangsatt masse-
slaktning av moskusokser paa en
maate som i det øvrige civiliserte
Europa betraktes som en skjænd-
sel.

Det er tidligere paavist at doc-
ent Hoel ikke har hat den rin-
geste befatning med fangsten eller
forsendelsen av moskusokser til
Amerika.

«Videnskapsmanden» Ad. S.
Jensens paastande er saaledes
ikke helt paatidelige.

Det er heller ikke første gang
at denne «videnskapsmand» be-
fatter sig med norske interesser.
I vaar gik her gjennom pressen
endel uttalelser av den samme
professor hvor han søkte at
skræmme nordmændene fra vide-
re deltagelse i fisket ved Vest-
Grønland. Han opkastre sig til
enslags autoritet paa dette om-
raade da han i en aarrække har
drevet saakaldte fiskeriundersø-
kelser ved Vest-Grønland. Resul-
tatet av disse hans arbeider findes
bl. a. i O. Bendixens bok «Grøn-
landsfiskeriet» hvor det bl. a.
staar:

skab (Aarsskrift 1916 S 139):

«At starte et Storfiskeri paa disse
Banker er ganske umuligt, da de Fiske-
sorter, paa hvilke et saadant skulde ba-
seres, nemlig Torskfisk (Kabliau, Kul-
ler, Brosme, Lange m. m.) og Sildefisk,
fuldstændig mangler herude Jeg
følger mig overbevist om, at Ingen Line-
eller Trawlfisker overhovedet vil vove
Forsøget, naar han efter mine Under-
søgelser paa Forhaand ved, at han ikke
kan faa andet end Hellefisk».

Som man ser har ikke denne
professor været særlig heldig med
sit videnskabelige arbeide. Men
en professortitel har han faat og
under denne titel har han reist
en voldsom agitationsbølge i den
danske presse mot de nordmænd
som skjøtter vore interesser paa
Grønland. De danske blade flom-
mer over av beskyldninger mot
nordmændene for «tyveri», «plyn-
dring», utlægning av stryknin for
moskusokser o. s. v. Om dette
vrøvlet skriver sig direkte fra pro-
fessoren vet vi ikke, men det kun-
de ialfald være en opgave for ham
at rense dette vrøvlet ut av den
danske presse før han begynder
at befatte sig nærmere med nord-
mændenes arbeide paa Grønland.
De norske fiskere bar jo ogsaa
de fleste av de del oplysninger

sier at det er Hoel «som har sat
Massenedslagtingen (av moskus-
okser) i system paa en Maade, som
i det øvrige civiliserte Europa
betrages som en Skændsel». Hoel
beskyldes med andre ord for sy-
stematisk at ville ødelægge eller
utrydde moskusbestanden paa Øst-
Grønland.

Enhver som kjender lederen av
Norges Svalbard- og Ishavsunder-
søkelser vil trække paa smilebaan-
det av et slikt angrep. Er det no-
get som docent Hoel har vist gjen-
nem et virksomt liv, saa er det at
han i utpræget grad hører til de
mennesker som hygger op og ikke
til dem som ødelegger. Det er ut-
fra dette typiske karaktertrek i
sin personlighet, at docent Hoel
har ønsket at skape en bestand av
moskusokser ikke bare paa Øst-
Grønland men ogsaa paa Svalbard.

«Nationaltidende» som gjengir
professor Jensens uttalelser, sier at
professoren var «indigneret». Ja,
naar man er sint kan man unekte-
lig komme i skade for at si uover-
veiede ting, og man faar haabe
ogsaa for professorens egen skyld,
at han ikke vil være indignert
næste gang han uttaler sig offent-
lig.

I denne forbindelse vil jeg og-
saa fremhæve noget andet som
viser hvor løs den agitation er,
som i Danmark drives mot Norge
i dette spørsmål. I Danmark for-
utsætter man mer og mer, at det
er Norges hensikt at legge under
sig visse dele av Øst-Grønland.
Hvis man ræsonnerer ut fra den
forutsætning blir det jo ubegripe-
lig hvorfor nordmændene skulde
være interessert i at utrydde mo-
skusoksen. Interessen for at bevare
bestanden av moskusokser paa
Øst-Grønland er i Norge minst
like sa stor som i Danmark. Dette
har forøvrig den norske regjering
vist ved sin henvendelse til den
danske regjering om saken.

Snakket om at nordmændene
utrydder moskusoksen paa Øst-
Grønland, er et led i den agitation
som for tiden i stor utstrækning
drives i Danmark mot Norge. I
denne agitation tar det nu snart
herostratisk berømte Nanok-sel-
skap en meget aktiv del. Der frem-
sættes beskyldninger mot norske
fangstfolk i hytt og vær. Det man
hittil har hat anledning til at un-
dersøke har imidlertid været
ugrundet.

—0—

*See Mai nr 247.
Sunday 29 Oct. 1930.*

Norske fangstmenn på Øst-Grønland.

Danske beskyldninger mot nordmenn om rovfangst.

Massenedslaktning av moskusokser er satt i system.

Docent Adolf Hoel påviser at beskyldningene er grunnløse.

Professor Ad. S. Jensen og kommandørkaptein Godfred Hansen har i Nationaltidende og Morgenbladet rettet noen voldsomme angrep mot norske fangstfolk på Øst-Grønland og mot mig personlig. Anklagen går ut på at nordmenn driver rovfangst på Øst-Grønland. Særlig er det jakten på moskusoksen der ankes over. En mener at moskusoksen på Øst-Grønland står i fare for å utryddes på grunn av nordmennenes jakt. Da disse angrep er uhørt voldsomme både i innhold og form, tildels ærekrenkende, har jeg funnet å burde svare.

Kommandørkaptein Godfred Hansen forteller at nordmennene bruker stryknin for å avlive moskusoksen. En slik påstand er helt meningsløs for ikke å si noe langt verre. For det første er den tanke å avlive et planteetende dyr ved gift aldeles absurd. For det annet vilde kjøttet av et dyr som har spist gift også være giftig og utjellig som føde både for mennesker og dyr (rever og hunder). Skinken har som bekjent ingen verdi, så det har ingen hensikt å droppe disse dyr ved gift.

Enn videre påstår kommandørkapteinen at der fra norsk side ikke er sendt til Danmark noe forslag til regulering av jakten på og fangsten av moskusokser. Det er en høist merkelig påstand i betraktning av at det norske utenriksdepartementets forslag blev sendt fra Oslo allerede den 11. september til den danske regjering. Enten må herr kommandørkapteinen fare med bevisst usannhet eller så er det en utilgivelig grov uaktksomhet fra hans side å uttale sig som han har gjort.

De øvrige beskyldninger mot nordmenn går ut på at de norske fangstmenn driver en skammelig nedslaktning av voksne dyr på Nordøst-Grønland og at der fanges kalver. Det er riktig nok at nordmenn skyter moskusokser på Øst-Grønland og at de fanger kalver. Jakten drives dels av overvintrede fangstfolk som skyter moskusokser for å få ferskt kjøtt under overvintringen, dels av norske selfangere som går inn i fjordene på Nordøst-Grønland for å skyte moskusokser for kjøttets skyld. Disse selfangere tar også moskuskalver. For å få fatt på disse må de, som professor

De norske fangstmenn har praktisk talt utryddet ulven i dette område. Ulven tar moskusokser. Det er ingen tvil om det, tross professor Jensens påstand om det motsatte. Selv hunder kan trekke en moskuskalv etter bakkenene ut av en flokk voksne dyr i forsværstilling. At ulven tar kalver synes å fremgå bl. a. derav at kalvenes relative antall i flokkene er tiltatt i de senere år, efter at ulvebestanden begynte å minke.

Moskusbestanden på Nordøst-Grønland er meget stor. Jeg kan ikke her i en avisartikkel komme nærmere inn på dette. Jeg vil bare citere hvad den danske fangstmann Ludvig Jensen som overvintret på Nordøst-Grønland 1929—30 sa herom i Ekstrabladet for den 2. september i år: Vi møtte av og til noen mektige flokker moskusokser. Det er minst 1000 av disse veldige dyr alene ved Hockstetter Forland. Når en vet at dette området er en meget liten del av Nordøst-Grønland vil en forstå at bestanden er meget betydelig.

De norske fangstfolk har i de par siste år nedlagt maksimum 300 dyr pr. år. Moskusoksens formeringsevne er vanskelig å bedømme, men det er et fakt. at moskusoksen formerer sig iallfall så hurtig at den beskatning som den nu er utsatt for ikke er for stor.

Jeg mener derfor, at det ikke er de norske fangstmenns handlemåte som er «skandaløs» og «skammelig», men den betegnelse kan en trygt benytte om kommandørkaptein Godfred Hansens og professor Ad. Jensens skrivemåte om disse folk.

Endelig retter professor Jensen en voldsom kritikk mot overføringen av moskusokser til Svalbard og til Alaska. Om slike omplantninger av dyr fra et sted til et annet kan være meget å si, men det er sikkert, at der kan nevnes mange eksempler på slike overføringer, som har vært særdeles vellykkede og av stor interesse både i økonomisk og i videnskapslig henseende. Det samme mener jeg må sies om de ovennevnte omplantninger av moskusoksen.

Da det er jeg, som har tatt initiativet til og som har fått gjennomført overføringene av moskusokser til Svalbard vil jeg si noen ord om det. Før jeg tok dette

overføringen. Dyrene er ført til Fairbanks i Alaska, hvor de tidligere har levet, men nu er utryddet. Der vil her under fremstående fagmessig ledelse bli gjort grundige studier av dyrene for å undersøke muligheten av å holde dem tamme: en vil forsøke å utnytte økonomisk store utnyttede arealer nord for skoggrensen. Saken har vakt stor oppmerksomhet og følges med livlig interesse av alle saksyndige i Amerika. Det er en høist besynderlig framgangsmåte av professor Jensen å kaste sig over norske fangstfolk, fordi de har utført dette oppdrag fra den amerikanske regjering. Hadde moskusbestanden på Øst-Grønland vært truet med undergang på grunn av dette foretagende, kunde kritikken latt sig høre. Det vilde også vært interessant å få vite på hvilken måte professor Jensen vilde hindre De forente staters regjering fra å få fatt på moskuskalver.

Herr Godfred Hansens og «Nanok»s beskyldninger mot norske fangstfolk for tyveri og ran er av samme art, som selskapets tidligere anklager mot nordmennene for å ha nektet å sende telegrammer. «Nanok» kom ikke så heldig fra den affæren.

Jeg kommer så til slutt til professor Jensens voldsomme og ærekrenkende angrep på mig personlig. Han sier bl. a. at jeg «har satt massenedslaktningen av moskusokser i system på en måte som i det øvrige Europa betraktes som en skjendsel». Denne uttalelse er usannhet. Det gjør et forstemmende inntrykk å se en videnskapsmann og en mann med en professors ansvar og myndighet omgås fakta og sannheten på en slik måte som han har gjort og benytte sig av en så ubehersket skrivemåte. Jeg kan få opplyse herr professor Jensen om at jeg interesserer mig mere enn de fleste for fredning og bevarelse av dyr. Jeg er medlem av styret i Naturfredningsforeningen for Norge og de fredningsbestemmelser for dyr, som gjelder på Svalbard har jeg personlig utarbeidet på vegne av denne forening. Jeg har innsamlet et stort materiale om dyrelivet på Øst-Grønland og særlig da om moskusokser. Dette materiale er blitt benyttet ved utarbeidelsen av forslag til reguler-

Hansen gir det utseende av at de danske fangstfolk ikke skyter moskusokser. Jeg kan opplyse om, at «Nanok»s fangstfolk på Sandødden vinteren 1929—30 skjøt 12 moskusokser på Claveringsøen. Hvor mange der blev skutt av de danske fangstfolk på de andre stasjoner vet jeg ikke.

Som en vil se av ovenstående savner kommandørkaptein Hansen og professor Jensens angrep på norske fangstfolk og mig personlig ethvert faktisk grunnlag. Jeg tør si at et lignende overfall på danske eller på navngitte danske videnskapsmenn har aldri forekommet her i Norge. Fremkomsten av disse angrep er noe uforståelig. De tjener iallfall ikke til å fremme et godt forhold mellom Danmark og Norge.

Oslo, 25. oktober 1930.

Adolf Hoel
(sign).

Advokat Smedal om de personlige beskyldninger mot dr. Hoel.

Alle som kjenner forholdene må trekke på smilebåndet.

I anledning av disse beskyldninger mot docent Hoel og norske fangstfolk har vi bedt Norges Grønlandslags formann, advokat Gustav Smedal om en uttalelse

et virksomt liv, så er det at han utpreget grad hører til de mennesker som bygger op og ikke til den som ødelegger. Det er ut fra dette typiske karaktertrekk i sin personlighet, at docent Hoel har ønsket å skape en bestand av moskusokser ikke bare på Øst-Grønland, men også på Svalbard.

Nationaltidende som gjengir professor Jensens uttalelser, sier at professoren var «indignert». Ja, når en er sint kan en unektelig komme i skade for å si uoverveiede ting, og en får håpe også for professorens egen skyld at han vil være indignert næste gang han uttaler sig offentlig.

I denne forbindelse vil jeg også fremheve noe annet som viser hvor løs den agitasjon er, som i Danmark drives mot Norge i dette spørsmål. I Danmark forutsetter en mer og mer, at det er Norges hensikt å legge under sig visse deler av Øst-Grønland. Hvis en resonnerer ut fra den forutsetning blir det jo ubegripelig, hvorfor nordmennene skulde være interessert i å utrydde moskusoksene. Interessen for å bevare bestanden av moskusokser på Øst-Grønland er i Norge minst like så stor som i Danmark. Dette har for øvrig den norske regjering vist ved sin henvendelse til den danske regjering om saken.

Snakket om at nordmennene utrydder moskusoksene på Øst-Grønland er et ledd i den agitasjon som for tiden i stor utstrekning drives i Danmark mot Nor-

vilde kjøttet av et dyr som spist gift også være giftig og utjellig som føde både for mennesker og dyr (rever og hunder). Skinnet har som bekjent ingen verdi, så det har ingen hensikt å drepe disse dyr ved gift.

Enn videre påstår kommandørkapteinen at der fra norsk side ikke er sendt til Danmark noe forslag til regulering av jakten på og fangsten av moskusokser. Det er en høist merkelig påstand i betraktning av at det norske utenriksdepartements forslag blev sendt fra Oslo allerede den 11. september til den danske regjering. Enten må herr kommandørkapteinen fare med bevisst usannhet eller så er det en utilgivelig grov uaktksomhet fra hans side å uttale sig som han har gjort.

De øvrige beskyldninger mot nordmenn går ut på at de norske fangstmenn driver en skammelig nedslaktning av voksne dyr på Nordøst-Grønland og at der fanges kalver. Det er riktig nok at nordmenn skyter moskusokser på Øst-Grønland og at de fanger kalver. Jakten drives dels av overvintrede fangstfolk som skyter moskusokser for å få ferskt kjøtt under overvintringen, dels av norske selfangere som går inn i fjordene på Nordøst-Grønland for å skyte moskusokser for kjøttets skyld. Disse selfangere tar også moskuskalver. For å få fatt på disse må de, som professor Jensen sier, skyte endel voksne dyr. En kan regne med at der må nedlegges 2—3 voksne dyr for hver kalv som fanges.

Spørsmålet er nu om denne nedslaktning er «skammelig» og «skandaløs», slik som professor Jensen sier og om det er riktig å karakterisere disse norske fangstfolk som uciviliserte banditter. For å avgjøre dette må en ta hensyn til bestandens størrelse, antallet av skutte og fangne dyr og moskusoksens formeringsevne. Jeg har foretatt grundige undersøkelser av disse spørsmål og jeg er ikke i tvil om at moskusbestanden på Øst-Grønland meget godt tåler den beskatning som den hittil har vært utsatt for fra norsk side. Men ikke nok med det. Bestanden innen det norske fangstområdet har endog tiltatt siden nordmennene begynte sin fangst.

vet at dette området er en meget liten de av Nordøst-Grønland vil en forstå at bestanden er meget betydelig.

De norske fangstfolk har i de par siste år nedlagt maksimum 300 dyr pr. år. Moskusoksens formeringsevne er vanskelig å bedømme, men det er et fakt. at moskusoksen formerer sig iallfall så hurtig at den beskatning som den nu er utsatt for ikke er for stor.

Jeg mener derfor, at det ikke er de norske fangstmenns handlemåte som er «skandaløs» og «skammelig», men den betegnelse kan en trygt benytte om kommandørkaptein Godfred Hansens og professor Ad. Jensens skrivemåte om disse folk.

Endelig retter professor Jensen en voldsom kritikk mot overføringen av moskusokser til Svalbard og til Alaska. Om slike omplantninger av dyr fra et sted til et annet kan være meget å si, men det er sikkert, at der kan nevnes mange eksempler på slike overføringer, som har vært særdeles vellykkede og av stor interesse både i økonomisk og i videnskabelig henseende. Det samme mener jeg må sies om de ovennevnte omplantninger av moskusoksen.

Da det er jeg, som har tatt initiativet til og som har fått gjennomført overføringene av moskusokser til Svalbard vil jeg si noen ord om det. Før jeg tok dette skritt konfererte jeg med mange kyndige folk, med polarforskere som Fridtjof Nansen og Otto Sverdrup og med flere zoologer og botanikere. Alle sammen anbefalte varmt den plan som jeg hadde lagt. Den norske stat bevilget 5000 kroner til foretagendet og en rekke privatpersoner ydet bidrag til planens gjennomførelse. Der blev sluppet 17 dyr på Svalbard ifjor høst og samtlige overlevet vinteren og synes å trives utmerket.

For Amerikas vedkommende er det De forente staters offisielle myndigheter som har lagt planen og satt den ut i livet. Kongressen bevilget siste sesjon 40 000 dollars til dette formål og det amerikanske landsbruksdepartement bestilte dyrene av norske fangstfolk i Ålesund. Det er «The Biological Survey» som ordner med

fatt på moskuskalver.

Herr Godfred Hansens og «Nanok»s beskyldninger mot norske fangstfolk for tyveri og ran er av samme art, som selskapets tidligere anklager mot nordmennene for å ha nektet å sende telegrammer. «Nanok» kom ikke så heldig heldig fra den affæren.

Jeg kommer så til slutt til professor Jensens voldsomme og ærekrenkende angrep på mig personlig. Han sier bl. a. at jeg «har satt massenedslaktningen av moskusokser i system på en måte som i det øvrige Europa betraktes som en skjendelse». Denne uttalelse er usannhet. Det gjør et forstemmende inntrykk å se en videnskapsmann og en mann med en professors ansvar og myndighet omgås fakta og sannheten på en slik måte som han har gjort og benytte sig av en så ubehersket skrivemåte. Jeg kan få opplyse herr professor Jensen om at jeg interesserer mig mere enn de fleste for fredning og bevarelse av dyr. Jeg er medlem av styret i Naturfredningsforeningen for Norge og de fredningsbestemmelser for dyr, som gjelder på Svalbard har jeg personlig utarbeidet på vegne av denne forening. Jeg har innsamlet et stort materiale om dyrelivet på Øst-Grønland og særlig da om moskusokser. Dette materiale er blitt benyttet ved utarbeidelsen av forslag til regulering av jakten på og fangsten av moskusoksen på Øst-Grønland, som er utarbeidet av norske zoologer, et arbeide, hvori jeg også selv har deltatt. Det er dette forslag som er oversendt den danske regjering og som kommandørkaptein Hansen ikke kjenner eller ikke vil kjenne. Jeg kan også nevne, at jeg tenker på å foreslå at Norge skal overføre norske ren fra Finnmarken til Øst-Grønland til erstatning for den som blev utryddet av ulven for 30—40 år siden.

Det er høist merkelig at professor Jensen angriper bare nordmenn, da vittetlig også mange andre nasjoner skyter et ikke ubetydelig antall moskusokser på Øst-Grønland. Jeg kjenner til at både amerikanere og engelskmenn har skutt moskusokser der oppe og det er ikke sant, når Godfred

odden vinteren 1929—30 skjøt 12 moskusokser på Claveringsøen. Hvor mange der blev skutt av de danske fangstfolk på de andre stasjoner vet jeg ikke.

Som en vil se av ovenstående savner kommandørkaptein Hansen og professor Jensens angrep på norske fangstfolk og mig personlig ethvert faktisk grunnlag. Jeg tør si at et lignende overfall på danske eller på navngitte danske videnskapsmenn har aldri forekommet her i Norge. Fremkomsten av disse angrep er noe uforståelig. De tjener iallfall ikke til å fremme et godt forhold mellem Danmark og Norge.

Oslo, 25. oktober 1930.

Adolf Hoel
(sign).

Advokat Smedal om de personlige beskyldninger mot dr. Hoel.

Alle som kjenner forholdene må trekke på smilebåndet.

I anledning av disse beskyldninger mot docent Hoel og norske fangstfolk har vi bedt Norges Grønlandslags formann, advokat Gustav Smedal om en uttalelse. Advokaten svarer:

Docent Hoel har påvist, at det faktiske grunnlag for de danske beskyldninger er sviktende, og om den side av saken vil jeg derfor ikke uttale mig. Jeg vil derimot si noen ord om det voldsomme angrep, som den danske professor Ad. S. Jensen har rettet mot docent Hoel personlig. Professorens sier at det er Hoel «som har satt massenedslaktningen (av moskusokser) i system på en måte som i det øvrige civiliserte Europa betraktes som en skjendelse». Hoel beskyldes med andre ord for systematisk å ville ødelegge eller utrydde moskusoksebestanden på Øst-Grønland.

Enhver som kjenner lederen av Norges Svalbard og Ishavsundersøkelser vil trekke på smilebåndet av et slikt angrep. Er det noe som docent Hoel har vist gjennom

te typiske karakteristiske personlighet, at docent Hoel har ønsket å skape en bestand av moskusokser ikke bare på Øst-Grønland, men også på Svalbard.

Nationaltidende som gjengir professor Jensens uttalelser, sier at professoren var «indignert». Ja, når en er sint kan en unektelig komme i skade for å si uoverveiede ting, og en får håpe også for professorens egen skyld at han vil være indignert næste gang han uttaler sig offentlig.

I denne forbindelse vil jeg også fremheve noe annet som viser hvor løs den agitasjon er, som i Danmark drives mot Norge i dette spørsmål. I Danmark forutsetter en mer og mer, at det er Norges hensikt å legge under sig visse deler av Øst-Grønland. Hvis en resonnerer ut fra den forutsetning blir det jo ubegripelig, hvorfor nordmennene skulde være interessert i å utrydde moskusoksene. Interessen for å bevare bestanden av moskusokser på Øst-Grønland er i Norge minst like så stor som i Danmark. Dette har for øvrig den norske regjering vist ved sin henvendelse til den danske regjering om saken.

Snakket om at nordmennene utrydder moskusoksene på Øst-Grønland er et ledd i den agitasjon som for tiden i stor utstrekning drives i Danmark mot Norge. I denne agitasjonen tar det nu snart herostratisk berømte «Nanok»-selskap en meget aktiv del. Der fremsettes beskyldninger mot norske fangstfolk i hytt og vær. Det en hittil har hatt anledning til å undersøke har imidlertid vært ugrunnet.

Norske fangstmenn på Øst-Grønland.

Av dosent Adolf Hoel.

Utredningen gjengis her noe forkortet. Aftenbladet.

Professor Ad. S. Jensen og kommandørkaptein Godfred Hansen har i dansk Nationaltidende og Morgenbladet rettet noen voldsomme angrep mot norske fangstfolk på Øst-Grønland og mot mig personlig. Anklagen går ut på at nordmenn driver rovfangst på Øst-Grønland. Særlig er det jakten på moskusoksen der ankes over. Man mener at moskusoksen på Øst-Grønland står i fare for å utryddes på grunn av nordmennenes jakt. Da disse angrep er uhørt voldsomme både i innhold og form, tildels ærekrenkende, har jeg funnet å burde svare.

Kommandørkaptein Godfred Hansen forteller at nordmennene bruker stryknin for å avlive moskusoksen. En slik påstand er helt meningsløs for ikke å si noe langt verre. For det første er den tanke å avlive et planteetende dyr ved gift aldeles absurd. For det annet vilde kjøttet av et dyr som har spist gift, også være giftig og utjenlig som føde både for mennesker og dyr (rever og hunder). Skinnen har som kjent ingen verdi, så det har ingen hensikt å drepe disse dyr ved gift.

Enn videre påstår kommandørkapteinen at det fra norsk side ikke er sendt til Danmark noe forslag til regulering av jakten på og fangsten av moskusokser. Det er en høist merkelig påstand i betraktning av at det norske utenriksdepartements forslag blev sendt fra Oslo allerede den 11. september til den danske regjering.

De øvrige beskyldninger går ut på at de norske fangstmenn driver en skammelig nedslakting av voksne dyr på Nordøst-Grønland, og at der fanges kalver. Det er riktig nok at nordmenn skyter moskusokser på Øst-Grønland, og at de fanger kalver. Jakten drives dels av overvint-

rende fangstfolk som skyter moskusokser for å få ferskt kjøtt under overvintringen, dels av norske selfangere som går inn i fjordene på Nordøst-Grønland for å skyte moskusokser for kjøttets skyld. Disse selfangere tar også moskuskalver. For å få fatt på disse må de, som professor Jensen sier, skyte en del voksne dyr. Man kan regne med at der må nedlegges 2-3 voksne dyr for hver kalv som fanges.

Spørsmålet er nu om denne nedslakting er »skammelig» og »skandaløs», slik som professor Jensen sier og om det er riktig å karakterisere disse norske fangstfolk som usiviliserte banditter. For å avgjøre dette må man ta hensyn til bestandens størrelse, antallet av skutte og fangne dyr, og moskusoksens formeringsevne. Jeg har foretatt grundige undersøkelser av disse spørsmål, og jeg er ikke i tvil om at moskusbestanden på Øst-Grønland meget godt tåler den beskatning som den hittil har vært utsatt for fra norsk side. Men ikke nok med det, bestanden innen det norske fangstområde har endog tiltatt siden nordmennene begynte sin fangst. De norske fangstmenn har praktisk talt utryddet ulven i dette område. Ulven tar moskuskalver, der er ingen tvil om det, tross professor Jensens påstand om det motsatte, — selv hunder kan trekke en moskuskalv etter bakbeina ut av en flokk voksne dyr i forsvarsstilling. At ulven tar kalver synes å fremgå bl. a. derav, at kalvenes relative antall i flokkene er tiltatt i de senere år, efterat ulvebestanden begynte å minke.

Moskusoksebestanden på Nordøst-Grønland er meget stor. Jeg kan ikke her i en avisartikkel komme nærmere inn på dette. Jeg vil bare sitere hvad den danske fangstmann Ludvig Jensen, som overvintret på Nordøst-Grønland 1929—30 sa her-

om i Ekstrabladet for den 2. september i år: Vi møtte af og til nogen mægtige Flokke Moskusokser. Der er mindst 1000 av disse vældige Dyr alene ved Hochstetter Forland. Når man vet at dette område er en meget liten del av Nordøst-Grønland, vil man forstå at bestanden er meget betydelig.

De norske fangstfolk har i de par siste år nedlagt maksimum 300 dyr pr. år. Moskusoksens formerings-evne er vanskelig å bedømme, men det faktum at moskusbestanden har tiltatt i de senere år, beviser at moskusoksen formerer sig iallfall så hurtig at den beskatning som den nu er utsatt for, ikke er for stor.

Endelig retter professor Jensen en voldsom kritikk mot overføringen av moskusokser til Svalbard og til Alaska. Om slike omplantninger av dyr fra et sted til et annet kan være meget å si, men det er sikkert at der kan nevnes mange eksempler på slike overføringer, som har vært særdeles vellykte og av stor interesse både i økonomisk og i videnskapelig henseende. Det samme mener jeg må sies om de ovennevnte omplantninger av moskusoksen.

Da det er jeg som har tatt initiativet til og som har fått gjennomført overføringen av moskusokser til Svalbard, vil jeg si noen ord herom. Før jeg tok dette skritt, konfererte jeg med mange kyndige folk, med polarforskere som Fridtjof Nansen og Otto Sverdrup, og med flere zoologer og botanikere. Alle sammen anbefalte varmt den plan som jeg hadde lagt. Den norske stat bevilget 5000 kroner til foretaket, og en rekke privatpersoner ytte bidrag til planens gjennomføring. Der blev sloppet 17 dyr på Svalbard ifjor høst, og samtlige overlevde vinteren og synes å trives utmerket.

Hr. Godfred Hansens og »Nanok»s beskyldninger mot norske fangstfolk for tyveri og ran er av samme art som selskapets tidligere anklager mot nordmennene for å ha nektet å sende telegrammer. »Nanok» kom ikke så helt heldig fra den affære.

Jeg kommer så til slutt til professor Jensens voldsomme og ærekrenkende angrep på mig personlig. Han sier bl. a. at jeg »har satt Massenedslagtningen af Moskusokser i System paa en Maade som i det øvrige Europa betragtes som en Skændsel». Denne uttalelse er usannhet. Det gjør et forstemmende inntrykk å se en videnskapsmann og en mann med en professors ansvar og myndighet omgås fakta og sannheten på en slik måte som han har gjort og benytte sig av en så ubehersket skrivemåte. Jeg kan få oplyse hr. professor Jensen om at jeg

interesserer mig mer enn de fleste for fredning og bevarelse av dyr. Jeg er medlem av styret i Naturfredningsforeningen for Norge, og de fredningsbestemmelser for dyr som gjelder for Svalbard, har jeg personlig utarbeidet på vegne av denne forening. Jeg har innsamlet et stort materiale om dyrelivet på Øst-Grønland og særlig da om moskusoksen. Dette materiale er blitt benyttet ved utarbeidelsen av forslag til regulering av jakten på og fangsten av moskusoksen på Øst-Grønland, som er utarbeidet av norske zoologer, et arbeid hvori jeg også selv har deltatt. Det er dette forslag som er oversendt den danske regjering og som kommandørkaptein Hansen ikke kjenner eller ikke vil kjenne. Jeg kan også nevne at jeg tenker på å foreslå at Norge skal overføre norsk rein fra Finnmark til Øst-Grønland til erstatning for den som blev utryddet av ulven for 30-40 år siden.

Advokat Smedal uttaler sig om angrepene på dosent Hoel.

I anledning av de beskyldninger som fra dansk side nu igjen rettes mot de norske fangstfolk på Østgrønland, har vi bedt Norges Grønlandslags formann, advokat Gustav Smedal om en uttalelse. Advokaten svarer:

Dosent Hoel har påvist at det faktiske grunnlag for de danske beskyldninger er sviktende, og om den side av saken vil jeg derfor ikke uttale mig. Jeg vil derimot si noen ord om det voldsomme angrep som den danske professor Ad. S. Jensen har rettet mot dosent Hoel personlig. Professoren sier at det er Hoel »som har sat massenedslagtningen (av Moskusokser) i System paa en Maade, som i det øvrige civiliserede Europa betragtes som en Skændsel». Hoel beskyldes med andre ord for systematisk å ville ødelegge eller utrydde moskusbestanden på Østgrønland.

Enhver som kjenner lederen av Norges Svalbard- og Ishavsundersøkelser, vil trekke på smilebåndet av et slikt angrep. Er det noe dosent Hoel har vist gjennom et virksomt liv, så er det at han i utpreget grad hører til de mennesker som bygger op, og ikke til dem som ødelegger. Det er ut fra dette typiske karaktertrekk i sin personlighet, at dosent Hoel har ønsket å skape en bestand av moskusokser, ikke bare på Østgrønland men også på Svalbard.

»Nationaltidende», som gjengir professor Jensens uttalelser, sier at professoren var »indigneret». Ja, når man er sint, kan man unektelig kom-

om i Ekstrabladet for den 2. september i år: Vi mødte af og til nogen mægtige Flokke Moskusokser. Der er mindst 1000 av disse vældige Dyr alene ved Hochstetter Forland. Når man vet at dette område er en meget liten del av Nordøst-Grønland, vil man forstå at bestanden er meget betydelig.

De norske fangstfolk har i de par siste år nedlagt maksimum 300 dyr pr. år. Moskusoksens formerings- evie er vanskelig å bedømme, men det faktum at moskusbestanden har tiltatt i de senere år, beviser at moskusoksen formerer sig iallfall så hurtig at den beskatning som den nu er utsatt for, ikke er for stor.

Endelig retter professor Jensen en voldsom kritikk mot overføringen av moskusokser til Svalbard og til Alaska. Om slike omplantninger av dyr fra et sted til et annet kan være meget å si, men det er sikkert at der kan nevnes mange eksempler på slike overføringer, som har vært særdeles vellykte og av stor interesse både i økonomisk og i videnskapelig henseende. Det samme mener jeg må sies om de ovennevnte omplantninger av moskusoksen.

Da det er jeg som har tatt initiativet til og som har fått gjennomført overføringen av moskusokser til Svalbard, vil jeg si noen ord herom. Før jeg tok dette skritt, konfererte jeg med mange kyndige folk, med polarforskere som Fridtjof Nansen og Otto Sverdrup, og med flere zoologer og botanikere. Alle sammen anbefalte varmt den plan som jeg hadde lagt. Den norske stat bevilget 5000 kroner til foretaket, og en rekke privatpersoner ytte bidrag til planens gjennomføring. Der blev sloppet 17 dyr på Svalbard ifjor høst, og samtlige overlevde vinteren og synes å trives utmerket.

Hr. Godfred Hansens og »Nanok«s beskyldninger mot norske fangstfolk for tyveri og ran er av samme art som selskapets tidligere anklager mot nordmennene for å ha nektet å sende telegrammer. »Nanok« kom ikke så helt heldig fra den affære.

Jeg kommer så til slutt til professor Jensens voldsomme og ærekrenkende angrep på mig personlig. Han sier bl. a. at jeg »har satt Massenedslagtingen af Moskusokser i System paa en Maade som i det øvrige Europa betragtes som en Skændsel«. Denne uttalelse er usannhet. Det gjør et forstemmende inntrykk å se en videnskapsmann og en mann med en professors ansvar og myndighet omgås fakta og sannheten på en slik måte som han har gjort og benytte sig av en så ubehersket skrivemåte. Jeg kan få opplyse hr. professor Jensen om at jeg

interesserer mig mer enn de fleste for fredning og bevarelse av dyr. Jeg er medlem av styret i Naturfredningsforeningen for Norge, og de fredningsbestemmelser for dyr som gjelder for Svalbard, har jeg personlig utarbeidet på vegne av denne forening. Jeg har innsamlet et stort materiale om dyrelivet på Øst-Grønland og særlig da om moskusoksen. Dette materiale er blitt benyttet ved utarbeidelsen av forslag til regulering av jakten på og fangsten av moskusoksen på Øst-Grønland, som er utarbeidet av norske zoologer, et arbeid hvori jeg også selv har deltatt. Det er dette forslag som er oversendt den danske regjering og som kommandørkaptein Hansen ikke kjenner eller ikke vil kjenne. Jeg kan også nevne at jeg tenker på å foreslå at Norge skal overføre norsk rein fra Finnmark til Øst-Grønland til erstatning for den som blev utryddet av ulven for 30-40 år siden.

Advokat Smedal uttaler sig om angrepene på dosent Hoel.

I anledning av de beskyldninger som fra dansk side nu igjen rettes mot de norske fangstfolk på Østgrønland, har vi bedt Norges Grønlandslags formann, advokat Gustav Smedal om en uttalelse. Advokaten svarer:

Dosent Hoel har påvist at det faktiske grunnlag for de danske beskyldninger er sviktende, og om den side av saken vil jeg derfor ikke uttale mig. Jeg vil derimot si noen ord om det voldsomme angrep som den danske professor Ad. S. Jensen har rettet mot dosent Hoel personlig. Professoren sier at det er Hoel »som har satt massenedslagtingen (av Moskusokser) i System paa en Maade, som i det øvrige civiliserede Europa betragtes som en Skændsel«. Hoel beskyldes med andre ord for systematisk å ville ødelegge eller utrydde moskusbestanden på Østgrønland.

Enhver som kjenner lederen av Norges Svalbard- og Ishavsundersøkelser, vil trekke på smilebåndet av et slikt angrep. Er det noe dosent Hoel har vist gjennom et virksomt liv, så er det at han i utpreget grad hører til de mennesker som bygger op, og ikke til dem som ødelegger. Det er ut fra dette typiske karaktertrekk i sin personlighet, at dosent Hoel har ønsket å skape en bestand av moskusokser, ikke hare på Østgrønland men også på Svalbard.

»Nationaltidende«, som gjengir professor Jensens uttalelser, sier at professoren var »indigneret«. Ja, når man er sint, kan man unektelig kom-

me i skade for å si uoverveiede ting, og man får håpe også for professorens egen skyld — at han ikke vil være indignert neste gang han uttaler sig offentlig.

I denne forbindelse vil jeg også fremheve noe annet som viser hvor løs den agitasjon er som i Danmark drives mot Norge i dette spørsmål. I Danmark forutsetter man mer og mer at det er Norges hensikt å legge under sig visse deler av Østgrønland. Hvis man resonnerer ut fra den forutsetning, blir det jo ubegripelig at nordmennene skulde være interessert i å utrydde moskusoksene. Interessen for å bevare bestanden av moskusokser på Østgrønland er i Norge minst like så stor som i Danmark. Dette har for øvrig den norske regjering vist ved sin henvedelse til den danske regjering om saken.

Snakket om at nordmennene utrydder moskusoksene på Østgrønland, er et ledd i den agitasjon som for tiden i stor utstrekning drives i Danmark mot Norge. I denne agitasjon tar det nu snart herostratisk berømte Nanok-selskap en meget aktiv del. Der fremsettes beskyldninger mot norske fangstfolk i hytt og vær. Det man hittil har hatt anledning til å undersøke, har imidlertid vært ugrunnet.

Fangstmenn på Øst-Grønland.

Av dosent Adolf Hoel.

gis her noe om fangstmennene på Øst-Grønland. De norske fangstfolk som skyter moskusokser for å få ferskt kjøtt under overvintringen, dels av norske selfangere som går inn i fjordene på Nordøst-Grønland for å skyte moskusokser for kjøttets skyld. Disse selfangere tar også moskuskalver. For å få fatt på disse må de, som professor Jensen sier, skyte en del voksne dyr. Man kan regne med at der må nedlegges 2-3 voksne dyr for hver kalv som fanges.

Spørsmålet er nu om denne nedslakting er »skammelig« og »skandaløs«, slik som professor Jensen sier og om det er riktig å karakterisere disse norske fangstfolk som usiviliserte banditter. For å avgjøre dette må man ta hensyn til bestandens størrelse, antallet av skutte og fangne dyr, og moskusoksens formeringssevne. Jeg har foretatt grundige undersøkelser av disse spørsmål, og jeg er ikke i tvil om at moskusbestanden på Øst-Grønland meget godt tåler den beskatning som den hittil har vært utsatt for fra norsk side. Men ikke nok med det, bestanden innen det norske fangstområde har endog tiltatt siden nordmennene begynte sin fangst. De norske fangstmenn har praktisk talt utryddet ulven i dette område. Ulven tar moskuskalver, der er ingen tvil om det, tross professor Jensens påstand om det motsatte, — selv hunder kan trekke en moskuskalv etter bakbeina ut av en flokk voksne dyr i forsvarsstilling. At ulven tar kalver synes å fremgå bl. a. derav, at kalvenes relative antall i flokkene er tiltatt i de senere år, efterat ulvebestanden begynte å minke.

Moskusoksebestanden på Nordøst-Grønland er meget stor. Jeg kan ikke her i en avisartikkel komme nærmere inn på dette. Jeg vil bare sitere hvad den danske fangstmann Ludvig Jensen, som overvintret på Nordøst-Grønland 1929—30 sa her-

går ut i driver av voksne, og at viktig nok okser på ger kal- overvint-

Forholdene på Grønland.

Dosent Hoel gir et kraftig svar på de danske beskyldninger.

De savner et rimelig grunnlag.

Dosent Hoel har gitt svar på de danske angrep. Vi kuttsetter det noe forkortet.

Professor Ad. S. Jensen og kommandørkaptein Godfred Hansen har i «Nationaltidende» og «Morgenbladet» rettet noen voldsomme angrep mot norske fangstfolk på Østgrønland og mot mig personlig. Anklagen går ut på at nordmenn driver rovfangst på Øst-Grønland Særlig er det jakten på moskusoksen der ankes over. Man mener at moskusoksen på Øst-Grønland står i fare for å utryddes på grunn av nordmennenes jakt. Da disse angrep er uhørt voldsomme både i innhold og form, tildels ærekrenkende, har jeg funnet å burde svare.

Kommandørkaptein Godfred Hansen forteller at nordmennene bruker stryknin, for å avlive moskusoksen. En slik påstand er helt meningsløs for ikke å si noe langt verre. For det første er æen tanke å avlive et planteetende dyr ved gift aldeles absurd. For det annet vilde kjøttet av et dyr som har spist gift også være giftig og utjenlig som føde både for mnenesker og dyr (rever og hunder). Skinnen har som bekjent ingen verdi, så det har ingen hensikt å drepe disse dyr ved gift.

Enn videre påstår kommandørkapteinen at der fra norsk side ikke er sendt til Danmark noe forslag til regulering av jakten på og fangsten av moskusokser. Det er en høist merkelig påstand i betraktning av at det norske utenriksdepartements forslag blev sendt fra Oslo allerede den 11te september til den danske regjering. Enten må hr. kommandørkapteinen fare med bevisst usannhet eller så er det en utilgivelig grov uaktksomhet fra hans side å

fangst. De norske fangstmenn har praktisk talt utryddet ulven i dette område.

Moskusoksebestanden på Nordøst-Grønland er meget stor. Jeg vil bare sitere hvad den danske fangstmann Ludvig Jensen som overvintret på Nordøst-Grønland 1929—30 sa herom i «Ekstrabladet» for den 2. september i år: Vi mødte af og til nogen mægtige Flokke Moskusokser. Der er mindste 1000 af disse vældige Dyr alene ved Hockstetter Forlande. Når man vet at dette område er en meget liten del av Nordøst-Grønland vil man forstå at bestanden er meget betydelig.

De norske fangstfolk har i de par siste år nedlagt maksimum 300 dyr pr. år. Moskusoksens formeringsevne er vanskelig å bedømme, men det faktum at moskusbestanden har tiltatt i de senere år beviser at moskusoksen formerer sig i all fall så hurtig at den beskatning som den nu er utsatt for ikke er for stor.

Jeg mener derfor, at det ikke er de norske fangstmenns handlemåte som er «skandaløs» og «skammelig», men den betegnelse kan man trygt benytte om kommandørkaptein Godfred Hansens og professor Ad. Jensens skrivemåte om disse folk.

Endelig retter professor Jensen en voldsom kritikk mot overføringen av moskusokser til Svalbard og til Alaska.

Da det er jeg som har tatt initiativet til og som har fått gjennomført overføringen av moskusokser til Svalbard, vil jeg si noen ord herom. Før jeg tok dette skritt konfererte jeg med kyndige folk, med polarforskere som Fridtjof Nansen og Otto Sverdrup, og med flere zoologer og botanikere. Alle sammen anbefalte varmt den plan som jeg

mer. «Nanok» kom ikke så helt heldig fra den affære.

Jeg kommer så til slutt til professor Jensens voldsomme og ærekrenkende angrep på mig personlig. Han sier bl. a. at jeg «har sat massenedslagtingen af moskusokser i System på en måde som i det øvrige Europa betragtes som en Skændsel». Denne uttalelse er usannhet. Det gjør et forstemmende inntrykk å se en videnskapsmann og en mann med en professors ansvar og myndighet omgås fakta og sannheten på en slik måte som han har gjort og benytte sig av en så ubehersket skrivemåte. Jeg kan få oplyse hr. professor Jensen om at jeg interesserer mig mere enn de fleste for fredning og bevarelse av dyr. Jeg er medlem av styret i Naturfredningsforeningen for Norge og de fredningsbestemmelser for dyr, som gjelder på Svalbard, har jeg personlig utarbeidet på vegne av denne forening. Jeg har innsamlet et stort materiale om dyrelivet på Øst-Grønland og særlig da om moskusoksen. Dette materiale er blitt benyttet ved utarbeidelsen av forslag til regulering av jakten på og fangsten av moskusoksen på Øst-Grønland, som er utarbeidet av norske zoologer, et arbeid hvori jeg også selv har deltatt. Det er dette forslag som er oversendt den danske regjering og som kommandørkaptein Hansen ikke kjenner eller ikke vil kjenne.

Det er høist merkelig at professor Jensen angriper bare nordmenn, da vitterlig også mange andre nasjoner skyter et ikke

Forta. side 5.

september til den danske regjering. Enten må hr. kommandørkapteinen fare med bevisst usannhet eller så er det en utilgivelig grov uaktksomhet fra hans side å uttale sig som han har gjort.

De øvrige beskyldninger mot nordmenn går ut på at de norske fangstmenn driver en skammelig nedslaktning av voksne dyr på Nordøst-Grønland og at der fanges kalver. Det er riktig nok at nordmenn skyter moskusokser på Øst-Grønland og at de fanger kalver. Jakten drives dels av overvintrende fangstfolk som skyter moskusokser for å få ferskt kjøtt under overvintringen, dels av norske selfangere som går inn i fjordene på Nordøst-Grønland for å skyte moskusokser for kjøttets skyld.

Spørsmålet er nu om denne nedslaktning er «skammelig» og «skandaløs», slik som professor Jensen sier og om det er riktig å karakterisere disse norske fangstfolk som usiviliserte banditter. — Jeg har foretatt grundige undersøkelser av disse spørsmål og jeg er ikke i tvil om at moskusbestanden på Øst-Grønland meget godt tåler den beskatning som den hittil har vært utsatt for fra norsk side. Men ikke nok med det, bestanden innen det norske fangstområde har endog tiltatt siden nordmennene begynte sin

kyndige folk, med polarforskere som Fridtjof Nansen og Otto Sverdrup, og med flere zoologer og botanikere. Alle sammen anbefalte varmt den plan som jeg hadde lagt. Den norske stat bevilget 5000 kroner til foretaket, og en rekke privatpersoner ytte bidrag til planens gjennomførelse. Der blev sluppet 17 dyr på Svalbard ifjor høst og samtlige overlevet vinteren og synes å trives utmerket.

For Amerikas vedkommende er det De forenede staters offisielle myndigheter som har lagt planen og satt den ut i livet. Dyrene er tørt til Fairbanks i Alaska, hvor de tidligere har levet men nu er utryddet. Der vil her under fremstående fagmessig ledelse bli gjort grundige studier av dyrene for å undersøke muligheten av å holde dem tamme: man vil forsøke å utnytte økonomisk store utnyttede arealer nord for skoggrensen. Det er en høist besynderlig fremgangsmåte av professor Jensen å kaste sig over norske fangstfolk, fordi de har utført dette oppdrag fra den amerikanske regjering.

Hr. Godfred Hansens og «Nanok»s beskyldninger mot norske fangstfolk for tyveri og ran er av samme art, som selskapets tidligere anklager mot nordmennene for å ha nektet å sende telegram-

Bogaland nr 248

onndag 29 okt. 1930.

Forholdene på Grønland.

Forts. fra side 2.

ubetydelig antall moskusokser på Øst-Grønland. Jeg kjenner til at både amerikanere og engelskmenn har skutt moskusokser der oppe og det er ikke sant når Godfred Hansen gir det utseende av, at de danske fangstfolk ikke skyter moskusokser. Jeg kan opplyse om at «Nanoks» fangstfolk på Sandodden vinteren 1929—30 skjøt 12 moskusokser på Claveringsøia. Hvor mange der blev skutt av de danske fangstfolk på de andre stasjoner, vet jeg ikke.

Som man vil se av ovenstående savner kommandørkaptein Hansen og professor Jensens angrep på de norske fangstfolk og mig personlig ethvert faktisk grunnlag. Jeg tør si at et lignende overfall på danske eller på navngitte danske videnskapsmenn har aldri forekommet her i Norge. Fremkomsten av disse angrep er noe uforståelig. De tjener i all fall ikke til å fremme et godt forhold mellem Danmark og Norge.

I anledning av de beskyldninger som fra dansk side nu igjen rettes mot de norske fangstfolk på Øst-Grønland har vi bedt Norges Grønlandslags formann, advokat Gustav Smedal, om en uttalelse. Advokaten svarer:

Dosent Hole har påvist, at det faktiske grunnlag for de danske beskyldninger er sviktende, og om den side av saken vil jeg derfor ikke uttale mig. Jeg vil derimot si noen ord om det voldsomme angrep som den danske professor Ad. S. Jensen har rettet mot dosent Hoel personlig. Professoren sier at det er Hoel «som har satt Massenedslagtingen (av moskusokser) i System på en Måde, som i det øvrige civiliserede Europa betragtes som en Skændsel». — Hoel beskyldes med andre ord for systematisk å ville ødelegge eller utrydde moskusbestanden på Øst-Grønland.

Enhver som kjenner lederen av Norges Svalbard- og Ishavsundersøkelser vil trekke på smilebåndet av et slikt angrep. Er det noe som dosent Hoel har vist gjennom et virksomt liv, så er det at han i utpreget grad hører til de mennesker som bygger op og ikke til dem som ødelegger. Det er ut fra dette typiske karakter-

noe som dosent Hoel har vist gjennom et virksomt liv, så er det at han i utpreget grad hører til de mennesker som bygger op og ikke til dem som ødelegger. Det er ut fra dette typiske karaktertrekk i sin personlighet, at dosent Hoel har ønsket å skape en bestand av moskusokser ikke bare på Øst-Grønland men også på Svalbard.

«Nationaltidende» som gjengir professor Jensens uttalelser, sier at professoren var «indignert». Ja nå, ~~men det er jo en unektelig~~ kom det ut at si uoverveiede ting, og man får håpe også for professorens egen skyld at han ikke vil være indignert neste gang han uttaler sig offentlig.

I denne forbindelse vil jeg også fremheve noe annet som viser hvor løs den agitasjon er, som i Danmark drives mot Norge i dette spørsmål. I Danmark forutsetter man mer og mer, at det er Norges hensikt å legge under sig visse deler av Øst-Grønland. Hvis man resonnerer ut fra den forutsetning blir det jo ubegripelig, hvorfor nordmennene skulde være interessert i å utrydde moskusoksene. Interessen for å bevare bestanden av moskusokser på Øst-Grønland er i Norge minst like så stor som i Danmark. Dette har forøvrig den norske regjering vist ved sin henvendelse til den danske regjering om saken.

Snakket om at nordmennene utrydder moskusoksene på Øst-Grønland er et ledd i den agitasjon som for tiden i stor utstrekning drives i Danmark mot Norge. I denne agitasjon tar det nu snart herostratisk berømte Nanok-

selskap en meget aktiv del. Der fremsettes beskyldninger mot norske fangstfolk i hytt og vær. Det man hittil har hatt anledning til å undersøke har imidlertid vært ugrunnet.

Dosent Hoel og danskene.

Striden om moskus- oksene fortsetter.

Hoel sier han har
videnskapsmennene
med sig.

Det utvikler sig en hissig strid om moskusoksene på Grønland. Zoologen professor Ad. S. Jensen i København skriver i Politiken bl. a.:

«Når dr. Hoel roses for sin store interesse for fredning av moskusokser, er det jo tydelig, at der tenkes på Svalbard. Hvad jeg har talt om, er dyrelivet på Grønland, nærmere betegnet nordøst-Grønland. Der har dr. Hoel ikke fredet, tvertimot har han stått i spissen for en systematisk nedslakting av moskusokser med det formål å føre de vergeløse kalver til Svalbard. Ovenikjøpet har han hatt den dristighet å betegne dette som et bevis på, hvor interessert han er i moskusoksens fredning. Jeg forstår ikke den logikk! Man slår ned for fote ett sted for å overføre unge dyr til et annet, og kaller det fredning. Det er jo den rene galimatias.»

Professoren angriper videre dosent Hoel, fordi han forsvarer overførelsen av moskuskalver til Amerika fra Grønland, og han sier:

«Det er nemlig en kjensgjerning, at alle de moskuskalver, som i tidens løp er ført til Island, Norge, Sverige og Finnland, er døde! Og selv om det, hvad jeg meget sterkt betviler, skulde lykkes å akklimatisere dem annet steds, er den grønlandske moskusokse dog på vei til utryddelsen.»

Dagbladet har i formiddag talt med dosent Hoel, som svarer:

— De går jo bersergergang mot oss i Danmark nu både professor Jensen, Lauge Koch og Godfred Hansen. Da jeg overførte moskuskalvene til Svalbard hadde jeg på forhånd konferert med folk som Nansen og Sverdrup og norske zoologer og botanikere, og alle anbefalte det.

Hvorfor angriper man bare mig? Overføringen til Amerika er skjedd efter beslutning av amerikanske videnskapsmenn og offisielle myndigheter, og den amerikanske kongress har bevilget 40,000 dollar til innkjøpet, som er skedd under overvåking av statsinstitusjonen Biological Survey of Amerika — denne institusjon har med alt som angår dyre- og planteliv.

Det er altså et meget vel overveiet eksperiment.

— Er det ikke sant at kalvene overlever flytningen?

— Nei, i Amerika går det svært godt. De gjør sogar forsøk med å få dem temmet for å bruke dem som husdyr.

— Men kalvene er døde i Norge og på Island?

— Her i landet var de ikke anbragt i det riktige terreng, på en øy ute ved vestlandskysten. Jeg kunde tenke mig dem i Finnmark, muligens i Jotunheimen. Moskusoksene trenger tørr luft. På Island er det for fuktig, men tanken om overføring til Island er ikke helt opgitt.

I anledning av beskyldningen om utryddelse av moskusoksene på Grønland opplyser dosenten, at antallet av moskuskalver relativt er tiltatt efter at nordmennene har utryddet ulven. Fra Veslekari dekk så han i sommer på et enkelt sted 70—80 moskusokser. Og en fangstmann så på en gang 100 dyr.

GL. MØNT 4. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:

Politiken

skrives den 27 OKT. 1938

Voldsomt norsk Angreb paa Prof. Ad. S. Jensen

Professorens Udtalelser om Nordmændene i Østgrønland betegnes
som „pøbelagtige“.

Skarpt Svar fra den angrebne Professor.

Zoologen Prof. Ad. S. Jensens Oplysninger om Nordmændenes Fremfærd mod Moskusokserne i Østgrønland har i Tidens Tegn fremkaldt et længere Indlæg fra Professor Werner Werenskiold. Den norske Professor, der er meget voldsom i sin Udtryksmaade, protesterer bestemt imod Paastanden om, at den kendte Dr. Hoel skulde have organiseret nogen Jagt paa Moskusokserne, hvorimod han har arbejdet paa at bevare det arktiske Dyreliv. I øvrigt hævder Prof. Werenskiold, at der ingen Fare er for Udryddelse af Moskusokserne, og Kommanderkajtapn Godfred Hansens Paastand om, at de norske Fangstfolk dræber disse Dyr med Stryknin er saa latterlig, at man ikke behøver at sige mere om den Ting. Hr. Werenskiold slutter sit ophidsede Indlæg saaledes:

— Hr. Jensens beskyldninger er verre: de er ærerørige, ondskabsfulde og grundløse. For at et utsagn skal kunne kaldes løgn, må det godtgøres at vedkommende har fremsatt beskyldningene mod bedre vidende. Hr. Jensen har imidlertid til øvidens bevist, at han ikke er i besiddelse af nogen viden om de ting, han har utalt sig om. Hans beskyldninger mot

Adolf Hoel er usanne og fornærmelige, slike kaldes på norsk for pøbelagtige.

Prof. Ad. S. Jensen svarer

Dr. Hoel har staaet i Spidsen for en systematisk Nedslagtning af Moskusokser.

Vi har gjort Prof. Ad. S. Jensen bekendt med ovenstaaende Angreb og bedt ham om en Udtalelse.

— Den Slags kan jeg tage mig let, svarede Professorens. Rene Uforskammetheder har endnu ikke slaet nogen Mand ihjel. . . . Tonen i Artiklen forbløffer mig ikke. Rent sagligt kan jeg svare, at naar Dr. Hoel roses for sin store Interesse for Fredning af Moskusokser, er det jo tydeligt, at der tænkes paa Svalbard. Hvad jeg har talt om, er Dyrelivet paa Grønland, nærmere betegnet Nordøst-Grønland. Der har Dr. Hoel ikke fredet, tværtimod har han staaet i Spidsen for en systematisk Nedslagtning af Moskusokser med det Formaal at føre de værgeløse Kalve til Svalbard. Oven i Købet har han haft den Dristighed at betegne dette som et Bevis paa, hvor interesseret han er i Moskusoksens Fredning. Jeg forstaar ikke den Logik! Man slaar ned for Fode ét Sted for at overføre unge Dyr til et andet og kalder det Fredning. Det er jo den rene Galimatias.

Lovløse Tilstande i Nordøst-Grønland.

Men dette er ikke det eneste, jeg har angrebet ham for. Dr. Hoel har nemlig endvidere forsvaret og fremsat som noget saare fortjenstfuldt, at der af norske Fangstmænd er eksporteret 34 Moskuskalve fra Grønland til Amerika. Det lader til, at der stort set hersker fuldstændig lovløse Tilstande i denne Del af Grønland, naar noget saadant kan finde Sted.

Med Hensyn til det Punkt, hvor Hr. Werenskiold mener at gendrive mig kraftigt, nemlig at Polarulven skulde være Moskusoksernes værste Fjende, skal jeg blot henvise til den Kendsgerning, at Moskusokserne i arktisk Amerika har klaret sig stolt, saa længe de kun havde Ulven at kæmpe imod. Men fra det Øjeblik, den hvide Mand fik Adgang til disse Egne, er Dyrenes Antal aarlig blevet indskrænket, og det samme gælder det Areal, hvor de findes. Kanada har for kort Tid siden grebet kraftigt ind med strenge Bestemmelser. Kun Indfødte og videnskabelige Ekspeditioner har Ret til at skyde disse Dyr og kun i yderste Nød, for ikke at sulte ihjel.

De eksporterede Kalve dør.

Hvad der i Artiklen nævnes om, at Kalvene fødes uden Horn, lyder som en daarlig Vittighed! Det véd enhver, at de gør, men enhver véd ogsaa, at de voksne Tyre og Køer aldrig forlader dem, saa længe de er forsvarsløse. Og de voksne Moskusokser skal nok vide at forsvare baade sig selv og Kalvene mod Ulveangreb. Det er alle Forskere enige om.

Naar jeg saa kraftigt har taget til Orde mod Dr. Hoel, er det, fordi han forsvare den skandaløse Udryddelseskrig paa Grønland med det Formaal at bringe Moskuskalvene hen, hvor de ikke hører hjemme, og hvor de gaar en problematisk Skæbne i Møde. Det er nemlig en Kendsgerning, at alle de Moskuskalve, der i Tidens Løb er ført til Island, Norge, Sverige og Finland, er døde! Og selv om det, hvad jeg meget stærkt betvivler, skulde lykkes at akklimatisere dem andetsteds, er den grønlandske Moskusokse dog paa Vej til Udryddelsen. Denne spe-

cielle Race findes nemlig ikke uden for Grønland, og saa mærkelig er Naturens Luner, at den ikke længe vil bevare sit Særpræg under forandrede Forhold.

Moskusokserne blev tidligere af Nordmænd eksporteret fra Grønland og solgt til zoologiske Haver rundt om i Europa. Denne Trafik er nu saa at sige hørt op, idet man er blevet enige om ikke at støtte Trafiken med Nedslagtningen af Okser for at faa Kalvene ført til Europa. Men ved disse nye Omplantningsforsøg

er der altsaa paa ny skabt Basis for fortsat Eksport af Kalve.

Jeg vil til Slut citere en offentlig Udtalelse af Dr. Hoel:

„Dette Tiltak med Omplantning af Moskusokser viser, at vi ikke bare slaar ihjel, men at vi ogsaa er med paa et mellemfolkeligt idealt Kulturarbejde“

Det er dette haarrejsende Standpunkt, jeg skarpt har vendt mig mod og dog med paadrage mig Professor Werenskiolds Vrede.

GL. MØNT 4. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:
Nationaltidende

skriver den 6. OKT. 1930

Voldsomt norsk Angreb.

Professor Werenskiold overfalder Prof. Adolf S. Jensen.

Diskussionen om Moskusokserne

Striden om Moskusokserne paa Østgrønland giver med korte Mellemrum Ekko ogsaa her i Landet, et Opbud af skarpt Skyts som det, der i visse ret snævre norske Kredse stilles paa Benene, ejer vi dog — heldigvis tør man vist sige — ikke her til Lands.

Den nyeste norske Kraftpræstation fandtes i „Tidens Tegn“ i det Nummer, som kom hertil i Gaar. Her skriver Professor *Werner Werenskiold* bl. a.:

For å skaffe flere penger til sine foretagender på Østgrønland har danskene forsterket angrepene på normennene, og særlig går det ut over Adolf Hoel, lederen av de norske videnskapelige ekspedisjoner til disse strøk. Zoologen Ad. S. Jensen beskylder Hoel for å ha organisert utryddelsen av moskusoksene; hvis dette var sant, måtte Hoels internasjonale stilling som arktisk forsker være slutt. Men det er ikke sant.

Adolf Hoel har aldri organisert nogen jakt på moskusokser, han har ikke engang skutt noget slikt dyr selv; derimot har han målbevisst arbeidet for å bevare det arktiske dyreliv, hvilket ikke burde være helt ukjent.

„Ikke med Skrik og Påstander.“

Professor Werenskiold skildrer derpaa en Række Fortjenester overfor Polarfaunaen, som Dr. Hoel skal have indlagt sig og fortsætter saa om Moskusoksespørgsmaalet:

Saken er vanskelig og trenger utredning; man bør nemlig treffe sine beslutninger efter undersøkelser og overveielser, ikke efter skrik og påstande fra forskjellige kanter. Hoel har derfor samarbeidet med sakkyn-dige, zoologer og andre, for å få utarbeidet regler for begrensnng av jakten på moskusokser på Grønland. En

utredning av forholdene med konkrete, positive forslag til moskusbestandens bevarelse er sendt til den norske regjering i våres.

Ingen Fare for Udryddelse?

Professor Werenskiold erklærer derefter paa Grundlag af de Hoelske Undersøgelser, at der næppe er Fare for Udryddelse af Okserne, men at de tværtimod er tiltaget i Antal.

Grunnen til dette er at ulvene utryddes av de norske fangstmenn. Hr. Jensen sier at moskusoksene nok vet å verge sig mot ulvene med sine spisse horn; kalvene fødes imidlertid uten horn, og de blir let snappet bort av ulvene.

Professor Werenskiold vender sig derefter mod Kommandørkaptajn *Godfred Hansen*, der i et Interview var blevet misforstaaet med Hensyn til Anvendelsen af Stryknin, som af de norske

Diskussionen om Moskusokserne

Striden om Moskusokserne paa Østgrønland giver med korte Mellemrum Ekko ogsaa her i Landet, et Opbud af skarpt Skyts som det, der i visse ret snævre norske Kredse stilles paa Benene, ejer vi dog — heldigvis tør man vist sige — ikke her til Lands.

Den nyeste norske Kraftpræstation fandtes i „Tidens Tegn“ i det Nummer, som kom hertil i Gaar. Her skriver Professor Werner Werenskiold bl. a.:

For å skaffe flere penger til sine foretagender på Østgrønland har danskerne forsterket angrepene på normennene, og særlig går det ut over Adolf Hoel, lederen av de norske videnskabelige ekspedisjoner til disse strøk. Zoologen Ad. S. Jensen beskylder Hoel for å ha organisert utryddelsen av moskusoksene; hvis dette var sant, måtte Hoels internasjonale stilling som arktisk forsker være slutt. Men det er ikke sant.

Adolf Hoel har aldri organisert nogen jakt på moskusokser, han har ikke engang skutt noget slikt dyr selv; derimot har han målbevisst arbeidet for å bevare det arktiske dyreliv, hvilket ikke burde være helt ukjent.

„Ikke med Skrik og Påstander.“

Professor Werenskiold skildrer derpaa en Række Fortjenester overfor Polarfaunaen, som Dr. Hoel skal have indlagt sig og fortsætter saa om Moskusoksespørgsmaalet:

Saken er vanskelig og trenger utredning; man bør nemlig treffe sine beslutninger efter undersøkelser og overveielser, ikke efter skrik og påstande fra forskjellige kanter. Hoel har derfor samarbeidet med sakkyn-dige, zoologer og andre, for å få utarbeidet regler for begrensnng av jakten på moskusokser på Grønland. En

utredning av forholdene med konkrete, positive forslag til moskusbestandens bevarelse er sendt til den norske regjering i våres.

Ingen Fare for Udryddelse?

Professor Werenskiold erklærer derefter paa Grundlag af de Hoelske Undersøgelser, at der næppe er Fare for Udryddelse af Okserne, men at de tværtimod er tiltaget i Antal.

Grunnen til dette er at ulvene utryddes av de norske fangstmenn. Hr. Jensen sier at moskusoksene nok vet å verge sig mot ulvene med sine spisse horn; kalvene fødes imidlertid uten horn, og de blir let snappet bort av ulvene.

Professor Werenskiold vender sig derefter mod Kommanderkaptajn Godfred Hansen, der i et Interview var blevet misforstaaet med Hensyn til Anvendelsen af Stryknin, som af de norske Fangstmænd bruges mod Ræve og Ulve, hvorefter Professoren fortsætter:

Ærerørige, ondartede og grundløse.

Hr. Jensens beskyldninger er verre: de er ærerørige, ondartede og grundløse. For at et utsagn skal kunne kalles løgn, må det godtgjøres at vedkommende har fremsatt beskyldningene mot bedre vidende. Hr. Jensen har imidlertid til evidens bevist at han ikke er i besiddelse av nogen viden om de ting han har uttalt sig om. Hans beskyldninger mot Adolf Hoel er usanne og fornærmelige, slike kalles på norsk for pøbelaktige.

W. Werenskiold.

Det er nu alligevel under Tønen....

Vi forelagde i Aftes Artiklen for Professor Adolf S. Jensen og spurgte om Professoren kunde tænke sig at imødegaa den.

— Nej, ved De hvad, lød Svaret, den er nu alligevel et Nummer under den Tone, hvori man diskuterer mellem Videnskabsmænd i Danmark

Moskusoksen slaas ned

Jægerne har nu faaet Kig paa Moskusoksen, som lever deroppe i Isens og Sneens Lande. Dette mærkelige Dyr staar da i Fare for at blive udryddet. Vi giver i den Anledning et Rids af Moskusoksens Saga fra den graa Old til vore Dage.

Grønlands Moskusokser skal udryddes! Det er i alt Fald nogle havesyge og grusomme Fangstmænds Program.

Herregud — at man nu ikke kan lade de sølle Dyr gaa i Fred ogøde deres Mos og Dværgpil deroppe i Polens evige Sne. Men det kan man altsaa ikke. Norske Fangstmænd skyder de voksne Dyr eller snigmyrder dem med Stryknin for at indfange Kalvene, som altsaa er værgeløse, naar Forældrene er dræbt.

Efter denne Niddingsdaad staves Kalvene sammen paa et Fartøj og sendes til Spitsbergen eller til Kanada, hvor de sælges. Saa usælt bærer Menneskene sig ad. Om nogle Aar vil dette den nordlige Halvkugles ejendommeligste Pattedyr muligvis være omtrent udryddet i Grønland, og vi benytter derfor Lejligheden til at give et lille Rids af Moskusoksens Saga.

Dette Dyr tilhører nemlig en meget gammel Stamme, den har set Arter forsvinde, den har set Arter opstaa, og den har oplevet Tider, da Jordoverfladen og Livsvilkårene var ganske anderledes, end de er nu. En Gang i Tiden, for Millioner af Aar siden, helt tilbage i det Afsnit af Jordens Historie, som kaldes Tertiærtiden, den Gang da Alperne og Himalajabjergene var unge og lave, og da Klimaet var saa mildt, at der endog fandtes Palmer paa Grønland, levede Moskusoksen langt, langt mod Nord, saa langt Poleu, som den kunde komme.

MEN SAAA BEGYNDTE KLIMAET AT FORANDRE SIG

Det blev for koldt og raat, og der groede alt for lidt Mad selv til den haardføre og nøjsomme Skabning. Isen rykkede længere og længere Syd paa og drev Moskusoksen og alle de andre arktiske Dyreformere foran sig.

Til Slut dækkede Isen Nordrusland

belt Syd til Moskwa, Skandinavien og Nordtyskland til Berlin, praktisk talt hele England og Nordamerika indtil New York i Øst og Vancouver i Vest. Fra denne Tid er der fundet Levninger af Moskusok en saa langt Syd som til Meksiko.

Selv under Isens Tilbagerykning holdt den sig længe i Mellemuropa.

Det var maaske her, at dette Dyr for første Gang mødte en forholdsvist ny og meget ondsindet Dyreart, som gik paa to Ben, og som var farligere end Bjørnen og alle andre Rovdyr, fordi den havde Vaaben, kunde grave dybe Dyregrave, som blev dækket til og derfor saa ufarlige ud, og kunde sætte Lid paa Stenpeggræsset og paa denne Maade jage vældige Dyreflokke.

MOSKUSOKSEN VANDRER ATTER MOD NORD MED NOGLE MÆRKE-LIGE KAMMERATER

Men saa bedrede Klimaet sig. Isen rykkede længere og længere nordpaa, og Moskusoksen vandrede efter den, nordover mod Kulden og Ensomheden, langt bort fra to- og firbenede Rovdyr. Den fik nogle underlige skabede Kammerater med sig paa Vandrigen. Renen, Mamuthen og det langhaarede Næsehorn. Begge disse sidste Dyreformere er forsvundet for Tid og Evighed. Af de store nordiske Landpattedyr er det nu kun Renen, som holder Moskusoksen med Selskab deroppe i Polarlandene.

Under den sidste Mellemistid har der sikkert gaaet Flokke af Moskusokser i Danmark, Norge og Sverige. I 1913 blev der fundet en Halshvirvel og en Ryghvirvel af Moskusoksen i en Jernbaneoverskæring under Anlægget af Dovrebanelen. Ogsaa i Sverige og i Danmark er der fundet lignende Rester, ligeledes i Nordrusland og i Sibiren.

Det siger sig selv, at Moskusoksen maa være meget haardfør og nøjsom for at kunne leve paa Grønland og de øde arktiske Øer. Den korte Sommer kan det endda gaa an. Da er der jo lidt Græs og Urter at finde. Men om Vinteren maa det være haardt for Moskusoksen mangen Gang. Dyret maa da grave sig ned gennem Sneen for at komme til Rensdyrmosseset og Dværgpilen, som er den eneste Føde, den kan finde. Dyret er da ogsaa temmelig tynd og slunken, naar Foraaret kommer.

I MAJ OG MAASKE I JUNI FOREGAAR KALVEKASTNINGEN

Som Regel føder Moskusoksen kun en Kalv, men Tvillingfødsler kan og

saa forekomme. Om alvekastning foregaar hvert Aar eller med Mellemrum, ved man ikke sikkert. Heller ikke ved man, hvor gammel Koen er, naar den kaster Kalv for første Gang. Levealderen er ogsaa ukendt.

De fleste mener, at Koen gaar drægtig i ni Maaneder. Parringen

foregaar nemlig i August og September efter Otto Sverdrups og andre Polarforskeres Iagttagelser.

Spædekælven kan allerede det første Døgn følge Moderen. Otto Sverdrup fortæller i sin Bog 'Nyt Land' om en Flok, som blev skræmt op af Deltagerne i den anden Fram-Ekspedition. Dyrene satte af Sted over en 8-9 Fag høj, brat Snedrive. I Flokken var en Ko med en nyfødt Kalv. Denne forsøgte flere Gange at kravle over Driven, men den faldt ned igen hver Gang. Saa vendte Moderen tilbage, puffedes Kalven bag i og hjalp den saaledes over og hen til de andre Dyr i Flokken.

Det ser forøvrigt ud til, at ogsaa andre af de ældre Dyr plejer at komme Spædekælvene til Hjælp, naar der er Fare paa Færde, og naar Moderen ikke selv kan komme. Under en Polarekspedition for en Del Aar siden, var en af Deltagerne hjerteløs nok til at skyde en Ko, mens hun gav Kalven Die. Den faldt over Kalven og knækkede dens ene Bagben. Straks løb der en anden Ko ud af Flokken og bar Kalven bort paa sine Horn.

Fangstfolk fortæller iverigt mange Historier om den Omsorg, som vises Kalvene af de voksne Dyr i Flokken. Kalvene er utroligt rappe. Ganske

unge Kalve, sikkert ikke mere end et Par Uger gamle, formaar at følge de voksne Dyr, naar disse bliver skræmte, og sætter af Sted paa deres lange, tynde Ben.

MOSKUSOKSENS SOCIALE VANER

Det er iverigt ikke saa mærkeligt, at Moskusoksen har lært sig sociale Vaner, naar man tænker paa de forskellige Forhold, som den lever under. Det har simpelthen været en Nødvendighed af Hensyn til Artens Bestaaen. Dyrenes værste Fjende er formodentlig de frygtelige Snestorme, som kan rase under disse Himmelstrøg. De søger da Ly paa Lænsiden af store Sten eller Fjeldvægge, og de store Dyr slaar Kreds om de unge for at beskytte dem mod Storm og Kulde.

Dersom Flokken pludselig overraskes af Ulve eller af Mennesker, styrter den enten af Sted eller gør sig klar til Angreb og Forsvar. Mange arktiske Forskere har fortalt om de Karréer, som Dyrene danner, naar store Flokke af den hvide Polarulv er i Nærheden. Tyren og de voksne Køer danner enten en levende Cirkel — Skulder ved Skulder — med Kalvene og de yngste Dyr i Midten, eller de stiller sig op paa et

Geled mod Fjenden. Det er kun Mennesket, som kan hinde an mod en Flok, som er opstillet paa denne Maade. Det ved Ulven ogsaa, og i Almindelighed lusker Ulveflokker forbi uden at gøre Forsøg paa at angribe. I det store og hele gaar Moskusoksen altsaa i Fred for Polarulven.

ESKIMOHUNDE I KAMP MED MOSKUSOKSEN

Den amerikanske Opdagelsesrejsende Paul Rains har taget meget interessante levende Billeder af Moskusoksens Karrédannelse. Han fik listet sig ind paa en Flok med et Fotografiapparat og slap saa Eskimohunde i Stedet for Ulve løs paa Flokken. Dyrene dannede nu straks deres frygtelige Firkant, alle med Hornene udad, og slog med Lethed Hundenes Angreb tilbage. Otto Sverdrup fortæller i 'Nyt Land' om, hvorledes en stor Moskusokse med rivende Fart ekspederede tre af hans Hunde. Den tog den ene efter den anden med Hornene og slyngede dem højt op i Luften.

En Flok kan være af forskellig Størrelse. Otto Sverdrup gjorde den forbavsende Iagttagelse, at Flokkene som Regel bestod af 11 eller 22 Dyr. I en saadan Flok paa 11 er der flere

voksne Tyre, i Reglen 2-3. En meget stor Tyr synes at være Anfører for Flokken og forsvarer den mod alle Fjender.

Og mod Ulve og Isbjørne kan Tyrene vel tage Kampen op. Men — mod Mennesket? Nej, her kniber det, thi den Tobenede er listig og bevæbnet, og hans Snigmorderlyster driver ham — som sagt — endog til at strø Stryknin paa Moskusoksens Foderpladser. Saa hvorledes skal det uheldige Dyr vel tage denne Kamp op. Vi spørger, og vi skammer os paa Menneskets Vegne. Men alt Haab synes dog ikke ude endnu, thi en Række kendte Polarforskere rejser nu en forbitret Protest imod Slagterne. Der er Danskeren, Kommandørkaptajn Godfred Hansen, Nordmanden, Docent Dr. Lyng, og flere. Og endelig har Statsminister Th. Stauning bestemt udtalt, at den danske Stat vil gøre alt for at hindre Moskusoksens Udryddelse i Grønland.

— Lad os haabe, at dette Formaal naas. Gid disse mærkelige og uskadelige Moskusokser endnu i mange Aar kan faa Lov til at gaa og skrabe i Sneen efter deres fattige Foder deroppe paa Grønlands uhyre Ødemarker.

A. F.

Voldsomt norsk Angreb.

**Professor Werenskiold over-
falder Prof. Adolf S. Jensen.**

Diskussionen om Moskusokserne

Striden om Moskusokserne paa Østgrønland giver med korte Mellemrum Ekko ogsaa her i Landet, et Opbud af skarpt Skyts som det, der i visse ret snævre norske Kredse stilles paa Benene, ejer vi dog — heldigvis tør man vist sige — ikke her til Lands.

Den nyeste norske Kraftpræstation fandtes i „Tidens Tegn“ i det Nummer, som kom hertil i Gaar. Her skriver Professor Werner Werenskiold bl. a.:

For å skaffe flere penger til sine foretagender på Østgrønland har danskerne forsterket angrepene på normennene, og særlig går det ut, over Adolf Hoel, lederen av de norske videnskabelige ekspedisjoner til disse strøk. Zoologen Ad. S. Jensen beskylder Hoel for å ha organisert utryddelsen av moskusoksene; hvis dette var sant, måtte Hoels internasjonale stilling som arktisk forsker være slutt. Men det er ikke sant.

Adolf Hoel har aldri organisert nogen jakt på moskusokser, han har ikke engang skutt noget slikt dyr selv; derimot har han målbevisst arbejdet for å bevare det arktiske dyreliv, hvilket ikke burde være helt ukjent.

„Ikke med Skrik og Påstander.“

Professor Werenskiold skildrer derpaa en Række Fortjenester overfor Polarfaunaen, som Dr. Hoel skal have indlagt sig og fortsætter saa om Moskusoksespørgsmaalet:

Saken er vanskelig og trenger utredning; man bør nemlig treffe sine beslutninger efter undersøkelser og overveielser, ikke efter skrik og påstande fra forskjellige kanter. Hoel har derfor samarbejdet med sakkyn-dige, zoologer og andre, for å få utarbeidet regler for begrensning av jakten på moskusokser på Grønland. En

utredning av forholdene med konkrete, positive forslag til moskusbestandens bevarelse er sendt til den norske regering i våres.

Ingen Fare for Udryddelse?

Professor Werenskiold erklærer derefter paa Grundlag af de Hoelske Undersøgelser, at der næppe er Fare for Udryddelse af Okserne, men at de tværtimod er tiltaget i Antal.

Grunnen til dette er at ulvene utryddes av de norske fangstmenn. Hr. Jensen sier at moskusoksene nok vet å verge sig mot ulvene med sine spisse horn; kalvene fødes imidlertid uten horn, og de blir let snappet bort av ulvene.

Professor Werenskiold vender sig derefter mod Kommandørkaptajn Godfred Hansen, der i et Interview var blevet misforstaaet med Hensyn til Anvendelsen af Stryknin, som af de norske Fangstmænd bruges mod Ræve og Ulve, hvorefter Professoren fortsætter:

Ærerørige, ondartede og grundløse.

Hr. Jensens beskyldninger er verre: de er ærerørige, ondartede og grundløse. For at et utsagn skal kunne kalles løgn, må det godtgjøres at vedkommende har fremsatt beskyldningene mot bedre vidende. Hr. Jensen har imidlertid til evidens bevist at han ikke er i besiddelse av nogen viden om de ting han har uttalt sig om. Hans beskyldninger mot Adolf Hoel er usanne og fornærmelige, slike kalles på norsk for pøbelaktige.

W. Werenskiold.

Det er nu alligevel under Tonen....

Vi forelagde i Aftes Artiklen for Professor Adolf S. Jensen og spurgte om Professoren kunde tænke sig at imødegaa den.

— Nej, ved De hvad, lød Svaret, den er nu alligevel et Nummer under den Tone, hvori man diskuterer mellem Videnskabsmænd i Danmark ...

Aftenposten nr 547.

Lørdag 25. okt. 1930.

Syv moskusokser fra Norge til Island.

Den islandske regjering har kjøpt 5 moskusokser i Norge for en pris av 950 kr. hver. Videre har en privat mann kjøpt to dyr, en ku og en okse. De syv dyr er allerede underveis til Island og skal danne grunnstammen for avl av moskusdyr på de islandske vidder.

Den islandske grønlandsekspedisjon av 1929 hjembragte ialt 7 dyr, hvorav de 6 imidlertid døde etter et par ukers ophold på Island. Sakkyndige mener at Island har de beste betingelser for å kunne drive moskusdyravl i stor stil.

Heroldens Annoncebureau A/S

Avdeling for Avisutklipp
Telefoner: 12710, 14040 og 10884

Stortingsplass 7 — Oslo

Bladets navn: DEN 17de MAI

23. OKT. 1930

„Moskus“.

I samanheng med den striden som gaar no um moskusokseane på Grønland kan det høva aa peika paa eit lite skrift som nett er utkome. Det er «Moskusoksen i Øst-Grønland» av B. Lynge. Serprent av Norsk Geografisk Tidsskrift og utsendt som melding nr. 9 fraa Nonges Ishavs- og Svalbardundersøkelser.

Etter ei forvitneleg soologisk og historisk utgreiding um desse merkelege dyra kjem forfattaren inn paa spursmaalet um faaren for at dei skal bli heilt øydde. Faaren er ikkje so liten, serleg av di dei økslar seg lite.

Den største faaren elles er fangsten av kalvar for sal til soologiske hagar. Det maa alltid gjerast paa den maaten at dei skyt alle dei vaksne dyra i flokken fyrst, og daa blir det den reine raa-slaktinga. Jamvel um det ikkje er naame nær so ille som sume skildrar det i bøker og meldingar. I eit stort tysk tidsskrift skriv t.d. den danske soologen Alwin Pedersen at i 1924 kom ein norsk kvalfangar til Aust-Grønland og fanga 40 kalvar «og dette kosta minst 400 vaksne dyr livet». I ei melding fraa eit dansk dyrevernlag til eit tysk heiter det likeins at «i dansk Østgrønland finder der sted en meget ivrig jagt efter moskuskalver, en jagt som ofte bevirket at der maa skydes 10—40 (!) moskusokser for hver kalv». Herren kan gjerne sette en nul efter, sa fader Holberg. Etter mange meldingar som forfattaren har faatt fraa morske veidefolk, er det vanleg aa skyta 2 til 3 eller høgst 4 vaksne for kvar kalv..

Kjem talet so høgt, er det ekspedisjonar som av ein eller annan grunn har lita tid til aa leita ut høvelege flokkar. Forf. skriv og at han gjerne vilde vita kven det er som driv slik rovjakt han meiner det kan ikkje vera norske fangstmenn, til det er dei for kunnige veidemenn.

Denne tyninga er det slutt paa no, med di dei soologiske hagane har gjort semje um at dei ikkje skal kjøpa kalvar.

Den faaren som daa er att er dei vanlege ekspedisjonane som skyt av di dei treng fersk mat. Det gjer baade vitskaplege ekspedisjonar og veidemenn — og det er eit livsvilkaar for dei aa gjera det.

Heil freding skulde ikkje vera turvande, der er enno for mange dyr til det. Men ei avgrensing i jaktretten maa til. Fyrst og fremst maa den raa sportsjakta som sume rikfolk driv stoggaast. «Aa skyte med en moskusflokk er ikkje mere jakt enn aa gaa inn i et fjøs og skyte nogen kuer. Den slags «jakt» kan de drive i sine egne dyreparker».

Dineast maa ein faa nyttejakta avgrensa til det mest naudturvelege for fangstiferder, vitskaplege fender og overvintringsekspedisjonar.

Det bør vera ulovleg aa føra med seg heim huder og kjøt. Serkilde jaktiferder etter moskus er det fyrebels minder faare for, med di slike ferder vil vera sers kostsame og fengda ikkje er sers verdfull naar det ikkje lenger er tale um aa selja livdyr.

T. Chr.

Østgrønland.

Av
professor Werner Werenskiöld.

For å skaffe flere penger til sine foretagender på Østgrønland har danskene forsterket angrepet på nordmennene, og særlig går det ut over Adolf Hoel, lederen av de norske videnskapelige ekspedisjoner til disse strøk. Zoologen Ad. S. Jensen beskylder Hoel for å ha organisert utryddelsen av moskusoksene; hvis dette var sant, måtte Hoels internasjonale stilling som arktisk forsker være slutt. Men det er ikke sant.

Adolf Hoel har aldri organisert nogen jakt på moskusokser, han har ikke engang skutt noget slikt dyr selv; derimot har han målbevisst arbeidet for å bevare det arktiske dyreliv, hvilket ikke burde være helt ukjent.

Vesentlig på grunn av Adolf Hoels arbeid er det lyktes å få renen totalfredet på Spitsbergen i 10 år, fra 1925 av. Videre har han utarbeidet fredningsbestemmelser for en rekke andre dyrearter, gås, efugl o. s. v.. Og, hvad der er viktigst i denne forbindelse, han har i et par års tid arbeidet med å skaffe tilveie materiale for en statistikk over moskusoksenes sannsynlige antall, og hvor mange av disse dyr som blir skutt av norske, danske og utenlandske ekspedisjoner, for å få et grunnlag for avgjørelsen av spørsmålet om der trenges beskyttelse, og i tilfelle, hvilke forholdsregler der bør tas i den anledning. Saken er vanskelig og trenger utredning; man bør nemlig treffe sine beslutninger efter undersøkelser og overveielser, ikke efter skrik og påstander fra forskjellige kanter. Hoel har derfor samarbeidet med sakkyndige, zoologer og andre, for å få utarbeidet regler for begrensning av jakten på moskusokser på Grønland. En utredning av forholdene med konkrete, positive forslag til moskusbestandens bevarelse er sendt til den norske regjering i våres.

Der er imidlertid ingen fare for enarlig utryddelse. Særlig i siste sommer har Adolf Hoel samlet et stort materiale, hvorav det fremgår at moskusoksene har langt større utbredelse og finnes i meget større antall enn man

tidligere antok; der er skaffet visshet for at de finnes også i det indre av de store sne- og isfrie områder på Østgrønland, hvor få eller ingen ekspedisjoner før har vært. Emnvidere fremgår det av opplysningene at bestanden har tiltatt i antall i de siste år. Grunnen til dette er at ulvene utryddes av de norske fangstmenn. Hr. Jensen sier at moskusoksene nok vet å verge seg mot ulvene med sine spisse horn; kalvene fødes imidlertid uten horn, og de blir lett snappet bort av ulvene.

Hr. kommandørkaptein Gottfred Hansens påstand om at de norske fangstfolk dreper moskusoksene med etrykmin, er så latterlig at man ikke behøver å si mer om det.

Hr. Jensens beskyldninger er verre: de er æreførige, ondantede og grunnløse. For at et utsagn skal kunne kalles løgn, må det godtgjøres at vedkommende har fremsatt beskyldningene mot bedre vidende. Hr. Jensen har imidlertid til evidens bevist at han ikke er i besiddelse av nogen viden om de ting han har uttalt sig om. Hans beskyldninger mot Adolf Hoel er usanne og fornærmelige, slike kalles på norsk for pøbelaktige.

W. Werenskiöld.

her

GL. MØNT 4 KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

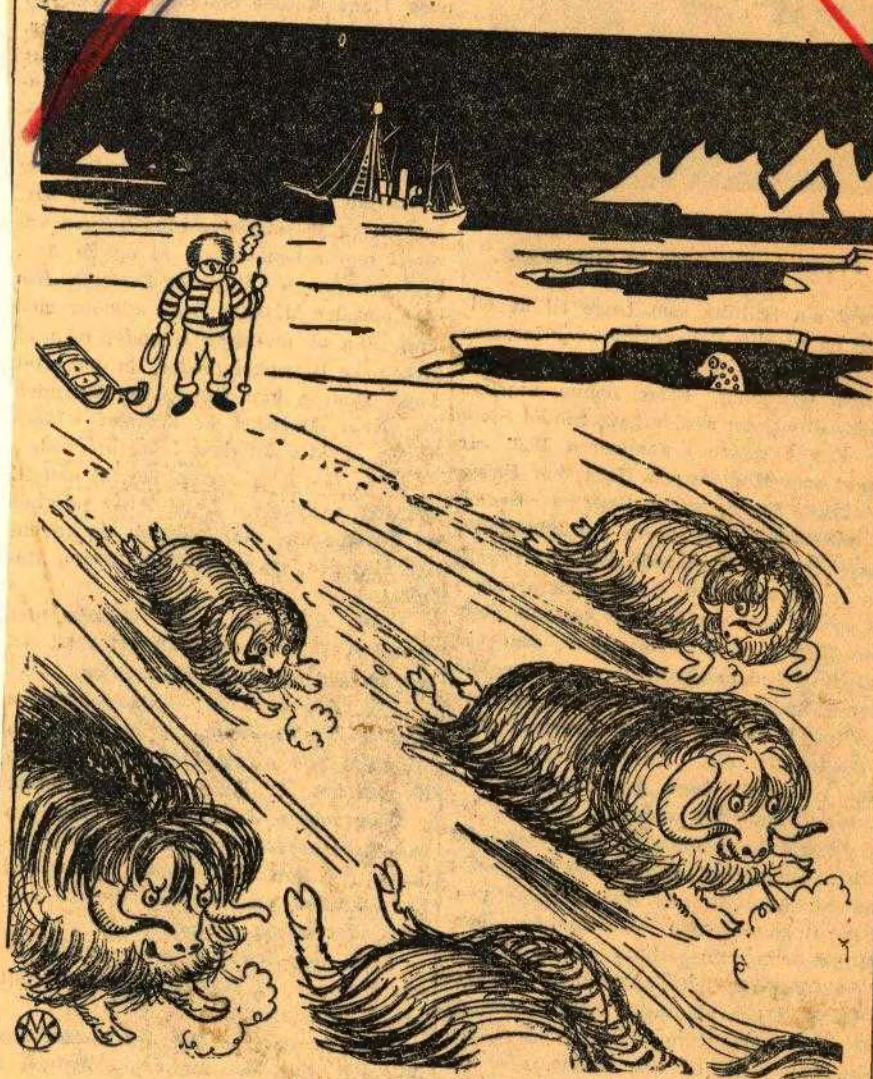
Bladet:
Socialdemokraten

skriver den 22. OKT. 1930

J. F. F. F.
Forholdene paa Grønland.

Statsministeren kom ind paa en Omtale af Forholdene paa Grønland, og udtalte Haabet om, at Rigsdagen vilde gaa med til nødvendige Foranstaltninger af praktisk og videnskabelig Art. Den danske arktiske Station paa Diskøen udfoldede ingen særlig stor eller blomstrende Virksomhed, og hvis Finansudvalget ønskede at se nærmere paa, hvad Staten fik for Pengene, havde Regeringen intet derimod.

~~Indgroet Mistænksomhed~~

(Nordmændene vil nu frede Moskusokserne i Østgrenland).

— Pas paa! Der er en Nordmand, der vil frede os!

» Talitskin 18/10-31

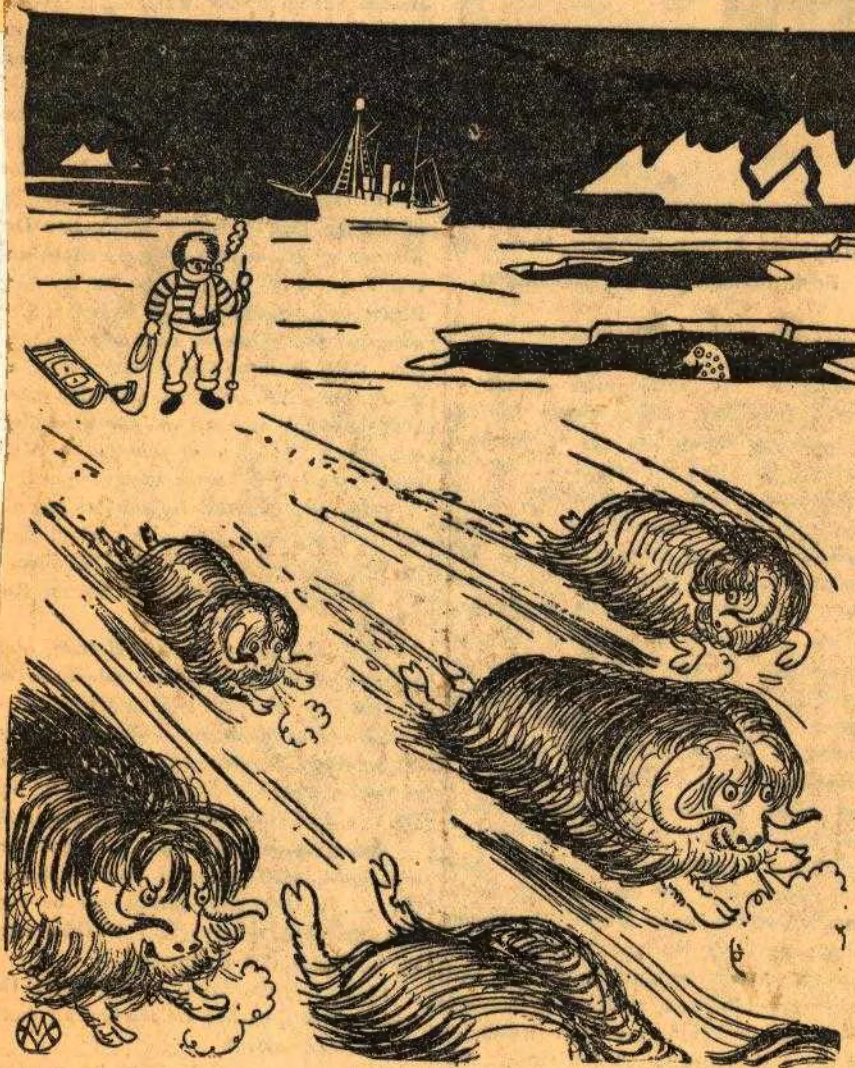
GL. MØNT 4. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:

Politiken

skriver den **18 OKT. 1930**

Indgroet Mistænksomhed

(Nordmændene vil nu frede Moskusokserne i Østgrønland).

— Pas paa! Der er en Nordmand, der vil frede os!

Her

Heroldens Annoncebureau A/S

Avdeling for Avisutklipp
Telefoner: 12710, 14040 og 10884

Stortingsplass 7 — Oslo

Bladets navn: DEN 17de MAI

18. OKT. 1930

Nye fredlysingsfyresegner for moskusuksane paa Grønland.

Kjøbenhavn i gaar.

«Nationaltidende» har i dag ein artikkel der bladet paa nytt lag dryfter spursmaalet um moskusuksane paa Grønland. Det heiter der at det danske selskapet Nanok har tala med statsminister Stauning um «rovjakta» som norske veidemenn driv paa Grønland. Bladet fortel at veidefolka skyt ned dei vaksne dyra og fører kalvane til ein uviss lagnad paa Svalbard. Ei melding fraa Oslo um at dei norske styremaktene har sett seg i samband med dei danske, so moskusuksefredinga kan bli dryft, har bladet lagt fram for den kjende Grønlandsgranskaren kommandørkaptein Godfred Hansen. Han segjer at alle sømjar millom Noreg og Danmark gaar ut paa at veidinga skal vera varsam og ingen ansvarleg i Noreg kan finna paa aa koma med slikt til Danmark. Danske veidemenn har paabod um ikkje aa skyta moskusuksar fyrr svolten nøyder dei til det, og dette er halde. Naar fannsten ikkje kan bli nytta og vi ikkje fører kalvane burt fraa Grønland kvifor skal vi daa skyta ned dyra? — Alt dette maa vera ei mistyding, segjer Hansen. — Telegrammet tyder paa ein ny framgangsmaate, segjer bladet.

Ja, blir det fraa norsk side reist ei rørsle mot slaktinga, kan vi berre helsa det med glede og takksend.

Det norske utanriksdepartementet har rett nok vendt seg til styremaktene i Danmark um nye fredingsfyresegner for moskusuksane, etter det N. T. B. har faatt vita.

Heroldens Annoncebureau A/S

Sest

Avdeling for Avisutklipp
Telefoner: 12710, 14040 og 10884

Stortingsplass 7 — Oslo

Bladets navn: **AFTENPOSTEN**

16. OKT. 1930

Nordmennenes jakt på Grønland.

Nye angrep fra dansk hold.

Spesialtelegram til «Aftenposten».

Kjøbenhavn, 16. oktober.

I «Nationaltidende» uttaler kommandørkaptein Godfred Hansen at det er en gammel fremgangsmåte som benyttes ved jakten på Moskusokser. Ved å nedslakte de voksne dyr ved skytevåben og stryknin får man fatt i nogen enkelte kalver som i beste fall når levende over til Spitsbergen. I det offisielle norske videnskapelige tidsskrifts siste nummer omtales fangsten velvillig og man erklærer at formålet er å hindre moskusoksene fra å forsvinne. Altså, slutter kommandørkapteinen, nedslakter man dyr i hundrevis i deres hjemland for å utsette nogen av arten på et annet sted, hvor de kanskje kan trives. For øvrig skal det være noget lignende igang fra Islands side, hvor man også gjerne vil ha moskusokser innført. Fra fangstselskapet «Nanok» har man klaget til statsministeren som har lovet å ta sig av saken. Man håber ved forhandlinger å nå til innførselsforbud mot kalver, hvorved jakten av sig selv vil forsvinne. —k.

Levi

GL. MØNT 4. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:
Socialdemokraten

skriver den

16. OKT

I de senere Aar har man ofte hørt Klager over, at Moskusokserne i Øst-grønland paa Grund af norske Jægere Jagt paa dem staar foran fuldstændig Udryddelse, dersom der ikke snarest bliver skredet ind overfor denne Rovdrift.

Efter hvad Norsk Telegrambureau erfarer, har de norske Myndigheder nu henvendt sig til de danske med Forslag om, at der gennemføres en delvis Fredning af de sjældne Polarokser.

GL. MØNT 4. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:

Berlingske Tidende

skriver den

Aften
16. OKT. 1930

Fredning for Moskusokserne.

J. M. ...
**Den norske Henvendelse til
Danmark.**

OSLO, TORSDAG. RB.

Norsk Telegrambyraa har ved Henvendelse til Udenrigsministeriet faaet Bekræftelse paa Meddelelsen om, at der fra norske Myndigheder er rettet en Henvendelse til danske Myndigheder angaaende Fredningsbestemmelser for Moskusokser i Grønland.

GL. MØNT 4. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:

Nationaltidende

16. OKT. 1928 *Hjæl*

skriver den

Striden om Moskusokserne —

Professor Ad. S. Jensen angriber Docent Hoel.

I Anledning af den Meddelelse, „Nationaltidende“ i Aftes bragte om Docent Hoels Stilling til Moskusokse-Affæren og hans Forsvar for de norske Fangstmænds Fremgangsmaade, udtaler Professor Ad. S. Jensen om hans Mening.

Professoren svarede:

— Det er med den største Glæde, jeg har set „Nationaltidende“ rejse denne betydningsfulde Sag. Og vi har nu altsaa faaet Docent Hoels Ord for, at de 34 Moskuskalve virkelig stammer fra Nordøstgrønland! Jeg begriber ikke, at det nordamerikanske Landbrugsministerium har villet række Haand til denne Trafik. Derimod forstaar jeg godt Docent Hoels Stilling, for det er jo ham, som har sat Massenedslagtningen i System paa en Maade, som i det øvrige civiliserede Europa betragtes som en Skændsel.

Og naar Docent Hoel siger, at Dyrebestanden snarere er taget til end formindsket, fordi man har drevet Jagt paa Ulvene, saa er det noget af det frækkeste, jeg har set. Ulvene angriber nemlig kun de syge Moskusokser, de raske skal nok selv holde dem borte med deres Horn. Og det viser sig jo

ogsaa, at Moskusokserne har klaret sig storartet mod Ulvene, saa længe disse var deres eneste Fjender. Først da Menneskene tog fat paa Nedslagtningen, uddøde de i Egn efter Egn. I Canada lykkedes det Regeringen ved resolut Indgriben at redde de sidste Rester.

Det er ikke nogen misundelsesværdig Stilling, Docent Hoel indtager i denne Sag, set paa Baggrund af Naturforskernes samlede Protest i 1928! slutter Professoren indigneret.

Holger.

best

GL. MØNT 4. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:

Nationaltidende

skriver den

Apun
16. OKT. 1930

Moskusoksernes Fredning.

Indlæg
Oslo, Torsdag. R. B.

Norsk Telegrambyraad har ved Henvendelse til Udenrigsministeriet faaet Bekræftelse paa Meddelelsen om, at der fra norske Myndigheder er rettet en Henvendelse til danske Myndigheder angaaende Fredningsbestemmelser for Moskusokser i Grønland.

„En Misforstaaelse —“

En norsk Meddelelse om en Opfordring til Danmark om at drive hensynsfuld Jagt paa Østgrønland.

Der er for Tiden atter ret stærk Uro om den Maade, hvorpaa der drives Jagt i Østgrønland. Det danske Selskab *Nanok* har saaledes nylig henvendt sig til Statsminister *Stauning* med en Klage over den Rovjagt, der af norske Jægere drives paa Moskusokserne.

Offentligheden. Hvis der ved Initiativ fra Norge selv kan rejses en Bevægelse mod Slagteriet, kan vi kun hilse det med Glæde og Taknemlighed.

Salix.

Hele Flokke skydes ned for en Kalvs Skyld.

Der finder en Nedskydning af hele Flokke Sted for at Fangerne kan indfange nogle faa Kalve, som saa føres til Spitzbergen, hvor de udsættes til en tvivlsom Skæbne. Der kommer et helt tragikomisk Skær over denne Trafik, naar det førende norske geografiske Tidsskrift forsvarer Fremgangsmaaden med, at Kalvene maa sættes ud paa Spitzbergen, for at Moskusokseracen ikke helt skal dø ud! Man slagter altså for Fode i Dyrenes Hjemland for at skabe en Fremtid for Racen.

Naturligvis er det kun indenfor stærkt begrænsede norske Kredse, at en saadan Fremgangsmaade tages i Forsvar, men ganske ejendommeligt virker et Telegram, der i Gaar gennem *Ritzaus Bureau* udsendtes i Danmark. Det meddelte, at *Norsk Telegram-Byraa* havde „erfaret, at norske Myndigheder overvejer at indføre en delvis Fredning af Moskusokser, og at man i den Anledning har sat sig i Forbindelse med de danske Myndigheder.“

Det maa være en Misforstaaelse —

Det er blandt andet den højtanset og meget kyndige Grønlandsrejsende, Kommandørkaptajn *Godfred Hansen*, paa hvis Oplysninger den lige omtalte Klage fra *Nanok* baseres. Oplysningerne hidrører fra en Rejse saa sent som i indeværende Sommer. Vi spurgte i Aftes Kommandørkaptajnen, hvad han mener om det mærkelige Telegram.

— Det maa uden al Tvivl være en Misforstaaelse. For det første fordi der allerede i Overenskomsten mellem Danmark og Norge udtrykkelig bestemmes, at Jagten skal drives hensynsfuldt, dernæst fordi ingen ansvarlig i Norge kunde finde paa en saadan Henvendelse til Danmark!

Danske Jægere har faaet udtrykkelige Instrukser om, at de ikke maa skyde Moskusokser, før Sulten driver dem til det, og det er en Instruks, der altid bliver fulgt. Naar Byttet ikke kan bruges til noget, og vi aldrig eksporterer Kalve fra Grønland, hvad skulde vi saa skyde Dyrene ned for?

— Der synes dog bag Telegrammet at ligge Tendens imod en ny Fremgangsmaade?

— Ja, for saa vidt er det en glædelig Oplysning. Sandsynligvis er det da ogsaa noget i Retning af en ny Instruks til de norske Jægere om at vise Hensyn, der er blevet forvansket paa sin Vej fra vedkommende Myndighed til

15. Oktober.

NATIONALTIDENDE

Udryddelsen af Moskus-Okserne.

Samtale med Udenrigsministeren. — En Henvendelse fra Norge.

Et nyt Indlæg fra Professor Ad. S. Jensen.

Vi har i Dag haft en Samtale med Udenrigsminister Munch i Anledning af Professor Ad. S. Jensens opsigtsvækkende Angreb paa de norske Fangstmænd i Nordøstgrønland i *Aften-Nationaltidende* i Gaar. Vi spurgte Ministeren, om der havde været ført Forhandlinger mellem Norges og Danmarks Regeringer angaaende Fredningen af Moskusokserne, ogsaa i det Territorium, hvortil Nordmænd har Adgang.

Ministeren svarede:

— Vi hævder jo, at hele Grønland hører til Danmark, mens Nordmændene har en anden Opfattelse for en Del af Nordøstgrønlands Vedkommende. Som Følge af denne Uoverensstemmelse var det, at man i 1924 afsluttede en Traktat. Iøvrigt har man jo i flere Aar talt om Spørgsmaalet, og det har været rejst i Rigsdagen, hvor Statsministeren i Fjor besvarede en Forespørgsel derom. Jeg har ogsaa talt et Par Gange med Udenrigsminister Moen om det ønskelige i, at der vises mere hensynsfuld Opførsel overfor Dyrebestanden deroppe, og vi har fornylig modtaget en Henvendelse derom fra Norge og har den for Tiden under Overvejelse.

Professor Ad. S. Jensen svarer Udenrigsministeren.

til Professor Ad. S. Jensen, som udtalte:

— Det er rigtigt, at der har været talt om Sagen, men desværre er det jo hidtil kun blevet til Ord. Og naar Udenrigsministeren henviser til, at der foreligger en Traktat, saa vil jeg hertil bemærke, at det netop var i Henhold til Traktaten, at Henvendelsen fra Naturforskermedets Præsidium i 1928 skete.

Traktatens Artikel 3 lyder nemlig saaledes:

Jagt, Fiskeri og Fangst maa ikke drives paa hensynslos Maade, saa at der kan opstaa Fare for Udryddelse af sjældne eller nyttige Dyrearter, saasom Moskusokser og Ederfugle. Saa fremt indvundne Erfaringer skulde gøre det ønskeligt, at der i hvert af Landene indføres Bestemmelser, saasom Forbud mod Indførsel af Jagt- og Fangst-udbytte, for derved at hindre Udryddelsen af sjældne eller nyttige Dyrearter eller genoprette Bestanden af saadanne, er Parterne enige om til den Tid at optage Forhandling for at opnaa ensartede Bestemmelser i saa Henseende.

Altsaa — efter denne Ordlyd kan Moskusokser kun fredes udenfor Scoresby Sund-Distriktet ved Forhandling

med Norge. Det kan derfor kun glæde mig, naar Udenrigsministeren nu meddeler, at man endelig er ved at skride til Handling, det er i Virkeligheden ogsaa paa høje Tid.

Ogsaa en norsk Videnskabsmand protesterer mod Fangstmændenes Opførsel.

Jeg har iøvrigt netop læst et Indlæg fra en norsk Videnskabsmand, Docent, Dr. Lyng, i Det norske Videnskabsakademis Aarbog for 1929, det er et Foredrag, han har holdt i Akademiet, og han siger, at det er ganske nødvendigt, at der træffes effektive Beskyttelsesbestemmelser for at hindre en Udryddelse af Moskusokserne paa Østgrønland.

Det Standpunkt, som den ansete norske Videnskabsmand nærmere begrundet og som har saa meget mere Vægt, som han selv nylig har besøgt de paagældende Fangstpladser i Nordøstgrønland, kan jeg fuldstændig tiltræde — slutter Professoren.

Strykninjagt paa Moskusokserne.

Okserne nedslægtes og Kalvene føres til Spitsbergen — af Frygt for, at de skal uddø paa Grønland.

Hvor usømmelig en Maade, der gaar frem paa, under Jagten paa Moskusokserne, viser en Udtalelse, vi i Dag har modtaget af Kommandørkaptajn Godfred Hansen:

— Det er, sagde Kommandørkaptajnen, den gamle Fremgangsmaade at nedslagte de voksne Dyr i Massevis for at fange Kalvene, som man nu vil søge ændret.

Med Skydevaaben og med Strikn

bedste Fald naar levende over til Spitsbergen.

— Er det Dyrebestanden paa Spitsbergen, der skal forøges?

— De vil finde Formaalet udførligt omtalt i det nyeste Nummer af det officielle norske geografiske Tidsskrift, der meget velvilligt skildrer Fangsten. Man erklærede, at Formaalet er at sikre Moskusoksen mod at forsvinde. Altsaa: man nedslægter Dyr i Hundreder hvert Aar i deres Hjemland for at udsette nogle af Arten paa et andet Sted, hvor de maaske kan trives.

Saa vidt mig bekendt er der forøvrigt noget lignende i Gang fra islandsk Side, hvor man ogsaa gerne vil have Moskusokserne indført.

En diplomatisk Forhandling.

— Vil der intet blive gjort for at standse denne Trafik?

— Jo, det haaber jeg bestemt. For kort Tid siden er vi fra „Nanok“ indgaaet med en Klage til Statsminister Stauning, hvori vi henledte Opmærksomheden paa den omsiggribende Rovjagt.

Statsministeren var meget interesseret og lovede, at Danmark vil staa fast paa sine Rettigheder. Vi haaber ganske bestemt, at der ad en venskabelig Forhandlings Vej vil kunne naas det eneste fornuftige Resultat.

— Som er?

— Et Indførselsforbud imod Moskusokser. At forhindre Jægerne i deres usømmelige Adfærd, er ugerligt, saa længe de kan finde Afsætning for Varen. Naar der lukkes for Markedet, dør det hele derimod bort af sig selv, og det er dette, vi maa naa til.

GL. MØNT 4. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:

Nationaltidende

skriver den 6. OKT. 1930

„En Misforstaaelse —“

En norsk Meddelelse om en Opfordring til Danmark
om at drive hensynsfuld Jagt paa Østgrønland.

Der er for Tiden atter ret stærk Uro om den Maade, hvorpaa der drives Jagt i Østgrønland. Det danske Selskab *Nanok* har saaledes nylig henvendt sig til Statsminister *Stauning* med en Klage over den Rovjagt, der af norske Jægere drives paa Moskusokserne.

Offentligheden. Hvis der ved Initiativ fra Norge selv kan rejses en Bevægelse mod Slagteriet, kan vi kun hilse det med Glæde og Taknemlighed.

Salix.

Hele Flokke skydes ned for en Kalvs Skyld.

Der finder en Nedskydning af hele Flokke Sted for at Fangerne kan indfange nogle faa Kalve, som saa føres til Spitzbergen, hvor de udsættes til en tvivlsom Skæbne. Der kommer et helt tragikomisk Skær over denne Trafik, naar det førende norske geografiske Tidsskrift forsværer Fremgangsmaaden med, at Kalvene maa sættes ud paa Spitzbergen, for at Moskusokseracen ikke helt skal dø ud! Man slagter altsaa for Fode i Dyrenes Hjemland for at skabe en Fremtid for Racen.

Naturligvis er det kun indenfor stærkt begrænsede norske Kredse, at en saadan Fremgangsmaade tages i Forsvar, men ganske ejendommeligt virker et Telegram, der i Gaar gennem *Ritzaus Bureau* udsendes i Danmark. Det meddelte, at *Norsk Telegram-Byraa* havde „erfaret, at norske Myndigheder overvejer at indføre en delvis Fredning af Moskusokser, og at man i den Anledning har sat sig i Forbindelse med de danske Myndigheder.“

Det maa være en Misforstaaelse —

Det er blandt andet den højtansete og meget kyndige Grønlandsrejsende, Kommandørkaptajn *Godfred Hansen*, paa hvis Oplysninger den lige omtalte Klage fra *Nanok* baseres. Oplysningerne hidrører fra en Rejse saa sent som i indeværende Sommer. Vi spurgte i Aftes Kommandørkaptajnen, hvad han mener om det mærkelige Telegram.

— Det maa uden al Tvivl være en Misforstaaelse. For det første fordi der allerede i Overenskomsten mellem Danmark og Norge udtrykkelig bestemmes, at Jagten skal drives hensynsfuldt, dernæst fordi ingen ansvarlig i Norge kunde finde paa en saadan Henvendelse til Danmark!

Danske Jægere har faaet udtrykkelige Instrukser om, at de ikke maa skyde Moskusokser, før Sulten driver dem til det, og det er en Instruks, der altid bliver fulgt. Naar Byttet ikke kan bruges til noget, og vi aldrig eksporterer Kalve fra Grønland, hvad skulde vi saa skyde Dyrene ned for?

— Der synes dog bag Telegrammet at ligge Tendens imod en ny Fremgangsmaade?

— Ja, for saa vidt er det en glædelig Oplysning. Sandsynligvis er det da ogsaa noget i Retning af en ny Instruks til de norske Jægere om at vise Hensyn, der er blevet forvansket paa sin Vej fra vedkommende Myndighed til

Aftenposten nr 530.

fredag 16 okt. 1930.

Nordmennenes jakt på Grønland.

Nye angrep fra dansk
hold.

Spesialtelegram til «Aftenposten».

Kjøbenhavn, 16. oktober.

I «Nationaltidende» uttaler kommandørkaptein Godfred Hansen at det er en gammel fremgangsmåte som benyttes ved jakten på Moskusokser. Ved å nedslakte de voksne dyr ved skytevåben og stryknin får man fatt i nogen enkelte kalver som i beste fall når levende over til Spitsbergen. I det offisielle norske videnskapelige tidsskrifts siste nummer omtales fangsten velvillig og man erklærer at formålet er å hindre moskusoksene fra å forsvinne. Altså, slutter kommandørkapteinen, nedslakter man dyr i hundrevis i deres hjemland for å utsette nogen av arten på et annet sted, hvor de kanskje kan trives. For øvrig skal det være noget lignende igang fra Islands side, hvor man også gjerne vil ha moskusokser innført. Fra fangstselskapet «Nanok» har man klaget til statsministeren som har lovet å ta sig av saken. Man håber ved forhandlinger å nå til innførselsforbud mot kalver, hvorved jakten av sig selv vil forsvinne. —k.

Frednings- bestemmelser for moskus- okser på Grønland.

De norske myndigheter
henvender sig til Danmark
om spørsmålet.

Kjøbenhavn, 16. oktober.

Nationaltidende bringer idag en artikkel hvori avisen påny behandler spørsmålet om moskusoksene på Grønland. Det heter i begynnelsen av artikkelen at det danske selskap Nanok har henvendt sig til stateminister Stauning i anledning av den „rovjakt“ som norske jegere driver på Grønland. Videre heter det at det foretas nedskytning av de voksne dyr for å få noen kalver som føres til Svalbard hvor de får en tvilsom skjebne.

Avisen gjengir så meddelelsen fra Oslo om at de norske myndigheter har satt sig i forbindelse med de danske myndigheter angående spørsmålet om fredningsbestemmelser for moskusokser. Nationaltidende har forelagt denne meddelelse for den kjente Grønlandsforsker kommandørkaptein Godfred Hansen som uttaler: Det må uten tvil være en misforståelse, for det første fordi det allerede i overenskomsten mellom Danmark og Norge uttrykkelig bestemmes at jakten skal drives hensynsfullt, dernæst fordi ingen ansvarlig i Norge kunde finne på en sådan henvendelse til Danmark. Danske jegere har fått uttrykkelige instruksjoner om at de ikke må skyte moskusokser før sulten driver dem til det, og det er en instruks som alltid er blitt fulgt. Når byttet ikke kan brukes til noget, og vi aldri eksporterer kalver fra Grønland, hvad skal vi så skyte dyrene ned for?

Det synes dog bak telegrammet å ligge en tendens mot en ny fremgangsmåte, sier bladets medarbeider.

Ja, for såvidt er det en gledelig opplysning, svarer kommandørkapteinen. Sannsynligvis er det da også utarbeidelsen av nye instruksjoner til de norske jegere om å vise hen-

synsfullhet som er blitt forvansket på sin vei fra vedkommende myndigheter til offentligheten. Hvis det fra Norge selv kan reises en bevegelse mot elakteriet, kan vi bare hilse det med glede og takknemlighet.

N. T. B. har ved henvendelse til utenriksdepartementet fått bekreftet meddelelsen om at det for nogen tid siden fra norske myndigheter er rettet henvendelse til danske myndigheter angående fredningsbestemmelser for moskusokser. Kommandørkaptein Godfred Hansen vil utvilsomt få meddelelsen bekreftet ved forespørsel i det danske utenriksdepartement.

Norge Handels- & Søfarts Tidende
nr 240.
Onsdag 15 okt. 1930.

Bestanden av moskusokser paa Grønland tiltar.

Docent Hoel tilbakeviser et dansk angrep paa nordmændene.

Kjøbenhavn, 14. okt.

«Nationaltidende» har hat en samtale med professor Adolf S. Jensen i anledning av en meddelelse om at det skal være kommet en skibsladning med 34 moskusokser til Washington. Professoren sier, at det ikke skulde forhause ham om disse moskusokser skriver sig fra Nordøst-Grønland. De norske fangstmænd driver en skammedlig nedslaktning av de voksne dyr, uttaler han, og derefter fanger de kalvene. Dette gjør de til trods for at det paa naturforskermøtet i august 1928 enstemmig blev vedtatt en uttalelse av den zoologiske sektion hvori man paa det sterkeste henstillet til den norske og den danske regjering at skaffe moskusoksene fred.

Docent Hoel, som i sommer ledet en ekspedition til Øst-Grønland uttaler i anledning av det danske angrep, at ekspeditionen foretok nøiaktige undersøkelser angaaende moskusbestanden. Resultatet var, at bestanden i de senere aar heller syntes at være øket end avtat.

De norske fangstfolk som overvintrer utrydder nemlig ulven i det norske fangstdistrikt, og ulven er en farlig fiende for kalvene. Docent Hoel selv hadde set en mængde moskusokser isommer, og det var en enstemmig opfatning blandt fangstfolkene at bestanden var tiltat.

De 34 dyr som nu er kommet til Washington, skal slippes ut i Alaska hvor det før har været moskusokser, men hvor bestanden nu er utdød. Og det maa betegnes som en fortjenstfuld handling at forsøke at faa en ny bestand i strøk hvor denslags dyr tidligere har levet, og hvor der altsaa skulde være naturlige betingelser for at de kunde trives.

I Norge har man været fukt opmerksom paa det ønskelige i at sikre at bestanden blir bevaret, og man har under overveielse forholderegler til at beskytte bestanden. Både handelsdepartementet og utenriksdepartementet har interessert sig for saken.

Spørsmålet har været under utredning, og der er utarbeidet et forslag. Men det er indlysende, at spørsmålet maa ordnes internasjonalt. Norge kan ikke ensidig ordne saken. Iaar har det været norske, danske, amerikanske og tyske ekspeditioner oppe i de strøk det her gjælder, og alle har skutt moskusokser. Det maa optaes internationale forhandlinger.

National Tidende nr 19.629
Søndag 15 Okt. 1930.

Udryddelsen af Moskus-Okserne.

Samtale med Udenrigsministeren. — En Henvendelse fra Norge.

Et nyt Indlæg fra Professor Ad. S. Jensen.

Vi har i Dag haft en Samtale med Udenrigsminister Munck i Anledning af Professor Ad. S. Jensens opsigtsvækkende Angreb paa de norske Fangstmænd i Nordøstgrønland i *Aften-Nationaltidende* i Gaar. Vi spurgte Ministeren, om der havde været ført Forhandlinger mellem Norges og Danmarks Regeringer angaaende Fredningen af Moskusokserne, ogsaa i det Territorium, hvortil Nordmænd har Adgang.

Ministeren svarede:

— Vi hævder jo, at *Alle* Grønland hører til Danmark, mens Nordmændene har en anden Opfattelse for en Del af Nordøstgrønlands Vedkommende. Som Følge af denne Uoverensstemmelse var det, at man i 1924 afsluttede en Traktat. Iøvrigt har man jo i flere Aar talt om Spørgsmaalet, og det har været rejst i Rigsdagen, hvor Statsministeren i Fjor besvarede en Forespørgsel derom. Jeg har ogsaa talt et Par Gange med Udenrigsminister Moen om det ønskelige i, at der vises mere hensynsfuld Optræden overfor Dyrebestanden deroppe, og vi har fornylig modtaget en Henvendelse derom fra Norge og har den for Tiden under Overvejelse.

Professor Ad. S. Jensen svarer Udenrigsministeren.

Vi har derefter paany henvendt os

til Professor Ad. S. Jensen, som udtalte:

— Det er rigtigt, at der har været talt om Sagen, men desværre er det jo hidtil kun blevet til Ord. Og naar Udenrigsministeren henviser til, at der foreligger en Traktat, saa vil jeg hertil bemærke, at det netop var i Henhold til Traktaten, at Henvendelsen fra Naturforsker mødets Præsidium i 1928 skete.

Traktatens Artikel 3 lyder nemlig saaledes:

Jagt, Fiskeri og Fangst maa ikke drives paa hensynsløs Maade, saa at der kan opstaa Fare for Udryddelse af sjældne eller nyttige Dyrearter, saasom Moskusokser og Ederfugle. Saa fremt indvundne Erfaringer skulde gøre det ønskeligt, at der i hvert af Landene indføres Bestemmelser, saasom Forbud mod Indførsel af Jagt- og Fangst-udbytte, for derved at hindre Udryddelsen af sjældne eller nyttige Dyrearter eller genoprette Bestanden af saadanne, er Parterne enige om til den Tid at optage Forhandling for at opnaa ensartede Bestemmelser i saa Henseende.

Altsaa — efter denne Ordlyd kan Moskusokser kun fredes udenfor Scoresby Sund-Distriktet ved Forhandling mellem Danmark og Norge, og med Henblik derpaa var det, at vor Hen-

vendelse skete. Det kan derfor kun glæde mig, naar Udenrigsministeren nu meddeler, at man endelig er ved at skride til Handling, det er i Virkeligheden ogsaa paa høje Tid.

Ogsaa en norsk Videnskabsmand protesterer mod Fangstmændenes Optræden.

Jeg har iøvrigt netop læst et Indlæg fra en norsk Videnskabsmand, Docent, Dr. Lyng, i Det norske Videnskabsakademis Aarbog for 1929, det er et Foredrag, han har holdt i Akademiet, og han siger, at det er ganske nødvendigt, at der træffes effektive Beskyttelsesbestemmelser for at hindre en Udryddelse af Moskusokserne paa Østgrønland.

Det Standpunkt, som den ansete norske Videnskabsmand nærmere begrundet og som har saa meget mere Vægt, som han selv nylig har besøgt de paagældende Fangstpladser i Nordøstgrønland, kan jeg fuldstændig tiltræde — slutter Professoren.

Strykninjagt paa Moskusokserne.

Okserne nedslagtes og Kalvene føres til Spitsbergen — af Frygt for, at de skal uddø paa Grønland.

Hvor usømmelig en Maade, der gaas frem paa, under Jagten paa Moskusokserne, viser en Udtalelse, vi i Dag har modtaget af Kommandørkaptajn Godfred Hansen:

— Det er, sagde Kommandørkaptajnen, den gamle Fremgangsmaade at nedslagte de voksne Dyr i Massevis for at fange Kalvene, som man nu vil søge ændret.

Med Skydevaaben og med Strykninjagt udrydder „Jægerne“ Snese af Dyr for at faa fat i nogle Kalve, der maaske i

bedste Fald naar levende over til Spitsbergen.

— Er det Dyrebestanden paa Spitsbergen, der skal forøges?

— De vil finde Formaalet udførligt omtalt i det nyeste Nummer af det officielle norske geografiske Tidsskrift, der meget velvilligt skildrer Fangsten. Man erklærede, at Formaalet er at sikre Moskusoksen mod at forsvinde. Altsaa: man nedslagter Dyr i Hundreder hvert Aar i deres Hjemland for at udsette nogle af Arten paa et andet Sted, hvor de maaske kan trives.

Saa vidt mig bekendt er der forøvrigt noget lignende i Gang fra islandske Side, hvor man ogsaa gerne vil have Moskusokserne indført.

En diplomatisk Forhandling.

— Vil der intet blive gjort for at standse denne Trafik?

— Jo, det haaber jeg bestemt. For kort Tid siden er vi fra „Nanok“ indgaaet med en Klage til Statsminister Stauning, hvori vi henledte Opmærksomheden paa den omsiggribende Rovjagt.

Statsministeren var meget interesseret og lovede, at Danmark vil staa fast paa sine Rettigheder. Vi haaber ganske bestemt, at der ad en venskabelig Forhandlings Vej vil kunne naas det eneste fornuftige Resultat.

— Som er?

— Et Indførselsforbud imod Moskusokser. At forhindre Jægerne i deres usømmelige Adfærd, er ugerligt, saa længe de kan finde Afsætning for Varen. Naar der lukkes for Markedet, der det hele derimod bort af sig selv, og det er dette, vi maa naa til.

National Tidende nr 19.629.
onsdag 15 okt. 1930.

Norge og Udryddelsen af Moskusokserne.

Et norsk Forsvar med de høj-
ste Beskyldninger. — Inter-
nationalt Spørgsmaal.

Oslo, Onsdag. R. B.

Docent Hoel, som ledede Ekspedi-
tionen til Øst-Grønland i Sommer, ud-
taler til Norsk Telegrambureau, at
han har foretaget en nøjagtig Under-
søgelse over Moskusokse-Bestanden.
Denne Undersøgelse havde givet til
Resultat, at Bestanden snarere var til-
taget i de senere Aar, hvilket tilskrives,
at de norske Fangstfolk udrydder
Ulven, som er Moskus-Kalvenes far-
ligste Fjende. Han omtalte, at 34 Mo-
skusdyr var bleven bestilt hos norske
Fangstfolk af det amerikanske Land-
brugsministerium, hvem Bebrejdelsen
for Udryddelse af Moskusdyrene even-
tuelt ramte; men han ansaa det for
fortjenstfuldt af Amerikanerne, at
disse ved Hjælp af de 34 Moskusdyr
søgte at skabe en ny Bestand i Ala-
ska, hvor der tidligere har levet Mo-
skusdyr.

Docent Hoel udtalte videre, at der
kunde regnes med, at de norske
Fangstmænd i Vinterens Løb har ned-
lagt eller fanget 300 Dyr. Det var
muligt, at det var for mange, men
ikke sikkert, og det berettigede i hvert
Fald ikke til de anvendte stærke Ud-
tryk. Norge var opmærksom paa Øn-
skeligheden af at bevare Moskusokse-
Bestanden, og der var udarbejdet For-
holdsregler i dette Øjemed, men
Spørgsmaalet maatte løses internatio-
nalt.

* Tiden Tegn nr 241.
søndag 15 okt. 1930.

Nye danske besværin- ger over nordmennene.

**Det påstås at nordmennene utrydder moskusoksene
på Grønland.**

Dosent Hoel hevder at dette er en helt ugrunnet beskyldning.

Kjøbenhavn, 14. oktober.
„Nasjonaltidende" har hatt en samtale med professor Adolf S. Jensen i anledning av en meddelelse om at det skal være kommet en skibsladning med 34 moskusokser til Washington. Professoren sier at det ikke skulde forbause ham om disse moskusokser skriver sig fra Nordøst-Grønland. De norske fangstmenn driver en skammelig nedelaktning av de voksne dyr, uttaler han, og derefter fanger de kalvene. Dette gjør de til tross for at det på naturforekermøtet i august 1928 enstemmig blev vedtatt en uttalelse av den zoologiske seksjon, hvori man på det sterkeste henstillet til den norske og den danske regjering å skaffe moskusoksene fred. I den zoologiske seksjon hadde både norske, danske, svenske, finske og islandske zoologer sete. Men denne henvendelse, fortsetter professoren, har åpenbarlig ingen virkning hatt for nordmennenes vedkommende. Det er jo allerede ført et betydelig antall kalver til Svalbard, og tre

norske fangstskib har vært ved Nordøst-Grønland i år og fanget. De innfangede kalver er tilbudt zoologiske haver i Europa som heldigvis har nektet å kjøpe.

Efter hvad Norsk Telegrambyrå erfarer overveier de norske myndigheter bestemmelser om delvis fredning av moskusokser og har for nogen tid siden satt sig i forbindelse med de danske myndigheter i denne anledning. Dosent Hoel uttaler at det er en helt ugrunnet beskyldning mot de norske fangstfolk å si at de utrydder moskusoksene på Grønland. Våre fangstfolk utrydder derimot ulven der oppe. Og ulven er moskusoksenes farligste fiende. Bestanden av moskusokser er øket de siste år. Det viser de undersøkelser som er foretatt.

De 34 okser som nevnes i telegrammet ovenfor, er 34 okser som er bestilt av det kanadiske landbruksdepartement. De skal slippes i Alaska for å skaffe moskusokser dit.

"Pagaland" nr 237.
søndag 15 okt. 1931.

Striden om Grønland.

Danskene retter angrep på nordmenn.

Kjøbenhavn: «Nationaltidende» har hatt en samtale med professor Adolf Jenssen i anledning av meddelelsen om at et skib er kommet med 34 moskusokser til Amerika.

Professoren uttaler at de norske fangstinenn driver en skammelig nedslaktning av voksne dyr for derefter å ta kalvene. På naturforsker møtet i 1928 drøftet man dette spørsmål, og man kom enstemmig til det resultat at den zoologiske seksjon på møtet vedtok en henstilling til de norske, svenske og danske regjeringer å freds moskusoksen. Denne henvendelse har åpenbarlig ikke hatt noen virkning på nordmennenes optreden, uttaler professoren. Dyrene som er fanget på Nordøst-Grønland, har vært tilbudt de europeiske zoologiske hager, som har avslått å ville kjøpe dem.

Efter hvad N. T. B. erfarer overveier de norske myndigheter en delvis fredning av moskusoksen, og der blev for en tid siden i den anledning gjort en henvendelse til den danske regjering.

Oslo: I anledning av professor Jenssens uttalelser om de norske fangstmenns optreden på Øst-Grønland, har N. T. B. henvendt sig til dosent Hoel, som i år har ledet en ekspedisjon til Øst-Grønland.

Dosenten uttaler at ekspedisjonen foretok nøiaktige undersøkel-

ser av moskusbestanden. Resultatet var at bestanden heller har øket enn avtatt. De norske fangstmenn utrydder ulvene i det norske fangstdistrikt og ulvene er den farligste fiende for kalvene.

De 43 moskusokser der er tale om var bestilt av det amerikanske landbruksdepartement, så hvis der skal rettes noen bebreidelse i den anledning må det være mot de amerikanske myndigheter. Men de 34 dyr skal slippes ut i Alaska, hvor der før har vært moskusokser og hvor de har betingelser for å kunne trives, så der er utsikt til å få en ny moskusbestand. Med andre ord et prisverdig tiltak. — Man regner med at der går tre voksne dyr for hver kalv som fanges.

Der legges ned noen hundre dyr av bestanden. Det kan sies å være en noe høi beskatning, kanskje ikke.

Spørsmålet om fredning må dog efter dosentens mening drøftes internasjonalt. I år var der danske, tyske, norske og amerikanske ekspedisjoner til Øst-Grønland, og alle skjøt moskusokser.

Som forholdene ligger an er det en grov beskyldning å påstå at de norske fangstmenn utrydder moskusoksen. Bestanden er like stor nu som da Nathorstekspedisjonen var der i 1891, den første ekspedisjon som gjorde sig kjent med disse trakter.

*Aftenposten nr 327.
onsdag 15 okt. 1930.*

Nordmennenes jakt på moskusokser på Grønland.

**Skarpe danske uttalelser som
tilbakevises av dosent Hoel.**

Kjøbenhavn, 14. oktober.

«Nationaltidende» har hatt en samtale med professor Adolf S. Jensen i anledning av en meddelelse om at det skal være kommet en skibsladning med 34 moskusokser til Washington. Professoren sier, at det ikke skulde forbause ham om disse moskusokser skriver sig fra Nordøst-Grønland. De norske fangstmenn driver en skammelig nedslaktning av de voksne dyr, uttaler han, og derefter fanger de kalvene. Dette gjør de til tross for at det på naturforsker-møtet i august 1928 enstemmig blev vedtatt en uttalelse av den zoologiske seksjon, hvori man på det sterkeste henstillet til den norske og den danske regjering å skaffe moskusoksene fred. I den zoologiske seksjon hadde både norske, danske, svenske, finske og islandske zoologer sæte. Men denne henvendelse, fortsetter professoren, har øiensynlig ingen virkning hatt for nordmennenes vedkommende. Det er jo allerede ført et betydelig antall kalver til Svalbard, og tre norske fangstskib har været ved Nordøst-Grønland i år og fanget. De innfangede kalver er tilbudt zoologiske haver i Europa, som heldigvis har nektet å kjøpe.

I anledning av den danske professor Adolf S. Jensens skarpe uttalelser om nordmennenes jakt på moskusokser i Østgrønland har Norsk Telegrambyrå hatt en samtale med dosent Hoel, der som bekjent isommer ledet en ekspedisjon til Østgrønland.

Dosent Hoel uttaler at ekspedisjonen isommer foretok nøiaktige

undersøkelser angående moskusbestanden. Resultatet var at bestanden i de senere år heller syntes å være øket enn avtatt. De norske fangstfolk som overvintrer utrydder nemlig ulven i det norske fangstdistrikt, og ulven er en farlig fiende for kalvene. Dosent Hoel selv hadde sett en mengde moskusokser i sommer, og det var en enstemmig opfatning blandt fangstfolkene at bestanden var tiltatt.

De 34 moskusokser som nu er kommet til Washington var bestilt på forhånd av det amerikanske landbruksdepartement, fortsatte dosenten, så hvis det i den anledning skal rettes bebreidelser mot nogen, må det jo bli amerikanerne. Men de 34 dyr som nu er kommet til Washington, skal slippes ut i Alaska hvor det før har været moskusokser, men hvor bestanden nu er utdødd. Det er mulig at det er en noget for sterk beskatning, men det er slett ikke sikkert, og det berettiger iallfall ikke til de skarpe uttrykk som er brukt fra dansk hold.

I Norge har man imidlertid været fullt opmerksom på det ønskelige i å sikre at bestanden blir bevart, og man har under overveielse forholdsregler til å beskytte bestanden. Både handelsdepartementet og utenriksdepartementet har interessert sig for saken. Spørsmålet har været under utredning og det er utarbeidet et forslag. Men det er innlysende at spørsmålet må ordnes internasjonalt. Norge kan ikke ensidig ordne saken. I år har det været norske, danske, amerikanske og tyske ekspedisjoner oppe i de strøk det her gjelder, og alle har skutt moskusokser. Det må optas internasjonale forhandlinger.

Som forholdene ligger an, er det iallfall en ugrunnet beskyldning når det hevdes at nordmennene utrydder moskusoksene.

GL. MØNT 4 KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:

Nationaltidende

skriver den

5. OKT. 1930

Udryddelsen af Moskus-Okserne.

Samtale med Udenrigsministeren. — En Henvendelse fra Norge.

Et nyt Indlæg fra Professor Ad. S. Jensen.

Vi har i Dag haft en Samtale med Udenrigsminister Munch i Anledning af Professor Ad. S. Jensens opsigtvækkende Angreb paa de norske Fangstmænd i Nordøstgrønland i Aften-Nationaltidende i Gaar. Vi spurgte Ministeren, om der havde været ført Forhandlinger mellem Norges og Danmarks Regeringer angaaende Fredningen af Moskusokserne, ogsaa i det Territorium, hvortil Nordmænd har Adgang.

Ministeren svarede:

— Vi hævder jo, at hele Grønland hører til Danmark, mens Nordmændene har en anden Opfattelse for en Del af Nordøstgrønlands Vedkommende. Som Følge af denne Uoverensstemmelse var det, at man i 1924 afsluttede en Traktat. Iøvrigt har man jo i flere Aar talt om Spørgsmaalet, og det har været rejst i Rigsdagen, hvor Statsministeren i Fjor besvarede en Forespørgsel derom. Jeg har ogsaa talt et Par Gange med Udenrigsminister Moynckel om det ønskelige i, at der vises mere hensynsfuld Optræden overfor Dyrebestanden deroppe, og vi har fornylig modtaget en Henvendelse derom fra Norge og har den for Tiden under Overvejelse.

Professor Ad. S. Jensen svarer Udenrigsministeren.

Vi har derefter paany henvendt os

til Professor Ad. S. Jensen, som udtalte:

— Det er rigtigt, at der har været talt om Sagen, men desværre er det jo hidtil kun blevet til Ord. Og naar Udenrigsministeren henviser til, at der foreligger en Traktat, saa vil jeg hertil bemærke, at det netop var i Henhold til Traktaten, at Henvendelsen fra Naturforskermodets Præsidium i 1928 skete.

Traktatens Artikel 3 lyder nemlig saaledes:

Jagt, Fiskeri og Fangst maa ikke drives paa hensynslos Maade, saa at der kan opstaa Fare for Udryddelse af sjældne eller nyttige Dyrearter, saasom Moskusokser og Ederfugle. Saa fremt indvundne Erfaringer skulde gøre det ønskeligt, at der i hvert af Landene indføres Bestemmelser, saasom Forbud mod Indførsel af Jagt- og Fangst-udbytte, for derved at hindre Udryddelsen af sjældne eller nyttige Dyrearter eller genoprette Bestanden af saadanne, er Parterne enige om til den Tid at optage Forhandling for at opnaa ensartede Bestemmelser i saa Henseende.

Altsaa — efter denne Ordlyd kan Moskusokser kun fredes udenfor Scoresby Sund-Distriktet ved Forhandling mellem Danmark og Norge, og med Henblik herpaa var det, at vor Hen-

vendelse skete. Det kan derfor kun glæde mig, naar Udenrigsministeren nu meddeler, at man endelig er ved at skride til Handling, det er i Virkeligheden ogsaa paa høje Tid.

Ogsaa en norsk Videnskabsmand protesterer mod Fangstmændenes Optræden.

Jeg har iøvrigt netop læst et Indlæg fra en norsk Videnskabsmand, Docent, Dr. Lyng, i Det norske Videnskabsakademis Aarvog for 1929, det er et Foredrag, han har holdt i Akademiet, og han siger, at det er ganske nødvendigt, at der træffes effektive Beskyttelsesbestemmelser for at hindre en Udryddelse af Moskusokserne paa Østgrønland.

Det Standpunkt, som den ansete norske Videnskabsmand nærmere begrundet og som har saa meget mere Vægt, som han selv nylig har besøgt de paagældende Fangstpladser i Nordøstgrønland, kan jeg fuldstændig tiltræde — slutter Professoren.

Strykninjagt paa Moskusokserne.

Okserne nedslægtes og Kalvene føres til Spitsbergen — af Frygt for, at de skal udde paa Grønland.

Hvor usømmelig en Maade, der gaas frem paa, under Jagten paa Moskusokserne, viser en Udtalelse, vi i Dag har modtaget af Kommandørkaptajn Godfred Hansen:

— Det er, sagde Kommandørkaptajnen, den gamle Fremgangsmaade at nedslagte de voksne Dyr i Massevis for at fange Kalvene, som man nu vil søge ændret.

Med Skydevaaben og med St. Sir udrydder „Jægerne“ Snese af D. se. at faa fat i nogle Kalve, der md St.

bedste Fald naar levende over til Spitsbergen.

— Er det Dyrebestanden paa Spitsbergen, der skal forøges?

— De vil finde Formaalet udførligt omtalt i det nyeste Nummer af det officielle norske geografiske Tidsskrift, der meget velvilligt skildrer Fangsten. Man erklærede, at Formaalet er at sikre Moskusoksen mod at forsvinde. Altsaa: man nedslagter Dyr i Hundreder hvert Aar i deres Hjemland for at ud-sætte nogle af Arten paa et andet Sted, hvor de maaske kan trives.

Saa vidt mig bekendt er der for-øvrigt noget lignende i Gang fra islandske Side, hvor man ogsaa gerne vil have Moskusokserne indført.

En diplomatisk Forhandling.

— Vil der intet blive gjort for at standse denne Trafik?

— Jo, det haaber jeg bestemt. For kort Tid siden er vi fra „Nanok“ ind-gaaet med en Klage til Statsminister Stauning, hvori vi henledte Opmærksomheden paa den omsiggribende Rov-jagt.

Statsministeren var meget interesse-ret og lovede, at Danmark vil staa fast paa sine Rettigheder. Vi haaber ganske bestemt, at der ad en venskabelig Forhandlings Vej vil kunne naas det eneste fornuftige Resultat.

— Som er?

— Et Indførselsforbud imod Moskusokser. At forhindre Jægerne i deres usømmelige Adfærd, er ugørligt, saa længe de kan finde Afsætning for Varen. Naar der lukkes for Markedet, dør det hele derimod bort a sig selv, og det er dette, vi maa naa til.

GL. MØNT 4. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:

Politiken

skriver den 15 OKT. 1930

Immedat.

Nordmændene i Østgrønland

**Delvis Fredning af Moskus-
okser.**

Oslo, Tirsdag. (R. B.)

Efter hvad Norsk Telegrambyrå erfarer, overvejer de norske Myndigheder at indføre Bestemmelser om delvis Fredning af Moskusokser i Østgrønland, og de har for nogen Tid siden sat sig i Forbindelse med de danske Myndigheder i denne Anledning.

GL. MØNT 4. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:

Kristeligt Dagblad

skriver den

15. 01. 1930

Moskusokserne i Østgrønland.

Oslo, Tirsdag.

Efter hvad norsk Telegrambyrås erfarer, overvejer de norske Myndigheder at indføre Bestemmelser om delvis Fredning af Moskusokser i Østgrønland, og de har for nogen Tid siden sat sig i Forbindelse med de danske Myndigheder i denne Anledning.

Kraftigt Angreb paa norske Fangstmænd.

„Paa Trods af Naturforskerødets samlede Protest i 1928 forfølger norske Fangstmænd Moskusokserne i Nordøstgrønland paa den mest skandaløse Maade!“ — siger Professor ved Universitetet Ad. S. Jensen.

Europas zoologiske Haver demonstrerer mod Fangstmændenes Hensynsløshed!

I forrige Uge ankom der til Washington en Skibsladning af usædvanlig Art: 34 grønlandske Moskusokser holdt deres Indtog i De forenede Stater, hvorfra de skal føres videre til Fairbanks i Alaska for at sættes i Frihed under Tilsyn af „Biological Survey“. Hensigten med denne mærkelige Transport er at genoplive Moskusokse-Bestanden i Alaska, hvor den for 60-70 Aar siden udryddedes af hensynsløse Jægere.

For en Dansker er de grønlandske Moskusokses Verdensrejse af en særegen Interesse. Forholdet er jo nemlig det, at den danske Regering og Grønlandske Handel har fredet Moskusoksen!

Vi har henvendt os til Direktør Daugaard-Jensen, Grønlandske Handels Chef, og spurgt ham, om han kendte noget til den omtalte Forsendelse.

„Jeg tvivler paa, at Dyrene kan stamme fra Grønland!“

— Det lyder usægtelig mærkeligt, siger Direktøren, — er De ganske sikker paa, at der i Meddelelsen om denne Moskusokse-Transport stod angivet, at Dyrene kommer fra Grønland?

— Ja, aldeles sikker!

— Jeg vilde paa Forhaand snarere tro, at de maatte være fangede i Ellesmere Land eller Basel Land, som jo ogsaa ligger Amerika nærmere. Vi udfører nemlig ikke Moskusdyr fra Grønland. Men Sagen er mærkelig, og jeg vil henvise Dem til Professor Ad. S.

Jensen, som er mere sagkyndig end jeg paa dette Omraade.

Der er intet i Vejen for, at Dyrene kan stamme fra Nordøstgrønland! siger Professor Ad. S. Jensen.

Da vi forelagde Meddelelsen for Professor Ad. S. Jensen, bragte den øjeblikkelig den ansete Zoolog i Harnisk:

— Det skulde aldeles ikke forbavse mig, om disse Moskusokser stammer fra Nordøstgrønland! Fra Ellesmere Land og Basel Land kan de næppe være kommet, for disse Egne hører under Canada, som har udstedt strengt Forbud mod at jage Moskusdyr.

Derimod øver norske Fangstmænd den skammeligste Nedslagting af de voksne Dyr i Nordøstgrønland, hvorefter Kalvene fanges i store Flokke, og dette til Trods for, at der paa Naturforskerødets i August 1928 af den zoologiske Sektion, hvori baade danske, norske, svenske, finske og islandske Zoologer havde Sæde, blev enstemmigt vedtaget en Henvendelse, som af Mødets Præsidium overbragtes til den danske og norske Regering. I denne Henvendelse blev der kraftigt henstillet til de to Regeringer at skaffe Moskusokserne Fred. Men denne Henvendelse har øjensynligt ingen Virkning haft for Norges Vedkommende, idet der stadig af norske Fangstmænd øves den skammeligste Færd. Jeg véd, at der allerede er ført et betydeligt Antal Kalve til Svalbard for at udplantes paa dette norske Territorium, hvor Arten var uddød, og jeg véd, at 3 norske Fangstskibe har været i Nordøstgrønland i Aar og drevet deres skandaløse Fangst. De indfangne Kalve har de tilbudt en Række zoologiske Haver rundt om i Europa, men heldigvis har de paagældende Havers Direktører demonstreret mod den uforsvarlige Fremgangsmaade ved at nægte at købe! Det er derfor ikke sandsynligt, at Fangstmændene derefter har henvendt sig til Amerika, hvor man altsaa muligvis har haft bedre Held med sig.

Amerika, hvor man altsaa muligvis har haft bedre Held med sig.

Fra dansk Østgrønland er Dyrene ikke kommet!

— Er det utænkeligt, at Dyrene kan stamme fra dansk Nordøstgrønland?

— Ja, det mener jeg bestemt. Den danske Stat og Grønlandske Handel har fredet dem, og Grønlands Eskimoer er lovlydige Folk, som sikkert ikke vilde indlade sig paa en saadan Affære! Og det er saa meget beklageligere, at Norges Fangstmænd ikke viser den samme Hensynsfuldhed, eftersom Kolonisationen af Scoresby Sund rimeligvis vil bevirke, at Moskusokserne trækker lidt længere nordpaa op i det Territorium, som Nordmændene interesserer sig for, — disse Dyr holder nemlig i vild Tilstand ikke af at være i Nærheden af menneskelige Bopladser. Derfor vil alle Nordens Naturforskere sikkert med mig alvorligt beklage, at den norske Regering ikke endnu har grebet ind mod norske Fangstmænds Rovdrift.

Moskusokser kan omplantes fra Land til Land.

— Er der Mulighed for, at den omtalte Omplantning til Alaska kan lykkes?

— Ja, det er der i og for sig intet til Hinder for, de har jo i sin Tid levet der og kan sandsynligvis trives der igen.

— Men kan de taale den lange Transport?

— Ja, hvis de behandles med Omhu, og man først og fremmest medbringer deres Hjemlands Foder, navnlig Polarpil, er der sikkert intet i Vejen for, at de kan naa uskadte frem men der burde hurtigst muligt sættes en Stopper for hele denne Trafik, for det er for sent!

Holger.

GL. MØNT 4. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:

Nationaltidende

skriver den 4. OKT. 1930

Kraftigt Angreb paa norske Fangstmænd.

Imidlertid
„Paa Trods af Naturforsker mødets samlede Protest i 1928
forfølger norske Fangstmænd Moskusokserne i Nordøstgrønland
paa den mest skandaløse Maade!“ — siger Professor
ved Universitetet Ad. S. Jensen.

Europas zoologiske Haver demonstrerer mod Fangstmændenes Hensynsløshed!

I forrige Uge ankom der til Washington en Skibsladning af usædvanlig Art: 34 grønlandske Moskusokser holdt deres Indtog i De forenede Stater, hvorfra de skal føres videre til Fairbanks i Alaska for at sættes i Frihed under Tilsyn af „Biological Survey“. Hensigten med denne mærkelige Transport er at genoplive Moskusokse-Bestanden i Alaska, hvor den før 60—70 Aar siden udryddedes af hensynsløse Jægere.

For en Dansker er de grønlandske Moskusokse Verdensrejse af en særegen Interesse. Forholdet er jo nemlig det, at den danske Regering og Grønlandske Handel har fredet Moskusoksen!

Vi har henvendt os til Direktør Daugaard-Jensen, Grønlandske Handels Chef, og spurgt ham, om han kendte noget til den omtalte Forsendelse.

„Jeg tvivler paa, at Dyrene kan stamme fra Grønland!“

— Det lyder unægtelig mærkeligt, siger Direktøren, — er De ganske sikker paa, at der i Meddelelsen om denne Moskusokse-Transport stod angivet, at Dyrene kommer fra Grønland?

— Ja, aldeles sikker!

— Jeg vilde paa Forhaand snarere tro, at de maatte være fangede i Ellesmere Land eller Basel Land, som jo ogsaa ligger Amerika nærmere. Vi udfører nemlig ikke Moskusdyr fra Grønland. Men Sagen er mærkelig, og jeg vil henviser Dem til Professor Ad. S.

Jensen, som er mere sagkyndig end jeg paa dette Omraade.

Der er intet i Vejen for, at Dyrene kan stamme fra Nord- østgrønland! siger Professor Ad. S. Jensen.

Da vi forelagde Meddelelsen for Professor Ad. S. Jensen, bragte den øjeblikkelig den ansete Zoolog i Harnisk:

— Det skulde aldeles ikke forbavse mig, om disse Moskusokser stammer fra Nordøstgrønland! Fra Ellesmere Land og Basel Land kan de næppe være kommet, for disse Egne hører under Canada, som har udstedt strengt Forbud mod at jage Moskusdyr.

Derimod over norske Fangstmænd den skammeligste Nedslagtning af de voksne Dyr i Nordøstgrønland, hvorefter Kalvene fanges i store Flokke, og dette til Trods for, at der paa Naturforsker mødet i August 1928 af den zoologiske Sektion, hvori baade danske, norske, svenske, finske og islandske Zoologer havde Sæde, blev enstemmigt vedtaget en Henvendelse, som af Mødets Præsidium overbragtes til den danske og norske Regering. I denne Henvendelse blev der kraftigt henstillet til de to Regeringer at skaffe Moskusokserne Fred. Men denne Henvendelse har øjensynligt ingen Virkning haft for Norges Vedkommende, idet der stadig af norske Fangstmænd øves den skammeligste Færd. Jeg véd, at der allerede er ført et betydeligt Antal Kalve til Svalbard for at udplantes paa dette norske Territorium, hvor Arten var uddød, og jeg véd, at de norske

dette norske Territorium, hvor Arten var uddød, og jeg véd, at 3 norske Fangstskibe har været i Nordøstgrønland i Aar og drevet deres skandaløse Fangst. De indfangne Kalve har de tilbudt en Række zoologiske Haver rundt om i Europa, men heldigvis har de paagældende Havers Direktører demonstreret mod den uforsvarlige Fremgangsmaade ved at nægte at købe! Det er derfor ikke usandsynligt, at Fangstmændene derefter har henvendt sig til Amerika, hvor man altsaa muligvis har haft bedre Held med sig.

Fra dansk Østgrønland er Dyrene ikke kommet!

— Er det utænkeligt, at Dyrene kan stamme fra dansk Nordøstgrønland?

— Ja, det mener jeg bestemt. Den danske Stat og Grønlandske Handel har fredet dem, og Grønlands Eskimoer er lovlydige Folk, som sikkert ikke vilde indlade sig paa en saadan Affære! Og det er saa meget beklageligere, at Norges Fangstmænd ikke viser den samme Hensynsfuldhed, eftersom Kolonisationen af Scoresby Sund rimeligvis vil bevirke, at Moskusokserne trækker lidt længere nordpaa op i det Territorium, som Nordmændene interesserer sig for, — disse Dyr holder nemlig i vild Tilstand ikke af at være i Nærheden af menneskelige Bopladser. Derfor vil alle Nordens Naturforskere sikkert med mig alvorligt beklage, at den norske Regering ikke endnu har grebet ind mod norske Fangstmænds Rovdrift.

Moskusokser kan omplantes fra Land til Land.

— Er der Mulighed for, at den omtalte Omplantning til Alaska kan lykkes?

— Ja, det er der i og for sig intet til Hinder for, de har jo i sin Tid levet der og kan sandsynligvis trives der igen.

— Men kan de taale den lange Transport?

— Ja, hvis de behandles med Omhu, og man først og fremmest medbringer deres Hjemlands Foder, navnlig Polarpil, er der sikkert intet i Vejen for, at de kan naa uskadte frem men der burde hurtigst muligt sættes en Stopper for hele denne Trafik, før det er for sent!

Holger.

Kraftigt Angreb paa norske Fangstmænd.

„Paa Trods af Naturforsker mødets samlede Protest i 1928
forfølger norske Fangstmænd Moskusokserne i Nordøstgrønland
paa den mest skandaløse Maade!“ — siger Professor
ved Universitetet Ad. S. Jensen.

Europas zoologiske Haver demonstrerer mod Fangstmændenes Hensynsløshed!

I forrige Uge ankom der til Washington en Skibsladning af usædvanlig Art: 34 grønlandske Moskusokser holdt deres Indtog i De forenede Stater, hvorfra de skal føres videre til Fairbanks i Alaska for at sættes i Frihed under Tilsyn af „Biological Survey“. Hensigten med denne mærkelige Transport er at genoplive Moskusokse-Bestanden i Alaska, hvor den for 60—70 Aar siden udryddedes af hensynsløse Jægere.

For en Dansker er de grønlandske Moskusokses Verdensrejse af en særegen Interesse. Forholdet er jo nemlig det, at den danske Regering og Grønlandske Handel har fredet Moskusoksen!

Vi har henvendt os til Direktør Daagaard-Jensen, Grønlandske Handels Chef, og spurgt ham, om han kendte noget til den omtalte Forsendelse.

„Jeg tvivler paa, at Dyrene kan stamme fra Grønland!“

— Det lyder unægtelig mærkeligt, siger Direktøren, — er De ganske sikker paa, at der i Meddelelsen om denne Moskusokse-Transport stod angivet, at Dyrene kommer fra Grønland?

— Ja, aldeles sikker!

— Jeg vilde paa Forhaand snarere tro, at de maatte være fangede i Ellesmere Land eller Basel Land, som jo ogsaa ligger Amerika nærmere. Vi udfører nemlig ikke Moskusdyr fra Grønland. Men Sagen er mærkelig, og jeg vil henvise Dem til Professor Ad. S.

Jensen, som er mere sagkyndig end jeg paa dette Omraade.

Der er intet i Vejen for, at Dyrene kan stamme fra Nord- østgrønland! siger Professor Ad. S. Jensen.

Da vi forelagde Meddelelsen for Professor Ad. S. Jensen, bragte den øjeblikkelig den ansete Zoolog i Harnisk:

— Det skulde aldeles ikke forbavse mig, om disse Moskusokser stammer fra Nordøstgrønland! Fra Ellesmere Land og Basel Land kan de næppe være kommet, for disse Egne hører under Canada, som har udstedt strengt Forbud mod at jage Moskusdyr.

Derimod over norske Fangstmænd den skammeligste Nedslagning af de voksne Dyr i Nordøstgrønland, hvorefter Kalvene fanges i store Flokke, og dette til Trods for, at der paa Naturforsker mødet i August 1928 af den zoologiske Sektion, hvori baade danske, norske, svenske, finske og islandske Zoologer havde Sæde, blev enstemmigt vedtaget en Henvendelse, som af Mødets Præsidium overbragtes til den danske og norske Regering. I denne Henvendelse blev der kraftigt henstillet til de to Regeringer at skaffe Moskusokserne Fred. Men denne Henvendelse har øjensynligt ingen Virkning haft for Norges Vedkommende, idet der stadig af norske Fangstmænd øves den skammeligste Færd. Jeg véd, at der allerede er ført et betydeligt Antal Kalve til Svalbard for at udplantes paa dette norske Territorium, hvor Arten var uddød, og jeg véd, at 3 norske Fangstskibe har været i Nordøstgrønland i Aar og drevet deres skandaløse Fangst. De indfangne Kalve har de tilbudt en Række zoologiske Haver rundt om i Europa, men heldigvis har de paagældende Havers Direktører demonstreret mod den uforsvarlige Fremgangsmaade ved at nægte at købe! Det er derfor ikke usandsynligt, at Fangstmændene derefter har henvendt sig til Amerika, hvor man altsaa muligvis har haft bedre Held med sig.

Fra dansk Østgrønland er Dyrene ikke kommet!

— Er det utænkeligt, at Dyrene kan stamme fra dansk Nordøstgrønland?

— Ja, det mener jeg bestemt. Den danske Stat og Grønlandske Handel har fredet dem, og Grønlands Eskimoer er lovlige Folk, som sikkert ikke vilde indlade sig paa en saadan Affære! Og det er saa meget beklageligere, at Norges Fangstmænd ikke viser den samme Hensynsfuldhed, eftersom Kolonisationen af Scoresby Sund rimeligvis vil bevirke, at Moskusokserne trækker lidt længere nordpaa op i det Territorium, som Nordmændene interesserer sig for, — disse Dyr holder nemlig i vild Tilstand ikke af at være i Nærheden af menneskelige Bopladser. Derfor vil alle Nordens Naturforskere sikkert med mig alvorligt beklage, at den norske Regering ikke endnu har grebet

lig Art: 34 grønlandske Moskusokser holdt deres Indtog i De forenede Stater, hvorfra de skal føres videre til Fairbanks i Alaska for at sættes i Frihed under Tilsyn af „Biological Survey“. Hensigten med denne mærkelige Transport er at genoplive Moskusokse-Bestanden i Alaska, hvor den for 60—70 Aar siden udryddedes af hensynsløse Jægere.

For en Dansker er de grønlandske Moskusokseres Verdensrejse af en særegen Interesse. Forholdet er jo nemlig det, at den danske Regering og Grønlandske Handel har fredet Moskusoksen!

Vi har henvendt os til Direktør Daugaard-Jensen, Grønlandske Handels Chef, og spurgt ham, om han kendte noget til den omtalte Forsendelse.

„Jeg tvivler paa, at Dyrene kan stamme fra Grønland!“

— Det lyder unægtelig mærkeligt, siger Direktøren, — er De ganske sikker paa, at der i Meddelelsen om denne Moskusokse-Transport stod angivet, at Dyrene kommer fra Grønland?

— Ja, aldeles sikker!

— Jeg vilde paa Forhaand snarere tro, at de maatte være fangede i Ellesmere Land eller Basel Land, som jo ogsaa ligger Amerika nærmere. Vi udfører nemlig ikke Moskusdyr fra Grønland. Men Sagen er mærkelig, og jeg vil henvise Dem til Professor Ad. S.

Der er intet i Vejen for, at Dyrene kan stamme fra Nordøstgrønland! siger Professor Ad. S. Jensen.

Da vi forelagde Meddelelsen for Professor Ad. S. Jensen, bragte den øjeblikkelig den ansete Zoolog i Harnisk:

— Det skulde aldeles ikke forbavse mig, om disse Moskusokser stammer fra Nordøstgrønland! Fra Ellesmere Land og Basel Land kan de næppe være kommet, for disse Egne hører under Canada, som har udstedt strengt Forbud mod at jage Moskusdyr.

Derimod øver norske Fangstmænd den skammeligste Nedslagning af de voksne Dyr i Nordøstgrønland, hvor efter Kalvene fanges i store Flokke, og dette til Trods for, at der paa Naturforsker mødet i August 1928 af den zoologiske Sektion, hvori baade danske, norske, svenske, finske og islandske Zoologer havde Sæde, blev enstemmigt vedtaget en Henvendelse, som af Mødets Præsidium overbragtes til den danske og norske Regering. I denne Henvendelse blev der kraftigt henstillet til de to Regeringer at skaffe Moskusokserne Fred. Men denne Henvendelse har øjensynligt ingen Virkning haft for Norges Vedkommende, idet der stadig af norske Fangstmænd øves den skammeligste Færd. Jeg ved, at der allerede er ført et betydeligt Antal Kalve til Svalbard for at udplantes paa dette norske Territorium, hvor Arten var uddød, og jeg ved, at 3 norske Fangstskibe har været i Nordøstgrønland i Aar og drevet deres skandaløse Fangst. De indfangne Kalve har de tilbudt en Række zoologiske Haver rundt om i Europa, men heldigvis har de paagældende Havers Direktører demonstreret mod den uforsvarlige Fremgangsmaade ved at nægte at købe! Det er derfor ikke usandsynligt, at Fangstmændene derefter har henvendt sig til Amerika, hvor man altsaa muligvis har haft bedre Held med sig.

Fra dansk Østgrønland er Dyrene ikke kommet!

— Er det utænkeligt, at Dyrene kan stamme fra dansk Nordøstgrønland?

— Ja, det mener jeg bestemt. Den danske Stat og Grønlandske Handel har fredet dem, og Grønlands Eskimoer er loydlige Folk, som sikkert ikke vilde indlade sig paa en saadan Affære! Og det er saa meget beklageligere, at Norges Fangstmænd ikke viser den samme Hensynsfuldhed, eftersom Kolonisationen af Scoresby Sund rimeligvis vil bevirke, at Moskusokserne trækker lidt længere nordpaa op i det Territorium, som Nordmændene interesserer sig for, — disse Dyr holder nemlig i vild Tilstand ikke af at være i Nærheden af menneskelige Bopladser. Derfor vil alle Nordens Naturforskere sikkert med mig alvorligt beklage, at den norske Regering ikke endnu har grebet ind mod norske Fangstmænds Rovdrift.

Moskusokser kan omplantes fra Land til Land.

— Er der Mulighed for, at den omtalte Omplantning til Alaska kan lykkes?

— Ja, det er der i og for sig intet til Hinder for, de har jo i sin Tid levet der og kan sandsynligvis trives der igen.

— Men kan de taale den lange Transport?

— Ja, hvis de behandles med Omhu, og man først og fremmest medbringer deres Hjemlands Foder, navnlig Polarpil, er der sikkert intet i Vejen for, at de kan naa uskadte frem, men der burde hurtigst muligt sættes en Stopper for hele denne Trafik, før det er for sent! Holger.

1 Antis Arctic
Continuity

dest. 2

Wm. Cuy

NEW YORK CITY

OCT 4 - 1930

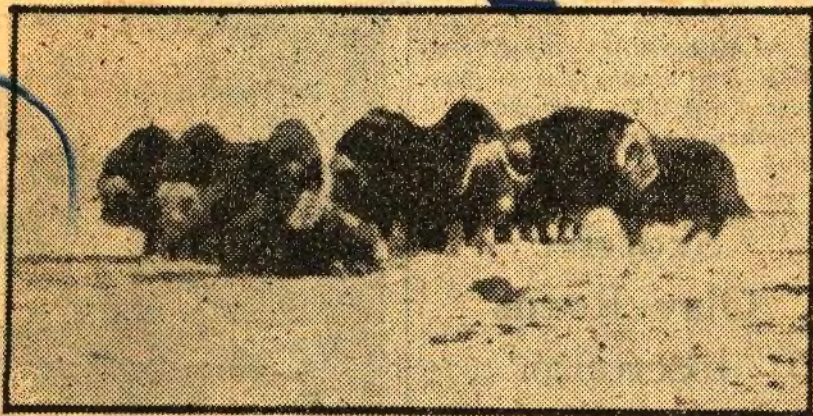
MUSK-OXEN BOUND FOR ALASKA

THIRTY-FOUR musk-oxen from Greenland, shipped to the Department of Agriculture, which hopes to reestablish the musk-ox in the interior of Alaska, reached New York on the steamship Bergensford. They will be sent to the Government quarantine station for animals at Athenia, N. J., and then will be sent to Alaska, where they will be liberated in the interior at the timber line.

Two representatives of the Department of Agriculture, who came from Alaska for the purpose, met the animals at the ship. The intention of the Government is to supplement the reindeer meat supply of Alaska with herds of musk-oxen.

gessor shows
h

Kostholdet paa en Grønlandsekspedisjon. Rik variasjon i kjøttspiser.

Moskusokser.

Vi traff igaar sekretær Kr. Tornøe som var med paa sommerens «Vesle-Kari»-ekspedisjon og kom blandt annet til aa prate om kostholdet paa en slik Ishavs-tur.

«For en del er jo kostholdet avhengig av utrustningen hjemmefra og den var ikke rar denne gangen», sa han. «Det eneste man da har aa glede sig til er en forholdsvis rikelig og avvekslende kjøtt-meny naar man nærmer sig Grønland. Reisen derop tok ikke mange dager. Vi gjorde nemlig en rekordtur paa 7 døgn fra Aalesund til Grønland. Paa veien opover var vi innom Jan Mayen og satte i land to botanikere, konservator Lid og hans assistent. Der blev vi tatt imot med festmaaltid. Vi hadde jo traadløs telegraf ombord og sa fra da vi nærmet oss. Det hender ikke mer enn et par ganger om aaret, at der kommer gjester til «Jan». Det regnes derfor for en stor begivenhet, omtrent som jul. Da settes kokken i sving med aa lage den beste mat der kan presteres. Saa stort utvalg har man jo ikke der oppe, men de har en ualmindelig flink kokk og han

gjør det han kan ut av de rariteter de har. Vi fikk blandt annet hvalkjøtt og hvalspekk tilberedt som sylteflesk. Det var bukspekk og bukkjøtt av en ganske ung hval og smakte riktig godt. Han hadde laget den til etter alle kunstens regler og pyntet med nelliker og vi spiste med stor appetitt. Selv vaar italienske professor likte det godt. «Mehr Walfisch! Mehr Walfisch», sa han. Videre bød menyen paa alkeegg, maaseegg og til slutt bløtkake og den var ikke den daarligste! Jeg maa fortelle at kokken er en av vaare mest berømte fangstmenn fra Ishavet. Han heter Andersen og er en blanding av lapp og bumann. Liten og uanseelig er han av ytre, men han har skutt noen hundrede bjørn i sitt liv og været med paa mangan bedrift. Han kan i ordets videste betydning kalles «altmuligmann». Da jeg var inne paa værelset hans en dag fikk jeg se en symaskin. Den forstaar han ogsaa aa behandle.

Saa var vi da en dag opunder Grønland og den første avveksling i kosten ombord blev bjørnekjøtt. Da

vi kom inn i drivisen opdaget vi plutselig en isbjørn som laa og lekte sig ved et isflak. Vi gikk nær bort til den og filmet og fotograferte den. Saa var det en av zoologene som fant at han trengte et bjørneskinn til zoologisk museum og stuerten mente han hadde bruk for en stek til middagen og saa blev til det, at vi skjøt den. Den smakte ikke saa verst. En litt egen smak har kjøttet men det er ikke vondt.

Næste dag laa der en storkobbe paa et flak. Den hatide vi ogsaa bruk for og skjøt den.

Efter min mening var det det beste kjøtt vi fikk deroppe, naar jeg undtar moskusokse», sier hr. Tornøe og tenker øiensynlig med glede tilbake paa den middagen. «Naar storkobbekjøtt blir riktig tillaget vil jeg heller spise det enn oksekjøtt. Der er ikke tale om transmak. Storkobben lever nem-

lig mest av muslinger og skjel og det er fint for.

En dag saa vi ogsaa en stor hvalros, en av de svære som veier en tonn. Men den gikk i vannet før vi kom den nær og den dagen maatte vi nøie oss med forloren hvalros!

Naar man saa kommer helt inn til kysten — dette var i fjordene fra Scoresby Sund og nordover — kan man variere spiseseddelen for eksempel

en dag med hare. Grønlandsharen er stor. Den veier ca. 4 kg. og 7—8 harrer var nok til oss 40 mann. Næste dag tar man saa en variant med grønlandslaks. Der er ikke saa lite av den omkring elvemunningene. Gaasestek er lett aa skaffe. Gaasen deroppe er meget god for den lever av gress. Alke er ogsaa en udmerket rett, især naar man har gjort en større fangst saa man kan bruke bare bryststykkene. De har ingen transmak. Røie er ogsaa bra aa variere med. Den fisket vi oppe i et lite tjern ca. 300 meter fra land.

Det viktigste vilt paa Grønland er allikevel moskusoksen. De er forholdsvis store dyr, de største veier 2—300 kg. Kjøttet smaker som en mellemting mellom oksekjøtt og faarekjøtt og det er absolutt det beste jeg nogen gang har spist.

Ryper saa vi store mengder av, men lot dem gaa da de fleste hadde kyllinger, store kull op til 11—12 unger. Vi hadde mat nok og vilde ikke drepe annet enn det vi hadde bruk for. Vi filmet for eksempel flere bjørner og lot dem gaa. Lom og stormaase saa vi nok av men forsøkte dem ikke og smaakobbe og grønlandsæl kan man faa tak i over alt. I det hele tatt kan man meget godt leve av landets produkter. Det det skorter paa er grønnsaker. Nu vil møringene der oppe forsøke aa dyrke rabarber, og det er mulig det lar sig gjøre med enkelte grønnsaker ogsaa. I Kings Bay saa jeg store fine reddiker. En hel del sopp fant vi deroppe. Vaar botaniker var spesialist paa sopp og forestod plukningen. De smakte udmerket. Enkelte gress-sorter kan man spise og en syre finner man som ligner vaar. Av blokkebær eller skintryte og krekling er der rikelig og det er ikke daarlig dessert. De laget vin av kreklingen i den norske kolonien paa Grønland i gamle dager.

Som man forstaar levet vi altsaa udmerket ombord i «Vesle-Kari». Sturten var meget flink og hang i hele dagen. Hver morgen bakte han tyve store brød og de gikk med paa en dag».

24 Ant Arctic
Costume

S

ant

S' N

NEW YORK CITY
SEP 18 1930

baby photo

Ovibos on the Move.

Arriving at New York from Oslo, the steamship Bergensfjord brought thirty-four male and female musk oxen on the second stage of their trip from East Greenland to Alaska by way of Norway and the States. Reports of their progress to their new home from Oslo say that "the American Government some years ago shipped reindeer [to Alaska] and they have multiplied in favorable districts." Indeed they have, but the Government gets too much credit for their introduction into Seward's Folly.

Because he wished to save the Eskimos, easy victims to the chicanery and vices of the whites, the Rev. SHELDON JACKSON conceived the plan to set up reindeer herds in Alaska. Mr. JACKSON's scheme was ridiculed, the Government was apathetic, and his early activities were supported by private beneficence and cash. Time vindicated his judgment. The reindeer created property for the Eskimos, the natives were reestablished, and today 3,500 descendants of JACKSON's herds with the fawns dropped this year are preparing to move on from the Hunt River to the delta of the Mackenzie in Canada, where the Dominion Government will set them up for the benefit of the natives.

Musk ox is a misleading popular name for the ovibos, which is intermediate between the sheep and the goats on one side and the oxen on the other, being more nearly allied to the former than the latter. A bull stands about five feet high at the shoulder; the meat is like good beef, their milk like that of cows; both are untainted by the odor that gives the name to the tribe—an aroma that carries a hundred yards or more on a still day.

Ovibos wears two coats, a soft woolly fleece for warmth and a hairy outside layer for protection. Its wool takes dye well. It has hairy feet, good for walking on ice and snow. At present its home is in the Barren Lands between latitude 64 and the Arctic Sea, on the islands to the east and in Greenland. It is a grass eater, but can subsist on vegetation scorned by reindeer; the young are born, one to each female, in May or June; the herds consist of about thirty members, of which two or three are bulls. They are odd in appearance, timid by nature, and run from danger, but if overtaken they form a ring around the calves and fight with their great curving horns, their heavy heads and their feet. STEFANSSON says they are "admirably suited for domestication"; Professor BARKER of the University of Leeds, England, investigated the habits of the musk oxen and indorses this. Dr. BARKER speaks with particular enthusiasm of the wool, which is soft, takes dye well and does not shrink. This coat is shed once a year.

If this herd of musk oxen prospers in Alaskan domesticity a great boon will be conferred on that interesting Territory. In hope that the experiment may be a success, the city might give a reception in honor of the Bergensfjord's passengers when they are released from the luxuries of quarantine with

which they were welcomed. The ticker tape and waste paper of lower Broadway might remind them of their native habitat, for which they must yearn in the enervating climate of these lower latitudes, while to their nostalgic minds the electric signs would recall the Midnight Sun.

Lavangeren nr 240.

Tor. dag 16 okt. 1930.

Moskusoksene på Grønland.

Godtfred Hansen betviler riktigheten av meddelelsen om at de norske myndigheter har henvendt sig til de danske myndigheter om fredningsbestemmelser.

Kjøbenhavn: «Nationaltidende» bringer idag en artikkel, hvori avisen på nytt behandler spørsmålet om moskusoksene på Grønland. Det heter i begynnelsen av artikkelen at det danske selskap «Nanok» har henvendt sig til statsminister Stauning i anledning av den «rovjakt» som norske jegere driver på Grønland. Videre he-

ter det at det foretas nedskyting av voksne dyr for å få noen kalver, som føres til Svalbard, hvor de får en tvilsom skjebne.

Avisen gjengir så meddelelsen fra Oslo om at de norske myndigheter har satt sig i forbindelse med de danske myndigheter angående spørsmålet om fredningsbestemmelser for

moskusokser. «Nationaltidende» har forelagt denne meddelelse for den kjente Grønlandsforsker, kommandørkaptein Godtfred Hansen, som uttaler:

— Det må utvilsomt være en misforståelse, for det første fordi det allerede i overenskomsten mellom Danmark og Norge uttrykkelig bestemmes at jakten skal drives hensynsfullt, dernest fordi ingen ansvarlige i Norge kunde finne på en sådan henvendelse til danske myndigheter. Danske jegere har fått uttrykkelige instruksjoner om at de ikke må skyte moskusokser for sulten driver dem til det, og det er en instruks som alltid er blitt fulgt. Når byttet ikke kan brukes til noe og vi aldri eksporterer kalver fra Grønland, hvad skal vi så skyte dyrene ned for?

— Det synes dog bak telegrammet å ligge en tendens med en ny fremgangsmåte, sier bla dets medarbeider.

— Ja, for så vidt er det en gledelig opplysning, svarer kommandørkapteinen. Sannsynligvis er det da også utarbeidelsen av de nye instruksjoner til de norske jegere om å vise hensynsfullhet som er blitt forvansket på sin vei fra vedkommende myndigheter til offentligheten. Hvis det fra Norge selv kan reises en bevegelse mot slakteriet, kan vi bare hilse det med glede og takknemlighet.

Oslo: N. T. B. har ved henvendelse til utenriksdepartementet fått bekreftet meddelelsen om at der for noen tid siden fra norske myndigheter er rettet henvendelse til danske myndigheter angående fredningsbestemmelser for moskusokser. — Kommandørkaptein Godtfred Hansen vil utvilsomt få meddelelsen bekreftet ved forespørsel i det danske utenriksdepartement.

2 Ant Arctic
Contraband

Box 15

Washington Times

SEP 16 1930

MUSK OXEN FOR ALASKA

The Bergensfjord, of the Norwegian-American Line, docked yesterday at the foot of 30th st., bringing a herd of 34 musk oxen which are to be sent to Fairbanks, Alaska, for observation and breeding under the supervision of the United States Department of Commerce. The oxen were acquired in Greenland under authority of an act of Congress which appropriated \$40,000 for the acquiring of the herd.

The animals are being placed in Alaska in an attempt to restore the musk ox in that territory. L. J. Palmer of the Department of Agriculture, who will have charge of the animals on the trip, said that musk oxen were plentiful in Alaska at one time but were exterminated about a century ago.

Driver nordmennene rovfangst av moskusokser på Grønland?

En dansk professor beskylder dem for å utrydde moskusoksene.

Dosent Hoel sier at bestanden i det norske fangstdistrikt tvertimot er øket.

Kjøbenhavn: «Nationaltidende» har hatt en samtale med professor Adolf S. Jensen i anledning av en meddelelse om at der skal være kommet en skibsladning med 34 moskusokser til Washington. Professorens sier, at de norske fangstmenn driver en skammelig nedslaktning av de voksne dyr og derefter fanger de kalvene. Dette gjør de til tross for at det på naturforsker-møtet i august 1928 enstemmig blev vedtatt en uttalelse av den zoologiske seksjon, hvori man på det sterkeste henstillet til den norske og den danske regjering å skaffe moskusoksene fred. Men denne henvendelse, fortsetter professoren, har øiensynlig ingen virkning hatt for nordmennenes vedkommende. Der er jo allerede ført et betydelig antall kalver til Svalbard, og 3 norske fangstskib har vært ved Nordøst-Grønland i år og fanget. De innfangede kalver er tilbudt zoologiske haver i Europa, som heldigvis har nektet å kjøpe.

Efter hvad N. T. B. erfarer overveier de norske myndigheter bestemmelser om delvis fredning av moskusokser og har for noen tid siden satt sig i forbindelse med de danske myndigheter i denne anledning.

Dosent Hoel svarer.

Oslo: I anledning av den danske professor Adolf S. Jensens skarpe uttalelser om nordmenns jakt på moskusokser på Øst-Grønland har N. T. B. hatt en samtale med dosent Hoel, der som kjent i sommer hadde en ekspedisjon til Øst-Grønland.

Dosenten uttaler, at ekspedisjonen i sommer foretok nøiaktige undersøkelser angående moskusbestanden. Resultatet var at bestanden i de senere år heller synes å være øket enn avtatt. De norske fangstfolk, som overvintrer, skyter nemlig ulven i det norske fangstdistrikt, og ulven er en farlig fiende for kalvene.

De 34 moskusokser, som nu er kommet til Washington, var bestilt på forhånd av det amerikanske landbruksdepartement, fortsetter dosenten, så hvis der i den anledning skal rettes bebreidelse mot noen, må det jo være mot amerikanerne. Men de 34 dyr, som nu er kommet til Washington, skal slippes ut i Alaska, hvor der før har vært moskusokser, men hvor bestanden nu er utdød, og det må betegnes som en fortjenstfull handling å forsøke å få en ny bestand i strøk, hvor den slags dyr tidligere har levet, og hvor der altså skulde være en naturlig betingelse for at de kan trives.

Man kan regne med at der

nedlegges 3 voksne dyr for hver kalv som fødes. Fangstfolkene har i vinterens løp kanskje skutt et par hundre dyr. Det er mulig at det er en noe for sterk beskatning, men det er slett ikke sikkert. I Norge har man imidlertid vært fullt opmerksom på det ønskelige i å sikre at bestanden blir bevart, og man har under overveielse forholdsregler til å beskytte bestanden.

I år har det vært norske, danske, amerikanske og tyske ekspedisjoner oppe i de strøk det her gjelder, og alle har skutt moskusokser. Som forholdene ligger an er det i all fall en ugrunnet beskyldning, når det hevdes, at nordmennene utrydder moskusoksen. Det er helt sikkert, at der er like så mange moskusokser nu, som da Nathorst-ekspedisjonen besøkte disse strøk i 1899, og det var den første ekspedisjon som gjorde disse trakter kjent.

Antarctic Controversy

last

S

NEWS

BALTIMORE, MD

SEP 15 1930

Musk Oxen Sent To Alaska For Breeding

NEW YORK, Sept. 15—(A. P.).—
Thirty-four musk ox calves are on
the way from Greenland.

The Department of Agriculture is
importing them.

They will be shipped to Alaska
in the hope of restocking frozen
plains, where the species once
roamed in great numbers.

Lent

Heroldens Annoncebureau A/S

Avdeling for Avisutklip
Telefoner: 12710, 14040 og 10884

Stortingsplass 7 — Oslo

Bladets navn:

AFTENPOSTEN

7. SEP. 1929

Moskusoksene til Svalbard.

**Fylkesmann Bassøe nærer
store betenkeligheter
overfor planen.**

Spesialtelegram til «Aftenposten».

Tromsø, 7. september.

Fylkesmann Bassøe uttaler til «Tromsø» angående spørsmålet om overflytning av moskusokser til Svalbard: Den sparsomme vegetasjon der oppe er vel neppe tilstrekkelig både for ren og moskusokser. Skulde moskusoksen således fortrenge renen, vilde det være til nasjonalekonomisk skade for landet.

På Grønland er det riktignok både ren og moskusokser, men landet er jo større, og min erfaring er i hvert fall at villrenen skyr de distrikter hvor moskusdyrene beiter. Fylkesmannen uttaler til slutt at hvis dyrene i høst blir overflyttet til Svalbard er det ingen chance for at de skal kunne finne føde på de da snedekte marker. Skal et slikt eksperiment overhodet prøves, bør det skje tidlig på sommeren således at dyrene kan venne sig til de nye omgivelser og lære å kjenne de plasser hvor de kan finne føde.

best. **Heroldens Annoncebureau A/S**

Afdeling for Avisutklipp
Telefoner: 12710, 14040 og 10884

Stortingsplass 7 — Oslo

Bladets navn:

Moskusoksene er sikret for Svalbard.

Dyrene skal stambokføres og kontrolleres, men forøvrig ha sin absolutte frihet.

Norge maa sikre sine rettigheter paa Franz Josefs land.

Docenterne Hoel og Bergersen uttaler sig til Aalesunds Avis.

Paa Scandinavie traf vi igaar docenterne Hoel og Bergersen, den sidste zoolog, som nu er kommet til Aalesund for herfra idag at dra til Tjærvaag og besigtige de der stationerte moskusokser.

«Gaar det iorden med kjøpet og utsættelsen paa Svalbard», spurte vi.

«Ja», svarer herrerne, «vi har pengene sikret. Og under visse forutsættninger som vi skulde anta lar sig konstatere kan man vel si at foretagendet er sikret og at dyrene kan slippes ut paa Svalbard».

«Vil dyrene trives der?»

«Ja, der skulde være gode betingelser baade klimatisk og med hensyn til føde for dyrene. Mose, vidjer og græs av den art som dyrene spiser findes der jo nok av. Det er ogsaa av stor betydning at der er dyr iblandt som er saapas gamle at de har levet en vinter igjennem og lært sig til at finde føden selv. Og der er jo adskillige dyr paa 1½ å 2 aar iblandt.

Dette foretagende er ikke bare av praktisk art, men har ogsaa sin teoretiske interesse, fortsætter hr. Bergersen. Vi skal derfor merke dyrene for at vi senere skal kunne studere deres vandringer og trivsel og ta deres vegt naar vi kommer saa langt at vi kan begynde at skyte nogen o. s. v.

Jeg tror nemlig paa at de ogsaa vil kunne faa rent praktisk betydning for kjøttforsyningen paa disse vanskelig tilgjengelige øer, hvor der jo ikke bor saa faa mennesker. Jeg tror at de vil finde sig tilrette under de nye forhold, som i grunden ikke er saa nye endda fordi de i mangt og meget ligner forholdene der hvor de kommer fra».

«Og hvor findes saa dyrene?»

«Moskusoksen er en meget sparsomt forekommende dyregruppe. Den findes altsaa paa Østgrønland paa et begrenset omraade hvis sydgrænse gaar ved Scoresby Sund. Paa øerne nord for Canada findes der ogsaa en del, men ikke meget undtagen paa Ellesmere land, hvor der vistnok er adskillig. Paa selve Canadas fastland findes der nu bare ganske faa i det aller nordligste. Men før i tiden bebodde moskusoksen hele det circumpolare omraade. Man har jo ogsaa fundet levninger av moskusoksen i Norge, nemlig en halshvirvel ved Indset».

«Kan man identificere dyret med absolut sikkerhet ved hjelp av en eneste hvirvel?»

«Ja, med stor lethet».

«Hvad skal man gjøre med dyrene paa Svalbard?»

«De skal ha sin absolute frihet. De vil da spre sig over hele landet, ti de kan ogsaa gaa over bræer og fra kyst til kyst. Derimot er det ikke sandsynlig at de vil vandre med drivisen til andre øer. Ialfald ikke i nogen nævneværdig utstrækning. Men vi vil ogsaa holde kontrol med dem, og bl. a. underkaste dem et stambokssystem i likhet med det som gjælder for sølvraeven. Jeg tror bestemt at vi vil faa en stationær «befolkning» av moskusokser. Og derav vil kunne produceres ikke smaa mængder kjøtt».

«Bør dyrene slippes ogsaa paa Bjørnøen og Jan Mayn?»

«Bjørnøen er for liten og paa Jan Mayn er der ikke føde for dem. Apropos Jan Mayn. Vulkanen Beerenberg, som skulde være over 2500 meter høj er blitt maalt opigjen av os. Den viser sig at være «bare» 2000 meter, men det er jo bra allikevel paa en saa liten ø».

Moskus- okser til Svalbard.

Også regjeringen
interessere seg for
spørsmålet.

Renbestanden på Svalbard
er vokset sterkt siden
totalfredningen blev
innført.

— Hvordan går arbeidet for å
få overført moskusokser til Sval-
bard? spør vi dosent Hoel.

— Ja, vi gjør alt, hvad vi kan
for å skaffe penger, men enda er
det ikke lyktes oss, skjønt det er
stor interesse tilstede.

— Er det ikke så, at også regjer-
ingen er interessert i, at saken kan
gå i orden, og at der kan ventes et
visst tilskudd fra statens side, hvis
der viser seg å være en effektiv in-
teresse for spørsmålet på privat
hold?

— Jo, statsministeren har som
fungerende handelsminister vært iv-
rig for, at dette forsøk kunde bli
gjort.

— Og det haster formodentlig
nokså meget nu?

— Ja, helst bør transporten dit-
op ikke foregå senere enn i midten
av september. Og der kan jo også
være andre kjøpere i markedet.

— Er det ikke så, at også Island
i det siste har villet prøve, om
moskusokser kan trives der?

— Jo, altinget har bevilget pen-
ger til en Grønlandsekspedisjon, som
i Franz Josephs fjord har fanget 7
kalver, som skal slippes på Island.
Saken er jo den, at moskusoksen er
et utmerket kjøtt dyr og har en over-
måte fin ull. Hvis moskusoksen tri-
ves og formerer seg ved overførsel
til Island og til Svalbard, så vil det
derfor kunne få en stor økonomisk
betydning for disse øer.

— Men de moskusokser, som for
nogen år siden blev sluppet på Gur-
skøy ved Ålesund skal jo ikke ha
trivedes synderlig godt?

— Nei, Sunnmøre er for langt
syd. Skulde forsøk gjøres her i lan-
det, måtte det være på en av de
store øer utenfor Troms eller Fin-
mark.

— Det er jo Adventdalen på
Svalbard, De tenker Dem som mo-
skusoksens fremtidige hjem?

— Ja, der er det utmerkede gress-
ganger, og der trives renen godt.
Som De vet holdt man på å utrydde
renen på Svalbard. I 1918 blev der
således skudt 2500 dyr, og slik be-
skatning kunde selvsagt bestanden
deroppe umulig tåle. Men så da Nor-
ge overtok Svalbard, fikk vi en lov-
bestemmelse om totalfredning i 10
år fra 1925 til 1935, og nu har vi
en stor bestand.

— Men vil moskusoksen være

Heroldens Annoncebureau A/S

Afdeling for Avisutklip
Telefoner: 12710, 14040 og 10884

Stortingsplass 7 — Oslo

Bladets navn:

26 moskusdyr hjembragt fra Øst Grønland til Sunnmøre.

Vil de bli solgt til overflytning til Svalbard?

Med sælfangerne «Sælbarden» og «Kap Flora», som føres av henholdsvis Lillenes og Andreassen, er kommet hjem fra fangst ved Øst-Grønland og bl. a. hadde de med 26 moskusdyr som foreløbig er interneret i Tjervaaag. Det er ikke første gang at eksemplarer av disse dyr er ført hit. Som bekjent blev endel moskusdyr for nogen aar siden sluppet paa Gurskøy. Det var et eksperiment hvis utfald man i interesserte kredse imøtesaa med interesse. Et par av dyrene døde allerede før de blev sluppet løs, og vi har et par ganger i de forløpne aar søkt at faa rede paa de øvrige dyrs skjæbne. Men intet sikkert har kunnet sies om dem. Ingen har set dem, og det er nok grund til at tro at de ikke lever lenger.

Denne formodning underbygges ogsaa av det kjendskap man har til disse dyrs levesæt. Saa sterke og haardføre de ellers er.

har de meget vanskelig for at akklimatisere sig, kanske ikke saa meget paa grund av veiret som den særlige slags føde de trænger og som vistnok bare findes paa Grønland. Det er et slags græss, indeholdende en viss syre, samt en moseart. De omraader paa Grønland, hvor græsset og mosen findes, skal være forholdsvis begrænsede, og her streifer moskusdyrene omkring i store flokker.

Det har derfor vist sig vanskelig at faa disse dyr til at leve i Europa, hvad ogsaa erfaringerne fra Gurskøy fortæller.

Efter hvad «Aalesunds Avis» erfarer er det nu meningen at faa solgt dyrene til overflytning til Svalbard for om mulig at faa lagt grunden til en stamme der.

Skipper Andreassen er reist til Oslo for at underhandle om salg av dyrene til dette formaal. Og det kan ha sin interesse at se hvad docent Hoel har at si til

planen:

Det dreier sig, ifølge docent Hoel, om mange voksne dyr, og det har heller aldrig tidligere været drevet forsøk med moskusokser paa Svalbard, hvis vegetabiliske og andre forhold skulde ligne meget Øst-Grønlands.

Docent Hoel nærer liten tvil om at dyrene vil klare sig fortreffelig paa Svalbard, og danne et nyt interessant og værdifuldt element i den norske fauna.

Moskusoksen er jo meget matnyttig, og ogsaa ellers har den stor værdi. Men spørsmålet er om det vil lykkes at reise kapital til at kjøpe dem.

Det er vel for optimistisk at tro, at staten vil yde det hele, men hvis ikke dyrene blir kjøpt, er der fare for at de vil gaa videre til utenlandsk dyrehave.

I løpet av nogen dager vil man kunne vente avgjort hvorvidt denne interessante plan blir sat ut i livet.

Bladets navn: *Altenposten*

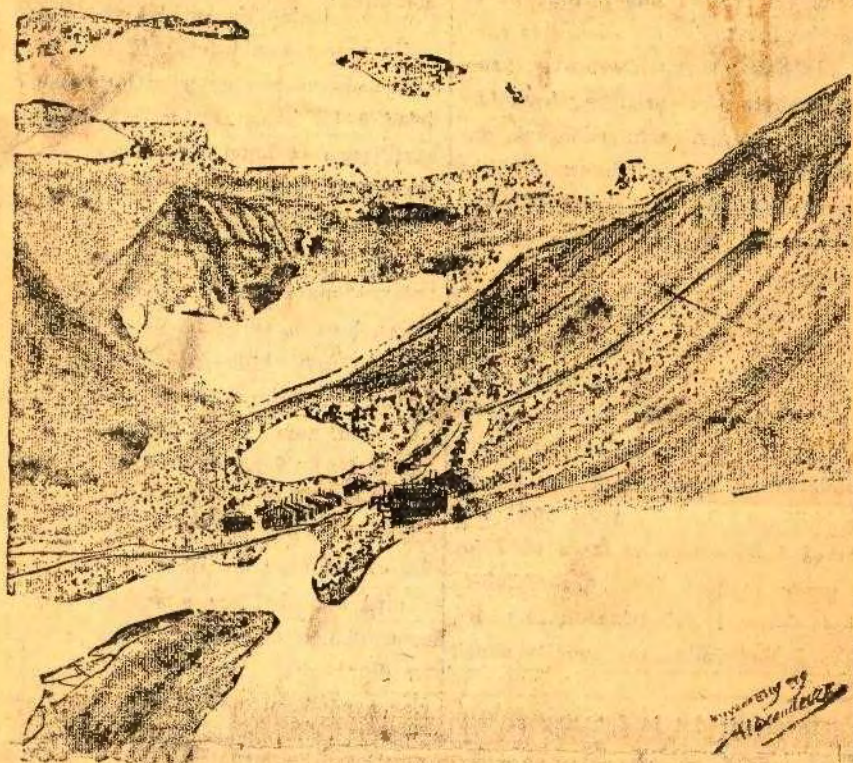
27. AUG. 1929

Moskusokser på Svalbard vil bety en verdifull forøkelse av ø-gruppens viltbestand.

Et kjøttproduserende dyr med
en fortrinlig ull.

Den arktiske hare burde også overføres
til Svalbard.

Dosentene Hoel og Bergersen uttaler sig til »Altenposten«.

Adventdalen, hvor dyrene tenkes anbragt.

Som nevnt i morgenummeret arbeides der meget energisk for tiden med overføring av endel moskusokser til Svalbard. Vi har spurt dosent Hoel hvilken verdi man kan tillegge overføringen av disse dyr. Dosenten svarer:

— Moskusoksen har et udmerket kjøtt og en finfin ull under de lange dekk-hår. Nathorst bragte med sig hjem ull av dyret i 1899 og der blev spunnet av ullen og laget tøy av det. Det blev påstått, at den ullen var bedre enn kamel-ull. Moskusoksen vil kunne få mat nok på Svalbard. Renen lever jo der og er et likeså stort dyr. Moskusoksen lever helt op til 83 grader på Grønland, og der er det adskillig vanskeligere å klare sig enn på Svalbards breddegrader. Dyret blir sjeldnere og sjeldnere. Den ferdes meget på vanskelig tilgjengelige steder, og polarulven, som er et forferdelig rovdyr, utrydder polaroksen etterhvert. Det vil også i årene fremover bli fanget fler og fler dyr inntil det så å si blir umulig å opdrive moskusdyr.

Det er meningen å anbringe dyrene, hvis vi greier å skaffe penger til å kjøpe dem for, i Adventdalen — i den store dalen som går helt over til Bellsund. Her er det isfritt og en udmerket vegetasjon. Moskusoksen vil her

Nogen penger har vi til kjøpet, men skulde der finnes en eller annen jakt eller dyreinteressert, som vil ofre nogen penger på forsøket, så er jeg viss på det vilde være vel anvendte penger.

Vi har også henvendt oss til dosent Bergersen for å høre hans mening. Dosenten svarer:

— Overføringen av de 26 moskusokser vil ha sin store betydning, først og fremst fordi det gjelder et kjøttproduserende dyr. Forholdene på Svalbard ligger nær op til forholdene på Grønland, så for den saks skyld skulde det ikke støte på nogen særlige vanskeligheter. Rent videnskabelig vilde det jo også ha sin store interesse å studere hvordan en slik omplantning vil arte sig.

Efter min mening burde man også gjøre forsøk med å overføre den arktiske hare. Den vil sikkert også trives udmerket på Svalbard.

I rike og avveide dyresamfund har man ikke alltid været heldige med overføringen av dyr. F. eks. i Vest-Indien, hvor man overførte slangedreperen, som Kipling har skrevet om. I de egne brer stammene sig med rasende fart. Noget slikt har vi ikke på Svalbard. Der finnes det ikke dyr som vil ødelegge moskusoksen. Den er forresten meget vel skik-

stort dyr. Moskusoksen lever helt op til 83 grader på Grønland, og der er det adskillig vanskeligere å klare sig enn på Svalbards breddegrader. Dyret blir sjeldnere og sjeldnere. Den ferdes meget på vanskelig tilgjengelige steder, og polarulven, som er et forferdelig rovdyr, utrydder polaroksen etterhvert. Det vil også i årene fremover bli fanget fler og fler dyr inntil det så å si blir umulig å opdrive moskusdyr.

Det er meningen å anbringe dyrene, hvis vi greier å skaffe penger til å kjøpe dem for, i Adventdalen — i den store dalen som går helt over til Bellsund. Her er det isfritt og en udmerket vegetasjon. Moskusoksen vil her få være i fred — det finnes ikke rev eller bjørn der og således heller ingen fangstfolk. Folkene i grubene vil sikkerlig også være interessert i å passe på dem. Oppe i Wijde- og Wood-bay på nordkysten er det også udmerkede naturlige forhold, men der kan fangstfolk uhindret skyte dyrene.

Det var å håbe at det går i orden med kjøpet og overføringen av de 26 dyr. Man bør i tilfelle få dem opover snarest mulig. Man må sende med en kjentmann som er vant til å stille dyrene.

lige vanskeligheter. Rent videnskabelig vilde det jo også ha sin store interesse å studere hvordan en slik omplantning vil arte sig.

Efter min mening burde man også gjøre forsøk med å overføre den arktiske hare. Den vil sikkert også trives udmerket på Svalbard.

I rike og avveide dyresamfund har man ikke alltid været heldige med overføringen av dyr. F. eks. i Vest-Indien, hvor man overførte slangedreperen, som Kipling har skrevet om. I de egne brer stammene sig med rasende fart. Noget slikt har vi ikke på Svalbard. Der finnes det ikke dyr som vil ødelegge moskusoksen. Den er forresten meget vel skikket til å forsvare sig også. Hvis man får op de 26 dyrene burde man merke dem, så man siden kan studere deres liv og ferden.

Heroldens Annoncebureau A/S

Avdeling for Avisutklip
Telefoner: 12710, 14040 og 10884

Stortingsplass 7 — Oslo

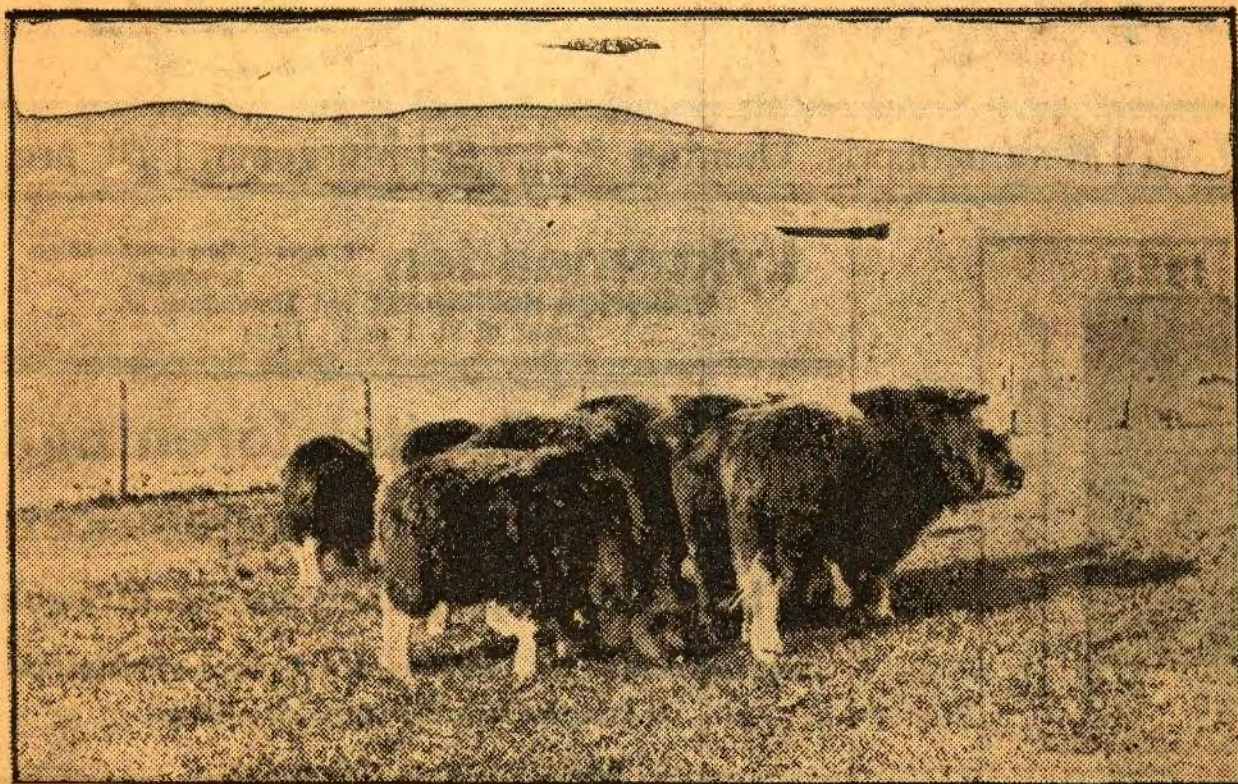
Bladets navn: *Aftenposten*

27. AUG. 1929

Vil moskusoksen trives på Svalbard?

Håb om, at vi får en bestand dit op på 26 dyr.

Hvad fangstskipper Peder Andresen fra Ålesund
forteller om moskusjakt på Grønland.

En flokk moskusokser.

Der arbeides for tiden med planer om å overføre moskusokser eller polarokser — som de også kalles — til Svalbard. Kjentfolk mener dyrene vil trives dernord, har man først fått en større bestand, vil disse polarokser bety en verdifull forsøkelse av landets vilt og innbyggerne av ø-gruppen får kjærkomment og deilig vilt å ty til.

Fangstskipper Peder Andresen, Røvde, som i sommer har været på Grønland med sitt solide fartøi »Kap Flora I« på 120 tonn, er for tiden på besøk i Oslo, og vi benytter anledningen til å få en samtale med denne kjente fangstmann som i flere år har hentet hjem polarokser fra Grønland. Allerede 1922 hadde han med sig hjem 11 dyr som blev sendt til amerikanske dyreparker.

Tre år senere hadde han med 8 dyr som han slapp ut på Gurskøy på Sunnmøre. For noen dager siden kom »Kap Flora« fra Grønland med 26 moskusokser, — den største samling som noen gang er fanget.

— Hvor har De truffet de fleste moskusokser på Grønland? spør vi den bause fangstskipper som så å si har levet sitt liv i Ishavet.

— For det meste har vi støtt dem ved Scoresby-området på 70 grader og på Hudson-landet på 74 grader. Ellers finnes de på kysten helt op til Kapp Bismarck på 77 grader. Dyrene optrer næsten alltid i flokker, men det er sjeldent å treffe på dem. De gamle går for sig og stavrer, mens de unge holder sammen. De har gjerne en fører til å lede sig. Det går voldsomt til i en dyreflokk av moskusokser. Vi så en flokk på 18 engang som gresset på en slette. To av dyrene gikk en 50 meter fra hverandre, tok rennefart og gjøv på hverandre. Den tapende forlot valplassen. Dyrene går og beiter akkurat som kuene gjør det. Rett som det er kan de sette avsted i vilt trav — en 100 meter eller 1000, så bråstopper de. Blir de angrepet, stiller de sig op i flokk med anføreren i spissen og da går de på med dødsforakt. Da er de lynanare og da bør jegeren også være rask til å skyte, for ellers kunde det hende at moskusoksen kom en i forkjøpet. Vi bruker almindelig Krag med dum-dum-kuler og skyter dyret i bogen

eller i nakkehvirvlene — i skolten nytter det ikke, da kunde en like så godt skyte i panser og plater. Når man går til angrep på disse dyrene må en gå frem med list og lempe. Vi ringer dem inn — en 20—30 mann — gjør rykkevise fremstøt. Polaroksen har svært god teft, så en må være yderst forsiktig i sine operasjoner. Til slutt, når vi er kommet på skuddhold, går en eller to mann frem og da kan det nok treffe at dyrene starter op og setter i vei og da gjelder det å plaffe løs, hvis de eldste i flokken bryter ut, — man kan da få stoppet de yngre.

Kommer en slik okse settende mot en og en ikke får skutt, har mannen ikke annet å gjøre enn å hoppe til siden, hvis han greier det. Det er i grunnen en jakt og fangst som går på livet løst, men det gjør det jo forsåvidt alltid i fangstlivet, så det er ikke noget nytt. Når de eldre er felt, rykker alle mann frem i ring med visse mellomrum for det tilfelle de andre dyrene skulde anfalle. De andre dyrene skal nu fanges levende og etpar mann går inn i ringen og kaster lassoen som er laget av spesielt sterkt tau. De yngre dyrene blir bundet på benene og bragt til side for flokken — det hele står på i sekunder og det gjelder å være lynrapp, for de andre kan finne på å anfalle en. Selv de yngre dyr er ikke til å spøke med. Vi hadde en moskusokse ombord som vi hadde tjoret på dekk — den så sig lei på en $\frac{3}{16}$ jernplate og stanget til platen med stor fart og greide å bøie den — jeg vilde nødig hatt fingrene mellom der. Det ene hornet brakk så den fikk ikke mere lyst på den jernplaten.

— Det er vel ikke så helt like til å transportere disse dyrene heller til fartøiet?

— Ånei. Det er jo endel bråk med det også gjerne. Årskalvene er lette å ta og greie med. Det er en stor fordel med dem at de ikke har horn. Etpar-tre mann kan greie en slik kalv med bare nevene. Ved hjelp av en grime, som vi setter på dyrene, får vi dem ombord. Mange er nokså gjenstridige, men vi lar dyrene gjerne stille sig selv mest mulig under transporten. Så skal vi ha dem i fangstbåten, kommet ut til skuten hiver vi hele båten inn på dekket med dyret i.

— Det må være en urolig last å ha ombord?

— Ånei, de er svært greie, moskusoksene, — bare en blir litt kjent med dem. Vi har dem i rummelige, solide kasser laget av totoms bord. Til å begynne med prøver dyrene sine krefter på kassene, men når de efter en stunds forløp skjønner at kassen er sterkere enn dem selv gir de

sig og tar det med ro. Efter et eller to døgn forløp begynner de å ta næring til sig. De drikker først vann og vil så gjerne ha litt gress — plukket på stedet. Det nytter nemlig ikke å komme med høi eller gress som har grodd på gjøslet mark — det vet jeg av erfaring. Dyrene blir syke av slikt gress eller høi og dør. De er meget nøie på samme tid som de er meget hårdføre. De drikker f. eks. ikke vann som ikke er helt friskt. Polaroksen venner sig snart til mennesker. Har de stått i sine kasser på dekk en 8 dagers tid skjønner de godt det vanker en godbit når guttene nærmer sig med gress eller mose. De yngste blandt dyrene har lettest for å akklimatisere sig — vi fanger også derfor helst unge dyr.

— Hvordan greier dyrene sjøreisen?

— Udmerket, de er litt kleine til å begynne med hvis vi får sjø, men blir snart kjekke igjen. Vi hadde finfint vær på hjemreisen de 1000 nautiske mil vi hadde å tilbakelegge.

— Hvor er det så meningen å anbringe de 26 moskusokser på Svalbard hvis det blir noget av moskusavlen der?

— Ved Isfjorden skulde være det beste stedet deroppe. Jeg er sikker på at dyrene vil like sig der og vi vil få en pen bestand med årene — både til glede og nytte for landet.

Saken har vakt den største interesse på sakkyndig hold. Man mener det vilde være beklagelig om dyrene må selges til en utenlandsk dyrepark. Fangstskipper Andresen ser helst at dyrene går til Svalbard, hvor de kan fortsette å føre det liv, de er vant til.